



**T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

BUCAK MASALLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

**Esra DALĞAR
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**DANIŞMAN
Yrd.Doç.Dr. Halil Altay GÖDE**

ISPARTA, 2010

T.C
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜDÜRLÜĞÜ

TEZ SAVUNMASI ve SÖZLÜ SINAV TUTANAĞI

Gönderen : Türk Dili ve Edebiyatı EABD Başkanlığı

Gönderilen : Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Enstitü Anabilim Dalımız **YÜKSEK LİSANS / DOKTORA** Programı öğrencisi
Esra Dalgıç tez çalışmalarını sonuçlandırmış ve
kurulan jüri önünde tezini savunmuştur. Sınav tutanağı aşağıdadır.
Tez Adı Değişikliği **YAPILDI / YAPILMADI**

08.06.2010
Tarih

Prof. Dr. Menderes Coşkun J.
Enstitü Anabilim Dalı Başkanı

SINAV TUTANAĞI:

Jürimiz Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin 25./39. maddesi uyarınca 08.06.2010 Salı
günü saat 10:00 'de toplanmış ve yukarıda adı geçen öğrencinin Bucağın Masalları
Üzerine Bir İnceleme
konulu tezini incelemiş ve yapılan sözlü sınav sonunda **OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞU** ile aşağıdaki kararı
almıştır.

☒ KABUL

☐ RED

☐ DÜZELTME

Tez Sınavı Jürisi	Ünvanı, Adı Soyadı	İmza
Başkan	<u>Yrd. Doç. Dr. Mehmet Özalik</u>	<u>[İmza]</u>
Üye	<u>Yrd. Doç. Dr. Ümit Akca</u>	<u>[İmza]</u>
Üye	<u>Yrd. Doç. Dr. Halil Albay Göde</u>	<u>[İmza]</u>
Üye		
Üye		

Yukarıda adı geçen öğrenci Sınav Tutanağı'nda belirtildiği üzere mezun olmaya **HAK KAZANMIŞTIR / KAZANMAMIŞTIR.**
Gereğini rica ederim.

ENSTİTÜ YÖNETİM KURULU KARARI :

Tarih:

Karar No:

Enstitü Müdürü

MADDE-25 Tez Sınavının tamamlanmasından sonra Jüri tez hakkında salt çoğunlukla "KABUL", "RED", veya "DÜZELTME" kararı verir. Bu karar, Enstitü Anabilim Dalı Başkanlığınca tez sınavını izleyen üç gün içinde ilgili Enstitüye tutanakla bildirilir. Tezi reddedilen öğrencinin Enstitü ile ilişkisi kesilir. Tezi hakkında düzeltme kararı verilen öğrenci en geç üç ay içinde gereğini yaparak tezini aynı jüri önünde yeniden savunur. Bu savunma sonunda da tezi kabul edilmeyen öğrencinin Enstitü ile ilişkisi kesilir. Düzeltme alan öğrenci bir sonraki dönemde kayıt yaptırmak zorundadır.

Madde-39 Tez Sınavının tamamlanmasından sonra Jüri tez hakkında salt çoğunlukla "KABUL", "RET" veya "DÜZELTME" kararı verir. Bu karar, Anabilim Dalı Başkanlığınca tez sınavını izleyen üç gün içinde ilgili Enstitüye tutanakla bildirilir. Tezi reddedilen öğrencinin Yüksek Öğretim Kurumu ile ilişkisi kesilir. Tezi hakkında düzeltme kararı verilen öğrenci en geç altı ay içinde gereğini yaparak tezini aynı jüri önünde yeniden savunur. Bu savunma sonunda da tez kabul edilmeyen öğrencinin Enstitü ile ilişkisi kesilir.

ÖNSÖZ

Yüksek lisans öğrenimimin gerek ders aşamasında gerekse tez aşamasında değerli bilgilerini ve hoşgörülerini benden esirgemeyen kıymetli hocalarım Yrd.Doç.Dr. Mehmet ÖZÇELİK'e ve Yrd.Doç.Dr. Halil Altay GÖDE'ye teşekkür ederim.

Ayrıca tezimin hazırlanmasında desteğini her zaman hissettiğim eşim Yrd.Doç.Dr. Hüseyin DALĞAR'a ve beni yetiştirip bu günlere getiren değerli anne ve babama teşekkürü bir borç bilirim.

ÖZET
BUCAK MASALLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME
ESRA DALĞAR

Süleyman Demirel Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
Yüksek Lisans Tezi, 221 sayfa, Haziran 2010

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Halil Altay GÖDE

Bu tezin amacı; teknolojinin gelişmesi ile birlikte yok olmaya yüz tutmuş sözde anlatım geleneğinden biri olan masalların derlenerek gelecek nesillere aktarılmasına katkı sağlamaktır. Bu doğrultuda Burdur ili Bucak ilçesinde yaşayan kaynak şahıslardan 50 adet masal dinlenip kaydedilmek suretiyle toplanmış ve derlenmiştir.

Çalışmanın giriş bölümünde Bucak ilçesinin coğrafı, tarihi, sosyo kültürel ve ekonomik yapısı hakkında bilgi verilmiştir. Birinci bölümde Bucak masallarının tipleri tespit edilerek, Eberhard-Boratav ve Aarne-Thompson kataloglarındaki tip numaraları ile motif sıraları verilmiştir.

İkinci bölümde Bucak masallarındaki ortak unsurlar; Kahramanlar, Mekan, Eşya ve Masalların Formel Yapısı başlıkları altında incelenmiştir.

Üçüncü bölümde ise; masal metinlerine yer verilmiştir. Bu metinler yine Eberhard-Boratav kataloğundaki tip sırasına göre düzenlenmiştir. Son olarak kaynak şahıslar hakkında bilgi verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bucak Yöresi, Bucak Yöresi Masalları, Eberhard-Boratav Kataloğu, Aarne-Thompson Kataloğu, Masalların Tip Numarası, Masalların Motif Sırası

ABSTRACT
A RESEARCH ON THE TALES OF BUCAK
ESRA DALĞAR

Süleyman Demirel University
Institute of Social Sciences, Department of Turkish Language and Literature
Master's Thesis, 221 pages, June 2010

Supervising: Assist. Prof. Dr. Halil Altay GÖDE

This thesis aims to contribute to the collection of the tales, examples of oral tradition which are disappearing with the development of technology, and narration of them to the next generations. 50 tales were collected and compiled by listening the people living in Burdur, Bucak and recording of them.

In the introduction, information on the geographical, historical, socio-cultural and economic structure of Bucak was given. In the first part the type of Bucak tales was determined and their motive orders and type numbers in Eberhard Boratav and Aarne Thompson catalogues were given.

In the second part the common elements of tales of Bucak were analyzed under the following headings: Characters, Setting, Objects, and the Formal Structure of the Tales

In the third part the tale texts are given. These texts were organized in accordance with the type order in Eberhard-Boratav catalogue. Finally information about the resource people was given.

Key Words: Bucak Region, Tales of Bucak Region, Eberhard-Boratav Catalogue, Aarne-Thompson Catalogue, Type Number of Tales, Motive Order of Tales

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT	II
İÇİNDEKİLER	III
GİRİŞ	1
A. BUCAK'IN COĞRAFI YAPISI.....	1
B. BUCAK'IN TARİHİ YAPISI	1
C. BUCAK'IN SOSYAL, KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPISI	3

BİRİNCİ BÖLÜM

BUCAK MASALLARININ TİP YAPISI

A. GENEL BİLGİLER	5
B. MASALLARIN TİP TASNİFİ	5
C. MASALLARIN TİP NUMARALARI VE MOTİF SIRALARI	6

İKİNCİ BÖLÜM

BUCAK MASALLARINDA ORTAK UNSURLAR

A. KAHRAMANLAR	42
I. İNSANLAR.....	42
1. Saray ve İdare Adamları.....	42
2. Askerler	44
3. Halk Tabakasına Mensup Olanlar	44
II. GERÇEKÜSTÜ VARLIKLAR	52
III. HAYVANLAR.....	53
1. Ehli Hayvanlar.....	53
2. Orman Hayvanları	55
3. Kuşlar ve Kümes Hayvanları	56
4. Diğerleri	57
B- MEKÂN	58
1. GENİŞ MEKÂNLAR.....	58
2. DAR MEKÂNLAR	59
3. DAR-KAPALI MEKÂNLAR.....	63
C- EŞYA	65

Ç. MASALLARIN FORMEL YAPISI.....	79
1. BAŞLANGIÇ FORMELLERİ	79
2. BAĞLAYIŞ (GEÇİŞ) FORMELLER	79
3. AYNI OLAYIN TEKRAR VUKUUNDA KULLANILAN FORMELLER	81
4. BİTİŞ FORMELLERİ.....	82
5. ÇEŞİTLİ FORMEL UNSURLAR	83

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

METİNLER

1. KÜÇÜK TILKI.....	86
2. TILKI İLE KIRPI	88
3. TILKI İLE ÇAN	90
4. DEĞİRMENCİ BEYİ.....	92
5. TILKI İLE AYI.....	95
6. FATMA BACI.....	97
7. YARIM HOROZ MASALI	99
8. PADİŞAHIN UŞAĞI.....	102
9. BALIĞIN MİNNETTARLIĞI	106
10. DEV İLE ÜÇ OĞLAN.....	108
11. YAYI KURAN AĞA.....	111
12. YILAN PADİŞAHI	116
13. KEÇİ KIZ	118
14. KAPLUMBAĞA KIZ	121
15. AT ARABALI OĞLAN	124
16. PADİŞAHIN YÖRÜK KIZI.....	126
17. AĞLAYAN NAR İLE GÜLEN AYVA	128
18. YILAN.....	133
19. KIRK ARAP	134
20. ÇÖPÇATAN.....	138
21. KİBİRLİ PADİŞAH	140
22. PADİŞAHIN KIZI.....	143
23. PADİŞAHIN KIZI İLE YÖRÜK.....	145
24. HAMİRE ABLA.....	147

26. AK FATMA.....	152
27. FATMACIK İLE SÜLEYMANCIK	154
28. KARAOĞLAN İLE DEV.....	157
29. SABIR TAŞI SABIR BIÇAĞI.....	159
30. ALTIN KOZALAKLI GÜMÜŞ SELVİ.....	161
31. BİLLUR KÖŞK	164
32. KÜÇÜK OĞLAN İLE DEVLER.....	166
33. KARA KOYUN.....	169
34. SİHİRLİ YÜZÜK	170
35. KELOĞLAN'IN SİHİRBAZLIĞI.....	172
36. ADAMIN ÜÇ KIZI.....	175
37. ERERE	178
38. KADERSİZ DİLBER	181
39. FATMA İLE FATMACIK	187
40. YEŞİL KUŞ	190
41. AKIL SATIN ALAN ADAM	193
42. ÜÇ KARDEŞ.....	195
43. AKILLI OĞLAN İLE DELİ OĞLAN	197
44. HAK KOYMAZ İLE HAK VERMEZ	199
45. KÖSE OĞLAN	201
46. YALAN	203
47. ALTMİŞ AKILLI YETMİŞ FİKİRLİ	205
48. PADİŞAH İLE KARISI.....	207
49. SON KAPI.....	210
50. ETME BULMA DÜNYASI	212
SONUÇ.....	214
BİBLİYOGRAFYA.....	216
KAYNAK ŞAHİS BİLGİLERİ.....	220
ÖZGEÇMİŞ	221

GİRİŞ

A. BUCAK'IN COĞRAFİ YAPISI

Bucak ilçesi, Antalya-Burdur karayolu üzerinde konuşlanmıştır. Ayrıca. 1995 yılında hizmete açılan Antalya-Isparta (Dereboğazı) karayolu da Bucak ilçe merkezinin 35 km yakınından geçmektedir. İlçenin yüzölçümü 1.414 km²'dir. Bucak ilçesi, doğudan Isparta'nın Sütçüler ilçesi, güneyden Antalya ili, batıdan ve kuzeyden Burdur il merkezi, Çeltikçi ve Ağlasun ilçeleri ile çevrilidir. Bucak, Burdur'a 45 km, Isparta'ya 70 km ve Antalya'ya 80 km uzaklıktadır. Bucak, demiryoluna (Burdur) 40 dakika, havayoluna (Antalya, Burdur-Isparta) ve deniz yoluna (Antalya) bir saat mesafededir.

Bucak ilçesi 37-38 derece kuzey paralelleri ve 30-31 derece doğu meridyenleri arasında yer almaktadır. İlçe merkezinin rakımı 850 metre ve ortalama yüksekliği 1200 metredir. En yüksek noktası 2336 metre ile Katrancık dağının (Kestel) kulübe tepesidir (Şişli). Isparta'dan doğup Bucak'tan geçen Aksu nehri üzerinde Karacaören I ve Karacaören II barajları ile Kargı Barajı bulunmaktadır. İnşası 2006 yılında tamamlanan Onaç Barajı mesire yeri olarak kullanılmaktadır. Halen yapımı süren kanallar ile yakın bir gelecekte Onaç Barajı Bucak ovasının sulanmasında da kullanılacaktır. Eski Türkiye haritalarında görülen Kestel Gölü kurutulmuş olup ortaya çıkan alanlar tarım arazisi olarak kullanılmaktadır.

B. BUCAK'IN TARİHİ YAPISI

Bucak ilçe merkezi üç dağ arasında kurulmuştur. Yerleşim yerinin bir kısmı ilme bitkisi ile kaplı olduğu için, ilçe halk arasında "İlmeli Bucak" adıyla anılmıştır. Bu bölgeye yerleşenler Oğuz boyuna mensup olduğu için "Oğuzhan Köyü" olarak da adlandırılmıştır. İstiklal savaşı (1919-1923) sırasında "Oğuzhan" adıyla bir nahiye teşkilatı kurulmuştur. Cumhuriyet döneminde 30.05.1926 tarih ve 877 sayılı kanunla bu günkü "Bucak" adını almıştır. 1927-1928 yılı Devlet Salnamesinde (Devlet Yıllığı) Burdur vilayetine bağlı Bucak kazasının diğer ismi "Oğuzhan" olarak belirtilmiştir.

Isparta ve Burdur illerini içine alan Göller Bölgesinde yapılan araştırma ve kazılar, buranın tarih öncesi dönemlerinden beri yerleşim yeri olduğunu

göstermektedir. Neolitik, Kalkolitik ve Eski Tunç Çağı devirleri Bucak'ta da hüküm sürmüştür. Şehir merkezindeki Höyücek'te Prof.Dr. Refik Duru tarafından yapılan kazılarda M.Ö. 6000 ve 7000'li yıllara ait bulunan eserlerde bunu doğrulamaktadır.

Pisidya'da Neolitik dönemi (M.Ö. 8500-5400) aydınlatan en önemli yerleşim yerlerinden biri; Burdur civarındaki Hacılar Höyüğü, diğeri ise Kuruçay Höyüğü'dür. Hacılar Neolitik dönemi ile çağdaş bir başka tarih öncesi yerleşim de Burdur-Antalya yolu üzerinde yer alan Kızılkaya'dır. Hacılar Neolitiği'nin Kızılkaya Neolitiğinden geliştiği anlaşılmaktadır. Kalkolitik Dönem'in (M.Ö. 5500-3000) aydınlanmasında Hacılar ve Kuruçay Höyükleri'nin yanı sıra Bucak ilçe merkezinin batısında bulunan Bucak Höyüğü de önemlidir.

Burdur ve civarında İlk Tunç Çağına (M.Ö. 3100-3000) ait pek çok yerleşim alanların bulunmaktadır. Bu dönemi aydınlatan verilerin çoğu Kuruçay Höyüğü'nden çıkarılmıştır. Bucak civarındaki Karaaliler de bu dönemdeki yerleşim alanlarından birisidir. Türklerden önce Bucak çevresi Pisidyalılar, Persler, Makedonyalılar, Selefkoslar, Romalılar ve Bizanslıların hâkimiyetine girmiştir. Bu devletlerden kalan pek çok tarihi kalıntı Bucak ilçesinde görülmektedir.

Bucak ve çevresinin Türklerin eline geçtiği tarih muhtemelen 13. YY başları (1204) yani Anadolu Selçuklu Devleti Hükümdarı 3. Kılıçarslan zamanıdır. Malazgirt Meydan Savaşından sonra Anadolu'ya kitleler halinde Oğuz ve Türkmen boyları gelmiş, Burdur ve Antalya civarına Teke Oğulları ve Boyları yerleşmiştir. Bucak ve civarı Anadolu beylikleri civarında Isparta ve Burdur da yaşayan Hamitoğulları ile Antalya'da yaşayan Tekeoğulları arasında uzun çatışmalara yol açtıktan sonra, Hamitoğullarının eline geçmiştir. Selçuklular döneminde Bucak ve çevresinde yoğun bir yerleşme olmuştur. Böylece Kremna yakınlarında Girmiyeye (Bugünkü Çamlık) köyü kurulmuştur. Melli (Kocaaliler) çevresine de yerleşimlerin ilk temeli bu dönemde atılmıştır. Bucak ilçe merkezine yakın İncirhan çevresinde İncikli köyü kurulmuştur. Evliya Çelebinin (Seyahname) sinde İncirli Köyü, "Teke Toprağında Bir Müslüman Köydür" cümlesiyle tanıtılmaktadır. Bucak, Burdur ve çevresi Yıldırım Bayezit döneminde Osmanlı Devletine katılmıştır. Yıldırım Bayezit 1391 yılında Hamit İli'ni alarak Anadolu Beyler Beyliğinin merkezi olan Kütahya vilayetine bağlamıştır. Osmanlı hakimeyitenin başlaması ile birlikte Bucak ve civarının büyük bölümü Teke (Antalya) Sancağı idari yapısı içinde kalmış, az bir

kısmı da Hamid (Isparta) Sancağı idari yapısına dahil olmuştur. 1522’de Burdur Tirkemiş ilçesinin merkezi idi. Ağlasun, Gölhisar, İncirli (Bucak), Erle (Yeşilova) ve Acıpayam nahiyelerine bağlı köylerin bir bölümü Burdur’a bağlıydı. Bugün Bucak ilçesi sınırları içinde kalan bazı köyler de Dağ nahiyesine bağlı idi.

Bucak şehir merkezinin ne zaman kurulduğu ve bugünkü bulunduğu duruma nasıl geldiği ile ilgili farklı rivayetler vardır. Alaaddin Camii avlusundaki mezar taşında yazılı olan miladi 1408 tarihine bakıldığında şehir merkezinin en az 600 yıl önce kurulduğu söylenebilir. Bucak şehir merkezinin önceleri İncirhanı Kervansarayı ile İncirdere köyü arasında bir mevki olması ihtimal dahilindedir. İncirli köyü 18.YY sonlarına kadar önemini korumuştur. Cumhuriyet döneminde önemini kaybetmesi ile halk yeni yerleşim yeri olan Bucak istikametine göç etmiştir. İncirli köyünden ve Melli nahiyesinden göçlerle Bucak köyü kısa zamanda büyümüş, önce nahiye sonra da kaza olmuştur. 19.YY ilk yarısında Antalya Sancağına bağlı 10 kaza ismi yer almaktadır. Bunlar arasında Bucak kazası ve Kızılkaya kazası da bulunmaktadır. 1844 yılında Bucak kazasına bağlı Devri ve Girmeyi adıyla iki köy vardır. 1899 yılına kadar köy sayısında değişme olmamıştır. 1899 yılında Bucak nahiyesinin köy sayısı 9’a çıkmıştır. 1910 yılında ise Bucak nahiyesine bağlı 2 köy olduğu görülmektedir. Bucak 1909 yılına kadar Teke (Antalya) Sancağına bağlı bir nahiye iken bu tarihten sonra Burdur’un bir nahiyesidir. Bucak nahiyesi 1926 yılında ilçe haline getirilmiştir. Antalya’nın Melli ve Kızılkaya nahiyeleri de Bucak ilçesine bağlanmıştır.

C. BUCAK’IN SOSYAL, KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPISI

Bucak’ın içinde bulunduğu yöre tarihi süreç içerisinde Bizans, Selçuklu ve Osmanlı hâkimiyetinde kalmıştır. Günümüzde, Bucak ve çevresinde bu medeniyetlerin kültür izlerine rastlamak mümkündür. İlçede, Selçuklular Dönemine ait, 2. Gıyasettin Keyhüsrev tarafından 1237-1246 yılları arasında yaptırılan Susuz Hanı bulunmaktadır. Ayrıca İncirhan, Kremna, Milyos, Comena, Contrula gibi tarihi eser ve kalıntılar da bulunmaktadır.

Türklerin Orta Asya’dan getirdiği öz değerler ile Anadolu’da yaşayan yerli halkların kültürünün birleşmesi sonucunda çok zengin bir hayat tarzı ve kültürel yapı ortaya çıkmıştır. Gelenek ve görenekleri, Türkü ve manileri, geleneksel el sanatları,

halk oyunları, yöre mutfağı... Türk milli kültürü içerisinde kendine has özellikleri ile ölümsüz yerini almıştır. Bucak ilçesi, geçmişten günümüze kadar kültür ve sanat alanında bazı kendine has özellikleri muhafaza etmeyi başarmıştır. Yörede eski zamanların izlerine taşıyan efsane, destan ve masallar bugün de anlatılmaktadır. İlçe merkezinde batı Türkçesine has özellikler görülmekte, yerel ağız özellikleri bilhassa köylerde dikkati çekmektedir. İlçeye özgü pek çok deyim ve atasözüne günlük yaşamda rastlamak mümkündür. Bucak'ın köyleri hala geleneksel özelliklerini korumaktadır. Doğum, düğün ve ölüm olaylarında bütün köyler birlikte hareket etmekte ve herhangi bir anlaşmazlık olduğunda köyün ileri gelenleri ve yaşlıları sorunun çözümü için devreye girmektedirler.

Bucak ilçesi eğitim ve kültür durumu olarak incelenirse; ilçede 1 tane dört yıllık Yüksekokul, 2 tane Meslek Yüksekokulu bulunmaktadır. Ayrıca 1 tane Fen Lisesi, 1 tane Anadolu Lisesi, 1 tane Anadolu Öğretmen Lisesi, 5 tane meslek lisesi ve 1 tane normal lise olmak üzere toplam 9 tane lise, 31 tane ilköğretim okulu ve 1 tane de anaokulu bulunmaktadır.

Bucak ilçesi ekonomik yapı anlamında incelenirse gelişmenin ağırlıklı olarak tarımdan sanayiye doğru kaydığını görmek mümkündür. Bu bağlamda Kestel Gölünün kurutulup kontrol altına alınmasından sonra verimli bir tarım alanına sahip olan ilçede tarımla beraber sanayide gelişmeye başlamıştır. Virjinya tipi tütün Türkiye'de yalnızca bu bölgede yetişmektedir. Diğer taraftan ilçe ekonomisinde nakliyecilikte önemli yer tutmaktadır. Plastik eşya imalathaneleri, toprak sanayi, vasıta tamiri, karosör, kereste sanayi Bucak'a diğer ilçelerden daha fazla önem kazandırmıştır. İlçe sınırları içinde son yıllarda zengin mermer yataklarının bulunması ile mermer sanayi en büyük sektör haline gelmiştir. Bugün itibarıyla ilçede özellikle tarım ve nakliyecilik alanında eski canlılık olmamakla birlikte yerini mermer sektörü almıştır. İlçede irili ufaklı çok sayıda mermer fabrikası kurulmuş ve bu fabrikalar önemli miktarlarda ihracat ve istihdam sağlar hale gelmiştir.¹

¹ Bu bölümün yazımında; **Tarihi İpek Yolu Üzerinde Bir Kent: Bucak**, Bucak Belediyesi Yayını, 2009 ile **Oğuzhandan Doğan Şehir Bucak**, Kremna Yayınları, 2000 adlı eserlerden yararlanılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

BUCAK MASALLARININ TİP YAPISI

A. GENEL BİLGİLER

Masallar için kullandığımız “Tip” kavramını ünlü masal araştırmacısı Stith Thompson şöyle tarif eder: “Tip, varlığını bağımsız olarak koruyabilen geleneksel bir masaldır. O, bağımsız olarak anlatılabilir ve başka bir masala veya masallara gerek duymaz”.² Aynı yazar tip hakkında bir ansiklopedi maddesinde özetle şu bilgileri vermektedir:³ Tip, bağımsız olarak var olabilen geleneksel bir masaldır. Tip tam bir masal olarak karşımıza çıkabilir. Fakat az da olsa bir masal birden fazla Tip’in birleşmesinden de meydana gelebilir. Bu da masalı anlatanın, bir masalı birkaç masalla birlikte anlatılmasından ileri gelmektedir. Bir masal başka bir masalla birlikte anlatılsa bile masal tip özelliğini kaybetmez. Tip anlamının tam olabilmesi için başka masala veya masallara ihtiyaç göstermez. Tip içerisinde birden fazla motif bulunabilir. Fakat asıl halk masallarında birden fazla motif mutlaka bulunur. Hayvan masalları ise genellikle tek motiftir. Günümüze kadar masalların tip ve tip tasnifi konusunda çok sayıda çalışma yapılmıştır. Ancak çalışmamızda bunlardan sadece Aarne-Thompson Tasnifi ve Eberhand Boratav Tasnifi esas alınmıştır.

B. MASALLARIN TİP TASNİFİ

İncelememize esas olan 50 masalı, Anti Aarne-Stith Thompson tasnifine göre sınıflandırdığımızda ortaya çıkan tablo şöyledir:

1. Hayvan masalları: 6 (1,2,4,5,6,7)
2. Asıl halk masalları: 43 (8-50)
3. Fıkralar:
4. Zincirleme masallar: 3
5. Sınıflamaya girmeyen masallar:

Masallarımız arasında, tasnifteki 3. ve 5. maddenin örneklerine rastlanmamıştır. İlk iki maddeye bakıldığında görüleceği üzere ağırlık asıl

² Stith Thompson, **The Folktale**, USA 1946, s.415.

³ Stith Thompson, Funk and Wagnalds Standard Dictionary of Folklore, Mithology and Legend, Newyork 1972, s.1137-1138.

halk masallarındır. Bu da bize bölgemizin bu tür masallar yönünden ne kadar zengin olduğunu gösterir.

İncelediğimiz masalların Eberhard-Boratav kataloğundaki 23 başlığa göre dağılımı ise şöyledir:

- A. Hayvan masalları: 3 (1,2,3)
- B. Hayvan ve insan: 4 (4,5,6,7)
- C. Hayvan veya ruh bir insana yardım eder: 4 (8,9,10,11)
- D. Tabiatüstü bir ruh veya hayvanla evlenme: 8 (12,13,14,15,16,17,18,19)
- E. İyi ruh ve evliyalarla yaşama:
- F. Kaderin hâkimiyeti: 4 (20,21,22,23)
- G. Rüya.
- H. Kötü ruhla yaşama: 9 (24,25,26,27,28,29,30,31,32)
- İ. Sihirbazlar: 3 (33,34,35)
- J. Bir kız sevgili bulur: 2 (36,37)
- K. Bir oğlan sevgili bulur:
- L. Fakir kız zenginle evlenir:
- M. Kıskançlık ve iftira: 2 (38,39)
- N. Hor görülen koca kahramandır:
- O. Zina ve baştan çıkarma: 1 (40)
- P. Acayip icraat ve olaylar:
- Q. Realist masallar: 1 (41)
- R. Acayip tesadüfler:
- S. Aptal ve tembel erkek ve kadınlar: 2 (42,43)
- T. Hırsız ve dedektif:
- U. Akıllı, hilekâr veya cimri kadın ve erkekler: 7 (44,45,46,47,48,49,50)

C. MASALLARIN TİP NUMARALARI VE MOTİF SIRALARI

Bu bölümde masallarla ilgili bilgiler dört madde halinde verilmiştir.

1. Masalın adı
2. Masalın EB ve AaTh kataloglarındaki tip numaraları
3. Masal anlatanın adı soyadı ve bulunduğu yer
4. Masalın motif sırası

BİRİNCİ MASAL

1. Küçük Tilki
2. EB. 3, AaTh.-
3. Ümmügülsüm İnal, Bucak/Burdur
4. Motif Sırası:

1. Bir tilkinin kuyruğu kopar ve tilkinin arkadaşları onunla küçük tilki diye alay ederler.

2. Küçük tilki arkadaşlarının alay etmesine dayanamaz ve onlara bir oyun oynamak ister.

3. Armut toplama bahanesiyle arkadaşlarını armut ağacına çıkarttırıp düşmemeleri için kuyruklarını ağacın dallarına bağlattırır.

4. Küçük tilki armut ağacının sahibi geliyor bahanesiyle arkadaşlarının ağaçtan düşüp kuyruklarının kopmasına neden olur.

5. Armut ağacının sahibinin gelmediğini, bunun küçük tilkinin bir oyunu olduğunu öğrenen tilkiler; yaptıklarına pişman olurlar ve küçük tilkiden özür dilerler.

İKİNCİ MASAL

1. Tilki ile Kirpi
2. EB. 22, AaTh. -
3. Fatma Yalçın, Bucak / Burdur
4. Motif Sırası:

1. Tilki ile kirpi arkadaşlırlar ve her gün birlikte gezerler.

2. Bir gün kirpi bir avcının kapanına yakalanır. Arkadaşı tilkiden yardım ister; ancak tilki onunla alay eder ve ona yardım etmez.

3. Avcı kirpiyi salıverir.

4. Aradan zaman geçer ve bu defa tilki kapana yakalanır. Bu defa tilki, kirpiden yardım ister. Kirpi, önce tilkiye yardım etmek istemez; ancak daha sonra dayanamayıp onu kapandan kurtarır.

5. Gel zaman git zaman, kirpi yine kapana yakalanır ve tilkiden yardım ister. Tilki onunla yine dalga geçip yardım etmeyince, kirpi kurnazlık edip tilkinin elini kapana sıkıştırır.

6. Kapana sıkışan tilkiyi avcı gelip yakalar ve derisini yüzer.

7. Kirpiyi de tilkiyi yakalamasına yardımcı oldu diye salıverir. Böylece tilki cezasını çeker.

ÜÇÜNCÜ MASAL

1. Tilki ile Çan

2. EB. 28, AaTh. 2021 B

3. Huriye Atasayar, Bucak/ Burdur

4. Motif Sırası:

1. Bir tilki, gezinirken bir çan bulur. Bu çanı da her gün yanında gezdirir. Bir gün bu çanı yanında gezdirmekten usanır ve yolda gördüğü bir çam ağacının başına asar. Sonra çanı orada bırakıp gider.

2. Yıllar sonra bu çam ağacı büyür. Çan, ağacın tepesinde kalır. Tilkinin aklına çanı gelir ve onu arar. Ararken, çanını bulur; ancak çam ağacının tepesine çıkıp çanını alamaz. Alamayınca, çam ağacından eğilmesini ister. Fakat çam ağacı eğilmez.

3. Çam ağacına kızan tilki, çam ağacını kestirmek için nacağa gider. Nacaktan çam ağacını kesmesini ister.

4. Nacak, çam ağacını kesemeyeceğini söyler. Nacağa kızan tilki, nacağın sapını yaktırmak için ateşe gider.

5. Ateş, nacağın sapını yakamayacağını söyler. Ateşe de kızan tilki, ateşi söndürmesi için çaya gider. Çay'dan, ateşi söndürmesini ister.

6. Çay, ateşi söndüremeyeceğini söyler. Çay'a kızan tilki, koca öküze gidip Çay'ı ona içtirmek ister.

7. Koca öküz, Çay'ı içemeyeceğini söyler. Öküze kızan tilki, canavara gidip öküzü yemesini ister.

8. Canavar, öküzü yiyemeyeceğini söyler. Canavara da kızan tilki, canavarı öldürtmek için köpeklere gider.

9. Köpekler, canavarı öldüremeyeceklerini söylerler. Köpeklere kızan tilki, kemelere gider.

10. Kemeler, köpekleri aramaya gidemeyeceklerini söylerler. Kemelere kızan tilki, kedilere gider.

11. Kedi tilkinin sözünü tutup kemeleri yer. Nacak, çam ağacına sıçrayıp çam ağacını keser. Tilki, zıplayıp çanını alır. Ateş, nacağın sapını yakar. Çay akıp ateşi söndürür. Koca öküz, Çay'ı içer. Canavar, koca öküzü yer. Canavarı da köpekler yakalar.

DÖRDÜNCÜ MASAL

1. Değirmenci Beyi
2. EB. 34, AaTh. 545 B
3. Huriye Atasayar, Bucak/Burdur
4. Motif Sırası:

1. Bir değirmencinin tavuklarına bir tilki dadanır ve her gün gelip yer. Değirmenci bu tilkiyi öldürmek ister; ancak tilki kurnazlık edip: “Senin oğlun olayım!” bahanesiyle değirmenciye ikna eder,

2. Tilki ile değirmenci, baba ve oğul gibi yaşamaya başlarlar. Tilki bir gün değirmenciye bir padişahın kızıyla evlendirir ve türlü kurnazlıklarla değirmencinin zengin olmasını sağlar.

3. Bir gün tilki ölmüş numarası yapar ve değirmenciye sunar. Değirmenci de tilkiyi çöpe atar. Tilki bunu hazmedemez ve değirmenci ile kavga eder. Değirmenci, tilkiden kurtulmak için köpeğini tilkinin üstüne salar.

4. Tilki, değirmenci ile baş edemeyeceğini anlar ve oradan kaçıp kurtulur.

BEŞİNCİ MASAL

1. Tilki İle Ayı
2. EB. 39, AaTh..154
3. Ümmügülsüm İnal, Bucak/Burdur
4. Motif Sırası:

1. Arkadaş olan ayı ile tilki buldukları yağı paylaşamayıp kavga ederler. Tilki kurnazlık edip ayının yağını yiyip onu döver.

2. Oradan geçen bir çiftçi kavgayı görür. Ayı bu çiftçiye yemek isteyince tilki yine kurnazlık yapıp çiftçiye kurtarır.

3. Tilki, çiftçinin hayatını kurtardığı için ondan tavuk ve horoz ister.

4. Çiftçi, tilkiden kurtulmak için horoz ve tavuk yerine köpek getirir. Tilki, köpeği fark edince kaçıp kurtulur.
5. Tilki, çiftçiye oyuna getirmek için yine gelir ancak kuyuya düşüp ölür.

ALTINCI MASAL

1. Fatma Bacı
2. EB. 44, AaTh. -
3. Ümmügülsüm İnal, Bucak/Burdur
4. Motif Sırası:

1. Bir evin bir kedisi vardır. Bu eve bir gün misafir gelir. Evin sahibi akşam olunca misafirin yatağını yaptıktan sonra misafiri kedisine emanet eder ve yatar.

2. Gece olunca kapı çalınır. Kapıya gelen iki asker kediyi düğünlerine çağırır. Kedi ve iki asker uyuyan misafiri de alıp düğün yerine giderler.

3. Aslında Kedi cinlidir ve düğün yerine gidince Fatma Bacı adında bir kadın oluverir. Düğünde Fatma Bacı çalar, düğüne gelen herkes oynar.

4. Misafir bu durumu görür ve sabah olunca olanları ev sahibine anlatır. Ancak ev sahibi inanmaz

5. Yine bir gün kapıya gelen iki asker, Fatma Bacı'ya vermesi için evin sahibine bir tabak altın verirler. Böylece ev sahibi, Fatma Bacı'nın kendi kedisi olduğunu anlar ve misafirine hak verir.

6. Ev sahibi olanları kedisine anlatınca, kedi Fatma Bacı olur. Ev sahibi ile kedi zengin olup sonsuza kadar mutlu yaşarlar.

YEDİNCİ MASAL

1. Yarım Horoz
2. EB:54, AaTh:545A
3. Huriye Atasayar, Bucak/Burdur
4. Motif Sırası:

1. İhtiyar kadının horozu eşinirken bulduğu parayı saklaması için kadına verir.

2. Paranın yerini unutan ihtiyar kadın horozu parayı isteyince parayı bey oğluna verdiğini söyler.

3. Horoz altınını almak için bey oğluna giderken yolda tilki kurdu ve çayı yutar.
4. Yarım horoz kazların içine atılınca karnından tilkiyi çıkarır. Tilki kazları yer.
5. Develerin içine atılınca karnında kurdu çıkarır. Kurt da develeri yer.
6. Ateşin içine atılınca karnından çayı çıkararak ateşi söndürür.
7. Yarım horozla baş edemeyeceğini anlayan Beyoğlu ona istediği kadar altın ve gümüş verir.
8. Yarım horoz eve döner ve altınları gümüşleri ihtiyar kadına verir.
9. Yarım horoz ölünce altınlar ihtiyar kadına kalır.

SEKİZİNCİ MASAL

1. Padişahın Uşağı
2. EB. 61, AaTh. -
3. Huriye Atasayar, Bucak/Burdur
4. Motif Sırası:

1. Bir padişahın çok sevdiği bir uşağı vardır. Bu uşak, her gün padişaha götürdüğü ağzı kapalı bir tas içindeki şerbetten içer ve bütün hayvanların konuşmalarını öğrenme yetisine sahip olur.

2. Bir gün padişahın mücevher yüzüğü kaybolur. Padişah, yüzüğünü bulması için uşağa üç gün süre verir.

3. Uşak, kazların kendi aralarındaki konuşmalarını duyarak, yüzüğün yerini bulur. Padişah da onu serbest bırakır.

4. Padişah yolda giderken sırayla şu hayvanlara yardım eder:

a-Karıncalara,

b-Balıklara,

c-Kuşa.

5. Uşak, başka bir ülkenin padişahının kızı ile evlenmek ister. Evlenebilmesi için padişahın üç şartını yerine getirmesi gerekir.

6. Şartları şunlardır:

a- Padişahın birinci şartı, bir çuval arpa bir çuval buğday ve bir çuval pirinç birbirinden ayrılacaktır. Bunu yardım ettiği karıncalar yapar ve böylece birinci şart yerine getirilir.

b- İkinci şartı, denize attığı yüzüğünü bulmasıdır. Bunu yardım ettiği balıklar sayesinde bulur. Böylece ikinci şart da yerine getirilmiş olur.

c- Üçüncü şartı, kimsenin ulaşamadığı hayat ağacının meyvesini getirmesidir. Bu meyveyi, yardım ettiği kuş sayesinde bulur. Böylece üçüncü şart da yerine getirilmiş olur.

7. Uşak, sonunda padişahın kızı ile evlenir

DOKUZUNCU MASAL

1. Balığın Minnettarlığı

2 EB. 62, AaTh. 507 C

3. Ümmügülsüm İnal, Bucak/ Burdur

4. Motif Sırası:

1. Padişahın gözleri kör olur ve gözlerinin açılması için hekim, gözüne bir kız balığının kanının sürülmesi gerektiğini söyler.

2. Padişahın adamları kız balığını getirirken padişahın oğlu, balığı nehre geri saldırır.

3. Padişah bunu duyunca oğluna kızar ve onu saraydan kovar.

4. Padişahın oğlu iş bulmaya giderken yolda palabıyıklı bir adamla karşılaşır.

5. Palabıyıklı adam, oğlanla birlikte iş bulmaya gider ve kazançlarının ortak olacağını söyler. Oğlan da çaresiz kabul eder ve birlikte bir köye varıp iş bulurlar.

6. Köylü zamanla padişahın oğlunu sever ve onu köyün en güzel kızıyla evlendirirler.

7. Palabıyıklı adam, oğlana evlendiği kızın da ortak olacağını söyler ve baltasıyla kızı tam ikiye parçalayacakken kızın ağzından çıkan ve oğlanı öldürmek isteyen yılanı öldürür.

8. Aslında palabıyıklı adam, padişahın oğlunun nehre geri saldırdığı kız balığıdır ve padişahın oğlunun hayatını kurtararak ona olan can borcunu öder.

9. Oğlan da kızla evlenip mutlu olur.

ONUNCU MASAL

1. Dev İle Üç Oğlan
2. EB: 72, AaTh: 301A
3. Huriye Atasayar, Bucak/Burdur
4. Motif Sırası:
 1. Bir padişahın bahçesinde bir elma ağacı vardır. Fakat bu ağaçtaki elmaları bir dev her gün yemektedir.
 2. Üç kardeş sırayla bu devi öldürmeye çalışırlar. Büyük kardeşler devi görünce korkup kaçarlar. Küçük oğlan devi yaralar.
 3. Üç kardeş kan izlerini takip ederek bir kuyuya varırlar.
 4. İki büyük kardeş kuyuya inemez ve küçük oğlan iner.
 5. Devi öldürür ve mağarada esir olan üç kızı da kurtarır.
 6. Ağabeyleri ve babası kızları yukarı çektikten sonra oğlanı kuyuda bırakırlar.
 7. Oğlan, küçük kızın verdiği tüylerle koçların gelmesini sağlar.
 8. Ak koça binmeye çalışırken yanlışlıkla kara koça biner ve yerin yedi kat aşağısına iner.
 9. Oradaki yılanı öldürür ve Zümrüdü Anka'nın yavrularını kurtarır. Bunu öğrenen Zümrüdü Anka, oğlanın dileğini yerine getirmek ister.
 10. Zümrüdü Anka'nın oğlanı yukarı çıkarabilmesi için et ve su gereklidir. Bunları bulmaya çalışırken suları içen devi öldürüp padişahın kızını kurtarır.
 11. Kızı kurtulan padişah, oğlanın dileğini yerine getirmek için et ve su verir.
 12. Oğlan, Zümrüdü Anka'nın sırtına biner ve yeryüzüne çıkar.
 13. Ağabeylerinin düğünü olurken köyüne varır. Atıyla ağabeylerini ve babasını çiğneyerek öldürür.
 14. Küçük kızla evlenir.

ON BİRİNCİ MASAL

1. Yayı Kuran Ağa
2. EB. 77- 197, AaTh. 513 A, 981
3. Fatma Yanıkara, Uğurlu Köyü Bucak/Burdur

4. Motif Sırası:

1. Bir oğlan, gördüğü rüyayı padişaha anlatmaz. Padişah da kızıp oğlanı cellâta verir.

2. Padişahın kızı, oğlanı cellâtın elinden kurtarır. Oğlanı, sarayda saklar.

3. Padişaha kralın elçileri gelir ve elçiler kralın istediklerini yapmazlarsa savaş ilân edileceğini söylerler. Kralın istekleri şunlardır:

a- Ak tavuğun yumurtasını karatavuğun yumurtasından ayırmak,

b- Ak atın yavrusunu kara attan ayırmak,

c- Gönderilen yayı kurmak.

4. Padişahın kızı, oğlanın yardımıyla kralın isteklerini yerine getirir. Böylece savaşmaktan kurtulurlar.

5. Oğlan, kıza âşık olur ve kıızı padişahı ister. Padişah, oğlanı tanır ve bir şartla oğlanın canını bağışlayıp kızını verecektir. Şartı şudur: Kralın yedi kalenin anahtarını getirmesini ister oğlandan.

6. Oğlan, yedi kalenin anahtarlarını bulmaya giderken, yolda dört kişiye rastlar ve bu dört kişinin sayesinde anahtarları alır. Bu dört kişi:

a- Saz çalan ağa,

b- Tepe atlayan ağa,

c- Irmak yutan ağa,

ç- Yeri dinleyen ağa.

7. Yedi kalenin anahtarlarını alıp padişaha götürür. Kralın askerleri de dağın altında kalıp ölürler.

8. Padişah, kızını oğlana verir ve kız ile oğlan evlenirler.

ON İKİNCİ MASAL

1. Yılan Padişahı

2. EB. -, AaTh. -

3. Ümmügülsüm İnal, Bucak/Burdur

4. Motif Sırası:

1. Fakir bir adam yolda giderken küçük yılanı yemeğe çalışan büyük yılanı öldürür ve küçük olan yılanın hayatını kurtarır.

2. Adamın hayatını kurtardığı yılan, bir yılan padişahının kızıymış.

3. Yılan padişahının askerleri bir gece vakti gelip adamı padişahın huzuruna götürürler.

4. Adamın hayatını kurtardığı yılan padişahının kızı, adama babasından ölmüş annesinden kalan altını istemesini söyler.

5. Yılan padişahı adama kızının hayatını kurtardığı için dileğini sorunca, adam padişahın ölmüş karısının altınını ister ve padişah da adamın dileğini yerine getirip ona bir altın verir.

6. Adam bu bir altını alıp evine döner.

7. Adam sabah uyanınca yılan padişahının verdiği bir altın çoğalır ve adam ile karısı zengin olur.

ON ÜÇÜNCÜ MASAL

1. Keçi Kız

2. EB. 85, AaTh. 402

3. Ümmügülsüm İnal, Bucak/Burdur

4. Motif Sırası:

1. Çocuksuz bir kadın, “Allah’ım, bir çocuk ver de, isterse keçi olsun!” diye dua edince, bir keçi kızı olur.

2. Kız, postundan çıkıp dereye çamaşır yıkarken, padişahın oğlu onu görerek âşık olur.

3. Oğlan, kızı annesine istetip onunla evlenir.

4. Kızın kayınvalidesi, kızı keçi zanneder.

5. Sarayda ekmek pişirirlerken, kız yardım etmek isteyince, oğlanın annesi kıza oklava ile vurur.

6. Kız, komşu düğününe insan şeklinde gider. Kayınvalidesi, onu orada görünce çok beğenir. Kimin kızı olduğunu sorunca, “Oklava ile vuranın gelini!” olduğunu söyler.

7. Kız, kayınvalidesinin aşağılamalarına dayanamaz ve kayınvalidesine keçi postunu gösterip gerçekleri anlatır.

ON DÖRDÜNCÜ MASAL

1. Kaplumbağa Kız
2. EB. 86, AaTh. 402, 465A, C
3. Fikriye Akça, Bucak/Burdur
4. Motif Sırası:

1. Bir adamın üç oğlu padişahın üç kızına âşık olur. Adam oğullarına bu kızları ister. Padişah da: “Her oğlanın attığı top hangi kızın üstüne gelirse, o oğlan o kızı alsın.” der.

2. Sırayla büyük oğlan, büyük kıza topu düşürür ve onu alır. Ortanca oğlan, ortanca kıza topu düşürür ve onu alır. Küçük oğlan ise topu bir kaplumbağaya düşürür ve onu almak zorunda kalır.

3. Kaplumbağa ile küçük oğlan birlikte yaşamaya başlarlar. Bir gün kaplumbağanın kabuğu yarılır ve içinden dünya güzeli bir kız çıkar. Bu kız küçük oğlanın her işini yapar ve ona görünmeden kabuğuna geri döner.

4. Bir gün küçük oğlan, bu kızı görür ve onunla evlenir. Zengin olup sonsuza kadar mutlu yaşarlar.

ON BEŞİNCİ MASAL

1. At Arabalı Oğlan
2. EB. 89, AaTh. 408
3. Fatma Yalçın, Bucak / Burdur
4. Motif Sırası:

1. Zamanın birinde at arabalı bir oğlan yaşar. Bir gün çeşme başına giderken yolda üç tane menekşe bulur. Bunları çeşme dibine atınca dünyalar güzeli bir kız oluverir. Oğlan bu kıza âşık olur ve onunla evlenmek ister.

2. Kıza, kendisi gelene kadar söğüt ağacına çıkıp beklemesini söyler. Sonra atını bırakmaya gider.

3. Oğlan gidince kızın yanına Arap bir kız gelir ve kızın başına bir toplu iğne batırarak kuş olmasına neden olur.

4. Oğlan gelince, Arap kızı, dünyalar güzeli kız zanneder. Fakat kızın değişmiş olmasına bir anlam veremez. Türlü bahanelerle Arap kız, oğlanı ikna eder.

5. Arap kız ile oğlan evlenirler.

6. Arap kız ile oğlanın evinin bahçesine her gün dünyalar güzeli kız, kuş olarak gelir. Bu kuşun kız olduğunu Arap kız anlar ve onu öldürtmek için kocasına hasta numarası yapar.

7. Oğlan önce kuşu öldürmeye kıyamaz; ancak çaresiz kalınca öldürmek için kuşun kafasını okşarken, eline toplu iğne batar. Toplu iğneyi kuşun başından çıkarınca kuş tekrar kıza dönüşür.

8. Karşısında kızı gören oğlan buna çok sevinir ve ona bunun nasıl olduğunu sorar.

9. Kız olanları oğlana anlatır. Anlatınca oğlan, Arap kıza kızar ve ona cezasını verir.

10. Kız ile oğlan, kırk gün kırk gece süren bir düğünle evlenirler.

ON ALTINCI MASAL

1. Padişahın Yörük Kızı

2. EB. 97, AaTh. 514, 518

3. Ümmügülsüm İnal, Bucak/ Burdur

4. Motif Sırası:

1. Padişahın birinin sürekli kız çocuğu olur, hiç oğlan çocuğu olmaz.

2. Padişahın karısı yine hamile kalır. Padişah, karısına: “Bu defa da kız doğurursan karışmam!” der.

3. Padişahın karısı yine kız doğurur. Korkuyla kocasından saklar. Ebe kadınla birlikte padişaha oğlan doğurduğunu ve çocuğun ölü doğduğunu söyler. Sonra da çocuğun ölüsü diye sardıkları bir bezi padişaha verirler. Padişah bu bezi mezara gömer. Ebe kadın, doğan kız çocuğunu bir dağ başına bırakıp gelir.

4. Dağdaki Yörük çobanın biri kızı bulur ve Yörük Beyi’ne verir. Yörük Beyi padişahın kızını alıp büyütür. Evlenme çağı gelince de kendi kızı, kendi oğluyla evlendirir. Evlenince kızın bir oğlu olur.

5. Bu sırada padişah, arada bir Yörük Beyi’nin yanına gelip ihtiyaçlarını sorar. Yine bir geldiğinde kızı görür ve kızın yörüklere benzemediğini fark eder. İşin aslını öğrenmek için bir oyun düşünür ve bunun için kılıcını kızın çocuğunun beşiğinde bırakır. Sonra da Yörük Beyi’ni kılıcını çalmakla suçlar. Onu affetmesi için de kızın gerçekten kimin olduğunu sorar.

6. Yörük Beyi, kızın kendi kızı olmadığını ve onu dağ başında bulunduğunu söyler.

7. Bunun üzerine padişah, saraya dönüp karısından gerçekleri anlatmasını ister. Karısı olanları anlatınca padişah, gördüğü kızın kendi kızı olduğunu anlar ve kızı ile ailesini saraya getirir.

8. Kızına kavuştuğu için çok mutlu olur ve damadını kendi yerine tahtına geçirir. Sonsuza dek mutlu yaşarlar.

ON YEDİNCİ MASAL

1. Ağlayan Nar ile Gülen Ayva

2. EB. 97, AaTh. 518

3. Huriye Atasayar, Bucak/Burdur

4. Motif Sırası:

1. Bütün çocukları kız olan kadın, kocası olan padişah'tan korktuğu için son kızını erkek gibi büyütür.

2. Erkek kılığındaki kızın sünnet zamanı gelince, kız bir atın yardımıyla kaçır.

3. Başka bir memleketin padişahını devden kurtarır ve mükâfat olarak padişahın kızını ister.

4. Kız ise peri padişahının oğlunu sevdiği için evlenmemek için ağır şartlar ileri sürer:

a- Kaf dağındaki devin aynasını ister; atın yardımıyla getirilir. Devlin bedduasıyla kız, erkek olur.

b- Ağlayan nar ile gülen ayva fidanı istenir; atın yardımıyla getirilir.

5. Padişahın kızını alıp memleketine döner.

6. Kaçış sebebini öğrenen baba, karısını ve oğlunu affeder.

ON SEKİZİNCİ MASAL

1. Yılan

2. EB. -, AaTh.-

3. Ümmügülsüm İnal, Bucak/Burdur

4. Motif Sırası:

1. Bir çoban dağda öldürdüğü yılanın eşiyle evlenmek zorunda kalır. Aslında yılan cinlidir ve çok güzel bir kıza dönüşür. Çoban kıza âşık olur ve onunla evlenir.
2. Kızın cinli olmasından dolayı çobanın bütün işleri yolunda gider. Çobanın karısı bu durumu başkalarının bilmesini istemez ve kocasına kimseye anlatmamasını tembihler.
3. Köylü çobanın işlerinin sürekli yolunda gitmesine bir anlam veremez ve neler olduğunu anlatması için çobanı sıkıştırırlar. Çoban da dayamayıp olanları anlatır.
4. Büyü bozulur. Çobanın karısı bir kuş olup uçup gider. Çoban da sonsuza kadar üzülür.

ON DOKUZUNCU MASAL

1. Kırk Arap
2. EB. -, AaTh. -
3. Huriye Atasayar, Bucak / Burdur
4. Motif Sırası:

1. Zamanın birinde bir padişahın üç kızı vardır. Padişah kızlarını pek sever. Öyle ki, veziriyle çıktığı bir gezi sonucu gördüğü ve sahibinin kim olduğunu bilmediği bir kaleyi kızlarının da görmesini ister.

2. Kızlarını sırayla veziriyle beraber bu kaleye gönderir. Kızların hepsinden bu kalede birer gece kalmalarını ve bu kalenin sahibinin kim olduğunu öğrenmelerini ister.

3. Büyük kız ve ortanca kız, kalede karşılaştıkları dev'den çok korkarlar ve kalenin sahibini öğrenmeden saraya geri dönerler.

4. Küçük kız ise kalede karşılaştığı devden korkmaz. Dev'in getirdiği kesik kuzudan yemekler yapar ve saraya dönmez.

5. Kaledeki herkesin dev sandığı kişi, aslında o kalenin sahibi olan bir padişaktır. Bu padişah, yakışıklı bir delikanlıdır. Evleneceği kıızı bulmak için herkesin sabrını dener. Küçük kızın sabrını da birçok kez dener.

6. Küçük kızın sabırlı ve cesur olduğunu anlayınca karşısına çıkar ve ona olanları anlatır. Onunla evlenmek ister.

7. Küçük kız, kalenin padişahıyla evlenmeyi kabul eder ve kırk gün kırk gece süren bir düğünle evlenirler.

YİRMİNCİ MASAL

1. Çöpçatan

2. EB. 124, AaTh. 930A

3. Emine Ağır, Uğurlu Köyü Bucak/Burdur

4. Motif Sırası:

1. Padişahın oğlu bir adama rastlar. Bu adam, padişahın oğlu ile Yörük'ün kızının çöpünü çatar.

2. Oğlan, çöpünün çatıldığı (kaderinin yazıldığı) kızın çadırını bulup oraya gider. Kız, daha beşikte bir çocuktur. Oğlan, beşikteki çocuğun boynuna bir bıçak çalar ve beşiğe de bir çuval altın koyup gider.

3. Yörük, çocuğu doktora götürüp iyileştirir. Oğlanın bıraktığı altınlar ile zengin olup Yörük Beyi olur.

4. Kız, büyüyüp güzelleşir. Oğlanın annesi, kızı hamamda görüp beğenir ve oğluna bu kızı ister.

5. Yörük Beyi'nin kızı ile padişahın oğlu evlenirler.

6. Evlendikleri gün oğlan, kızın boynundaki yara izini görür ve bunu kimin yaptığını sorar.

7. Kız, olanları anlatınca oğlan yaptıklarına pişman olur ve kıza bunu kendinin yaptığını anlatır. Oğlan, kaderin değişmeyeceğini anlar.

YİRMİ BİRİNCİ MASAL

1. Kibirli Padişah

2. EB.136, AaTh. 398, 398 B

3. Süleyman Gök, Bucak/Burdur

4. Motif Sırası:

1. Bir ülkenin padişahı vardır. Bu padişahın sarayı ve her şeyi yanıp küle döner. Hiçbir şeyi kalmayan padişah, karısı ve iki oğlunu da alarak bir köye yerleşir.

2. Padişah bu köyde sığır gütmeye başlar. Bir gün köyde göçebe olarak yaşayan bir çoban, padişahın karısını kaçıır ve onunla evlenir. Bunu öğrenen padişah, karısını bulamaz ve iki çocuğuyla birlikte köyden ayrılır.

3. Giderken bir nehre varır. Nehri geçmeye çalışırken oğlunun birini kurt kapar, öbürünü de sel alır. Padişah kendi başına kalır. Kurt kapam oğlunu bir avcı, sel alan oğlunu da bir çiftçi kurtarıp büyütürler.

4. Padişah eski ülkesine geri döner ve yeniden padişah seçilir. Oğulları büyür ve onun askerleri olurlar.

5. Göçebe olarak yaşayan çoban, padişahın ülkesine gelir ve ondan karısına bekçilik etmesi için iki asker ister. Padişah ona tanıyamadığı oğullarını asker olarak verir.

6. Bir gün askerler çobanın karısını beklerken kardeş olduklarını anlarlar. Onların konuşmalarını duyan kadın, askerlerin kendi çocukları olduğunu anlar ve onlara sarılır.

7. Bunu gören çoban, yanlış anlayıp padişaha şikâyet eder. Çobanın karısının kendi karısı olduğunu anlayan padişah, çobanı saraydan kovdurur.

8. Karısı ve çocuklarına kavuşan padişah, onlarla birlikte sonsuza kadar mutlu yaşarlar.

YİRMİ İKİNCİ MASAL

1. Padişahın Kızı

2. EB. 137, AaTh. 883C

3. Ömer Candan, Bucak / Burdur

4. Motif Sırası:

1. Bir padişahın kızı bir hastalığa yakalanır. Her yeri yara olur. Padişah, kızının hastalığına bir çare bulamaz. Çare bulamayınca da kızını bir dağ başında bırakır.

2. Kızı dağ başında bir çoban bulur ve evine götürür. Onunla ilgilenir. Çoban, koyun gütmeye gittiğinde kız, su içmek isterken kuyuya düşer. Çoban eve dönünce kızı kuyudan kurtarır.

3. Kuyudaki su şifalı sudur ve kız, bu su sayesinde yaralarından kurtulup iyileşir. İyileşince çoban kıza âşık olur ve kızla evlenir.

4. Çoban ile padişahın kızının çocukları üç tane çocuğu olur. Bunların adlarını: “Neydim, Ne oldum, Ne olacağım!” koyarlar.

5. Aradan zaman geçer ve bir gün padişah avlanırken çok susayıp su içmek için çobanın evine gider.

6. Kız, babasını görünce tanır; ancak babası kızı tanıyamaz. Padişahın dikkatini, çocukların isimleri çeker. Padişah, isimleri neden böyle koyduklarını sorunca kızı olanları anlatır.

7. Padişah, yaptığına pişman olur. Hemen kızına sarılır. Kızı, padişahı affeder. Hep birlikte saraya giderler ve sonsuza kadar mutlu yaşarlar.

YİRMİ ÜÇÜNCÜ MASAL

1. Padişahın Kızı ile Yörük

2. EB. -, AaTh. -

3. Fatma Yalçın, Bucak / Burdur

4. Motif Sırası:

1. Padişahın biri, doğumuyla karısının ölümüne neden olan kızını istemez ve ona sürekli eziyet eder.

2. Kız büyüyünce dünya güzeli bir kız olur. Yörük’ün biri kızı pek beğenir ve onunla evlenmek ister. Fakat bu Yörük çok fakir bir adamdır. Geçimini ormandan kestiği odunları, pazarda satarak sağlamaktadır.

3. Babasının eziyetinden bıkan kız, Yörük ile evlenir.

4. Kız, geçimlerini sağlamak için kocasına yardım eder.

5. Bir gün Yörük, ormandan kestiği odunları fırtına nedeniyle bir inde bırakır. Fırtına dinince odunları almak için ine tekrar gider. Gidince odunların altına dönüştüğünü görür. Sonra bu altınları evine götürüp zengin olur.

6. Zengin olunca, karısının isteğiyle padişahın sarayı gibi bir saray yaptırır. Bu saraya bir gün padişahı davet ederler.

7. Padişah gelince kızını tanır ve kızına yaptıklarından dolayı pişman olur. Kızı ile barışırlar ve hep birlikte mutlu yaşarlar.

YİRMİ DÖRDÜNCÜ MASAL

1. Hamire Abla
2. EB. 156, AaTh. -
3. Huriye Atasayar, Bucak/Burdur
4. Motif Sırası:
 1. Bir öğretmen üzülmüne neden olan kuşunu Hamire isimli öğrencisine verir.
 2. Kuş, Hamire'yi bir dağın başına bırakır. Oradan geçen bir Beyoğlu Hamire'ye âşık olur.
 3. Hamire'yle Beyoğlu evlenirler ve çocukları olur. Kuş gelip çocukları götürür. Ev halkı çocukları Hamire'nin yediğini sanıp Hamire'yi kovarlar.
 4. Hamire çalışmak için çeşitli işlere girer ve kuşun sebep olmasıyla oralardan da kovulur.
 5. Bir gün Hamire bir dağ başına çıkar orada kuş elinden aldığı her şeyi geri verir. Beyoğlu da Hamire'yi arayıp bulur ve mesut yaşarlar.

YİRMİ BEŞİNCİ MASAL

1. Fatmacık İle Yusufçuk
2. EB. 161, AaTh: 327- 1119
3. Huriye Atasayar, Bucak/Burdur
4. Motif Sırası:
 1. Karısı ölen adam iki çocuğu ile kalınca yeniden evlenir.
 2. Üvey anne çocukları istemez. Kocasından çocukları ormana bırakıp gelmesini ister. Adamda oduna gidelim diye götürdüğü çocuklarını ormanda bırakır.
 3. İki kardeş evlerini ararken bir dev kadının evine giderler.
 4. Dev kadın çocukları yemek için bir çuvala koyar.
 5. Çocukları çuvaldan devin gelini kurtarır ve çocuklar kaçar.
 6. Dev kadın çocukları yakalamaya çalışırken nehirde boğulur. Çocuklar da ondan kurtulur.
 7. Çocuklar evlerini bulurlar. Babaları da çok mutlu olur.
 8. Babaları, üvey anneden ayrılır ve çocuklarıyla baba mutlu yaşarlar.

YİRMİ ALTINCI MASAL

1. Ak Fatma

2. EB. 166, AaTh. 451

3. Ümmügülsüm İnal, Bucak/Burdur

4. Motif Sırası:

1. Bir kadının sürekli erkek evladı olup hiç kız evladı olmaz ancak bir gün bir kız çocuğu dünyaya getirir. Bu kızın adı Ak Fatma olur.
2. Kadın diğer çocuklarından gerçeği saklayıp onlara yine erkek kardeşleri olduğunu söyler. Onlar da küsüp dağa çıkar ve bir daha geri gelmezler.
3. Ak Fatma büyüyünce annesinden ağabeyleri olduğunu öğrenir, onları bulamak için düşer yola.
4. Dağ başındaki bir evde ağabeylerini bulur. Olanları ağabeylerine anlatır ve mutlu olarak yaşarlar.

YİRMİ YEDİNCİ MASAL

1. Fatmacık ile Süleymancık

2. EB. 168, AaTh. 450

3. Şerife Uçar, Uğurlu Köyü Bucak/ Burdur

4. Motif Sırası:

1. Bir çiftçi babanın Fatmacık ve Süleymancık adında iki çocuğu vardır. Bu çocukların anneleri öldüğünden babaları onlara bir üvey ana getirmiştir. Üvey anne çocukları istemez.

2. Fatmacık ile Süleymancık, üvey annelerine daha fazla dayanamayıp evden kaçarlar.

3. Yolda giderken, bir ihtiyar kadına rastlarlar ve bu kadın onlara üvey analarından kurtulmaları için ak makara ve kara makara verir.

4. Çocuklar, üvey annelerinden bu makaralar sayesinde kurtulurlar.

5. Kurtulduktan sonra giderken Süleymancık, bir subaşındaki sudan içip geyik olur. Kız, ağaca çıkar.

6. Bir Beyoğlu, ağaçtaki Fatmacığı görür ve ona âşık olur. Ancak kızı evlenmeye ikna edemez. Kız, bir türlü ağaçtan inmez. Beyoğlu, her gün ağacı keser; fakat Süleymancık ağacı yalayarak tekrar bitmesini sağlar.

7. Fatmacık, ağaçtan suya düşer. Sudaki balık, Fatmacığı yutar. Süleymancık, ablasına ağlar. Ağlarken Beyoğlu gelir ve olanları öğrenir.

8. Beyoğlu, balığın karnını yarıp kızı kurtarır.

9. Fatmacık ile Beyoğlu evlenirler. Üçü birlikte yaşarlar.

YİRMİ SEKİZİNCİ MASAL

1. Karaoğlan ile Dev

2. EB. -, AaTh. -

3. Mustafa Kasalak, Bucak/Burdur

4. Motif Sırası:

1. Biraz safça bir Karaoğlan ile bir de anası vardır. Bu Karaoğlan bir gün bir köye para kazanmak için gider. Bir devin yanına işe girer.

2. Bu devin kırk tane kızı vardır. Dev her gün sırayla bir kızını yer. Karaoğlan'ı da yemek istediğinden onu işe alır.

3. Bir gün dev yine bir kızını yerken, Karaoğlan görür ve kızı kurtarır. Sonra da devin kızları, koyunları ve atıyla birlikte kaçıp köyüne döner. Dev de arkasından gelip bütün köylüyü yer.

4. Dev bir ağacın altına oturunca, Karaoğlan devin ağzına ağaçtan değirmen taşı atar ve devi öldürür.

5. Dev ölünce bütün malı Karaoğlan'a kalır. Zengin olan Karaoğlan, sonsuza kadar anasıyla mutlu yaşar.

YİRMİ DOKUZUNCU MASAL

1. Sabır Taşı Sabır Bıçağı

2. EB. 185, AaTh. 894

3. Huriye Atasayar, Bucak/Burdur

4. Motif Sırası:

1. Her gün okula giderken bir kuşla karşılaşan bir kız vardır. Kuş ona kırk gün kırk gece bir meyit taşı bekleyeceğini söyler.

2. Kız bir gün anne ve babasıyla kuşun arkasından gidip dağ başındaki bir eve girmek ister. Kız girer, ancak kızın anne ve babası dışarıda kalır. Kız bu evde kapalı kalır ve içerideki kabristanın başını otuz dokuz gün bekler.

3. Kırkinci gün kız, oradan geçmekte olan kervandaki Arap halayığı eve alır ve Arap halayık gelince de uyuyup kalır. Uyuyunca kabristandan bir oğlan çıkar.
4. Arap halayık, oğlana yalan söyleyip kabristanın başını kırk gün kendinin beklediğini söyler. Oğlan da Arap halayık ile evlenir.
5. Kız uyuduğı uykudan uyanınca oğlan ile Arap halayığın evlenmesine dayanamaz. Bir gün olanları oğlana anlatır.
6. Oğlan da Arap halayığı kovup kız ile evlenir.

OTUZUNCU MASAL

1. Altın Kozalaklı Gümüş Selvi
2. EB. 186, AaTh. 891 A
3. Huriye Atasayar, Bucak / Burdur
4. Motif Sırası.

1. Çocuğı olmayan bir kadın, bir tahta parçasına kaş göz çizip ona çocuğı gibi bakmaya başlar. Bu duruma kocası kızar ve dayanamayıp bir gün tahta parçasını pencereden aşağı atar. Atar atmaz düştüğü yerde altın kozalaklı gümüş bir selvi ağacı meydana gelir.

2. Yıllar sonra bir şehzade, bu selvi ağacının oraya incili bir çadır kurdurup orada kalmaya başlar.

3. Bu şehzadenin her gün çadırdaki şamdanlarının yeri değişmeye başlar. Şehzade bunu yapanın kim olduğunu anlamak için çadırında uyumadan bekler. Beklerken çadırdan içeri dünya güzeli bir kız girer.

4. Şehzade, bu kızın kolundan tutup bırakmaz. Her gün yanına gelmesini ister. Kız, her gece çadıra gelir ve gün doğmadan gider.

5. Bir gün padişah haber göndertip oğlunu saraya çağırır. Şehzade durumu kıza anlatır ve kızın da kendisiyle gelmesini ister. Kız, selvi annesinin kızacağını, bu yüzden gelemeyeceğini söyler.

6. Şehzade sabah olunca erkenden askerleriyle beraber saraya döner. Kız bu sırada çadırdan uyuyakalır. Uyanınca, gün doğduğı için selvi annesi kızını tekrar yanına almaz ve onu kovar. Kız bu duruma çok üzülp yola düşer.

7. Yolda giderken, rastladığı çobanın elbiselerini alır ve çoban kılığına girer. Sonra şehzadenin sarayına gider. Şehzade, çoban sandığı kızın altın kozalaklı gümüş selvi ağacının yanından geldiğini öğrenir ve onu sarayda tutar.

8. Bir gün padişah, oğlunu evlendirir. Şehzade evlenince, kız buna dayanamaz. Sonra çoban elbisesini çıkarır. Şehzade, kızın çoban olmadığını ve onun altın kozalaklı gümüş selvinin kızı olduğunu anlar. Hemen evlendiği kızı geri gönderip sevdiği kızla evlenir.

OTUZ BİRİNCİ MASAL

1. Billur Köşk

2. EB. 187, AaTh. 891 A

3. Ümmügülsüm İnal, Bucak / Burdur

4. Motif Sırası:

1. Zengin bir ülkenin bir padişahı vardır ve bu padişahın hiç çocuğu olmaz. Padişah, bu duruma çok üzülür.

2. Bir gün padişahın bir kız çocuğu olur. Padişah, çok sevinir. Kız, büyüyüp güzelleşince bir dediğini iki etmez.

3. Padişahın kızı, bir gün babasından denizin üstünde bir billur köşk yaptırmasını ister. Padişah, hemen kızının istediği billur köşkü yaptırır. Bu köşk öyle güzel olur ki, güzelliği başka ülkelerde de duyulur. Öyle ki, başka bir ülkenin hükümdarının oğlu, gemiyle bu köşkü görmeye gelir. Gelince, kız ile birbirlerini görürler ve birbirlerine âşık olurlar.

4. Şehzade, köşke gidip kıza onu beğendiğini söyler. Kız, utanıp kaçar. Kaçınca, şehzade kızın reddettiğini sanıp memleketine geri döner.

5. Şehzade gidince, kız dayanamaz ve babasına bir gemi yaptırıp şehzadenin memleketine gider. Şehzadenin sarayının yanından bir köşk kiralar. Bu köşkün penceresinde oturup şehzadenin, kendisini görmesini bekler.

6. Şehzade, köşke kimin taşındığına bakarken kızı görür ve ona âşık olur. Ancak şehzade; kızın, billur köşkteki padişahın kızı olduğunu unutur ve onu hatırlamaz. Padişahın kızı, şehzadeye bir daha görünmez. Görünmeyince, şehzade kızı iyice merak eder. Bunun için durumu annesine anlatır. Annesi, oğlunun üzülmesine dayanamaz ve kızın kim olduğunu öğrenmeye köşke gider.

7. Kadın köşke gidince, kızı beğenir ve kızın söylediklerini oğluna iletir. Kız da, billur köşküne geri döner. Şehzadenin annesi, kızın söylediklerini oğluna anlatınca, kızın kim olduğunu anlar. Hemen gemisini hazırlatıp kızın arkasından billur köşke gider.

8. Şehzade, padişahın kızından özür diler. Padişahın kızı onu affeder. Sonra padişahın kızı ile şehzade kırk gün kırk gece süren bir düğünle evlenirler.

OTUZ İKİNCİ MASAL

1. Küçük Oğlan ile Devler

2. EB. 213, AaTh. 302

3. Huriye Atasayar, Bucak / Burdur

4. Motif Sırası:

1. Bir adamın üç tane oğlu vardır. Bu adam bir gün ölür. Babaları ölünce, üç kardeş yiyecek bulmak için ormana avlanmaya giderler. Akşama kadar bir şey bulamayıp bir kenarda dinlenirler.

2. Akşam olunca büyük oğlan ile küçük oğlan yatıp uyur. Küçük oğlan ise uyumaz. Etrafına bakınırken bir ışık görür. Kalkıp bu ışığın geldiği yere gider. Bu ışık, kazanda devlerin insan eti kaynattığı ocağın alevinden gelmektedir.

3. Devler, küçük oğlanı yiyeceklerini, eğer arayıp da bulamadıkları köşkün kapısını bulursa onu yemekten vazgeçeceklerini söylemişler.

4. Küçük oğlan, köşkün bacasından girip içerdeki yaşayan adamın kılıcını alır ve bacadan baş aşağı sarkan kırk devin başını keserek öldürür. Sonra ormanda uyuyan kardeşlerinin yanına gidip uyur.

5. Küçük oğlan gidince köşkteki adam uyanır ve devlerin öldüğünü görür. Devleri kimin öldürdüğünü öğrenmek için bir hamam yaptırır, bu hamamda yıkananlardan para yerine onların başlarından geçenleri anlatmalarını ister.

6. Köşkün yanında hamam yapıldığını duyan üç oğlan da bu hamama gelip yıkanır. Sonra başlarından geçenleri sırayla anlatırlar. Sıra küçük oğlana gelince, devleri nasıl öldürdüğünü bir bir anlatır.

7. Aradığını bulan hamamın sahibi, küçük oğlana devleri öldürdüğü için teşekkür eder ve kızlarından birini ona verir. Diğer iki kızını da büyük oğlan ile ortanca oğlana verir. Üç oğlanla kızlar evlenip mutlu yaşarlar.

OTUZ ÜÇÜNCÜ MASAL

1. Kara Koyun
2. EB. -, AaTh. -
3. Mehmet Eroğlu, Bucak/Burdur
4. Motif Sırası:

1. Zengin bir ağanın bir çobanı vardır. Bu çoban ağanın koyunlarını güderek geçimini sağlar.

2. Ağanın bir de güzel bir kızı vardır. Çoban bu kıza âşık olur. Bir gün gidip ağadan kızını ister.

3. Ağa, koyunları dereden su içirmeden geçirme şartıyla kızını vermeyi kabul eder.

4. Çoban, ağanın şartını kabul eder ve koyunları dereden su içirmeden geçirir.

5. Ağa da kızını çobana verir. Böylece ağanın kızıyla çoban evlenip mutlu yaşarlar.

OTUZ DÖRDÜNCÜ MASAL

1. Sihirli Yüzük
2. EB. -, AaTh. -
3. Melahat Yıldırım, Bucak / Burdur
4. Motif Sırası:

1. Bir kadının oğlunun bir yüzüğü vardır. Oğlan bu yüzük sayesinde insanların uyurken neler düşündüğünü öğrenebilmektedir.

2. Evlenme yaşı gelince, oğlan evlenmek ister. Bunun için anasından gidip kız aramasını ister.

3. Anası, padişahın arabacıbaşısının kızını ister ve oğlunu bu kızla nişanlar. Oğlan sihirli yüzüğü sayesinde bu kızın hasta olduğunu öğrenir ve bu kızla evlenmekten vazgeçer.

4. Bu defa oğlanın anası, padişahın kuşçubaşıcısının kızını ister ve oğlunu bu kızla nişanlar. Oğlan, yine yüzüğü sayesinde kızın inatçı olduğunu öğrenir ve bu kızla da evlenmekten vazgeçer.

5. Kız bulamayınca, yoldan geçen ilk kızla evlenmeye karar verir. Anası, pencereden bakarken, odun taşıyan bir kızın dinlendiğini görür.

Hemen kızın yanına gidip dinlenmesi için kızı eve buyur eder. Sonra kızın evine gidip kızın annesinden kızını oğluna ister. Annesi, kızını oğlana verir.

6. Kız ile oğlan evlenirler. Evlendikleri gece oğlan, kız uyurken yüzüğü kızın parmağına takıp kalbini dinler ve kızın kendini ne kadar sevdiğini anlar. Oğlan buna çok sevinir. Kız ile oğlan birlikte mutlu yaşarlar.

OTUZ BEŞİNCİ MASAL

1. Keloğlan'ın Sihirbazlığı

2. EB. -, AaTh. -

3. Huriye Atasayar, Bucak/Burdur

4. Motif Sırası:

1. Keloğlan çok tembeldir ve hiç çalışmaz. Keloğlan'ın anası bu duruma pek üzülür.

2. Keloğlan bir gün anasına padişahın kızıyla evlenmek istediğini söyler ve anasından padişahın kızını kendisine istemesini ister.

3. Anası padişahın korksa da oğluna kıyamayıp gidip padişahın kızını ister.

4. Padişah kadının söylediklerine gülüp kadını başından savmak için huzuruna Keloğlan'ı çağırır.

5. Keloğlan padişahın huzuruna çıkınca, padişah ona kızını birtakım şartlarla vereceğini söyler. Padişahın şartı; ülkedeki bütün güzel sesli kuşları Keloğlan'ın, sarayın bahçesine getirmesidir.

6. Padişahın şartını kabul eden Keloğlan, ne yapacağını düşünerek çaresiz giderken karşısına bir ihtiyar adam çıkar. Bu adam Keloğlan'a kuşları yakalayabileceği sihirli kelimeler öğretir.

7. Keloğlan bu sihirli kelimeler sayesinde bütün güzel sesli kuşları padişahın sarayının bahçesine götürür.

8. Padişah, Keloğlan'ın şartını yerine getirdiğini öğrenince şaşırır; ancak kızını vezirin oğluna vermek istediğinden Keloğlan'dan yeni bir istekte bulunur.

9. Keloğlan, padişahın sözünde durmamasına kızar ve düğün günü saraya gelerek sihirli kelimeleri söyleyip herkesin olduğu yerde donmasına neden olur.

10. Kızının donup kalmasına üzülen padişah, ülkedeki bütün sihirbazları büyüü bozdurmak için çağırır. Sihirbazlar, büyüü sadece Keloğlan'ın bozabileceğini söyleyince padişah, adamlarına Keloğlan'ı getirtir.

11. Padişah Keloğlan'a, yaptıklarından dolayı pişman olduğunu ve eğer büyüü bozarsa ona kızını vereceğini söyler.

12. Keloğlan sihirli kelimeleri söyleyip padişahın kızını kurtarır ve onunla evlenir.

OTUZ ALTINCI MASAL

1. Adamın Üç Kızı

2. EB. -, AaTh.-

3. Ali Öztürk, Bucak/ Burdur

4. Motif Sırası:

1. Bir adamın üç tane kızı vardır. Bu adam kızlarını çok sever.

2. Bir gün adamı askere çağırırlar. Adam buna çok üzülür. Üzüntüsünü büyük kızı ile ortanca kızına anlatınca, onlar önemsemezler. Ancak küçük kızına anlatınca, küçük kızı babasının yerine askere gidebileceğini söyler. Adam buna çok sevinir.

3. Küçük kız erkek kılığına girip askere gider. Başlangıçta kimse onun kız olduğunu anlamaz; ancak daha sonra herkes ondan şüphelenmeye başlar. Onun kız olduğunu ortaya çıkarmak için türlü oyunlar yaparlar. Fakat kız olduğunu ortaya çıkaramazlar.

4. Küçük kız askerliği bitince evine döner. Babası ona kiminle isterse onunla evlenmesi için söz verir.

5. Bir gün asker arkadaşlarından biri kızın köyüne gül satmaya gelir. Küçük kızın gülümsemesinden onu tanır ve onunla evlenmek ister. Kızı babasından ister. Adam, küçük kızına söz verdiğiinden, kızını oğlana verir.

6. Küçük kız ile oğlan evlenip mutlu yaşarlar.

OTUZ YEDİNCİ MASAL

1. Erere

2. EB. -, AaTh.-

3. Huriye Atasayar, Bucak/Burdur

4. Motif Sırası:

1. Bir ailenin sürekli ağlayan bir kızı olmuş ve bu kız büyüyene kadar ağlamış.
2. Ağlamaması için evin damına bıraktılar Erere'yi bir kuş alıp bir padişahın oğlunun çadırına götürür.
3. Padişahın oğlu Erere'yi yakalayınca Erere uyuyup kalır. Oğlan, onu uyandıramayınca bir mektupla beraber bir yüzük bırakıp gider.
4. Erere uyanınca mektubu okur yüzüğü takar ve oğlan kılığına girip padişahın oğlunu aramaya gider.
5. Yolda giderken, bir padişahın kızını kurtarır.
6. Köyün birinde yaşayan bir ninenin yanına varır ve o nineyle padişahın oğluna çorba pişirip çorbayı oğlana verir.
7. Padişahın oğlu, Erere'yi yüzüğünden tanır ve Erere'yle birlikte evlenip mutlu olurlar.

OTUZ SEKİZİNCİ MASAL

1. Kadersiz Dilber
2. EB. 240, AaTh.533
3. Huriye Atasayar, Bucak/Burdur
4. Motif Sırası:

1. Fakir bir kadının hamamda doğurduğu kızına üç tane derviş gelip olağanüstü meziyetler verir:

- a- Başından aşağı su döküldükçe, altınlar saçılacak,
- b- Güldüğü zaman yüzünde güller açacak,
- c- Yürüdükçe bastığı yerde çimen bitecek,
- d- Kolundaki bileklik çıkarılınca ölü gibi baygın olacak.

2. Aynı hamamda doğum yapan açgözlü bir kadın, çocuğun bu meziyetlerini görür ve çocuğa sütanne olur.

3. Kız, büyüüp serpilir ve dünya güzeli bir kız olur. Padişahın oğlu, kıza âşık olur ve kıza annesini dünür gönderir.

4. Kızı gelin götüren sütanne, verdiği tuzlu ekmeklerle susatır ve gözleri karşılığında su verir.

5. Sütannenin çirkin kızı onun yerine geçer

6. Kızı attıkları yerde bulan bir avcı, kız sayesinde zengin olur
7. Avcı, gülen kızın açan güllerini saraya gelip kızın gözleri karşılığında satar ve kız görmeye başlar.
8. Padişahın oğlu, sarayda gülü koklayınca kız evinde hamile kalır.
9. Kızın yaşadığını anlayan sütanne, bir cadı vasıtasıyla kızın bilekliğini çaldırır. Kızın öldüğünü zanneden avcı onu, vasiyeti üzerine kapısı açılıp kapandığı zaman “Muradına ermeyen dilber!” diye ses çıkaran bir türbeye gömer.
10. Kız, türbedeyken çocuk doğurur; kendini dağlarda gezmeye çıkan şehzade çocuğun türbeden gelen sesini duyar ve türbeden çocuğu alıp saraya döner.
11. Çocuk sarayda oynarken eline annesinin bilekliği geçer, vermek istemez. Ağlayınca şehzade bunu emzirmek için türbeye götürür.
12. Bilekliğin vücuduna değmesi üzerine kız canlanır ve mesele açıklığa kavuşur. Kötüler saraydan kovulur. Kız ile şehzade evlenir.

OTUZ DOKUZUNCU MASAL

1. Fatma İle Fatmacık
2. EB. -, AaTh. -
3. Ümmügülsüm İnal, Bucak/Burdur
4. Motif Sırası:
 1. Bir adamın Fatma adında bir kızı vardır. Bu adamın karısı ölür adam da karısının kardeşiyle (Fatmacığın teyzesiyle) evlenir.
 2. Bu teyzenin Fatmacık adında bir kızı vardır. Fatma’nın üvey annesi olan teyzesi ona sürekli iş yaptırıp eziyet eder. Kendi kızını ondan kıskanır.
 3. Fatma büyüdükçe güzelleşir ve çok güzel bir genç kız olur. Fatmacık ise aksine çok çirkin bir kız olur.
 4. Bir gün Fatma çeşmeden su doldururken bir Beyoğlu ona âşık olur. Fatma suya altın nalınını düşürüp kaçar.
 5. Beyoğlu nalının sahibi olan Fatma’yı arar. Ancak Fatma’nın üvey annesi nalının sahibi diye Beyoğlu’na kendi kızı Fatmacığı verir.
 6. Fatmacığı gören Beyoğlu, onu istemez ve Fatma ile evlenip mutlu olurlar.

KIRKINCI MASAL

1. Yeşil Kuş

2. EB. 277, AaTh. 844

3. Huriye Atasayar, Bucak / Burdur

4. Motif Sırası:

1. Bir padişahın kızı vardır. Padişah, bu kızını zengin bir adamın oğluyla evlendirir.

2. Evlendikleri gün, oğlan kıza haksızlık edip kırk sopa atar. Kırk gün döver.

3. Bir koca karının oğlu, anasına bir top kumaş getirir. Anasından bu kumaşı tasasız birine kestirip gömlek dikmesini ister.

4. Koca karı tasasız kişinin padişahın kızının olacağını düşünür ve kızın yanına gidip derdini anlatır.

5. Kız, tasalı olduğunu görmesi için koca karıyı odadaki dolaba saklar. Kocası gelince, kızı yine döver. Dolaba saklanan kadın bunu görür ve kızın tasalı olduğunu anlayıp evine gider. Olanları oğluna anlatır.

6. Koca karının oğlu, kıza pek üzülür ve anasına kıza söylemesi için bazı sözler söyler. Koca karı, kızın yanına gidip oğlunun söylediklerini anlatır.

7. Kız, koca karının söylediklerini dinler ve kocası gelince ona yeşil kuşların dedesini sevdiğini söyler.

8. Adam yeşil kuşların dedesini bulmaya gider. Bulunca ona olanları anlatır. İhtiyar, adama karısına haksızlık ettiğini söyler. Karısının gönlünü alması için ona bir çiçek verir. Çiçeği karısının başına takınca, tasalarından kurtulacağını söyler.

9. Adam çiçeği alıp karısının yanına gelir. Çiçeği başına takması için karısına verir. Karısı, çiçeği başına takınca yeşil bir kuş olup pencereden uçup gider.

10. Adam karısına yaptığı haksızlık için pişman olur ve bir daha hiç kimseye haksızlık yapmamaya karar verir.

KIRK BİRİNCİ MASAL

1. Akıl Satın Alan Adam

2. EB. 308, AaTh. 910A, 910B

3. Huriye Atasayar, Bucak / Burdur

4. Motif Sırası:

1. Fakir bir adam sevdiği kız ile evlenir, ancak parasızlıkla geçinemeyeceğini anlar ve karısını memleketinde bırakarak gurbete çalışmaya girer.

2. Gurbette bir iş bulup çalışmaya başlar. Bir gün çalışırken, akıl satan bir adamla karşılaşır. Ona para verip üç tane akıl alır. Bunlardan birincisi: “Dizinden yüksek suya girmel!”, ikincisi: “Üstüne vazife olmayan işlere karışma!”, üçüncüsü de: “Bir olayın nedenini iyice öğrenmeden bir iş yapmaya kalkışma!”dır.

3. Adam, yeterince para kazandıktan sonra memleketine dönmeye karar verir. Dönerken, yolda bir dere görür. Tam bu dereden geçerken birinci akıl aklına gelir ve dereden geçmeyip bekler. Deredeki su azalınca yoluna devam eder.

4. Giderken hava kararır ve ormanda gördüğü evin kapısını çalar. Ev sahibi adamı buyur eder ve ona yemek ikram eder. Yedikten sonra yemeğin arta kalanını önce köpeğe sonra da dolapta kapalı kadına verir. Adam tam ev sahibine neden böyle yaptığını soracakken, aldığı ikinci akıl aklına gelir. Daha sonra yoluna devam etmek için gidecekken, ev sahibi bu davranışının sebebini neden merak etmediğini sorar. Adam da kendisini ilgilendirmediği için sormadığını söyler.

5. Ev sahibi işin gerçeğini anlatır ve sormadığı için de adama altın ve gümüş verir.

6. Altın ve gümüşleri alan adam doğruca evinin yolunu tutar.

7. Evine gidince karısının yanında genç bir delikanlı görür. Karısının kendisini aldattığını sanarak silahını çekip vurmak ister. Tam vuracakken, üçüncü aldığı akıl aklına gelir ve vazgeçer.

8. İşin aslını öğrenmek için karısına neler olduğunu sorar. Karısı olanları anlatınca, gördüğü delikanlının oğlu olduğunu öğrenir.

9. Aldığı altın ve gümüşlerle zengin olup ailesiyle birlikte mutlu yaşar.

KIRK İKİNCİ MASAL

1. Üç Kardeş

2. EB. 323, AaTh. 1600

3. Hasan Başer, Bucak/Burdur

4. Motif Sırası:

1. Üç erkek kardeşin anne ve babaları ölünce, miras olarak büyük oğlana ahırdaki öküz, ortanca oğlana evdeki kedi ve küçük oğlana da evin kapısı kalır.

2. Üç kardeşin işleri yolunda gider ve anne ile babalarından kalan öküz, kedi ve kapı sayesinde zengin olup mutlu yaşarlar.

KIRK ÜÇÜNCÜ MASAL

1. Akıllı Oğlan İle Deli Oğlan

2. EB. 323, AaTh. 1600-1643-1653 A, B

3. Huriye Atasayar, Bucak/Burdur

4. Motif Sırası:

1. Akıllı oğlan ve Deli oğlan adındaki iki kardeşin anne ve babaları ölünce miras olarak birine koyun birine öküz düşer.
2. Akıllı oğlan koyunu alır ve pazarda onunla geçimini sağlar; ancak Deli oğlan sağlayamaz. Bu duruma kızan Deli oğlan, Akıllı oğlandan koyunu almak ister. Akıllı oğlan da koyuna bir şey olursa öküzü geri almak şartıyla koyunu verir.
3. Deli oğlan koyunu kaybeder ve öküzü Akıllı oğlana verir. Akıllı oğlan, öküzle para kazanamayınca onu kesip etlerini etrafa saçmaya başlar. Etleri attığı yerde kırk küp altın bulur. Zengin olurlar ve kardeşiyle mutlu yaşarlar.

KIRK DÖRDÜNCÜ MASAL

1. Hak Koymaz ile Hak Vermez

2. EB. -, AaTh. 353- 1654

3. Emine Ağır, Uğurlu Köyü Bucak/ Burdur

4. Motif Sırası:

1. Zamanın birinde Hak Koymaz ve Hak Vermez adında iki arkadaş yaşar. Bunlar birbirleriyle çok iyi arkadaşlardır.
2. Bir gün Hak Vermez Hak Koymazdan beş kuruş borç para alır. Ancak bir türlü aldığı parayı geri vermez.
3. Bu sırada Hak Koymaz her gün parasını ister; ancak parasını alamaz.
4. Hak Vermez, ikide bir parasını isteyen Hak Koymaz'dan bıkar ve kurtulmak için ölmüş numarası yapar.

5. Hak Vermez'in öldüğünü sanan herkes, onu gömmeden önce bir gece bekletmek için mezarlıktaki camiye bırakır. Arkadaşının öldüğüne inanmayan Hak Koymaz, camiye gidip gözetlemeye başlar.

6. O sırada soygun yapmış eşkıyalar çaldıkları paraları paylaşmaya camiye girerler.

7. Hak Vermez ile Hak Koymaz, eşkıyaları korkutup kaçırlar. Eşkıyaların paraları da onlara kalır ve böylece zengin olurlar.

KIRK BEŞİNCİ MASAL

1. Köse Oğlan

2. EB. 358, AaTh. 1920C, 1920H, 1960D, 1960E

3. Hatice Yıldız, Kızılkaya Köyü Bucak/Burdur

4. Motif Sırası:

1. Zamanın birinde köse bir adamın köse bir oğlu vardır. Bir gün bu adam ölür ve ölmeden önce de oğluna köse olan biriyle konuşmaması için vasiyet eder.

2. Köse oğlan bir gün değirmene un öğüttürmeye gider, ancak değirmencinin de köse olduğunu görünce unu o değirmenciye öğüttürmekten vazgeçer. Alıp çuvalını başka değirmene gider.

3. Değirmenci köse, uyanık biri olduğu için köse oğlanın gittiği değirmenlere ondan önce varıp hepsinin sahibinin de kendisinin olduğunu söyler.

4. Köse olmayan değirmenci bulamayacağını sanan köse oğlan, çaresiz buğdaylarını köse olan değirmenciye öğüttürüp un yaptırır.

5. Köse oğlan ile değirmencinin karnı acıkınca, undan kömbe yapmaya karar verirler. Kömbeleri yapınca aralarında paylaşamazlar. Paylaşamayınca değirmenci, köse oğlana: “En güzel masal anlatan kömbeleri alsın!” der. Köse oğlan da kabul eder.

6. Önce değirmenci masal anlatır. Sonra da köse oğlan, masalını anlatır. Fakat en güzel masalı köse oğlan anlattığı için kömbeleri alıp evine götürür.

KIRK ALTINCI MASAL

1. Yalan

2. EB. 358, AaTh. 1920C, 1920H, 1960D, 1960E

3. Huriye Atasayar, Bucak/Burdur

4. Motif Sırası:

1. Bir adam, bir çuval buğdayını değirmene un yaptırmaya götürür. Değirmenciye yapılan unun bir kısmından kömbe yapmasını da ister.

2. Değirmenci adamın buğdayını un yapar ve unun hepsini de kömbe yapar. Sonra da adama: “Kömbe benim!” der.

3. Adam buna çok kızar. Sonra değirmenci ile tartışınca kadıya giderler.

4. Kadı, en güzel yalanı söyleyene kömbeyi vereceğini söyler.

5. Gerçeği anlatan yalanı, unun sahibi olan adam söyler.

6. Kadı, kömbeyi unun sahibi olan adama geri verir

7. Değirmenci de dersini alır.

KIRK YEDİNCİ MASAL

1. Altmış Akıllı Yetmiş Fikirli

2. EB. -, AaTh. -

3. Ümmügülsüm İnal, Bucak / Burdur

4. Motif Sırası:

1. Bir kadının dünyalar güzeli bir kızı vardır. Ancak bu kızın karşısına bir kismet çıkmamış, evlenememiştir. Annesi buna pek üzülür.

2. Bir gün kadın pencereden bakarken, bir genç görür ve bu gencin duyabileceği şekilde konuşarak kızının güzelliğini anlatır.

3. Yoldan geçen genç adam kadının söylediklerini duyunca, kızı görmek için kapıyı çalar. Kızı görünce âşık olur ve kızla evlenmek ister.

4. Kadın, kızını genç adama verir. Bir düğün yapıp kızı ile oğlanı evlendirir. Evlenince oğlan, kızı kendi evine götürür.

5. Genç adamın evi kırk bir odalı bir konaktır. Adam, karısına odaların anahtarlarını verir; ancak kırk birinci odayı açmamasını tembihler. Sonra iş için evden kırk günlüğüne ayrılır.

6. Kız, kocası gidince her odayı açıp temizler. Temizlerken, odalardan birinde bal mumu bulur. Bu bal mumundan bir heykel yapar ve onu giydiren. Sonra her gün bu heykelle dertleşir. Böylece kendini yalnız hissetmez.

7. Kırk gün sonra kocası gelince karısının korkup kaçmamasına şaşırır. Karısı, olanları kocasına anlatınca, genç adam karısının ne kadar akıllı ve cesur olduğunu anlar.

8. Birlikte sonsuza kadar mutlu yaşarlar.

KIRK SEKİZİNCİ MASAL

1. Padişah İle Karısı

2. EB. -, AaTh. -

3. Ümmügülsüm İnal, Bucak/Burdur

4. Motif Sırası:

1. Padişah ile karısı yoldan geçen oduncuyu izlerken padişah, karısı ile tartışıp karısını oduncuya verir. Oduncu da çaresiz padişahın karısını evine götürür.

2. Oduncu çok fakirdir. Her gün ormandan odun kesip pazarda satarak geçimini sağlar. Oduncunun karısı da hasta olduğu için hiçbir iş yapamaz.

3. Padişahın karısı oduncunun evine gelince önce üzülür, ancak çaresiz bu duruma katlanır. Sonra oduncunun evindeki yün deriden bir çift çorap örür ve bunu oduncuya pazarda sattırır. Bunun parasıyla yün aldırıp tekrar çorap örür. Her gün daha fazla çorap örüp daha fazla para kazanır.

4. Kazandığı paralarla önce bir sonra iki eşek aldırır. Oduncu ormandan kestiği odunları eşeklerle getirmeye başlar.

5. Oduncunun hasta karısı ölür.

6. Oduncu ile padişahın karısı evlenir.

7. Oduncu, ormana ağaç kesmeye gittiğinde kırk küp altın bulan iki adamla karşılaşır. Adamlar oduncudan buldukları altını taşımasını ister. Oduncu da altınlara ortak olursa taşımayı kabul eder.

8. Adamlar kabul ederler; ancak altınları kendi aralarında paylaşamayıp birbirlerini öldürürler. Altınların hepsi oduncuya kalır ve oduncu ile karısı zengin olup padişahın sarayının karşısına büyük bir ev yaptırırlar.

9. Oduncu, ayağına batan zehirli dikenden ölür. Padişah; oduncunun karısına ziyarete geldiğinde, oduncunun karısının aslında kendi karısı olduğunu öğrenir.

10. Padişah, yaptığına pişman olur ve yeniden eski karısıyla evlenir.

KIRK DOKUZUNCU MASAL

1. Son Kapı

2. EB. -, AaTh. -

3. Deniz Cengiz, Bucak/Burdur

4. Motif Sırası:

1. Zamanın birinde fakir bir ülkenin bir kralı vardır. Bu kral, seyahat etmeyi çok sever. Bir gün bir kâşif ona Büyük Okyanus'ta bir ada olduğunu ve burada hazinelerin olduğunu söyler.

2. Kral bu adadaki hazineleri almak ister ve gitmek için gemileri hazırlatıp kâşifle birlikte düşer yola.

3. Kral, adamlarıyla birlikte adaya varır. Kâşifin yardımıyla hazineye ulaşırlar. Hazineler arasında vaktiyle aç gözlülük yapmış insanların taşlaşmış heykellerini görür.

4. Kâşif, bu heykellerden ders çıkarılmasını ve herkesin bir sandık altın alması gerektiğini söyler.

5. Kral, adamlarına bir sandık altın almalarını emreder. Kral, aldığı hazineleri ülkesine götürür. Kral, aç gözlülük yapmamasının karşılığını alır ve ülkesi zengin olur. Kral ve halkı sonsuza kadar mutlu yaşarlar.

ELLİNCİ MASAL

1. Etme Bulma Dünyası

2. EB. -, AaTh. -

3. Ümmügülsüm İnal, Bucak / Burdur

4. Motif Sırası:

1. Zamanın birinde bir kızın anası ve babası ölür. Kıza da miras olarak bir ev ile bir ayna kalır. Kız, anne ve babasından kalan bu aynaya bakıp kendi kendine konuşur olur.

2. Bir gün ayna ile konuşurken komşusu görür ve kızı ne yaptığını sorar. Kız, uyanıklık edip aynaya konuşma öğrettiğini söyler. Komşusu kızdaki tavuğuna da konuşmayı öğretmesini ister. Kız, komşusuna: “Bir  uval yemiş getirirsen, bir ay içinde tavuğuna konuşmayı öğretebilirim!” der. Komşusu hemen kabul edip bir çuval yemiş ile tavuğunu kıza getirir.

3. Kız, komşusunun getirdiği tavuk ile yemişleri yer. Bir ay sonra komşusu gelip tavuğunu sorunca, ona tavuğunun öldüğünü söyler.

4. Kızın yiyeceği bir şey kalmayınca ne yapacağını düşünmeye başlar. Bu sırada padişahın karısının öldüğünü duyar. Hemen saraya gidip padişahın ölen karısının kardeşi olduğunu söyler. Padişaha ona inanır ve onu sarayına alır. Kız artık sarayda yaşamaya başlar.

5. Bir gece üzerine çarşaf örtüp padişahın odasına gider. Padişaha: “Ben senin karınım. Benim kardeşimle evleneceksin, yoksa seni öldürürüm!” der. Padişah, korkar ve kızla evlenir.

6. Bir gün kız, sabah uyanınca kocasının uyuduğunu sanıp aynanın karşısına geçip başından geçenleri anlatır. Anlattıklarını duyan padişah, kıızı kolundan tutup cellâtlara verir. Boynunun vurulmasını söyler. Kız, cellâtlara yalvarınca cell tlar ona acır ve boynunu vurmak yerine saçlarından kırk katırın kuyruğuna bağlayıp dağa sürerler. Böylece kız, yaptıklarının cezasını çeker.

İKİNCİ BÖLÜM

BUCAK MASALLARINDA ORTAK UNSURLAR

A. KAHRAMANLAR

I. İNSANLAR

1. Saray ve İdare Adamları

Bu gruba girenler padişahlar, padişah kızları, şehzadeler ve diğerleri başlığı altında verilmiştir.

a- Hükümdarlar:

22 masalda geçmektedir.

Bu padişahın bir sürü de uşakları vardır; ancak uşaklarından bir tanesini daha çok sever. (8)

Gözleri kör olan bir padişah vardır. (9)

Padişahın üç oğlu vardır. (10)

Çocuk gördüğü rüyayı padişaha da anlatmaz. (11)

Keçi kızla evlenen oğlan, bir padişah oğludur. (13)

Bir adamın üç tane oğlu, padişahın üç kızına âşık olur. (14)

Padişahın beşinci çocuğu da kız olur. (16)

Bir padişahın dokuz tane kızı vardır. (17)

Kapıya gelen askerler adama, padişahlarının kızını ölmekten kurtardığını söylerler. (18)

Padişah, bir gün veziri ile gezmeye çıkar. (19)

Bir padişahın oğlu vardır. (20)

Bir ülkenin kibirli bir padişahı vardır. (21)

Bir padişahın bir kızı vardır. (22)

Bir padişahın bir karısı vardır. (23)

Padişah, oğlunu saraya çağırır. (30)

Bir ülkenin zengin bir padişahı vardır. (31)

Keloğlanın anası, padişahın sarayına gider. (35)

Padişahın Kızı'nın aklını kurtaran keloğlan kılığındaki Erere'ye ne isterse dilediğini yerine getireceğini söyler. (37)

Kuşun Erere'yi götürüp gittiği çadır bir Padişah Oğlu'nun çadırıdır. (37)

Padişah, karısını saraydan kovar. (38)

Padişahın oğlu, kıza âşık olur. (38)

Zengin bir adamın oğlu, padişahın kızını ister. (40)

Bir ülkenin kralı, seyahat etmeyi sever. (49)

b- Padişah Kızları:

14 masalda geçmektedir.

Tilki, değirmenciye padişahın kızını ister. (4)

Padişahın uşağı, padişahın kızı ile evlenir. (8)

Küçük Oğlan, bir padişahın kızını haftada bir kız yiyen Dev'den kurtarır.

(10)

Cellât, yolda giderken padişahın kızına rastlar. (11)

Bir adamın üç tane oğlu, padişahın üç kızına âşık olur. (14)

Padişahın doğan beşinci çocuğu da kız olur. (16)

Padişahın dokuz tane kızı vardır. (17)

Padişahın üç tane kızı vardır. (19)

Bir padişahın kızı vardır. (22)

Padişahın nur topu gibi bir kızı olur. (23)

Padişahın bir kızın olur. (31)

Keloğlanın anası, çaresiz gidip oğluna padişahın kızını ister. (35)

Erere'nin keloğlan kılığında gittiği köydeki Padişah'ın Kızı delidir ve her gün bir kızı yer. (37)

Zengin bir adamın oğlu, padişahın kızını ister. (40)

c- Şehzadeler:

9 masal da geçmektedir.

Askerlerin yakaladığı kız balığını, padişahın oğlu suya geri bırakır. (9)

Bir padişahın üç tane oğlu vardır. (10)

Padişahın oğlu, keçi kıza âşık olur. (13)

Padişahın kızı, devin bedduasıyla oğlana dönüşür. (17)

Bir padişahın bir oğlu vardır. (20)

Padişahın ikiz oğulları vardır. (21)

Padişahın oğlu, askerlerine selvi ağacının dibine incili bir çadır kurdurur.

(30)

Şehzade, kızı görür görmez âşık olur. (31)

Kuşun Erere'yi alıp götürdüğü çadır, bir Padişah Oğlu'nun çadırıdır. (37)

Padişahın oğlu, kıza âşık olur. (38)

ç- Padişah eşleri:

Padişahın karısı, beşinci çocuğunu da kız doğurur. (16)

Padişahın karısı, oğluna kız istemeye gider. (20)

Padişahın karısı, çocuğunu doğururken ölür. (23)

Padişahın karısı hanım sultan, oğluna kız istemeye gider. (31)

Padişahın karısı, oğluna muradına ermeyen dilberi ister. (38)

d- Vezirler:

Padişah, veziri ile birlikte bir gün gezmeye çıkar. (19)

Kız, bir gün padişahın karısının öldüğünü duyar. (50)

2. Askerler

10 masalda geçmektedir.

Kapıya gelen iki asker, cinlidir. (6)

Padişahın gözlerinin açılması için askerler, kız balığı yakalarlar. (9)

Kral, padişaha askerlerini gönderir. (11)

Kapıyı iki asker çalar. (12)

Askerler, saraya keçi kızı almazlar. (13)

Askerler, Yörük beyinin çadırını ararlar. (16)

Askerler, has bahçede nöbet tutmaktadırlar. (17)

Padişahın oğlu, askerlere incili bir çadır kurdurur. (30)

Padişah, Oğlu'na askerlerle birlikte saraya dönmesi için haber salar. (37)

Köşeye sığınan yaralı asker, Padişah Oğlu'dur. (37)

Kral, askerleriyle birlikte hazine aramaya gider. (49)

3. Halk Tabakasına Mensup Olanlar

a. Aileler:

Masallarda ailede anne, baba, oğullar, kızlar, çocuklar, kadınlar vardır.

aa. Baba:

15 masalda geçmektedir.

Tilki, değirmenciye baba der. (4)

10 numaralı masaldaki padişah, aynı zamanda babadır.

Çocuk, gördüğü rüyayı babasına anlatmaz. (11)

Erkek kılığındaki kızın babası padişaktır. (17)

Küçük kız, gördüklerini babasına anlatmaz. (19)

Kız, çobana: “Babam beni isteseydi bir dağ başında bırakmazdı!” der. (22)

25 numaralı masalda ikinci defa evlenen baba vardır.

Çocukların babaları çiftçidir. (27)

Kız her sabah okula giderken bir kuşla karşılaştığını babasına anlatır. (29)

Oğlan, babasının kendisine seçtiği kızla evlenir. (30)

Kız, babasından bir köşk yaptırtmasını diler. (31)

Kızın babası ve annesinden kızı, padişahın karısı ister. (38)

39 numaralı masalda ikinci defa evlenen baba vardır.

Üç erkek kardeşin anne ve babaları ölür. (42)

Oğlan, tıpkı babası gibi bir kösedir. (45)

ab. Anne:

12 masalda geçmektedir.

Çocuk, gördüğü rüyayı annesine anlatmaz. (11)

Oğlanın annesi keçi kızı oğluna istemeye gider. (13)

Dokuz kızın annesi, yine bir kız doğurur. (17)

Karısı ölen Adam yeniden evlenir ve çocuklarına üvey anne getirir. (25)

Karaoğlan’ın annesi vardır. (28)

Kız her gün okula giderken bir kuşla karşılaştığını anlatır. (29)

Şehzadenin annesi hanım sultan, oğluna kız istemeye gider. (31)

Keloğlan, anasından gidip padişahın kızını kendine istemesini diler. (35)

Padişahın karısı, oğluna muradına ermeyen dilberi anne ve babasından ister.

(38)

Fatma’nın bir gün annesi ölür ve babası teyzesiyle evlenir. Teyzesi üvey annesi olur. (39)

Oğlan, anasından tasasız birine gömlek kestirmesini ister. (40)

Üç erkek kardeşin anne ve babaları ölür. (42)

ac. Kadın:

10 masalda geçmektedir.

Evin kedisi bir kadın olur. (6)

Kadının keçiye benzer bir kızı olur. (13)

Kadıncağz, korkusundan kız doğurduğunu söyleyemez kocasına. (17)

Kadın, padişahın oğluna su getirmeye gidince, oğlan beşikteki bebeğin boğazına bir bıçak çalar. (20)

Bir Kadın'ın sürekli oğlu olur ve hiç kız çocuğu olmaz. (26)

Bir kadının hiç çocuğu olmaz. (30)

Kadın, bir kız çocuğu dünyaya getirir. (31)

Bir kadının bir oğlu vardır. (34)

Kadın, çocuğunu hamamda doğurur. (38)

Bir kadının dünyalar güzeli bir kızı vardır. (47)

ad. Çocuklar:

14 masalda geçmektedir.

Bir ailenin tek bir çocuğu vardır. (11)

Kadının keçiye benzer bir kız çocuğu olur. (13)

Padişahın çocuğunu ebe kadın, padişaha öldüğünü söyler. (16)

Oğlan, beşikteki çocuğun boğazına bir bıçak çalar. (20)

Padişahın kızı ile çobanın üç tane kızları olur. (22)

Padişahın karısı, çocuğunu doğururken ölür. (23)

Hamire ile Beyoğlu evlenir ve bir çocukları olur. (24)

Bir ailenin Fatma ile Yusuf adında iki çocuğu vardır. (25)

Bir kadının hiç kız çocuğu olmaz. (26)

Çocuklar evden kaçarlardı. (27)

Bir kadının hiç çocuğu olmaz. (30)

Padişahın hiç çocuğu olmaz. (31)

Kadın, çocuğunu hamamda doğurur. (38)

Üç erkek çocuğa miras düşer. (42)

ae. Kızlar:

21 masalda geçmektedir.

Köylü, padişahın oğlunu köyün en güzel kızıyla evlendirir. (9)

- Küçük Oğlan kuyuda, kırılan kapının arkasında iki kıza rastlar. (10)
- Kuyuda yaralı Dev'in sineğini kovalayan bir Kız vardır. (10)
- Yılan padişahının bir kızı vardır. (12)
- Kadının keçiye benzer bir kızı olur. (13)
- Oğlan menekşeyi atınca menekşe, dünya güzeli bir kız oluverir. (15)
- Padişahın dört tane kızı vardır ve beşinci çocuğu da kız olur. (16)
- Yılan cinli olduğundan elbiselerini değiştiren çok güzel bir kız olur ve çoban ona âşık olur. (18)
- Adam, padişahın oğlu ile Yörük'ün kızının çöpünü çatar. (20)
- Beyoğlu avlanmak için geldiği dağ başında dünya güzeli bir kız görür ve ona âşık olur. (24)
- Oduncunun Fatmacık adında bir kızı vardır. (25)
- Bir kadının sürekli oğlu olur ve hiç kızı olmaz; ancak bir gün bir kız çocuğu olur ve adı da Ak Fatma olur. (26)
- Devin kırk tane kızı vardır ve her gün bir kızını yemektedir. (28)
- Kız, her sabah okula giderken bir kuşla karşılaşır. (29)
- Dünya güzeli bir kız, çadırdan içeri girer. (30)
- Üç kız, üç oğlan ile evlenir. (32)
- Ağanın güzel bir kızı vardır ve çoban onunla evlenmek ister. (33)
- Kadın, oğluna kız arar. (34)
- Bir adamın üç tane kızı vardır. (36)
- Bir ailenin sürekli ağlayan bir kızı olur. (37)
- Sütannenin kızı, muradına ermeyen dilberin yerine geçip padişahın oğluyla evlenir. (38)
- Mutlu bir çiftin Fatma adında bir kızları dünyaya gelir. (39)
- Fatma'nın üvey annesinin Fatmacık adında bir kızı vardır. (39)
- Bir kadının dünyalar güzeli bir kızı vardır. (47)
- Kıza ana ve babasından miras olarak bir ev ile bir ayna kalır. (50)

af. Oğlanlar:

16 masalda geçmektedir.

Padişahın kızı, oğlanı Cellât'ın elinden kurtarır. (11)

Oğlan, bir gün atını çeşmeye götürürken üç tane menekşe bulur. (15)

Padişahın kızı Yörük beyinin oğlu ile evlenir. (16)

Güvercin bir oğlana dönüşür ve bu oğlan peri padişahının oğludur. (17)

Küçük kız, kaledeki dev sanılan oğlan ile evlenir. (19)

Oduncunun Yusufçuk adında bir oğlu vardır. (25)

Bir kadının yedi tane oğlu vardır. (26)

Kabristan'dan dünya güzeli bir oğlan çıkar. (29)

Bir adamın üç tane oğlu vardır. (32)

Bir kadının bir oğlu vardır. (34)

Oğlan, kıza âşık olur. (36)

Bir koca karının bir oğlu vardır. (40)

Adamın karısı ile birlikte gördüğü oğlan, adamın kendi oğlu çıkar. (41)

Köse adamın bir oğlu vardır. (45)

Yakışıklı oğlan, kadından kızını ister. (47)

ag. Kardeş:

8 masalda geçmektedir.

Üç Kardeş elma ağacına dadanan devi öldürmek ister. (10)

Bir adamın üç tane oğlu, üç kız kardeşe âşık olur. (14)

Üç kız kardeş, sırayla kalede beklerler. (19)

İki kardeş, dağda kendi başlarına kalakalırlar. (25)

Yedi kardeş dağa odun kesmeye gider ve bir daha geri dönmezler. (26)

Fatmacık ile Süleymancık kardeşler. (27)

Üç kardeş, ormanda yiyecek arar. (32)

Üç erkek kardeşin anne ve babası ölür. (42)

Akıllıoğlan ile Delioğlan adında iki kardeşin anne ve babaları ölür. (43)

ah. Teyze:

1 masalda geçmektedir.

Fatma'nın annesi ölünce babası Fatma'nın teyzesiyle evlenir. Teyzesi Fatma'ya üvey anne olur. (39)

ai. Sütanne: Saraya kızı, sütannesini götürür. (38)

ai. Üvey anne: Fatmacık ve Süleymancığın üvey anneleri vardır. (27)

b. Bazı Tipler:

ba. Keloğlan:

2 masalda geçer.

Keloğlan, anasından padişahın kızını istemesini diler. (35)

Asker elbisesi giyen ve koyun karnını kafasına geçiren Erere, bir keloğlan olur.(37)

bb. Köse: Köse bir adamın köse bir oğlu vardır. (45)

bc. Yörük:

Yörük beyi ebe kadının dağda bıraktığı çocuğa sahip çıkar. (16)

Adam, dağ başındaki bir Yörük'ün kızı ile çöpünü çatar. (20)

Kız, pazarda gezerken bir Yörük'e rastlar. (23)

c. Ağalar, Beyler:

5 masalda geçmektedir. Bunlar genelde zengin kişilerdir.

İhtiyar kadın Yarım Horoz'un saklaması için verdiği paranın yerini unuttunca; Yarım Horoz'a parasını bir Beyoğlu'na vermesini söyler. (7)

Oğlan, yolda giderken saz çalan ağa ile karşılaşır. (11)

Kuş, Hamire'yi bir dağ başında bırakıp gidince, onu oraya avlanmak için gelen bir Beyoğlu görür ve ona âşık olur. (24)

Fatmacığı bir Beyoğlu görür. (27)

Zengin ağa, kızını çobana vermek istemez. (33)

Fatma kuyuya su doldurmaya gittiğinde bir Beyoğlu ile karşılaşır. Beyoğlu Fatma 'ya âşık olur ve onunla evlenir. (39)

ç. Eşkıyalar:

Küçük oğlan, uyurken eşkıyalar gelir. (42)

d. Hizmet Erbabı:

Bunlar zenginlerin, ağaların, beylerin işlerini gören şahıslardır.

da. Hizmetçi:

2 masalda geçmektedir.

Beyoğlu bir gün dağda gezerken bir ev görür ve bu evde kimin oturduğunu anlamak için buraya hizmetçilerini gönderir. (24)

Ak Fatma'nın ağabeyleri eve gelip yemeklerinin piştiğini, evin temizlendiğini görünce, eve bir hizmetçinin gelip bunları yaptığını zannederler. (26)

db. Halayık:

Kız kervanla geçen Arap Halayık' a evden çarşaf sarkıtıp onu yukarı çeker.
Kız uyuyunca kabristan'dan çıkan Oğlan Arap Halayıkla evlenir. (29)

dc. Yaşlı Kadın:

5 masalda geçmektedir.

İhtiyar bir kadının bir horozu vardır. (7)

Küçük Oğlan yaşlı bir kadından kırk tuluk et ve kırk tuluk su ister. (10)

Bir koca karının bir oğlu vardır. (40)

dç. Elçi:

Kral, padişaha elçisini gönderir. (11)

Fatmacık ile Süleymancık, yolda bir ihtiyar kadınla karşılaşırlar. (27)

Erere köyün birinde yaşayan bir ihtiyar kadının yanına varır ve onunla birlikte, köye gelen yaralı bir askere çorba pişirir. (37)

dd. Uşak:

Padişah, uşaklarına kızını dağ başında bıraktırır. (22)

Adam, kızı Arap uşağı sevmekle suçlar. (40)

e. Meslek Sahipleri:

Bu bölümde geçimlerini sağlamak için belirli bir işe sahip olan kimseler alınmıştır.

ea. Çiftçi:

3 masalda geçmektedir.

Tilki ile Ayı kavga ederken oradan geçen bir çiftçi görürler. (5)

Fatmacık ile Süleymancığın babaları çiftçidir. (27)

Çiftçi, değirmenciye ekinlerini öğüttürür. (46)

eb. Çoban:

7 masalda geçmektedir.

Keçi kızın anne ve babası, geçimlerini çobanlık yaparak sağlarlar. (13)

Çoban, öldürdüğü yılanın eşiyle evlenmek zorunda kalır.(18)

Çoban, kibirli padişahın karısını kaçıtır. (21)

Çoban, kızı evine götürür. (22)

Kız, yolda bir çobana rastlar. (30)

Çoban, ağanın kızıyla evlenmek ister. (33)

Çoban ile karısının çocukları olmamaktadır. (38)

ec. Terzi:

1 masalda geçmektedir.

Küçük Oğlan ağabeylerinin ve babalarının düğün elbiselerini dikmek için bir terziye çırak olur. (10)

ed. Oduncu:

3 masalda geçmektedir.

Fakir bir oduncu olan baba, ikinci karısının ısrarına dayanamayıp kızı ile oğlunu odun toplamaya gittiğinde ormanda bırakır. (25)

Yedi erkek kardeş dağda odunculuk yaparlar. (26)

Padişah, karısını yoldan geçmekte olan oduncuya verir. (48)

ee. Öğretmen:

2 masalda geçmektedir.

Öğretmen, öğrencilere gördükleri rüyayı başkalarına anlatmamalarını söyler. (11)

Öğretmenin kafeste bir kuşu vardır. (24)

ef. Öğrenci: 2 masalda geçmektedir.

Öğretmen, öğrencilerine gördükleri rüyayı başkalarına anlatmamalarını söyler. (11)

Öğretmenin Hamire adında bir öğrencisi vardır. (24)

eg. İmam:

Padişahın oğlu, gittiği köyün imamı olur. (9)

eh. Değirmenci:

Tilki, değirmencinin tavuklarını yer. (4)

Değirmenci bir kösedir. (45)

Çiftçi, ekinlerini değirmenciye götürür. (46)

ei. Kadı:

Çiftçi, değirmenciden kömbesini alamayınca kadıya gider. (46)

ei. Avcı:

Kirpi, bir avcının tuzağına düşer. (2)

Muradına ermeyen dilberi bir avcı bulur. (38)

ej. Kâşif:

Kral'a bir kâşif yol gösterir. (49)

ek. Aşçı: Mutfaktaki aşçılar, dev korkusundan dolayı ağlaşırlar. (17)

el. Mimar:

Padişah, mimar başına bir köşk yaptırır. (31)

em. Doktor:

Yörük, kızını doktora götürür. (20)

en. Ebe:

Ebe kadın, padişaha çocuğunun öldüğünü söyler. (16)

eo. Cellât:

Padişah, oğlanı cellât'a verir. (11)

Padişah, kızın boynunu cellâtlara vurdurmak ister. (50)

f. Zenginler:

Zengin bir adamın oğlu, padişahın kızını ister. (40)

II. GERÇEKÜSTÜ VARLIKLAR**1.Dev:**

Padişahın bahçesinde yetişen elmayı yiyen bir Dev vardır. (10)

Küçük oğlan, yerin yedi kat altında kız yiyen Dev'i öldürür ve Padişah'ın Kızı'nı kurtarır. (10)

Kız, devi kılıçla bir vuruşta öldürür. (17)

Kaleye bir dev gelir. (19)

Oduncunun çocukları ormanda kaybolunca sığındıkları ev, bir Dev Karısı'nın evidir. Dev Karı'sı çocukları yemek ister. (25)

Dev Karısı'nın gelini Oduncunun çocuklarını salıverir. (25)

Karaoğlan, kırk tane kızı olan bir devin yanına işe girer. (28)

Küçük oğlanın karşısına kırk tane dev çıkar. (32)

Fatma çeşmeye su doldurmaya giderken yolda bir dev karısına rastlar ve dev karısının bitlerini ayıklar. Dev karısı da Fatma'ya bir çift altın nalın hediye eder. (39)

2.Derviş:

Kız, hamamda doğunca duvar yarılr ve üç tane derviş çıkar ortaya. (38)

3.Cadı Karısı:

Cadı karısı kızın bilekliği, sūtanne ve kızına verir. (38)

4.Periler:

Periler, bir saray yaparlar. (14)

Güvercin oğlana dönüşür ve bu oğlan, peri padişahının oğludur. (17)

5.Büyücü:

Saraya bir büyücü gelir. (21)

6.Arap:

Arap kızı, dünya güzeli kızın başına bir toplu iğne batırır. (15)

7- İhtiyar Adam:

Karaoğlan'a ihtiyar adam sihirli sözcükler öğretir. (28)

Yeşil kuşların dedesi ihtiyar adam, karısını döven adama bir çiçek verir.

(40)

8- Canavar:

Tilki, canavardan öküzü yemesini ister. (3)

III. HAYVANLAR

1. Ehli Hayvanlar

a. At:

8 masalda geçmektedir.

Küçük oğlan atıyla ağabeyleri ve babasını öldürür. (10)

Kral, padişaha iki at gönderir. (11)

Kız, atla kaçır ve at kıza iki kıl verir. (17)

Padişahın oğlu, atına binip gezmeyi severmiş. (20)

Beyoğlu, beyaz atlı, yakışıklı bir delikanlıdır. (27)

Adam pazardan bir at alır. (32)

Fatma'nın güzelliğinin suya aksetmesi, Beyoğlu'nun atının gözüne ışık gibi yansır ve at huysuzlanır. (39)

b. Deve:

3 masalda geçmektedir.

Yarım Horoz Beyoğlu'ndan parasını isteyince, Beyoğlu da Yarım Horoz'u yemesi için develerin içine attırır. (7)

Oğlan, atını çeşmeye götürür. (15)

Yörük 'ün devesi vardır. (20)

Karpuzun içindeki adam, devesini karpuzun içinde arar. (45)

c. Eşek:

3 masalda geçmektedir.

Ormanda kendi başlarına kalan çocuklar, eşek anırması duyarlar ki, sonra bu sesin kendi eşeklerinden çıktığını anlarlar. (25)

Kızda eşek inadı vardır. (34)

Oduncu, çorabın parasıyla eşek alır. (48)

d. Dana, Öküz:

5 masalda geçmektedir.

Tilki, öküzden çayı içmesini ister. (3)

Dev karısının gelini oduncunun çocuklarını salıverince, onların yerine çuvalın içine dev Karısının sarı danasını koyar. (25)

Büyük oğlana miras olarak ahırdaki koca öküz düşer. (42)

Akıllıoğlan'a miras olarak ahırdaki koca öküz düşer. (43)

Köse oğlan, arıyı öküzün yanında bulduğunu söyler. (45)

e. Koç:

1 masalda geçmektedir.

Kuyunun içinde Ak Koç ve Kara Koç vardır. Kahraman Ak Koç'a binerse yer yüzene çıkacak, Kara Koç'a binerse yerin dibine inecektir. (10)

f. Koyun:

2 masalda geçmektedir.

Ağa, çobana kızını vermek için şart olarak koyunları, dereden su içirmeden geçirmesini ister. (33)

Delioğlan'a miras olarak bir koyun düşmektedir. (43)

g. Köpek:

4 masalda geçmektedir.

Tilki, köpekten canavarı yemesini ister. (3)

Değirmenci, tilkiden kurtulmak için köpeğini tilkinin üstüne salar. (4)

Çiftçi, bir çuvalın içine köpek koyup tilkiye götürüp verir. (5)

Evin sahibi yemek artıklarını köpeğe verir. (41)

ı. Kedi:

Tilki, kedilerden kemeleri yemesini ister. (3)

Evin kedisi düğüne gider. (6)

Ortanca oğlana miras olarak kedi düşer. (42)

i. Sığır:

Her şeyini kaybeden padişah, sığır gütmeye başlar. (21)

j. Keçi:

Kadının keçiye benzer bir kızı olur. (13)

Padişahın çocuğu, üç gün dağdaki keçiye emer. (16)

Suda keçi izi vardır. (27)

k. İnek:

Suda inek izi vardır. (27)

l. Geyik:

Süleymancık bir geyiğe dönüşür. (27)

2. Orman Hayvanları**a. Ayı:**

1 masalda geçmektedir.

Ayı ile Tilki arkadaş olur. Birlikte dağdan yağ çalarlar; ancak kendi aralarında paylaşamazlar. (5)

b. Kurt:

3 masalda geçmektedir.

Yarım Horoz parasını Beyoğlu'ndan almak için yolda giderken bir Kurt'la karşılaşır. Kurt Horoz'la gitmek için yalvarınca, Horoz kabul eder; ancak Kurt yola dayanamayınca Horoz Kurt'u yutar. (7)

Padişahın oğlunu kurt kapar. (21)

c. Tilki:

9 masalda geçmektedir.

Tilkinin kuyruğu kopmuş olduğu için arkadaşları ona küçük tilki demektedirler. (1)

Tilki ile kirpi iyi arkadaşlardır. (2)

Tilki, gezinirken yolda bir çan bulur. (3)

Tilki, değirmencinin tavuklarını yer. (4)

Tilki ile ayı çaldıkları yağı paylaşamayınca, tilki kurnazlık edip yağı ayıdan önce yer. (5)

Yarım Horoz parasını Beyoğlu'ndan almak için yolda giderken bir Tilki ile karşılaşır. Tilki Horoz'la gitmek için yalvarınca, Horoz kabul eder; ancak Tilki yola dayanamayınca Horoz Tilki'yi yutar. (7)

d. Yılan:

5 masalda geçmektedir.

Palabıyıklı adam, kızın ağzından çıkan yılanı öldürür ve oğlanın hayatını kurtarır. (9)

Küçük Oğlan yerin dibindeki kavak ağacının altında uyurken duyduğu bir sesle uyanır. Bu ses Zümrüdü Anka'nın yavrularının sesidir. Onları yemek için bir Yılan gelir. Küçük Oğlan bu Yılan'ı öldürür ve Zümrüdü Anka'nın yavrularını kurtarır. (10)

Bir adam, bahçe bellemeye giderken yolda iki yılanla karşılaşır. (12)

Çoban iki yilandan birini öldürünce, diğer yılanla evlenmek zorunda kalır. Fakat aslında yılan cinli bir kızdır. (18)

Dev Karısı'nın oduncunun çocuklarına yemeleri için getirdiği sarıburma, meğer bir yılanıdır. (25)

e. Kirpi:

Tilki ile kirpi iyi arkadaşlardır. (2)

3. Kuşlar ve Kümes Hayvanları

a. Kaz:

2 masalda geçmektedir.

Yarım Horoz Beyoğlu'ndan parasını isteyince, Beyoğlu Yarım Horoz'u yemeleri için kazların içine attırır. Yarım Horoz karnındaki Tilki'yi çıkartır ve kazlardan kurtulur. (7)

Padişahın uşağı, padişahın kaybettiği yüzüğünü kazların konuşmalarını anlaması sayesinde bulur. (8)

b. Zümrüdü Anka:

1 masalda geçmektedir.

Zümrüdü Anka'nın yavrularını Yılan'dan kurtaran Küçük Oğlan'ı yeryüzüne çıkarır. (10)

c. Kuş:

8 masalda geçmektedir.

Padişahın uşağı, annesinin yuvadan kovduğu kuşa yardım eder. (8)

Arap kız, dünyalar güzeli kızın başına iğne batırınca bir kuş oluverir. (15)

Çoban, karısının cinli olduğunu arkadaşlarına anlatınca, büyü bozulur ve çobanın karısı bir kuşa dönüşür. (18)

Öğretmen öğrencisi Hamire'ye kafeste bir kuş getirip: "Tasam işte budur!" der. (24)

Karaoğlan, ihtiyar adamın yardımıyla kuşları hareket ettirebilir. (28)

Kız, her sabah okula giderken bir kuşla karşılaşır. (29)

Bir kuş, evin damına konan kırk tuluk eti yer; kırk tuluk suyu içer ve Erere'yi de beraberinde götürüp bir asker çadırına bırakır. (37)

Kız, bir kuş olur. (40)

d. Horoz:

Yarım horoz küllükte eşinirken bir para bulur. (7)

Ormanda kendi başlarına kalan Fatmacık ile Yusufçuk bir horoz sesi duyarlar ki, sonra bu öten horozun kendi horozları olduğunu anlarlar. (25)

Köse oğlan, horozunu eğerleyip üstüne bindiğini söyler. (45)

e. Tavuk:

Tilki, değirmencinin tavuklarını yer. (4)

Kral, padişaktan ak tavuk ile karatavuğun yumurtasını ayırmasını ister. (11)

Kız, komşusunun tavuğuna konuşma öğretme bahane ile tavuğu pişirip yer. (50)

f. Papağan:

Kız, inci kolyeyi papağana verir. (31)

g. Güvercin:

Güvercin, bir oğlana dönüşür. (17)

Güvercin, kimin başına konarsa, o padişah olur. (21)

4. Diğerleri**a. Kaplumbağa:**

Küçük oğlanın attığı top, kaplumbağanın üstüne düşer ve oğlan bu kaplumbağa ile evlenir. (14)

Dev karısının oduncunun çocuklarına yemeleri için getirdiği kömbe, meğer bir kaplumbağadır. (25)

b. Kertenkele:

Akıllıoğlan kestiği öküzün etlerini dağda çalılara ve ağaçlara atarken, bir kertenkele gelir ve attığı etlerden bir parça da o alır. (43)

c. Sinek:

Kuyuda yaralı Dev'in etrafında sinekler uçuşur. (10)

ç. Balık:

Padişahın uşağı, ölmek üzere olan iki balığa yardım eder. (8)

Padişahın gözlerine kız balığının kanı sürülünce gözleri açılacaktır. (9)

Fatmacığı, bir balık yutar. (27)

d. Karınca:

Padişahın uşağı, yolda gördüğü karıncaları çiğnemedi geç. (8)

e. Tavşan:

Kız, Cellât'tan bir gömleğe tavşan kanını sürüp padişaha vermesini ister. (11)

f. Fare:

Tilki, farelerden köpeğin kepenegini kemirmesini ister. (3)

g. Arı:

Köse oğlan, bir kovan arılarının olduğunu söyler. (45)

h. Domuz:

Köse oğlan, domuzu orakla kovar. (45)

B- MEKÂN

1. Geniş Mekânlar

a. Şehir:

Yörük, kızını şehre doktora götürür. (20)

b. Köy:

5 masalda geçmektedir.

Padişahın oğlu, saraydan kovulunca bir köye gider. (9)

Her şeyi yanıp küle dönen padişah, karısı ve iki çocuğuyla bir köye yerleşir.

(21)

Keloğlan olan Erere, padişahı olan bir köye varır. (37)

Beyoğlu: “Altın nalınların sahibi kimse onunla evleneceğim!” diye köye haber salar. (39)

Köse oğlan, köyün birine değirmene un öğüttürmeye gider. (45)

c. Yeryüzü:

Zümrüdü Anka, Küçük Oğlan’ı sırtına bindirip yeryüzüne çıkarır. (10)

ç. Ülke:

Çocuk, gördüğü rüyayı ülkenin padişahına anlatmaz. (11)

Padişah, başka ülkelere seyahat etmeyi sever. (49)

2. Dar Mekânlar

a. Dağ:

12 masalda geçmektedir.

Kralın askerlerinin hepsi dağın altında kalır. (11)

Kızın anne ve babası, geçimlerini dağlarda çobanlık yaparak sağlarlar. (13)

Ebe kadın, padişahın öldüğünü sandığı çocuğunu bir dağ başında bırakır. (16)

Adam, şehzadeye dağ başındaki Yörük’ün kızı ile çöpünü çattığını söyler. (20)

Padişah, kızını uşaklarına bir dağ başında bıraktırır. (22)

Kuş Hamire’yi bir dağın başına alıp götürür. (24)

Beyoğlu bir gün dağlarda dolaşırken Hamire’nin evini görür. (24)

Ak Fatma’nın ağabeyleri, annelerinin yine oğlan çocuğu doğurduğunu zannedip annelerine küserler ve odun kesmeye gittikleri dağdan bir daha geri dönmezler. (26)

Fatmacık ile Süleymancık, kara makarayı atarlarsa dağ olur. (27)

Kız, anne ve babasıyla kuşun arkasından gider ve bir dağın başına varır. (29)

Üvey annesi Fatma’yı her gün dağa koyun gütmeye gönderir. (39)

Akıllıoğlan kestiği öküzün etlerini dağa götürür ve etlerini çallara, ağaçlara atar. (43)

Karpuz büyür ve bir dağ olur. (45)

b.Çay:

Tilki, çaydan ateşi söndürmesini ister. (3)

Yarım Horoz parasını Beyoğlu'ndan almak için giderken yol kenarında akan Çay ile karşılaşır. Akan Çay Horoz'la gitmek için yalvarınca, Horoz kabul eder. Fakat Çay yola dayanamayınca Horoz Çay'ı yutar. (7)

c. Nehir:

Padişah, oğullarını birer birer nehrin karşısına geçirmeye çalışır. (21)

Oduncunun çocuklarıyla dev karısı arasında bir nehir vardır ve dev karısı bu nehre düşüp boğulur. (25)

ç. Orman:

5 masalda geçmektedir.

Tilki ile Ayı ormanda karşılaşır arkadaş olurlar. (5)

Yörük, geçimini ormandan kestiği odunlarla sağlar. (23)

Oduncu, karısının isteği üzerine çocuklarını ormanda bırakıp eve döner. (25)

Üç kardeş ormanda dolaşır yiyecek ararlar. (32)

Adam giderken bir ormana varır. (41)

d. Bahçe:

8 masalda geçmektedir.

Padişahın bir elma bahçesi vardır. (10)

Kız, sarayın bahçesine bir çukur kazar. (11)

Kız, has bahçedeki ağlayan nar ile gülen ayva fidanını ister. (17)

Hamire, kuşunu bahçede gezdirirken, kuş Hamire'yi de alıp gider. (24)

Ak Fatma bir gün bahçede çamaşır yıkarken komşuları gelip onun yüzünden ağabeylerinin dağdan bir daha geri gelmediklerini söyler. (26)

Kızın askerdeki arkadaşları, kızı gül ve inci bahçelerine götürürler. (36)

Adam, konağın kapısını açınca bir bahçeye girer. (40)

Oduncu ile karısı, bir gül bahçesi yaptırırlar. (48)

e. Kuyu:

4 masalda geçmektedir.

Tilki, kuyruğuna bağladığı testi su ile doldurunca kuyuya düşer ve boğulup ölür. (5)

Küçük Oğlan, yaraladığı Dev'in arkasından kuyunun içine girer.(10)

Yılan kuyuya girip elbiselerini değiştirir ve güzel bir kız olur. (18)

Kız, kuyudan su çekerken kuyunun içine düşer. (22)

f. Çeşme:

Oğlan, atını çeşmeye götürür. (15)

Yolda bir çeşme görürler. (27)

Fatma çeşmeden su doldurmaya gittiğinde bir Beyoğlu ile karşılaşır. (39)

g. Yol:

13 masalda geçmektedir.

Tilki, gezinirken yolda bir çan bulur. (3)

Yarım Horoz Beyoğlu'ndan parasını almak için giderken yolda Tilki'ye, Kurt'a ve Çay'a rastlar. (7)

Padişahın oğlu, yolda palabıyıklı adama rastlar. (9)

Ak Fatma ağabeylerini bulmak için düşer yola. (26)

Yolda bir ihtiyar kadına rastlarlar. (27)

Kız her sabah okula giderken yolda bir kayabaşına bir kuş gelir. (29)

Kız, yolda bir çobana rastlar. (30)

Fatma su doldurmak için çeşmeye giderken yolda Gül'e, Selvi'ye, Susam'a ve Dev Karısı'na rastlar. (39)

Adam düşer evinin yoluna. (41)

Köse oğlan, başka bir değirmene gitmek için düşer yola. (45)

Kadın, pencerede otururken yoldan geçen bir oğlan görür. (47)

h. Pazar:

7 masalda geçmektedir.

Cellât, yolda giderken kıza rastlar. (11)

Kız, bir gün pazara gezmeye çıkar. (23)

Karaoğlan, pazara gider. (28)

Oğlan, Kız'a pazardan sabır taşı, sabır bıçağı alır. (29)

Adam, pazardan kızına bir at alır. (36)

Akıllıoğlan geçimini sağlamak için pazara çıkıp: “ Karnımı doyurana kadar helvaya bir koyun!” diye bağırır. Sonra da karnının doymadığını söyleyip koyununu vermez. (43)

Hak Koymaz ile Hak Vermez bir gün pazarda karşılaşırlar. (44)

Oduncu, karısının ördüğü çorabı pazarda satar. (48)

ı. Deniz:

Padişahın uşağı, padişahın denize attığı yüzüğünü balıklar yardımıyla bulur.(8)

Fatmacık ile Süleymancık, ak makarayı atarlarsa deniz olur. (27)

Padişah, denizin ortasına bir köşk yaptırır. (31)

i.Bağ:

Bir adam, geçimini başkalarının bağını belleyerek sağlamaktadır. (12)

j. Dere:

Keçi kız, çamaşırlarını dereye yıkar. (13)

Ağa, kızını vermek için şart olarak, çobanın koyunları su içirmeden dereden geçirmesini ister. (33)

Adam, tam dereden geçerken aldığı akıl aklına gelir. (41)

k. Çayır:

Padişahın oğlu, çayır başında bir adama rastlar. (20)

l. Tepe:

Oğlan ile saz çalan ağa, bir tepeye varırlar. (11)

ı. Irmak:

Oğlan, ırmağın suyunu içen bir adamla karşılaşır. (11)

i. Kale:

Padişah, oğlandan yedi kalenin anahtarını ister. (11)

j. Tarla:

Çocukların babaları tarlaya çalışmaya gider. (27)

Değirmenci, kırk dönüm tarlalarının olduğunu söyler. (45)

k. Ova:

Köse oğlan, arıyı ovada öküzün yanında bulduğunu söyler. (45)

l. in:

Yörük, imde külçe külçe altın bulur. (23)

m. Okyanus:

Kâşif, krala Büyük Okyanus'ta bir ada olduğunu ve bu adada hazinelerin olduğunu söyler. (49)

3. Dar-Kapalı Mekânlar

a. İkametgahlar:

aa. Saray: 19 masalda geçmektedir.

Padişah, oğlunu saraydan kovar. (9)

Kral, padişahın sarayına elçi gönderir. (11)

Keçi kız, oğlana bir çorba pişirip saraya götürür. (13)

Periler, saray yaparlar. (14)

Padişah, sarayına geri döner. (16)

Sarayda sofralar kurulur. (17)

Padişah, saraya geri döner. (19)

Saraya bir büyücü gelir. (21)

Padişah, kızı ile çobanı saraya götürür ve hep birlikte sarayda yaşarlar. (22)

Yörük, padişahın sarayı gibi bir saray yaptırır. (23)

Padişah, sarayın bahçesindeki kuşları görür. (28)

Kız, oğlanın sarayında yaşamaya başlar. (30)

Kız, şehzadenin sarayını adamlarına buldurtur. (31)

Kadın, saraya gidip oğluna kız ister. (34)

Keloğlanın anası oğluna padişahın kızını istemek için saraya gider. (35)

Padişahın oğlu saraydan ayrılıp dağa gezintiye çıkar. (38)

Beyoğlu Fatma'nın suya düşen nalını alıp sarayına döner. (39)

Padişah karısı ile oduncu, bir saray yaptırırlar. (48)

Kız, saraya gider. (50)

ab. Ev:

16 masalda geçmektedir.

Çiftçi Tilki'nin istediklerini getirmek için evine gider. (4)

Yarım Horoz Beyoğlu'ndan dilediği kadar para ve altın alınca evine döner.

(7)

Evin kapısını, adamın karısı açar. (12)

Çoban, Karısı'nın cinli olduğunu arkadaşlarına anlattıktan sonra evine döner.(18)

Çoban, padişahın kızını evine götürür. (22)

Yörük, padişahın kızını evine götürür. (23)

Kuş Hamire'yi dağın tepesinde bir eve götürür. (24)

Ormanda kendi başlarına kalan ormancının çocukları, dumanı tüten bir ev görürler. (25)

Dev Karısı'nın elinden kurtulan ormancının çocukları evlerine dönerler. (25)

Ak Fatma ağabeylerini bulmak için gittiği dağda bir ev görür ve bu evin ağabeylerinin evi olduğunu anlar. (26)

İki kardeş, evden kaçarlar. (27)

Kız, anne ve babasıyla birlikte kuşun arkasından bir dağ başına varır ve orada bir ev görürler. (29)

Sürekli ağlayan Erere'nin ağlamaması için evin damına Erere ile beraber kırk tuluk et ve kırk tuluk su koyarlar. (37)

Çoban ile karısının evleri yoktur. (38)

Fatma çeşmeden suyu doldurup evine dönünce üvey annesi ile üvey kardeşi Fatmacık, Fatma'nın daha da güzelleşmesini çekemezler. (39)

Delioğlan'ın karnı doyunca çaresiz koyunu adama verir ve eli boş olarak geri döner. (43)

Hak Koymaz, Hak Vermez'in evinin önünde beklemeye başlar. (44)

Kıza miras olarak bir ev düşer. (50)

ac. Hamam:

Padişahın karısı, Yörük Beyi'nin kızını hamamda görüp beğenir. (20)

Adam, köşkün oraya bir hamam yaptırır. (32)

Kadın, çocuğunu hamamda dünyaya getirir. (38)

aç. Türbe:

Kızın kolundaki bilekliği çıkarılınca, avcı öldüğünü sanıp kıza türbe yaptırır. (38)

ad. Konak:

Yörük Beyi konaklar yaptırır. (20)

Kız, bir konak kiralatıp bu konağa yerleşir. (31)

Adam, bir konağa girer. (40)

Kız ile oğlan, kırk odalı bir konağa varırlar. (47)

ae. Köşk:

Padişah, mimar başına bir köşk yaptırır. (31)

Devler, küçük oğlandan köşkün kapısını bulmasını isterler. (32)

af. Mezar:

Padişah, çocuğunun ölüsü sandığı bezi mezara gömer. (16)

Eşkıyalar, mezarlıktan korkup kaçarlar. (44)

ag. Cami:

Camide cenaze bekletilir. (44)

ah. Kale:

Padişah ve veziri gezerken bir kale görürler. (19)

b. İşyerleri:**ba. Dükkân:**

2 masalda geçmektedir.

Küçük Oğlan bir terzi dükkânına çırak olarak işe girer. (10)

Ev halkı Hamire'yi evden kovunca. Hamire bir kumaşçı dükkânına işe girer. (24)

Hamire, kumaşçı dükkânından kovulunca bir bakkal dükkânına çırak olarak işe girer. (24)

bb. Okul:

3 masalda geçmektedir.

Çocuk, okula gider. (11)

Öğretmen her gün okula gelir ve sürekli düşünür. (24)

Kız her sabah okula gider. (29)

bc. Değirmen:

Köse oğlan, değirmene un öğüttürmeye gider. (45)

C- EŞYA**1. Ağaç:**

Küçük tilki ve arkadaşları, armut ağacına çıkarlar. (1)

Tilki, çam fidanı büyüüp çam ağacı olur. (3)

Oğlan, bir ağaç altına varır. (11)

Kız, oğlanı ağacın tepesinde bekler. (15)

Beyoğlu, Fatmacı'nın tırmandığı ağacı keser. (27)

Ceviz büyüyüp ceviz ağacı olur. (45)

2. Ağaç Kavuşu:

Tilki ile Ayı çaldıkları yağı küflendirmek için bir ağaç kavuşuna koyarlar.

(5)

3. Altın:

14 masalda geçmektedir.

Yarım Horoz gümüş paralarını aldıktan sonra Beyoğlu'ndan tekrar para isteyince, Beyoğlu bu defa Yarım Horoz'a dilediği kadar altın verir. (7)

Padişahın kızı, adama padişahın ölmüş karısının altınlarını istemesini söyler. (12)

Leğen, altındandır. (17)

Kaledeki sandalye altındandır. (19)

Kadın, çocuğun beşiğinde bir çuval altın bulur. (20)

Yörük, inde külçe külçe altın bulur. (23)

Selvi ağacının kozalakları altındandır. (30)

Dev Karısı Fatma'ya bir çift altın nalın verir. (39)

Altın tabakta ak üzüm vardır. (40)

Adam, evin sahibinin verdiği altınlarla zengin olur. (41)

Küçük oğlan, eşkıyaların torbalar dolusu altınlarını bulur. (42)

Akıllıoğlan ile Delioğlan kertenkeleyi kovalarken kırk küp altın bulurlar.

(43)

Oduncu, kırk küp altın bulur. (48)

Kral ve askerleri, altın bulurlar. (49)

4. Al Örtü – Ak Örtü:

Kadının yedi oğlu annelerine: “Biz gelmeden önce kardeşimiz olur da kız olursa yüzüne al örtü, oğlan olursa ak örtü ört. Biz gelince cinsiyetinin ne olduğunu anlayalım!” der. (26)

5. Anahtar:

Padişah, oğlandan yedi kalenin anahtarını getirmesini ister. (11)

Kız, odaların anahtarlarını kocasından alır. (47)

6. Ayna:

Kıza miras olarak bir ayna düşer. (50)

7. Ayva:

Kız, oğlandan ağlayan nar gülen ayva fidanını ister. (17)

8. Ateş:

Beyoğlu Yarım Horoz'u yanması için ateşin içine attırır. (7)

Tilki, ateşe gider, ondan nacağın sapını yakmasını ister. (3)

9. Balmumu:

Kız, balmumundan bir heykel yapar. (47)

10. Balta:

Oduncu çocuklarını balta sesi ile kandırarak, ormanda bırakıp kaçır. (25)

Padişahın oğlu, yolda giderken omzu baltalı pala bıyıklı bir adamla karşılaşır. (9)

11. Bebek:

Kadın, bir tahta parçasından bebek yapar. (30)

12. Beşik:

Padişah, kılıcını çocuğun beşiğinde düşürür. (16)

Padişahın oğlu ile Yörük'ün kızının çöpleri çatılır. (20)

13. Bez:

Ebe kadın, padişaha bir bezi sarıp çocuğun öldü diye verir. (16)

Kadın, tahta parçasını bezlere sarıp bebek yapar. (30)

14. Bıçak:

Oğlan, beşikteki çocuğun boynuna bir bıçak çalar. (20)

Kız Oğlan'dan sabır taşı, sabır bıçağı almasını ister. (29)

15. Bileklik:

Dervişler, kızın koluna bir bileklik takarlar. (38)

16. Boynuz:

Keçi kız, boynuzuna kazanı asıp çamaşır yıkamaya gider. (22)

17. Boyunduruk:

Köse oğlan, boyunduruğu eline aldığını söyler. (45)

18. Buğday:

Değirmenci buğdayları öğütür. (45)

19. Cenaze:

Hak Vermezin cenazesini Hak Koymaz yıkar. (44)

20. Ceviz:

Köse oğlan, arının yarasına ceviz ektiğini söyler. (45)

21. Ciğer:

Dev, padişahın ciğerini yiyecektir. (17)

22. Çadır:

Yörük çoban, dağda bulduğu çocuğu çadıra götürür. (16)

Padişahın oğlu, adamdan Yörük'ün çadırını öğrenir. (20)

Yörük'ün evi çadırdandır. (23)

Padişahın oğlu, selvi ağacının dibine incili bir çadır kurdurtur. (30)

Kuşun Erere'yi bırakıp gittiği yer, bir Padişah Oğlu'nun çadırıdır. (37)

23. Çan:

Tilki, gezinirken yolda bir çan bulur. (2)

24. Çarşaf:

Kız kervanla geçen Arap Halayık'a evden bir çarşaf sarkıtır ve onu çarşafla yukarı çeker. (29)

25. Çatal:

Ak Fatma dağdaki gördüğü eve gider ve içerde yedi çatal, yedi kaşık ve yedi tabak bulur. (26)

26. Çekiç:

Küçük oğlan, devlerden çekiç ister. (32)

27. Çiçek:

Yeşil kuşların dedesi, adama bir çiçek verir. (40)

28. Çimen:

Kız, yürüdükçe çimenler biter. (38)

29. Çivi:

Küçük oğlan, devlerden çivi ister. (32)

30. Çorba:

Keçi kız, şehzadeye bir çorba pişirir. (13)

Köye sığınan yaralı askere Erere bir çorba pişirip götürür ve bu çorbadan Padişah Oğlu'nun Erere'ye bıraktığı yüzük çıkar. (37)

31. Çorap:

Padişahın kızı, deriyi eğirip çorap örür. (23)

Padişahın ördüğü çorabı, oduncu pazarda satar. (48)

32. Çöp:

Padişahın oğlunun rastladığı adam, herkesin çöpünü atıp suya artmış. (20)

33. Çuval:

4 masalda geçmektedir.

Çiftçi bir çuvalın içine köpek koyup Tilki'ye götürüp verir. (5)

Padişahın oğlu, çocuğun beşiğine bir çuval altın bırakır. (20)

Dev Karısı oduncunun çocuklarını bir çuvala bağlayıp koyar. (25)

Köse oğlan, çuvalını sırtına alıp düşer yola. (45)

34. Deri:

Padişahın kızı, deriyi eğirip çorap örür. (23)

Padişahın karısı, yün deriden bir çift çorap örür. (48)

35. Diş:

Dev Karısı, oduncunun çocuklarını yemek için dişlerini eğeletmeye gider.

(25)

36. Dolap:

Ak Fatma ağabeyleri gelmeden bir dolabın içine saklanır. (26)

37. Ekin:

Köse oğlan, ekinleri orakla biçtiğini söyler. (45)

Çiftçi, ekinlerini değirmende öğüttürüp un yaptırır. (46)

38. Elbise:

2 masalda geçmektedir.

Küçük Oğlan babası ile kuyudan çıkarttığı kızın düğün elbiselerini diker.

(10)

Padişah Oğlu'nun bıraktığı mektubu okuyan Erere, bir asker elbisesi giyip erkek kılığına girer. (37)

39. Elma:

2 masalda geçmektedir.

Padişahın bahçesinde yetişen bir elma ağacı vardır. (10)

Oduncu ormanda odun keserken, çocuklarının da elma toplamalarını ister.
(25)

40. Fidan:

Kız, ağlayan nar ile gülen ayva fidanı ister. (17)

41. Gemi:

Şehzade, gemisiyle billur köşke gelir. (31)

Padişah, gemisiyle seyahate çıkar. (49)

42. Gömlek:

Padişah, Cellât'tan oğlanın kanlı gömleğini getirmesini ister. (11)

Oğlan, anasından hiç tasası olmayan birine gömlek kestirmesini ister. (40)

Karpuzu nacakla parçalar. (45)

43. Gül:

Arap kız ile oğlanın bir gül bahçesi vardır. (15)

Kızın güldükçe yanağından güller saçılır. (17,34)

Kıza gül toplatırlar. (36)

Avcı, kızın gözleri karşılığında sütannenin kızına gül satar. (38)

Fatma çeşmeye su doldurmaya giderken yolda Gül'e rastlar ve ona bir testi su verir. (39)

Oduncu ile karısı, bir gül bahçesi yaptırır. (48)

44. Gümüş:

Yarım Horoz'dan kurtulamayacağını anlayan Beyoğlu, Yarım Horoz'a dilediği kadar gümüş para verir. (7)

Selvi ağacının kendisi gümüştedir. (30)

Gümüş tabakta kara üzüm vardır. (40)

45. Helva:

Akıllıoğlan geçimini sağlamak için her gün pazara çıkıp: "Karnımı doyurana kadar helvaya bir koyun!" diye bağırır. (43)

46. Heykel:

Kız, balmumundan bir heykel yapar. (47)

47. İnci:

Kız, inci kolyeyi papağana verir. (31)

Kız, ağladıkça gözlerinden inciler dökülür. (34,38)

Kıza inci toplatırlar. (36)

48. İncir:

Kıza incir yedirirler. (36)

49. Kabak:

Yörük'ün çadırındaki su bardağı, kabaktandır. (20)

Oduncu çocuklarını ormanda ağaca bağladığı kabağın çıkardığı sesi ile kandırarak bırakıp gider. (25)

50. Kabristan:

Kız içerde gördüğü kabristanın başını kırk gün kırk gece bekler. (29)

51. Kafes:

Öğretmenin tasası olan kuş bir kafesin içindedir. (24)

Kız, inci kolyeyi kafesteki papağana verir. (31)

52. Kan:

Kadın, çocuğunu al kanlar içinde bulur. (20)

Kuş, Hamire'nin çocuğunu alır ve Hamire'nin ağzına biraz kan sürüp gider ki, ev halkı sabah olunca çocuğu Hamire'nin yediğini zanneder. (24)

53. Kapan:

Avcı, kirpiyi kapandan kurtarır. (2)

54. Kapı:

7 masalda geçmektedir.

Kuyunun içinde büyük bir kapı vardır. (10)

Beyoğlu dağda gördüğü evin kimin olduğunu öğrenmek için gönderdiği hizmetçiler, evin kapısını bulamazlar. Ancak kendisi geldiği vakit kapıyı bulur ve Hamire'ye kavuşur. (24)

Ak Fatma ağabeylerinin evinin kapısını çalar; ancak kapıyı açan olmaz. (26)

Kız uğraşırken evin kapısını açar ve içeri girer. İçeri girer girmez kapı kapanır. Kız içerde kalır. (29)

Devler, küçük oğlandan köşkün kapısını bulmasını isterler. (32)

Adam, konağın açınca bir bahçeye girer. (40)

Küçük oğlana miras olarak kapı düşer. (42)

55. Karpuz:

Değirmenci, karpuzu nacakla parçalar. (45)

Üç tarafı taşlarla çevrili demirden bir kapı ile karşılaşır. (49)

56. Kaşık:

Ak Fatma dağda gördüğü eve girer ve içerde yedi kaşık, yedi çatal ve yedi tabak bulur. (26)

57. Kavak:

Küçük Oğlan yerin dibindeki kavak ağacının altında uyur. (10)

Küçük oğlan, kavak ağacının altına yatıp uyur. (42)

58. Kazan:

Keçi kız, boynuzuna kazanı asıp çamaşır yıkamaya gider. (13)

Ocağın üzerinde bir kazan kaynar. (32)

Kazanlara sular doldurulur. (44)

59. Kervan:

Kırkinci gün evin dışından bir kervan geçer. (29)

60. Kıl:

At, kızan iki kıl verir. (17)

61. Kılıç:

Küçük Oğlan kılıcıyla Dev'i öldürür. (10,32)

Padişah, kılıcını çocuğun beşiğinde düşürür. (16)

Oğlan kılığındaki kız, devi kılıçla bir vuruşta öldürür. (17)

62. Kolye:

Kız, inci kolyeyi papağana verir. (31)

63. Kovan:

Köse oğlan, bir kovan arılarının olduğunu söyler. (45)

64. Koyun Karnı:

Padişah Oğlu'nun bıraktığı mektubu okuyan Erere, kafasına bir koyun karnı geçirerek erkek kılığına girer. (37)

65. Kömbe:

Dev karısı oduncunun çocuklarının, pişirdiği kömbeyi yemesini ister. (25)

Değirmenci ile köse oğlan, öğüttükleri undan kömbe pişirirler. (45)

Değirmenci, çiftçinin unundan kömbe pişirir. (46)

66. Kulak:

Kız, devin kulağını kesip saklar. (17)

67. Kumaş:

Oğlan, bir top kumaş alır. (40)

68. Kurşun:

Küçük Oğlan Dev'e bir kurşun sıkarak ve Dev'i öldürür. (10)

69. Külâh:

At, oğlana bir külâh verir. (17)

70. Küp:

Akıllıoğlan ile Delioğlan kertenkeleyi kovalarken kırk küp altın bulurlar. (43)

Oduncu, kırk küp altın bulur ve zengin olur. (48)

71. Kürek:

Adam, küreğiyle büyük yılanı öldürür. (12)

Eti alıp kaçan kertenkeleye kızan Akıllıoğlan, onu annesi ile babasından kalan kürekle kovalar. (43)

72. Kütük:

Çiftçi kütüğü Ayı'nın sırtına savurur. (5)

73. Lamba:

Erere kuşun götürdüğü Padişah Oğlu'nun çadırındaki lambayı söndürür. (37)

74. Leğen:

Kız, leğene suyu döker ve içeri giren güvercin bu leğendeki su ile yıkanınca oğlan olur. (17)

75. Makara:

İhtiyar kadın çocuklara üvey annelerinin önüne atmaları için makara verir. (27)

76. Menekşe:

Oğlan, yolda üç tane menekşe bulur. (15)

77. Meyit Taşı:

Kuş Kız'a her gün: "Kırk gün kırk gece meyit taşı bekleyeceksin" deyip uçup gider. (29)

78. Minder:

Yarım Horoz, Beyoğlu'ndan aldığı paraları evde İhtiyar Kadın'ın serdiği minderlerin üstüne silkeler. (7)

79. Miras:

Akılhoğan ile Delioğan anne ve babaları ölünce onlardan kalan mirası aralarında paylaşırlar. (43)

80. Nacak:

Tilki nacağa gider ve ondan çam ağacını kesmesini ister. (3)

81. Nalın:

Fatma yolda karşılaştığı Dev Karısı'nın bitlerini ayıklayınca, Dev Karısı ona bir çift altın nalın verir. (39)

82. Nar:

Kız, oğlandan ağlayan nar gülen ayva fidanını ister. (17)

83. Ocak:

Ocağın üzerinde bir kazan kaynar. (32)

84. Odun:

4 masalda geçmektedir.

Yörük, geçimini ormandan kestiği odunlarla sağlar. (23)

Fatmacık ile Yusufçuğun babası ormandan odun kesip satar. (25)

Ak Fatma'nın yedi oğlan kardeşi her gün dağa odun kesmeye gider. (26)

Padişahın karısını verdiği adam, odun satmaktadır. (48)

85. Orak:

Köse oğlan, ekinleri orakla biçtiğini söyler. (45)

86. Para:

Yarım Horoz eşinirken bir para bulur ve bu parayı saklaması için İhtiyar Kadın'a verir. (7)

Padişahın oğlu kazandığı paraları palabıyıklı adam ile paylaşır. (9)

Adam, kazandığı paranın bir kısmını verip akıl satın alır. (41)

Hak Vermez, Hak Koymazdan beş kuruş para ödünç alır. (44)

Değirmenci, başka bir değirmenciye para verir. (45)

87. Pencere:

Padişah, penceresinden bakarken çocuğu görür. (11)

Caminin penceresinden Hak Vermezi gözetler. (16)

Kadının kocası, tahta bebeği pencereden aşağı atar. (30)

Kız, konağın penceresinin önünde oturup bekler. (31)

Kadın, pencerenin önünde otururken, bir oğlan görür. (47)

88. Post:

Keçi kız, postunu çıkarınca dünya güzeli bir kız olur. (13)

Süleymancık, geyik postunu çıkarır. (27)

89. Saban:

Köse oğlan, sabanını beline soktuğunu söyler. (45)

90. Sabun:

Nehirden geçip oduncunun çocuklarını yakalamak isteyen dev karısı, çocukların nehrin üzerinden sabunla geçtiğini zannedip sabunla geçmek isterken ayağı kayar ve suda boğulur. (25)

91. Sal:

Hak Vermezin cenazesini koymak için sal getirilir. (44)

92. Salıncak:

Kadın, tahta parçasından yaptığı bebeği her gün salıncakta sallar. (30)

93. Sandalye:

Padişah ile veziri kalede altın sandalye görürler. (19)

94. Sarıburma:

Dev Karısı pişirdiği sarı burmayı oduncunun çocuklarının yemelerini ister. (25)

95. Saz:

Oğlan, ağaç altında saz çalan bir adama rastlar. (11)

96. Selvi:

Selvi ağacının kendisi gümüşten, kozalakları da altındandır. (30)

Fatma çeşmeye su doldurmaya giderken yolda Selvi ağacıyla karşılaşır ve ona bir testi su döküp onu sular. (39)

97. Sırık:

Tilki Ayı'yı dövmek için eline bir sırık su alır ve Ayı'yı sırıkla döver. (5)

98. Sopa:

Kız, üç kere sopayı yere vurur. (19)

Adam, kıza her gün kırk sopa atar. (40)

99. Susam:

Fatma çeşmeye su doldurmaya giderken yolda Susam'a rastlar ve ona bir testi su verir. (39)

100. Şerbet:

Padişahın uşağı, her gün padişaha bir tas şerbet götürür. (8)

Erere, Padişah'ın Oğlu'nun çadırındaki şerbeti içer. (37)

101. Tabak:

Ak Fatma dağda gördüğü eve girer ve içerde yedi tabak, yedi kaşık ve yedi çatal bulur. (26)

Altın tabakta ak üzüm, gümüş tabakta kara üzüm vardır. (40)

102. Tabut:

Hak Vermezi koymak için tabut getirilir. (44)

103. Tahta:

Kadın, bir tahta parçasından bebek yapar. (30)

104. Takunya:

Vezir, kıza bir çift takunya getirir. (19)

105. Tarak:

Vezir, kıza tarak getirir. (19)

106. Tas:

Padişahın uşağı, her gün padişaha bir tas şerbet götürür. (8)

107. Taş:

Kız, Oğlan'dan sabır taşı, sabır bıçağı almasını ister. (29)

108. Tencere:

Yörük'ün çadırındaki tencere, topraktır. (20)

109. Testi:

2 masalda geçmektedir.

Tilki, kuyruğuna testiyi bağlar ve testiyeye su doldurmak için kuyuya iner. Fakat testi su ile dolunca Tilki'yi aşağı çeker ve Tilki kuyuya düşüp boğulur. (5)

Fatma çeşmeye su doldurmaya giderken yolda karşılaştığı Gül'e, Selvi'ye ve Susam'a bir testi su verir. (39)

110. Tokmak:

Tilki ile kavga eden Ayı, onu dövmek için eline tokmak alır. (5)

111. Tokuç:

Keçi kız, kazanın içine tokucu koyup çamaşır yıkamaya gider. (13)

112. Toplu iğne:

Arap kız, dünya güzeli kızın başına bir toplu iğne batırır. (15)

113. Torba:

Oduncu, Fatmacık ile Yusufçuğa elma toplamaları için torba verir. Fakat bu torba deliktir. (31)

Köse oğlan, öküzleri torbaya koyduğunu söyler. (45)

114. Tuluk:

2 masalda geçmektedir.

Zümrüdü Anka, Küçük Oğlan'ı yeryüzüne çıkartmak için ondan kırk tuluk et ve kırk tuluk su ister. (10)

Erere'nin ağlamasının kesilmesi için evin damına Erere ile birlikte kırk tuluk et ile kırk tuluk su koyarlar. (37)

115. Tüfek:

Değirmenci, tilkiyi tüfeğiyle vurmak ister. (4)

116. Tüy:

Balıklar, uşağa başı sıkışınca birbirine çalması için iki tüy verirler. (8)

Kuyudaki Kız, Küçük Oğlan'ın yukarı çıkabilmesi için ona iki tüy verir. (10)

117. Un:

Köse oğlan, buğdayları değirmenciye öğüttürüp un yaptırır. (45)

Çiftçi, ekinleri değirmende öğüttürüp un yaptırır. (46)

118. Üzüm:

Padişahın çocukları Dev'i yakalamak için babalarından üzüm isterler. (10)

Altın tabakta ak üzüm, gümüş tabakta kara üzüm vardır. (40)

119. Yağ:

Tilki ile Ayı dağlardan buldukları yağı kendi aralarında paylaşamayıp kavga ederler. (5)

120. Yatak:

Hak Koymaz, Hak Vermezin evinin önüne yatağını serer. (44)

121. Yay:

Kral, askerleri ile bir yay gönderir. (11)

122. Yemek:

Kız, devin getirdiği kuzudan yemekler pişirir. (19)

123. Yumurta:

Kral, padişahın ak tavuğun yumurtaları ile karatavuğun yumurtalarını ayırmasını ister. (11)

124. Yüzük:

Padişahın uşağı, padişahın kaybolan yüzüğünü bulur. (8)

Oğlanın, herkesin düşüncelerini anlayabildiği bir yüzüğü vardır. (34)

Erere'nin yaralı askere pişirip götürdüğü çorbadan Padişah'ın Oğlu'nun Erere'ye bıraktığı yüzük çıkar ve Oğlan Erere'yi bu yüzükten tanır. (37)

Oğlan, yüzüklerle birlikte gelir. (47)

Askerlerden birinin aldığı yüzük yüzünden ortaya piton yılanları çıkar. (49)

Ç. MASALLARIN FORMEL YAPISI

1. Başlangıç Formelleri

Anlatıcının masala başlamadan önce, dinleyicileri masala hazırlamak için başvurduğu Formellere ‘Başlangıç Formelleri’ denir.

a-Sade Giriş Formelleri:

aa. Bir Varmış’lı Girişler:

Bir varmış bir yokmuş bir.....varmış(18,36)

ab. Evvel Zamanlı Girişler:

Evvel zaman içinde kalbur saman içinde bir.....varmış(10,25)

Evvel zaman içinde kalbur saman içinde bir.....bir
.....varmış(8,24,40,43)

Evvel zaman içinde bir.....bir.....varmış(37)

ac. Bir varmış ve evvel zamanlı girişler:

Bir varmış bir yokmuş zamanın birinde
bir.....varmış(1,7,9,12,23,26,29,31,46)

Bir varmış bir yokmuş zamanın birinde bir.....ile
bir.....varmış(2,5,19,21,34)

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde kalbur saman içinde bir
..... varmış. (3,4,11,13,14,15,16,17,22,27,28,30,38,41,44,45,50)

b-Tekerlemeli Giriş formelleri:

Evvel zaman içinde kalbur saman içinde; develer tellal iken, pireler berber
iken, ben babamın beşiğini tıngır mıngır salları iken zamanın birinde bir
.....varmış(20,32,33,35,39,42,47,48,49)

2. Bağlayış (Geçiş) Formeller

a- Dinleyicinin Dikkatini Arttırmak İçin Söylenen Formeller:

Küçük Oğlan bir de bakmış ki (10)

Küçük Oğlan Kız’ı tam yukarı gönderecekken(10)

Zümrüdü Anka Küçük Oğlan’a tam vuracakken (10)

Bir de bakmışlar ki (13,25,27,34)

Etraflarına bir de bakmışlar ki (25)
 Bir bakmışlar ki (25)
 Kız bakmış ki olacağı yok (26,29)
 Baktı ki Kız konuşmuyor (26)
 O kiminle evleneceğini düşünür dursun (39)
 Evlenmiş evlenmesine ama (39)
 Derken, adamın biri(43)
 Bakmışlar ki çocuk yok (24)
 Bir bakmış ki dünya güzeli bir kız (24)
 Çoban bir de bakmış ki (18)
 Onlar kaçır dursun(25)
 Bir açmış ki (43)
 Bakmış ki olacağı yok (5)
 O uyuyadursun (12)
 Bir de bakmış ki (3,22,41,45,47)
 O gidedursun (45)
 Bir baktım ki (45)
 Bir de ne göreyim (45)
 Bakmış ki baş edemeyecek (44)
 Bir bakmış (41)
 Padişah üzüledursun (16)
 Kirpi bakmış ki (2)
 Bir de ne görsün (15,23,30)
 Tam gidecekken (41)
 Biz gelelim kaledeki deve. (19)

b-Masal Ortasında Geçiş Sağlayan Tekerlemeler:

Az gitmiş uz gitmiş (7,8,9,10,13,17,25,29,31,43)
 Az gitmiş uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş (7,11,19,25,26,27,30,31,36,41,47)
 Az yatmış uz yatmış (37)
 Az düşünmüşler uz düşünmüşler. (11)
 Az gitmiş uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş, altı ay bir güz gitmiş (40)

c-Uzun Zamanı Kısaca İfade Etmek İçin Kullanılan Formeller:

Gide gide gitmişler (10,25,37)
 Aradan zaman geçmiş (2,7,22,23,24,25,30,31,36,37,44)
 Gel zaman git zaman
 (2,4,11,13,22,23,24,26,28,29,30,36,39,41,43,44,45,47,50)
 Günler günleri kovalamış(20,21,26)
 Onlar geçinirlerken(18)
 Bir gün böyle iki gün böyle derken (29)
 Düşmüş yola (17,25,27,37,45)
 Günlerce (31)
 Dokuz ay on gün sonra (13,17,31,38,45)
 Giderken (8,9,11,17,20,27,35,38,41,47)
 Gide gide (11,40,41)
 Aradan yıllar geçmiş (3,16)
 Günlerden gün, yıllardan yıl geçmiş (45)
 Günler günleri, aylar ayları kovalamış (44)
 Bir böyle, iki böyle, üç böyle (40,44,50)
 Aradan dokuz ay on gün geçmiş (16)
 Bir zaman çalışıp para kazanmış (41)
 Yıllar sonra (30)
 Günlerden bir gün (40)
 Aradan biraz zaman geçince (15)

3. Aynı Olayın Tekrar Vukuunda Kullanılan Formeller

Dile ne benden ne dilersem (8,10,17)
 Nur topu gibi bir kız (16,23,37)
 Dünya güzeli bir kız (8,13,15,23,27,29,30,31,38)
 Dünya güzeli bir oğlan (29)
 Ayın on dördü gibi bir oğlan (17)
 Yakışıklı bir beyoğlu (27)
 Bir dileğin olması (31)
 Genç bir kız (13)

Büyüyüp serpmek (20,23)

Kız isen oğlan, oğlan isen kız ol, diye beddua eder. (17)

Yiğit isen bir daha vur (17)

Ben anamdan bir kere doğdum (17)

Ak tavuğun yumurtasını karatavuşun yumurtasından ayır. (11)

Kara makarayı atarsan dağ, ak makarayı atarsan deniz olur. (27)

Kız büyüyüp serpmiş (16)

Bir vuruşta devleri öldürür. (32)

Ağacın kendisi gümüşten, kozalakları altındandır. (30)

İncili bir çadır (30)

Altın tabağın içine ak üzüm, gümüş tabağın içine kara üzüm (40)

Kızın saçları sırmadan, dişleri incidendir. (34)

Yanağında güldükçe güller, ağladıkça inciler dökülür. (17,34)

Güzel yüzlü kız (34)

Eşek inadı (34)

Dünyalar güzeli kız (47)

Yakışıklı adam (47)

Kırk katır kırk satır (50)

4. Bitiş Formelleri

a-Çıplak Bitiş Formelleri:

aa. Murada Ermek:

Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine

(9,10,11,12,13,14,15,16,17,19,21,22,23,24,25,26,28,30,31,32,33,34,35,37,38,39,41,42,48)

ab. Gökten üç elma düşmesi:

Gökten üç elma düşmüş; biri uşağın başına, biri padişahın kızı başına, diğeri de dinleyenlerin başına. (8)

Gökten üç elma düşmüş. Birisi benim, ikisi de sizin (47)

ac. Yiyip İçmek:

Yiyip içip yaşar (7)

Yiyip içip keyiflerine bakarlar(43)

aç. Zengin Olmak:

Zengin olup mutlu yaşamışlar. (6,44,49)

ad. Mutlu Yaşamak:

Sonsuza kadar mutlu yaşarlar. (36)

b- Ani Bitiş Formelleri:

Bu masalda burada biter (18)

Masalda burada biter (5)

Masalda burada bitmiş. (1,3,4,46)

Böylece tilki yaptığıının cezasını çekmiş. (2)

Bir daha haksızlık yapmamaya karar vermiş. (40)

Yaptığı kötülüklerin cezasını çeker. (50)

c- Devam Eden Bitiş Formeli:

Oğlan kız ile evlenmiş, şimdi de geçinip duruyorlarmış (29)

Oğlan, yazılan kaderin değişemeyeceğini anlar. (20)

Üçü birlikte mutlu yaşarlar. (27)

Köse oğlan, kömbelerini sarıp düşmüş evinin yoluna. (45)

5. Çeşitli Formel Unsurlar**a-Sayılar:****aa. 3 Sayısı:**

3 kardeş (10,42)

3 çocuk (22,24)

3 gün (8,16,30)

3 derviş (38)

3 kız (14,19,32,36)

3 oğlan (14,32)

3 tarafı taşla çevrili kapı (49)

3 defa dilek sorma (17)

3 menekşe (15)

ab. 7 Sayısı:

7 oğlan (26)

7 kaşık (26)

7 çatal (26)

7 tabak (26)

7 kardeş (26)

7 kalenin anahtarı (11)

ac. 40 Sayısı:

40 tuluk et 40 tuluk su (10,37)

40 kız (28)

40 dev (32)

40 gün 40 gece düğün (8,13,14,15,16,17,20,27,28,31,32,34,35,36,38,39,40)

40 sopa (40)

40 küp altın (43)

40 eşkıya (44)

40 dönüm tarla (45)

40 dönüm arazi (46)

40 odalı konak (47)

40 gün (11,29,40,47)

40 küp altın (48)

40 katır (50)

ad. 2 Sayısı (Çift):

2 arkadaş (44)

2 asker (12)

2 at (11)

2 kardeş (27,43)

2 kıl (17)

2 kız (10)

Bir çift nalın (39)

2 tüy (8,10)

2 yılan (18)

b-Renkler:

aa-Kırmızı – Al:

Al kan (20,24)

Allı pullu bir kız (18)

Al örtü (26)

Kırmızı elbise (17)

Kırmızı gül (38)

ab. Beyaz-Ak:

Ak atın yavrusu (11)

Ak koç (10)

Ak makara (27)

Ak örtü (26)

Ak tavuğun yumurtası (11)

Ak üzüm (40)

Beyaz at (27)

ac. Kara-Siyah:

Kara atın yavrusu (11)

Kara koç (10)

Kara makara (27)

Kara tavuğun yumurtası (11)

Kara üzüm (40)

Siyah elbise (17)

c-Zaman Formelleri:

40 gün 40 gece

(8,11,13,14,15,16,17,19,20,27,28,29,31,32,34,35,36,38,39,40)

40 gün (11,29,47)

Bir gün böyle iki gün böyle, üç gün böyle (40,29)

Dokuz ay on gün (13,17,31,38,45)

3 gün (8,16,19,30)

Bir hafta içinde (32)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

METİNLER

1. KÜÇÜK TILKI

Bir varmış bir yokmuş, zamanın birinde kuyruğu kopmuş bir tilki yaşarmış. Bu tilkinin kuyruğu kopmuş olduğundan, diğer tilkiler ona:

“Küçük tilki, küçük tilki!” derler, onunla alay ederlermiş. Kuyruğu kopmuş tilki de buna çok üzülürmüş. O üzülse de gel zaman git zaman, adı Küçük Tilki kalmış. Bir gün Küçük Tilki arkadaşlarına bir oyun oynamak istemiş ve onlara:

“Tarlanın birinde bir armut ağacı gördüm, çok güzel armutları olmuş, gidip birlikte toplayıp yiyelim!” demiş. Arkadaşları da kabul etmiş. Birlikte düşmüşler yola. Gide gide gitmişler, varmışlar tarlaya. Küçük Tilki onlara:

“Siz ağaca çıkıp armutları ağacın dibine düşürün, ben de hem düşürdüğünüz armutları toplayayım hem de etrafı gözetleyip tarlanın sahibi gelecek olursa size haber vereyim!” demiş. Küçük Tilki’nin arkadaşları:

“Tamam!” deyip çıkmışlar ağaca. Küçük Tilki arkadaşlarına:

“Ağaçtan düşmemeniz için kuyruklarınızı ağacın dallarına dolayın!” demiş. Onlar da kuyruklarını ağacın dallarına iyice dolamışlar. Sonra da başlamışlar armutları ağacın dibine düşürmeye. Onlar düşürdükçe Küçük Tilki toplayıp yemiş. Yemiş yemiş iyice karnını doyurmuş. Sonra arkadaşlarına:

“Siz armutları ağacın dibine düşürmeye devam edin, ben şu tepeye çıkıp tarlanın sahibi geliyor mu diye bakayım!” demiş. Onlar da:

“Tamam!” demişler. Küçük Tilki gitmiş. Arkadaşları da armutları toplamaya devam etmişler. Topladıkça toplamışlar. Aradan zaman geçmiş. Küçük Tilki geriden:

“Kaçın kaçın, tarlanın sahibi geliyor!” diye bağırarak gelmiş. Küçük Tilki’nin arkadaşları korkudan kendilerini ağaçtan aşağıya birer birer atmışlar. Atar atmaz kuyrukları ağacın dallarında kalmış. Sonra da birlikte kaçıp bir yere saklanmışlar. Küçük Tilki’ye dönüp:

“Ne oldu, tarla sahibinden kurtulduk mu?” demişler. Küçük Tilki onlara gülerek:

“Tarla sahibi falan yok, size yalan söyledim. Şimdi arkanıza dönün de bir bakın bakalım, sizin de kuyruklarınız yok, artık siz de küçük tilki oldunuz. Bundan sonra benimle bir daha alay edemezsiniz!” demiş.

Bunun üzerine Küçük Tilki’nin arkadaşları mahcup olmuşlar ve Küçük Tilki’den özür dileyip bir daha onunla alay etmemişler. Masal da burada bitmiş.

Ümmügülsüm İnal

2. TİLKİ İLE KİRPİ

Bir varmış bir yokmuş, zamanın birinde bir tilki ile bir kirpi yaşarmış. Bunlar çok iyi arkadaşlarmış. Birlikte gezerler, birlikte yiyip içerlermiş.

Bir gün yine birlikte gezerlerken, kirpi bir avcının tuzağına düşmüş ve kapana sıkışmış. Kurtulmak için çabalamış çabalamış; ancak bir türlü kapandan kurtulamamış. Kurtulamayınca da arkadaşı tilkiden yardım istemiş. Ona:

“Tilki kardeş, yardım et de kurtulayım bu tuzaktan!” demiş. Tilki:

“Kirpi kardeş, avcı senin dikenli postunu ne yapsın? Nasıl olsa birazdan gelir. Gelince de seni kapandan çıkarıp bir kenara atar. O gelene kadar bekle!” deyip onunla dalga geçmiş ve oradan ayrılmış. Kirpi, tilkinin yardım etmemesine çok kızmış; ancak ses etmemiş. Derken avcı gelmiş ve kirpiyi kapandan kurtarıp bir kenara bırakmış.

Aradan zaman geçmiş, tilki ile kirpi yine bir araya gelmişler ve yine birlikte gezmeye başlamışlar. Bir gün yine birlikte gezerlerken, bu defa tilki avcının tuzağına düşmüş ve kapana sıkışmış. Düşünce kirpiye:

“Kirpi kardeş, bana yardım et de kurtulayım bu kapandan!” demiş. Kirpi, tilkiye:

“Tilki kardeş, vaktiyle sen beni kurtarmamıştın. Şimdi ben seni neden kurtarayım ki?” demiş. Tilki, can havliyle kirpiye o kadar çok yalvarmış ki, kirpi en sonunda dayanamayıp tilkiyi avcının kapanından kurtarmış.

Gel zaman git zaman, kirpi bir gün yine avcının kapanına sıkışmış. Yine tilkiden yardım istemiş. Tilki yine kirpiye:

“Kirpi kardeş, avcı senin dikenli postunu ne yapsın? Nasıl olsa birazdan gelip seni salıverir!” deyip kirpiyle yine dalga geçmiş. Kirpi bakmış ki tilkinin kendisini kurtaracağı yok, kurnazlık edip tilkiye:

“Tilki kardeş, ben tuzağa düştüğüme üzülüyorum. Senin gibi sevdiğim bir arkadaşımdan ayrılacağıma üzülüyorum. Gel şu kınalı elinden son kez öpeyim de ölürsem öyle öleyim!” demiş. Gururlanan tilki, hemen elini kirpiye uzatmış. Uzatınca, kirpi elini ısırıvermiş. Isırınca, tilki can acısıyla elini kapana sıkıştırmış. Çabalamış çabalamış; ancak elini kapandan bir türlü kurtaramamış. Sonra avcı

gelmiş, tilkiyi kapandan çıkarıp yakalamış. Tilkinin derisini bir güzel yüzmüş. Kirpiyi de:

“Bana bir tilki derisi kazandırdın!” diye salıvermiş. Böylece tilki, yaptığıının cezasını çekmiş.

Fatma Yalçın

3. TILKI İLE ÇAN

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde kalbur saman içinde bir tilki varmış. Bu tilki gezinmeyi pek severmiş. Yine bir gün gezinirken yolda bir çan bulmuş. Bu çan onun çok hoşuna gitmiş. Her gün bu çanı da yanında gezdirir olmuş. Çanı gezdirmiş gezdirmiş; ancak artık gezdirmekten usanıvermiş. Sonra çanı, yolda gördüğü bir çam fidanının başına asmış ve orada bırakıp gitmiş.

Aradan yıllar geçmiş, çam ağacı büyüüp serpilmiş. Bir gün, tilkinin çam ağacının tepesine bıraktığı çanı aklına gelmiş. Hemen çam ağacının yanına gitmiş. Gitmiş gitmesine; ancak fidan olan çam ağacı kocaman bir ağaç olduğundan onu tanıyamamış. Aramış taramış, bir türlü çanı asıp gittiği çam fidanını bulamamış. Sonra bir de bakmış ki, o çam fidanı büyümüş ve kocaman bir ağaç olmuş. Çanı da onun tepesinde asılı duruyormuş. Tilki, çanı almak için uğraşmış uğraşmış; ancak çam ağacının başına yetişemediğinden bir türlü alamamış. Alamayınca, çam ağacına:

“Eğil çam ağacı da çancağımızı alayım!” demiş. Çam ağacı hiç de oralı olmamış ve tilkiye eğilmemiş. Tilki, çam ağacına çok öfkelenmiş ve ona:

“Nacağa söyleyeyim de seni kestireyim!” demiş. Sonra hemen nacağın yanına gitmiş. Nacağa:

“Çam ağacının tepesinde çanım var; fakat çam ağacı çanımı vermiyor. Gel de şu çam ağacını bir kesiver!” demiş. Nacak:

“Ben önümdeki kuru yarmaları bile kesemiyorum artık, çam ağacını nasıl keseyim?” demiş. Tilki, nacağa kızmış. Sonra ona:

“Ateşe söyleyeyim de senin sapını yaktırayım!” demiş. Ateşin yanına gitmiş, ona:

“Şu nacak çam ağacını kesmiyor. Gel de şu nacağın sapını bir yakıver!” demiş. Ateş, tilkiye:

“Ben önümdeki yağlı yarmaları bile yakamıyorum artık, nacağın sapını nasıl yakayım?” demiş. Bunu duyan tilki çok kızmış ve ateşe:

“Çaya gidip söyleyeyim de seni söndürteyim!” demiş. Tilki çaya gitmiş, ona:

“Şu ateş nacağın sapını yakmıyor. Gel de şu ateşi bir söndürüver!” demiş.

Çay:

“Ben kendi yönümde bile zor akıyorum artık, cehennem ateşini nasıl söndüreyim?” demiş. Çaya da kızan tilki:

“Koca öküzü gidip söyleyeyim de seni ona içtireyim!” deyip doğruca koca öküzün yanına gitmiş. Sonra ona:

“Şu çay, ateşi söndürmüyor. Gel de şu çayı bir içiver!” demiş. Koca öküz:

“Ben ahıra bile zor gidiyorum artık, çayın yanına kadar gidip de nasıl içeyim?” demiş. Tilki koca öküzü de kızıp ona:

“Canavara gidip söyleyeyim de seni ona yedirtelim!” demiş. Gidip canavara:

“Şu koca öküz çayı içmiyor. Gel de şu koca öküzü bir yiyiver!” demiş. Canavar, ona:

“Ben taze kuzuları bile yiyemiyorum artık, koca öküzü nasıl yiyeyim?” demiş. Tilki, bu defa canavara kızıp ona:

“Köpeklerle gidip söyleyeyim de seni onlara öldürteyim!” demiş ve köpeklerin yanına gitmiş. Onlara:

“Şu canavar koca öküzü yemiyor. Gelin de şu canavarı bir öldürüverin!” demiş. Köpekler, tilkiye:

“Canavar önümüze gelirse öldürürüz!” demişler. Köpeklerle de öfkeden deliye dönen tilki, onlara:

“Kemelere gidip söyleyeyim de sizin kepeneginizi deldirtelim!” demiş. Sonra kemelere gidip onlara:

“Şu köpekler canavarı öldürmüyor. Gelin de şu köpeklerin kepenegini bir deliverin!” demiş. Kemeler, köpekleri aramaya gidemeyeceklerini söylemişler. Bu defa kemelere kızan tilki:

“Kediye söyleyeyim de sizi ona yedirtelim!” demiş. Kedinin yanına varmış. Ona:

“Şu kemeler, köpeklerin kepeneklerini delmiyorlar. Gel de şu kemeleri bir yiyiver!” demiş.

Kedi, tilkinin sözünü tutup kemeyi tutmuş. Nacak çama sıçrayıp çamı kesmiş. Tilki zıplayıp çanını almış. Ateş, nacağın sapını yakmış. Çay akmış, ateşi söndürmüş. Koca öküz çayı içmiş. Canavar, koca öküzü yemiş. Canavarı köpekler yakalamış. Bu masal da burada bitmiş.

Ümmügülsüm İnal

4. DEĞİRMENCİ BEYİ

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde kalbur saman içinde bir değirmenci varmış. Bu değirmencinin bir sürü tavuğu varmış.

Bir gün bu tavuklara bir tilki dadanmış. Tilki her gün gelip bir tavuk yermiş. Yiye yiye en sonunda bir tavuk kalmış. Değirmenci bu duruma dayanamayıp tilkiyi öldürmeye karar vermiş. Tüfeğini alıp tavukların kümesinde nöbet tutmaya başlamış. Nöbet tutarken, tilki yine gelmiş. Değirmenci tüfeğini tilkiye doğrultup tam sıkacakken, tilki:

“Aman değirmenci beni vurma, benim babam ol!” demiş. Değirmenci şaşırarak:

“Nasıl olur, sen hayvansın ben insanım. Ben senin nasıl baban olurum?” dediyse de tilki ısrar etmiş. En sonunda değirmenci kabul etmiş ve tilkiyi vurmaktan vazgeçmiş.

Gel zaman git zaman, bir gün değirmenci ile tilki değirmene giderken, tilki:

“Baba ben seni evlendireyim!” demiş. Değirmenci de:

“Beni kiminle evlendireceksin?” diye sormuş. Tilki:

“Padişahın kızıyla!” demiş. Değirmenci:

“Oğlum ben kimim ki, padişah bana kızını versin?” demiş. Tilki:

“Babacığım sen hiç merak etme, ben sana padişahın kızını alacağım!” deyip çıkmış padişahın huzuruna. Demiş ki:

“Padişahım Allah’ın emriyle kızını babama verir misin?” Padişah şaşkın bir ifadeyle:

“Sen bir tilkisin, senin baban kim?” demiş. Tilki:

“Benim babam değirmenci beyi!” demiş. Bunun üzerine padişah:

“Ben bir düşüneyim, sonra sana cevabımı söylerim.” deyip tilkiyi başından göndermiş.

Aradan zaman geçmiş, tilki yine padişahın huzuruna gelip kızını istemiş. Padişah bakmış ki tilkiyle baş edemeyecek, tilkiye:

“Babana kızımı verdim gitti!” demiş. Padişah, kızını değirmenciye verince hemen düğün hazırlıkları başlamış. Ancak değirmencinin üzerine giyecek düzgün bir elbisesi bile yokmuş. Hemen tilkinin aklından bir hınzırlık geçip değirmenciye:

“Baba sen üzerindeki eski elbiselerini çıkarıp at, çıplak olarak ormanın içine saklan.” demiş. Değirmenci tilkinin dediklerini yapmış ve ormanda saklanıp beklemeye başlamış. Bu sırada tilki de padişaha gidip:

“Padişahım damadını hırsızlar soydu, hiçbir şeyi kalmadı.” demiş. Bunun üzerine padişah, hemen emrindekilere bir takım elbise yaptırıp değirmenciye tilkiyle yollamış. Değirmenci hiç böyle bir elbise görmediğinden başlamış iki tarafına bakınmaya. O bakına dursun, değirmenciye böyle görenler tilkiye:

“Baban neden böyle bakıyor?” diye sormuşlar. Tilki de kurnazlık edip:

“Babam elbiseyi beğenmedi de ondan bakıyor.” demiş. Bunu duyan padişah, hemen bir elbise daha diktirip değirmenciye göndermiş. Bu defa değirmenci bu elbiseyi giyebilmiş. Daha sonra değirmenci ile tilki düğün yerine gitmişler. Tilki, değirmenciye:

“Baba, gelini götürürken sakın etrafına bakınma.” demiş. Değirmenci de:

“Tamam” demiş. Sonra düğün olmuş, herkes eğlenmiş. Düğün bitince değirmenci, gelini ata bindirmiş. Düğün ahalisi gelini götürmek için çıkmış yola. Onlar gidedursun, tilki düğün ahalisinden önce yola çıkmış ve devlerin konaklarına varmış. Devlere demiş ki:

“Şimdi buraya bir düğün ahalisi gelecek. Onlar gelmeden siz şu kuyuya saklananın, Ben size haber verince kuyudan çıkıp onları yiyin.” demiş. Tilkinin söyledikleri, devlerin çok hoşuna gitmiş ve dediklerini kabul etmişler. Sonra düğün ahalisi gelmiş. Tilki onlara:

“Şu kuyunun içine herkes birer taş atsın.” demiş. Herkes kuyunun içine birer taş atmış. Böylece kuyudaki devlerin hepsi ölmüş. Devler ölünce onların konağı da değirmencinin olmuş. Artık değirmenci ile karısı bu konakta yaşamaya başlamış.

Gel zaman git zaman, yine bir gün değirmenci ile tilki değirmene giderken, tilki:

“Baba ben ölürsem bana hayır olarak ne yaptırırsın?” diye sormuş. Değirmenci de ona:

“Köprüler, camiler, çeşmeler yaptırırım” demiş.

Aradan zaman geçmiş, bir gün tilki kurnazlık edip ölmüş numarası yapmış. Tilkinin öldüğünü sanan değirmencinin karısı, kocasına:

“Bey, tilki ölmüş!” demiş. Değirmenci de:

“Tut kuyruğundan da çöpe atıver!” demiş. Karısı:

“Ben atamam sen atıver.” deyince, değirmenci tilkinin kuyruğundan tutup çöpe atmış. Tilki az yatmış uz yatmış, ona kimse bakmamış. Bakmış ki kimsenin bakacağı yok, öfkeyle kalkıp değirmencinin yanına gelmiş. Sonra ona:

“Sen bana bir sürü vaatte bulunmuştun, hani hiçbirini yerine getirmedi.” demiş. Durumu bozuntuya vermeyen değirmenci:

“Ben senin yalandan öldüğünü bildim, ondan vaatlerimi yerine getirmedi. Eğer gerçekten ölseydin yapardım.” demiş. Tilki, değirmencinin dediklerine inanmamış; ancak sesini de çıkartmamış.

Aradan yine bir müddet zaman geçmiş, tilki bir gün yine ölmüş numarası yapmış. Yine az yatmış uz yatmış, ancak ona bakan olmamış. Tilki yine öfkeyle değirmenciye gitmiş ve:

“Bana verdiğin vaatleri yerine getirmedi!” demiş. Değirmenci yine uyanıklık edip tilkiye:

“Sen yalandan öldüğünden yapmadım, eğer gerçekten ölseydin yapardım.” demiş. Bu defa tilki çok kızmış ve başlamış değirmenci ile kavga etmeye. Değirmencinin bir av köpeği varmış. Kavga ederlerken değirmenci, köpeğini tilkinin üstüne salıvermiş.

Tilki bakmış ki değirmencinin köpeği ile baş edemeyecek, oradan kaçmış ve canını kurtarmış. Masal da burada bitmiş.

Huriye Atasayar

5. TILKI İLE AYI

Bir varmış bir yokmuş, Allah'ın günü çokmuş. Zamanın birinde bir tilki ile bir ayı yaşarmış. Bir gün bunlar ormanda karşılaşmışlar ve arkadaş olmuşlar. Birlikte gezip birlikte dolaşmaya başlamışlar. Yine bir gün gezerken; dağlardan, inlerden yağ çalıp hırsızlık yapmışlar. Yağı ormana getirmiş gelmişler. İki de çaldıkları yağı yemek istemişler. İstemişler istemesine ancak ayı:

“Ben yağı küflendirip yerim!” demiş. Tilki ise:

“Ben küflendirmeden yerim!” demiş.

“Sen yersin, ben yerim!” derken başlamışlar kavga etmeye. Tilki bakmış ki olacağı yok:

“Tamam, küflendirip de yiyelim!” demiş. Yağı küflendirmek için bir ağacın kavuğuna koymuşlar. Koyduktan sonra tilki:

“Çok yorulduk, biraz şu ağacın altında uyuyalım!” demiş. Ayı da:

“Tamam!” deyip derin bir uykuya dalmış. Fakat tilki kurnazlık edip uyumamış, ağacın kovuğundaki yağı alıp yemiş. Ayı uyanınca ağaç kovuğundaki yağı aramış; ancak yağın yerinde yeller esiyormuş. Ayı, tilkiye:

“Yağı sen mi yedin?” diye sormuş. Tilki:

“Ben yemedim!” diye inkâr etmiş.

“Sen yedin, ben yedim!” diye başlamışlar yine kavga etmeye. Ayı bakmış olacağı yok:

“Kimin dışkısında yağ çıkarsa yağı o yemiştir!” demiş. Tilki kabul etmiş. Ayı yine uykuya dalıvermiş. Bu sırada tilki kendi dışkısıyla ayınıninkini değiştirmiş ve ayıyı uyandırmış:

“Bak seninkinde yağ çıktı!” deyip başlamış ayıya vurmaya. Ayı bu duruma dayanamamış eline bir tokmak almış. Tilki, ayının tokmağını görünce o da eline bir sırık almış. Birbirlerine vurmaya başlamışlar. Tilki vurdukça sırık, ayının sırtında saplamış. Ayı, tilkiye vurmaya çalışmış; ancak tokmak kısa geldiğinden tilkiye vuramazmış. Derken tilki, ayıyı bir güzel dövmüş. Sonra da kurnazlık edip ayıya:

“Ayı kardeş, ben seni çok dövdüm. Şuradaki kuyuya inelim, sen sıırğı al ben de tokmağı alayım, sen de beni döv!” demiş. Ayı:

“Tamam” demiş. Sonra ikisi birlikte inmişler kuyuya. İnmişler inmesine, ancak kuyu dar olduğundan ayı, sıırğı vurmaya çalıştıkça tilki, tokmağı ayının kafasına kafasına vurmuş. Ayı bir güzel dayağı yemiş. Bakmış ki kurtulacağı yok, oradan geçmekte olan bir çiftçiye görünce:

“Tilki kardeş bizim kavga ettiğimizi çiftçi gördü; mademki gördü, bırak da gidip o çiftçiye yiyeyim!” demiş. Tilki bırakınca gitmiş çiftçinin yanına. Varınca çiftçiye sormuş:

“Yanındaki duran şey ne?” diye. Çiftçi de:

“Kütük!” demiş. Ayı da:

“Vur bakalım kütleyecek mi?” demiş. Tilki de gelip:

“Sırtına vur, sırtına vur!” deyince, çiftçi kütüğü ayının sırtına vurmuş. Ayı korkup kaçmış. Ayı gidince tilki, çiftçiye:

“Ben olmasam ayı seni yiyecekti, seni ben kurtardım, bana borçlusun!” deyip çiftçiden ötmedik bir horozla yumurtlamadık bir tavuk getirmesini istemiş. Çiftçi çaresiz kabul edip getirmek için evine gitmiş. Olanları karısına anlatmış. Karısı da kocasına:

“Tilkinin istediklerini götüreceğine, köpeğimizi bir çuvalın içine koyup götür, köpek tilkiyi yesin sen de kurtul!” demiş. Çiftçi, karısına hak vermiş ve köpeği çuvala koyup tilkiye götürmüş. Tam çuvalı yere indirirken tilki, köpeğin tüylerini görmüş ve oradan kaçıp kurtulmuş. Tilki kaçınca, çiftçi de evine geri dönmüş. Tilki, çiftçiye çok kızmış.

Aradan zaman geçmiş, tilki bir gün çiftçiye kızdırmak için çiftçinin evine gelip testisini alıp kaçmış. Giderken çok susamış. Yolda bir kuyu görmüş. Kuyudan su çekmek istemiş ancak yetişememiş. Bakmış ki olacağı yok, testiye kuyruğuna kuyudan su çekmek için bağlamış ve eğilmiş kuyuya. Testi suyla dolmuş dolmasına; fakat su ile dolan testi tilkiyi aşağıya çekmiş. Tilki de dengesini sağlayamayınca kuyuya düşmüş. Oracıkta boğulup ölmüş. Masal da burada bitmiş.

Ümmügülsüm İnal

6. FATMA BACI

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde kalbur saman içinde bir evin siyah bir kedisi varmış. Bu eve bir gün misafir gelmiş. Evin sahibi misafire yatması için yatak hazırlarken, evin kedisi de ev sahibinin peşinde dolanıyormuş. Ev sahibi kedisine:

“Bugün misafirimiz var, gece başını bekle.” demiş. Sonra evin sahibi gidip yatmış. Gece olunca kapı “tak tak” etmiş. Ev sahibi uyuduğundan kapıyı Kedi açmış. Kapıyı çalan iki asker Kedi’ye:

“Fatma Bacı bu gece düğünümüz var, sen de gel!” deyip onu düğüne davet etmişler. Kedi de:

“Kusura bakmayın bu gün benim misafirim var, gelemem!” demiş. Aradan biraz zaman geçmiş, kapı yine “tak tak” etmiş. Kapıyı yine Kedi açmış. Kapıya gelenler aynı kişilermiş. Kedi’ye:

“Fatma Bacı bu gece düğünümüz var, sen de gel!” deyip yine davet etmişler. Kedi yine:

“Misafirim var, gelemem!” deyince onlar da:

“Sen olmadan düğünün tadı olmuyor, misafirini de al birlikte gidelim!” demişler. Kedi kabul etmiş. Sonra Kedi ile kapıya gelen iki asker, yattığı yatağı ile birlikte misafiri de alıp düğüne gitmişler.

Düğün yerine varınca yatağında uyuyan misafiri, çimenlerin üstüne koymuşlar. Sonra Kedi, düğünün çalgısını çalan Fatma Bacı adında bir kadın oluvermiş. Meğer Kedi cinliymiş. Fatma Bacı çalmış, düğündekiler oynamış. Bu sırada, çalan çalgının sesleriyle çimlerin üstünde yatan misafir uyanmış ve olan bitene çok şaşırmış. Olanları ev sahibine anlatmaya karar vermiş. Ev sahibinin kendine inanması için de onu bıraktıkları çimenlik yerden bir tutam ot koparıp yatağın içine saklamış. Sonra da uyuyormuş gibi yapmış.

Sabah olmaya başlayınca, düğün dağılmış. Fatma Bacı ile iki asker, yine yatağı ile birlikte misafiri eve geri getirmişler. Fatma Bacı eve gelince, yine evin kedisi oluvermiş. Sabah olunca, misafir gece olanları evin sahibine anlatmış. Fakat ev sahibi inanmamış. Misafir de kanıt olarak gece kopardığı otu göstermiş. Ev sahibi

yine inanmamış; ancak misafirini kırmak istemediğinden inanmış gibi yapmış. Sonra ev sahibi misafirini yolcu etmiş.

Gel zaman git zaman, yine bir gece kapı “tak tak” etmiş. Bu defa kapıyı ev sahibi açmış. Kapıya gelen iki cinli askermiş. Ev sahibi onlara ne istediklerini sormuş. Onlar da ev sahibine bir tabak altın verip:

“Bu altınlar Fatma Bacının bir akrabasından ona kalan mirastır. Bunu ona veriverin!” demişler. Ev sahibi şaşırılmış ve onlara:

“Fatma Bacı diye birisi yok burada!” demiş. Askerler de:

“Sizin bu evde yaşayan bir kediniz var ya, işte o bizim Fatma Bacımız!” demişler. Ev sahibi giden misafirin dediklerini hatırlamış ve kedisinin cinli olduğunu anlamış. Askerlerin verdiği altınları almış. Bu altınları götürüp kedisine vermiş ve olanları ona anlatmış. Kedi yine Fatma Bacı olmuş.

Ev sahibi ile Fatma Bacı çok zengin olmuşlar ve sonsuza kadar mutlu yaşamışlar.

Ümmügülsüm İnal

7. YARIM HOROZ MASALI

Bir varmış bir yokmuş, zamanın birinde ihtiyar bir kadın yaşarmış. Bu kadıncağızın Yarım horoz adında bir horozu varmış. Bu horoz bir gün küllükte eşinirken bir para bulmuş. Bu parayı ihtiyar kadına götürmüş. Ona:

“Nine bu parayı saklayıver!” demiş. Aradan zaman geçmiş parayı geri almak istemiş. Kadına:

“Nine paramı ver!” demiş. İhtiyar kadın parayı aramış; ancak bulamamış. Kadıncağız parayı koyduğu yeri unutuvermiş. Horoz:

“İlle de param!” deyince kadın:

“Paramı bir Beyoğlu’na verdim, git de ondan al!” demiş. Horoz da parasını almak için düşmüş yola. Giderken yolda bir tilkiye rastlamış. Tilki, horozu nereye gittiğini sormuş. Horoz da Beyoğlu’na gittiğini söylemiş. Tilki, horozu:

“Arkadaş, beni de yanına alır mısın?” demiş. Horoz da:

“Olmaz!” demiş. Tilki sebebini sorunca, horoz:

“Yorulursun!” demiş. Tilki yorulmayacağını söyleyince birlikte yola devam etmişler. Biraz gitmişler. Tilki:

“Yoruldum!” demiş. Horoz:

“Hap karnım, hup karnım şu tilkiyi yut karnım!” demiş ve tilkiyi yutmuş. Yoluna devam etmiş. Az gitmiş uz gitmiş, biraz gittikten sonra yolda bir kurda rastlamış. Kurt da:

“Arkadaş beni de yanına al!” demiş. Horoz:

“Olmaz, yorulursun!” demiş. Kurt:

“Yorulmam!” deyince birlikte yola devam etmişler. Biraz sonra kurt yorulduğunu söyleyince, horoz:

“Hap karnım, hup karnım şu kurdu yut karnım!” deyip kurdu yutmuş ve yoluna devam etmiş. Az gitmiş uz gitmiş, biraz daha gittikten sonra bu defa da yol kenarında akan bir çaya rastlamış. Çay da horoz ile gitmek istediğini söylemiş. Horoz:

“Yorulursun!” deyip kabul etmemiş. Çay, yorulmayacağını söyleyince onu da yanına almış birlikte düşmüşler yola. Az gitmişler uz gitmişler, biraz gidince çay da yorulduğunu söylemiş. Horoz:

“Hap karnım, hup karnım şu çayı yut karnım!” deyip çayı da yutup yoluna devam etmiş. En sonunda Beyoğlu’nun yanına varmış. Horoz:

“Gık gık Beyoğlu ver paramı, Beyoğlu ver paramı!” demiş. Beyoğlu, emrindekilere:

“Şu horozu kazların içine atın, kazlar onu yesin!” demiş. Horozu kazların içine atmışlar. Horoz:

“Hap karnım, hup karnım şu tilkiyi çıkar karnım!” demiş. Tilkiyi karnından çıkarmış. Tilki oradaki bütün kazları yemiş, horoz kazlardan kurtulmuş ve Beyoğlu’nun yanına gidip:

“Gık gık, Beyoğlu ver paramı!” demiş. Beyoğlu, emrindekilere:

“Şu horozu develerin içine atın, develer onu yesin!” demiş. Horozu develerin içine atmışlar, horoz:

“Hap karnım hup karnım şu kurdu çıkar karnım!” deyip karnından kurdu çıkarmış. Kurt da develeri yemiş. Horoz kurtulunca tekrar Beyoğlu’nun yanına gitmiş:

“Gık gık, Beyoğlu ver paramı!” deyince Beyoğlu kızmış. Emrindekilere:

“Şu horozu ateşe atın da yansın!” demiş. Horozu ateşe atmışlar. Horoz da:

“Hap karnım hup karnım şu çayı çıkar karnım!” deyince, çay ateşi söndürmüş. Horoz yine kurtulmuş. Yine:

“Gık gık, Beyoğlu ver paramı!” deyince Beyoğlu horozla baş edemeyeceğini anlamış ve emrindekilere:

“Şu horozu gümüş paraların içine atın ne kadar alacaksa alıp gitsin!” demiş. Horozu gümüş paraların içine atmışlar. Horoz tüylerinin arasına alabildiği kadar gümüş para almış. Yine Beyoğlu’na gelip:

“Gık gık Beyoğlu ver paramı!” demiş. Beyoğlu emrindekilere:

“Şu horozu altınların içine atın, ne kadar alacaksa alsın gitsin!” demiş. Horozu altınların içine atmışlar. Horoz, yine tüylerinin arasına alabildiği kadar altın almış. Sonra düşmüş evinin yoluna. Az gitmiş uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş, varmış evine. Eve gelince İhtiyar kadına:

“Nine nine, döşekleri yere ser!” demiş. Kadın döşekleri yere sermiş. Horoz döşeklerin üstünde silkelendikçe altınlar, gümüşler dökülmüş. Horoz hepsini boşaltmış. İhtiyar kadın, altınların hepsini keselere koyup kaldırmış.

Zengin olan Yarım Horoz küllüğüne geri dönmüş. Yiyip içip yaşamış.

Huriye Atasayar

8. PADİŞAHIN UŞAĞI

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde kalbur saman içinde bir padişah varmış. Bu padişahın bir sürü de uşağı varmış; ancak uşaklarından bir tanesini diğerlerini sevdiğinden daha çok severmiş ve her önemli işini ona yaptırmış. Padişahın bu uşağı, her gün padişaha ağzı kapalı bir tas içinde şerbet götürürmüş. Ancak uşak, ne götürdüğünü bilmezmiş.

Yine bir gün padişaha bu tası götürmek için düşmüş yola. Giderken, götürdüğü tasın içinde ne olduğunu merak edip açmış tasın ağzını ve tasın içindeki şerbeti görmüş. Sonra şerbetten bir yudum içmiş. Aslında bu şerbetten kim içerse; bütün hayvanların konuşmasını anlar olurmuş. Uşak, bu şerbetten içince, tüm hayvanların konuşmasını duyar olmuş. Sonra şerbet tasını padişaha götürüp vermiş; fakat padişah onun şerbetten içtiğini anlamamış.

Aradan zaman geçmiş bir gün padişahın mücevher yüzüğü kaybolmuş. Padişah, en sevdiği uşağına mücevher yüzüğünü bulmasını emretmiş. Bulması için de uşağa üç gün süre vermiş. Uşak başlamış kıvranmaya. Oraya bakmış bulamamış, buraya bakmış bulamamış. En sonunda bahçede gezinirken, iki kazın kendi aralarındaki konuşmalarını duymuş. Kazın biri öbürüne demiş ki:

“Bugün çöplükte yiyecek ararken, padişahın mücevher yüzüğünü yuttum, o yüzden karnım çok ağrıyor!”. Bunu duyan uşak, hemen kazı alıp kesmiş, karnından yüzüğü çıkarmış ve kazı pişirmesi için aşçılara vermiş. Sonra padişahın huzuruna çıkmış ve ona:

“Padişahım yüzüğünüzü bulup getirdim!” demiş. Yüzüğünün bulunmasına sevinen padişah, uşağına:

“Dile benden ne dilersem” demiş. Uşak da:

“Beni serbest bırakmanızı dilerim padişahım!” demiş. Padişah, en sevdiği uşağını serbest bırakmak istememiş, bunun için uşağı ikna etmeye çalışmış. Ancak uşak ikna olmayınca, padişah ona biraz altın ve bir at verip uşağı serbest bırakmış.

Uşak serbest kalınca gitmek için düşmüş yola. Az gitmiş uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş. Giderken yolda bir karınca yuvası görmüş. Karıncaların padişahı karıncalara:

“Askerlerim yoldan çekilin, Ademoğlu ata bindi mi gözü hiçbir şeyi görmez, ezer geçer. Vaktiyle beni de çiğnediler ve belimi kırdılar. O günden beri yerimden kımıldayamıyorum!” demiş. Karınca padişahının bu sözlerini duyan uşak, kenara çekilerek karıncaları çiğnemedi geçmiştir. Geçince karıncalar uşağa:

“Ademoğlu sen bizi çiğnemedi geçip bize iyilik ettin, günün birinde senin de başın dara düşerse biz de sana yardım ederiz!” demişler. Karıncalar böyle deyince, uşak:

“Siz bana nasıl iyilik edeceksiniz ki, ben karıncadan ne iyilik umayım?” deyip gülmüş ve yoluna devam etmiş. Gide gide bir dere kenarına varmış. Orada suyun dışında kalmış iki balık görmüş. Balıklar susuz kaldıklarından çırpınıp duruyorlarmış. Tam ölmek üzerelerken uşak, hemen bu iki balığı alıp dereye atmış. Balıklar suyun içinde yeniden canlanmışlar. Sonra uşağa:

“Ademoğlu sen bizim hayatımızı kurtardın, günün birinde senin de başın dara düşerse biz de sana yardım ederiz!” demişler. Sonra da ona iki tüy verip:

“Zor durumda kalırsan bu iki tüyü birbirine çal!” demişler. Uşak yine gülüp yoluna devam etmiş.

Az gitmiş uz gitmiş dere tepe düz gitmiş, çayırılık bir yere varmış. Uşak çok yorulduğundan biraz dinlenmek istemiş ve atını bir ağaca bağlayıp ağacın gölgesine uzanmış. Uyurken bir gürültü kopmuş ve onu uyandırmış. Bir bakmış ki, gölgesine uzandığı ağacın tepesinde iki kuş kavga ediyormuş. Bu kuşlardan biri anne kuş, öbürü de yavru kuşmuş. Anne kuş yavrusuna:

“Artık ben yaşlandım, gücüm kalmadı. Seni besleyemem!” demiş. Yavru kuş da:

“Ben tek başıma ne yaparım, ne yer ne içerim. Ben kendi yiyeceğimi bulacak kadar büyümedim!” demiş ve ağlamaya başlamış. Yavru kuş böyle deyince uşak, heybesindeki eti çıkarıp yavru kuşa vermiş. Yavru kuş eti yiyip uşağa:

“Ademoğlu sen benim karnımı doyurdun, günün birinde senin de başın dara düşerse ben de sana yardım ederim!” demiş. Uşak yine gülmüş ve atına binip yoluna devam etmiş. Gide gide bir ülkeye varmış. Varınca ülkenin padişahının tellala bir duyuru yaptırdığını duymuş. Tellal:

“Kim padişahın kızı ile evlenmek isterse, padişahın üç şartını yerine getirecek. Bu üç şartı yerine getirene padişah güzeller güzeli kızını verecek.” demiş.

Bunu duyan uşak, padişahın kızıyla evlenmeye karar vermiş ve padişahın huzuruna çıkmış. Padişah ona birinci şartını söylemiş:

“Bir çuval buğdayı bir çuval arpayı ve bir çuval pirinci karıştırdım. Bunları üç gün içinde ayıracaksın. Eğer ayıramazsan kelleni vurdururum.” demiş. Bunu duyan uşak:

“Ben bunları nasıl ayırıyorum?” diye düşünüp padişahın kızını istediğine pişman olmuş. Aradan iki gün geçmiş; fakat uşak bunları nasıl ayıracağını hala bulamamış. Üçüncü gün ayıramayacağını anlayıp üzgün bir şekilde yatmış. Sabah uyandığında bir de bakmış ki; arpalar, buğdaylar ve pirinçler ayrılıp çuvallara konmuş. Uşak bu duruma şaşkın şaşkın bakarken, karıncaları görmüş ve bunu onların yaptığını anlamış. Karıncalar ona:

“Vaktiyle sen bize iyilik etmiştin, şimdi biz de sana borcumuzu ödedik, gidiyoruz.” demiş ve yola koyulmuşlar. Uşak bu çuvalları padişaha götürmüş. Bunu gören padişah çok şaşırmış. Sonra uşağa ikinci şartı olarak parmağındaki yüzüğünü çıkarıp denize atmış ve:

“Yüzüğümü bulup bana getir” demiş. Uşak:

“Yüzüğü nasıl bulurum, ne yaparım?” deyip deniz kenarında yürürken aklına balıkların verdiği tüyler gelmiş. Hemen tüyleri çıkarıp birbirine çalmış. Çalınca denizden gelen balıklara durumu anlatmış ve onlardan yüzüğü istemiş. Balıklardan biri suyun dibine dalmış ve yüzüğü bulup getirmiş. Sonra uşağa:

“Ademoğlu vaktiyle sen bizim hayatımızı kurtarmıştın, şimdi biz de sana borcumuzu ödedik, gidiyoruz.” demiş ve balıklar oradan uzaklaşmışlar. Uşak hemen yüzüğü padişaha götürmüş. Bunu gören padişah hayretle yüzüğünü almış. Sonra:

“Gelelim üçüncü şartıma: Bana kimsenin ulaşamadığı hayat ağacının meyvesini getir.” demiş. Uşak yine dertli dertli düşünmeye başlamış. Az düşünmüş uz düşünmüş sonra bunu yapamayacağını anlamış. Tam bu sırada gökyüzünde dönen iyilik yaptığı kuşu görmüş. Kuş ona:

“Ademoğlu” diye seslenmiş ve hayat ağacından kopardığı meyveyi onun avucuna bırakmış:

“Vaktiyle sen bana iyilik etmiştin, şimdi ben de sana borcumu ödedim, gidiyorum.” deyip oradan uzaklaşmış. Uşak sevinçle meyveyi padişaha götürmüş. Padişah bunu görünce:

“Bu ağaçtan kimse meyve alamazken sen bunu başardın ve kızımı almayı hak ettin.” demiş ve uşğa kızını vermiş. Padişahın kızı da uşak da buna çok sevinmiş.

Kırk gün kırk gece süren bir düğünle evlenmişler ve mutlu mesut yaşamışlar. Gökten üç elma düşmüş: biri uşğın başına, biri padişahın kızının başına, diğeri de bu masalı dinleyenlerin başına...

Huriye Atasayar

9. BALIĞIN MİNNETTARLIĞI

Bir varmış bir yokmuş, zamanın birinde bir padişah yaşarmış. Bu padişahın gözleri günün birinde kör olmuş. Padişah, gözlerinin yeniden açılabilmesi için emrindeki askerlerine hekimler getirtmiş; ancak hiçbir hekim derdine çare olamamış. Bir gün bir hekim gelmiş ve padişahın gözlerine bakmış. Sonra demiş ki:

“Eğer bir kız balığı tutup bu balığı kesip kanını padişahın gözlerine sürerseniz, gözleri açılır!” demiş. Padişahın emrindeki askerleri gidip bir nehirden kız balığı tutmuşlar.

Bu arada bu padişahın başka bir yerde okuyan bir de oğlu varmış. Bu oğlan babasının yanına gelmek için düşmüş yola. Giderken yolda babasının askerleriyle karşılaşmış ve onların tuttukları kız balığını görmüş. Onlara bu balığı ne yapacaklarını sorunca, onlar da kesip kanını padişahın gözlerine süreceklərini ve bunun sayesinde gözlerinin açılacağını söylemişler. Oğlan onlara:

“Bu balığa yazık değil mi?” deyip balığı nehre geri bıraktırmış. Askerler de balığı almadan saraya geri dönmüşler. Padişah askerlerine:

“Balık nerede?” diye sorunca, onlar da olanları anlatmışlar. Bunu duyan padişah oğluna çok kızmış ve oğlunun bir daha saraya gelememesi için ferman çıkartmış. Oğlan da saraydan kovulunca başka bir memlekete gitmek için düşmüş yola. Az gitmiş uz gitmiş. Giderken yolda karşısına omzu baltalı kendi palabıyıklı bir adam çıkmış. Bu palabıyıklı adam, oğlana:

“Nereye gidiyorsun?” diye sormuş. Oğlan da:

“Nerede çalışacak bir yer bulursam, oraya gideceğim!” demiş. Palabıyıklı adam da:

“Ben de seninle geleyim, birlikte çalışıp birlikte kazanalım. Ancak ne kazanırsak, ikimizin ortak olacak!” demiş. Oğlan, adamdan biraz korkmuş; ancak çaresiz kabul etmiş.

Birlikte düşmüşler yola. Az gitmişler uz gitmişler dere tepe düz gitmişler. Gide gide bir köye varmışlar. Bu köyde oğlan ile palabıyıklı adam, iş bulup çalışmaya başlamışlar. Oğlan köyün imamı olmuş, palabıyıklı adam da odunculuk yapmış. Her gün akşama kadar çalışmışlar, akşam olunca da o gün ne kazandılarsa onu paylaşmışlar.

Gel zaman git zaman aradan üç yıl geçmiş. Köylü imamlık yapan oğlanı pek sevmiş. Oğlanın daha fazla yalnız yaşamasına gönülleri razı olmamış ve oğlanı evlendirmeye karar vermişler. Bu durumu oğlana dile getirince, oğlan da kabul etmiş. Köylüler, oğlanı köyün en güzel kızıyla evlendirmişler. Kırk gün kırk gece düğün etmişler. Düğün bitip akşam olunca, oğlan kızın yanına gitmiş. Tam bu sırada kapı çalmış. Oğlan, kapıdakine:

“Kim o?” diye seslenmiş. Kapıdaki palabıyıklı adammış. Oğlan çok şaşırmış ve ona bu saatte neden geldiğini sormuş. Palabıyıklı adam da:

“Her şeyimiz ortaktı madem, gelin de ortak olacak!” demiş. Oğlan:

“Nasıl olacak bu dediğin, böyle iş olmaz!” dediyse de palabıyıklı adam kabul etmemiş ve demiş ki:

“Gelini iki bacağından ikiye ayıralım, yarısı senin yarısı benim olsun!”. Oğlan, adamın heybetinden korkup çaresiz kabul etmiş. Palabıyıklı adam, tam gelini ikiye ayırmak için baltasını vuracakken, gelinin ağzından kocaman bir yılan çıkmış ve saldırmaya başlamış. Palabıyıklı adam, baltasını yılanı bir vurmuş ve yılanı öldürmüş. Sonra da oğlana dönüp demiş ki:

“Ben senin nehre geri bıraktırdığın kız balığıyım. Köylüler bu gelini kaç kere evlendirdiler; ancak her defasında gelin içindeki yılanı çıkartarak evlendiği adamları öldürdü. Sen beni vaktiyle kurtarmıştın. Sana bir can borcum vardı. Şimdi ben de senin hayatını kurtarıp borcumu ödedim. Artık bundan sonra gelin de senin, birlikte kazandığımız paralar da senin!” demiş ve çekip gitmiş. Gelin de paralar da Oğlan’a kalmış. Oğlan ile kız evlenip sonsuza kadar mutlu yaşamışlar.

Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine...

Ümmügülsüm İnal

10. DEV İLE ÜÇ OĞLAN

Evvel zaman içinde kalbur saman içinde bir padişahın üç oğlu varmış, bahçelerinde de bir elma ağacı varmış. Elma ağacına bir dev dadanmış. Dev her gün gelip elmaları yer, onlara bırakmazmış. Ondan korktukları için de kimse bahçeye gidemez, elma ağacına yaklaşamazmış.

Bir gün büyük oğlan, babasına bu devi öldüreceğini söylemiş. Bunun için babasından üzüm almasını istemiş. Dev gelene kadar üzümü yiyecekmiş. Oğlan üzümü yemiş, fakat dev ilerden homurdanarak gelirken korkup kaçmış. Öldüremeyince bu defa ortanca oğlan, babasına bu devi öldüreceğini söylemiş. Ortanca oğlan da ağacın yanında dev gelene kadar beklemiş. Dev gelince, o da korkup kaçmış. Bu defa da küçük oğlan, eğer babasından üzüm alırsa devi öldürebileceğini söylemiş. Baba da küçük oğlana kızmış ve ona:

“Kardeşlerinin öldüremediği devi sen mi öldüreceksin?” demiş. Küçük oğlan, babasının bu sözüne rağmen yine de öldüreceğini söyleyip bahçede ağacın başında beklemeye başlamış. Dev, yanına gelince ona bir kurşun sıkmış ve devi yaralamış. Dev, yarası kanayarak geriye dönmüş. Sonra bir kuyunun içine girmiş. Bu kuyunun başına baba ve üç oğlu gelmiş. Büyük oğlan, babasına:

“Beni aşağıya sarkıtın, yandım dersem aşağıya sallayın, dondum dersem yukarı çekin!” demiş. Onu biraz sallamışlar, sonra dondum deyince yukarı çekmişler. Ortanca oğlan:

“Dondum dersem sallayın, yandım dersem çekin!” demiş. Sonra yandım deyince onu da yukarı çekmişler. Bu defa küçük oğlan:

“Yandım dersem de sallayın, dondum dersem de sallayın, sallayın da sallayın!” demiş. Biraz sallamışlar:

“Yandım yandım!” demiş, biraz daha sallamışlar:

“Dondum dondum!” demiş. Sonra aşağıya kadar sallamışlar. Küçük oğlan, kuyunun dibine kadar inmiş. Orada büyük bir kapı varmış. O kapıyı kırmış, içeriye girmiş. Bir bakmış ki, orada iki kız varmış. Küçük oğlan, kızlardan birini:

“Bu büyük ağabeyim için!” demiş ve yukarı göndermiş. Diğer kız da:

“Bu küçük ağabeyim için!” demiş ve onu da yukarı göndermiş. Biraz daha yürümüş, karşısına bir kapı daha çıkmış. O kapıyı da kırmış ve bir de bakmış ki, içerde yaralanan devin sineğini kovalayan bir kız varmış. Küçük oğlan, kılıcını çıkarıp deve vurmuş ve devı öldürmüştü. Kızı alıp onunla birlikte kuyunun ağzına gelmişler. Küçük oğlan, kızı tam yukarı gönderecekken, kız:

“Önce sen çık, eğer ben önce çıkarsam, ağabeylerin beni alırlar ve seni burada bırakırlar!” demiş. Oğlan dinlemeyip kızı çıkaracak olmuş. Bu sırada kız oğlana iki tüy vermiş:

“Eğer seni çıkarmazlarsa bu iki tüyü birbirine çalarsan, bir ak koçla bir kara koç gelecek. Ak koça binersen yerin yedi kat üstüne çıkarsın, kara koça binersen yerin yedi kat altına inersin!” deyip çaresiz yukarı çıkmış. Kız yeryüzüne çıkınca oğlanın babası, kızı kendine alacak olmuş. Baba ve iki oğlu, küçük oğlanı kuyuda bırakarak kızı alıp gitmişler.

Küçük oğlan, kendisini bıraktıklarını anlayınca tüyü tüye çalmış. Karşısına bir ak koçla bir kara koç gelmiş. Koçlar boğuşarak geldiğı için ak koça bineyim derken yanlışlıkla kara koça binmiş ve yerin yedi kat altına inmiş. Orada büyük bir kavak ağacı varmış. O ağacın altına yatıp uyumuştı. Kılıcını da başucuna koymuş.

Uyurken bir gürültü kopmuş. Bu sesle uyanmış. Başını kaldırıp yukarı bakmış. Yukarıda kuş yuvası varmış. Bu kuş yuvası, Zümrüdü Anka kuşunun yuvasıymış. Buraya Zümrüdü Anka kuşunun yavrularını yemek için bir yılan gelmiş. Zümrüdü Anka’nın yavruları da korkudan bağırıyormuş. Küçük oğlan, kılıcını sallamış ve yılanı öldürmüştü. Kuş yavrularını kurtarmış. Sonra tekrar uykuya dalmış. O uykudayken Zümrüdü Anka gelmiş ve tam küçük oğlana vuracakken, yavruları olanları annelerine anlatmış. Zümrüdü Anka durumu öğrenince oğlanın üzerine kanadını gölge etmiş ve onun uyanmasını beklemiş. Küçük oğlan, uyanınca Zümrüdü Anka:

“Yavrularımı sen kurtarmışsın, dile benden ne dilersen!” demiş. Oğlan da ona yerin yedi kat üstüne çıkmak istediğini söylemiş. Zümrüdü Anka:

“Ah, eski zamanım olsaydı seni çıkarırdım, ama şimdi yaşlandım. Eğer bana kırk tuluk et ile kırk tuluk su bulursan seni yeryüzüne çıkarırım!” demiş. Oğlan, eti

ve suyu bulmak için gitmiş ve bir yaşlı kadının yanına varmış. Kadından et ile su istemiş. Kadıncağız su yok diyememiş ve su yerine idrarını vermiş. Oğlan:

“Bu su kokuyor!” deyince kadın:

“Ah oğlum bir dev var, bizim sularımızı o içiyor, bizden haftada bir kız almak şartıyla bize biraz su veriyor!” demiş. Oğlan:

“O dev bana gösterin!” deyince kadın, devin yine bir kız almak için geleceğini söylemiş. Oğlan, dev beklemeye başlamış. Dev, kızı almaya gelince kılıcını sallayıp dev öldürmüş ve kız da kurtulmuş. Bu kız, bir padişahın kızıymış. Padişah, kızını küçük oğlanın kurtardığını öğrenince ona:

“Dile benden ne dilerse!” demiş. Oğlan da padişahın kırk tuluk et ile kırk tuluk su istemiş. Padişah, oğlanın isteğini yerine getirmiş, ona kırk tuluk etle kırk tuluk su vermiş. Oğlan, bunları alıp Zümrüdü Anka’nın yanına varmış. Et ile suyu Zümrüdü Anka’nın sırtına yüklemiş, kendisi de binmiş ve yola çıkmışlar. Zümrüdü Anka:

“Gak!” dedikçe et vermiş.

“Guk!” dedikçe su vermiş. Gide gide gitmişler. Tam kuyunun ağzına yaklaştıklarında et bitmiş. Oğlan da çaresiz kendi bacağından bir parça et kesip Zümrüdü Anka’ya vermiş. Zümrüdü Anka, etin oğlanın eti olduğunu anlayıp dilinin altına koymuş. Sonra oğlanı yeryüzüne çıkarmış. Oğlan, Zümrüdü Anka’nın sırtından inince bacağından et kopardığından yürüyememiş. Zümrüdü Anka, bunu görünce dilinin altındaki eti ona vermiş. Oğlan, eti bacağına yapıştırınca yürümeye başlamış. Zümrüdü Anka da uçup gitmiş.

Küçük oğlan az gitmiş uz gitmiş, bir terzinin yanına varmış. O terziye çırak olmuş. Bu sırada babası ile yeryüzüne çıkardığı kızın düğünü varmış. Oğlan, bunu öğrenince kızın düğün elbiselerini dikmeye karar vermiş. Akşam olunca düğün başlamış ve bir ata binip diktiği elbiseleri götürmeye düğüne gitmiş. Öfkelenerek atıyla kardeşlerini ve babasını çiğneyip öldürmüş. Sonra da kızla evlenip mutlu olmuşlar.

Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine...

Huriye Atasayar

11. YAYI KURAN AĞA

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde kalbur saman içinde bir ailenin bir tek çocuğu varmış. Bu çocuk okula gidiyormuş. Derslerine çok çalışıyormuş ve öğretmeninin bir dediğini iki etmiyormuş. Bir gün öğretmen, öğrencilerine:

“Çocuklar; eğer uyuduğunuz zaman rüya görürseniz ve birisi sizden bu rüyayı anlatmanızı isterse, size ‘hayır olsun’ demedikten sonra sakın onlara anlatmayın!” demiş. Akşam olunca çocuk uykuya dalmış ve uykusunda bir rüya görmüş. Sabah kalkınca, hemen annesine koşmuş ve ona:

“Anne ben bir rüya gördüm!” demiş. Annesi ona:

“Gördüğün rüyayı anlat bakalım!” demiş. Çocuğun aklına hemen öğretmenin söylediği gelmiş ve gördüğü rüyayı annesine anlatmak istememiş. Annesi anlatması için ısrar etmiş; ancak çocuk yine anlatmamış. Anlatmayınca, annesi çocuğa kızmış. Çocuk başlamış ağlamaya. Çocuğun ağladığını gören babası, ona niye ağladığını sormuş. Çocuk:

“Ben bir rüya gördüm, annem bu rüyayı ona anlatmamı istedi; ama ben anlatmak istemedim. O da anlatmadığım için bana kızdı!” demiş. Babası:

“Oğlum, gördüğün rüyayı bana anlatıver o zaman!” demiş. Çocuk, babasına da anlatmak istememiş. Babası, oğlunun anlatması için diller dökmüş; ancak çocuk bir türlü anlatmamış. Anlatmayınca, babası da çocuğa kızmış. Kızınca çocuk yine ağlamış ve evden çıkıp gitmiş. Herkes okula gitmiş; ancak o gitmemiş. O gün, ülkenin padişahı da sarayın penceresinden etrafı izliyormuş. Okula giden çocuklara bakıyormuş. Padişah, çocuğun okula gitmediğini görmüş ve çocuğu saraya çağırtmış. Çocuğa:

“Oğlum, herkes okula gidiyorken sen neden okula gitmiyorsun?” diye sormuş. Çocuk:

“Ben bir rüya gördüm. Gördüğüm bu rüyayı anneme ve babama anlatmadığım için onlar bana kızdılar. Ben de onlara küsüp okula gitmedim!” demiş. Padişah:

“Gördüğün bu rüyayı bana anlat o zaman!” demiş. Çocuk, gördüğü rüyayı padişaha da anlatmak istememiş. Padişah, anlatması için ısrar etmiş. Etmiş etmesine; ancak fayda etmemiş. Çocuk bir türlü anlatmamış. Padişah:

“Ben bir padişah olacağım ve bir çocuğa sözümü geçiremeyeceğim. Bu olacak iş değil!” deyip çocuğa çok kızmış. Sonra çocuğu cellâta verip ona:

“Al bu çocuğu götürüp öldür, kanlı gömleğini de bana getir gel!” demiş. Cellât, çocuğu alıp öldürmeye götürmek için yola koyulmuş. Giderken, yolda padişahın kızına rastlamış. Padişahın kızı, cellâta:

“Bu çocuğu nereye götürüyorsun?” diye sormuş. Cellât:

“Babanız benden bu çocuğu öldürmemi ve çocuğun kanlı gömleğini ona götürmemi istedi. Ben de onu öldürmeye götürüyorum!” demiş. Padişahın kızı, hemen çocuğun üstündeki kanlı gömleği çıkarıp cellâta vermiş ve ona:

“Bir tavşanı kes ve kanını bu gömleğe sürüp babama ver!” demiş. Sonra çocuğu gizlice saraya getirip saklamış.

Günler günleri kovalamış, çocuk büyüyüp delikanlı olmuş. Bu sırada bir gün padişaha, başka bir ülkenin kralından bir elçi gelmiş. Gelirken, iki tane yumurta getirmiş ve padişaha:

“Kralımız, ak tavuğun yumurtasından karatavuğun yumurtasını ayırmanızı ve ona göndermenizi istiyor. Eğer ayıramazsanız, ülkenize savaş ilan edecek!” demiş. Padişah, hemen ülkenin bütün bilginlerini çağırtmış, onlardan bu yumurtaları birbirinden ayırmalarını istemiş. Bilginler az düşünmüşler uz düşünmüşler; ancak bir türlü bilememişler. Akşam olunca padişahın kızı, olanları sakladığı oğlana anlatmış. Oğlan:

“Yumurtaları ayırmaktan kolay ne var? Ben ayırırım!” demiş. Kız nasıl ayıracağını sormuş. Oğlan:

“El ayak çekildikten sonra sarayın bahçesine bir çukur kaz. Sonra içini suyla doldur. Yumurtaları suyun içine bırak. Suyun dibinde kalan ak tavuğun yumurtası, suyun yüzüne çıkan karatavuğun yumurtasıdır!” demiş. Kız, oğlanın söylediklerini yapmış. Sabah olunca, yumurtaları alıp babasının yanına gitmiş ve babasına:

“Babacığım, ben yumurtaları birbirinden ayırdım!” demiş. Padişah, kızının söylediklerine inanmayıp ona:

“Bilginlerin ayıramadıklarını sen mi ayıracaksın?” demiş. Kız, babasına:

“Babacığım, sen yumurtaları krala gönder de yanlışsa ben cezama razıyım!” deyip yalvarmış. Kızının ısrarına dayanamayan padişah, yumurtaları krala yollamış. Yollayınca gerçekten yumurtaları bilmişler.

Aradan biraz zaman geçmiş, kralın askerleri yine gelmişler ve gelirken iki at getirmişler. Sonra padişaha:

“Bu hayvanlardan birisi anası birisi de yavrusudur. Kralımız, bunların hangisin anası, hangisinin yavrusu olduğunu ayırmanızı istiyor!” demişler. Padişah yine bütün bilginleri çağırılmış; ancak hayvanlar birbirlerine çok benzediklerinden bilginler, hayvanları bir türlü ayırt edememişler. Kız yine bütün olanları görmüş ve akşam olunca oğlana anlatmış. Oğlan, kıza:

“Sarayın bahçesine bir hendek kaz. Hendeğin üstünden atlayan at, anasıdır. Atlayamayan ise yavrusudur!” demiş. Sabah olunca kız, oğlanın dediklerini yapmış ve doğruca babasının yanına gitmiş. Babasına atları birbirinden ayırdığını söylemiş. Padişah, kızına inanmamış; ancak kızı ısrar edince atları krala yollamış. Yollayınca atları da bilmişler.

Kral bu defa askerleriyle birlikte bir yay göndermiş. Askerler, padişaha:

“Kralımız, bu yayı üç gün içinde kurmanızı istiyor. Eğer kuramazsanız, ülkenize savaş ilan edecek!” demişler. Padişah bu defa ülkedeki bütün gücü kuvveti yerinde olan adamları toplamış; ancak hiç birisi bu yayı kuramamış. Akşam olunca kız, yine olanları oğlana anlatmış. Oğlan, el ayak çekildikten sonra yayı, sarayın bahçesindeki iki direğin arasına koymuş. Kızı da oraya bir yere oturtmuş. Bu arada oğlan, kıza âşık olmuş. Sonra oğlan, kıza bakarak güç almış ve yayı bir çırpıda kuruvermiş. Sabah olunca kız, babasına yayı götürmüş ve yayı kurduğunu söylemiş. Bunu gören padişah çok şaşırılmış ve hemen yayı krala göndermiş. Böylece kralla savaşmaktan kurtulmuş.

Gel zaman git zaman, bir gün padişah oğlanı görmüş. Görünce, oğlanı hemen cellâtlarına öldürtmek istemiş. Bunu duyan padişahın kızı babasına:

“Babacığım, onu öldürteceğine beni öldürt. Vaktiyle kralın senden yapmasını istediklerini, bu oğlan yaptı!” deyivermiş. Kız öne atılınca oğlan, Allah’ın emriyle kızı padişahı istemiş. Padişah bu duruma pek şaşırılmış. Biraz düşündükten sonra oğlana:

“Eğer kraldan yedi kalenin anahtarını getirirsen, kızımı sana veririm!” demiş. Akşam olunca kız, başlamış ağlamaya. Oğlan, kıza neden ağladığını sormuş. Kız:

“Eğer gidersen, kral seni öldürür!” demiş. Oğlan:

“Ağlama şimdi ve kırk günü say. Kırk bir gün olur da gelmezsem, o vakit ağlarsın!” demiş.

Sabah olunca oğlan, sırtına çantasını alıp düşmüş yola. Az gitmiş uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş. Gide gide bir ağaç altına varmış. Bu ağaç altında bir adam saz çalıyormuş. Oğlan, adama:

“Merhaba saz çalan ağa!” demiş. Adam da: “Merhaba yay kuran ağa!” demiş. Oğlan, adama:

“Bana arkadaş olur musun?” diye sormuş. Adam da:

“Olurum!” deyince birlikte düşmüşler yola. Olmuşlar iki kişi. Giderken yolda, yere yatıp yeri dinleyen bir adam görmüşler. Oğlan, ona:

“Merhaba yeri dinleyen ağa, bize arkadaş olur musun?” demiş. Adam:

“Merhaba yay kuran ağa, arkadaş olurum!” demiş. Üç kişi olup yola devam etmişler. Gide gide gitmişler, bir tepeye varmışlar. Orada bir adam görmüşler. Bu adam tepenin birinden diğerine sıçrayıp duruyormuş. Oğlan, adama:

“Merhaba tepe sıçrayan ağa, bana arkadaş olur musun?” demiş. Adam da:

“Merhaba yay kuran ağa, sana arkadaş olurum!” demiş. Olmuşlar dört kişi ve yola devam etmişler. Giderken yolda, bir ırmağa rastlamışlar. Buradaki bir adam, ırmağın suyunu içiyormuş. Oğlan, adama:

“Merhaba ırmağı yutan ağa, bana arkadaş olur musun?” demiş. Adam da:

“Merhaba yay kuran ağa sana arkadaş olurum!” demiş. Olmuşlar beş kişi ve yola devam etmişler. Gide gide sonunda kralın sarayına varmışlar. Oğlan, krala askerinin biriyle haber göndermiş:

“Krala söyle, yedi kalenin anahtarını göndersin. Eğer göndermezse sarayını başına yıkarız!” demiş. Asker, hemen krala gidip olanları anlatmış. Kral, bunları duyunca hemen askerlerini onlara saldırmaya göndermiş. Bu sırada tepenin birinden diğerine sıçrayan adam, tepeye dikilmiş, gelen askerleri gözetliyormuş. Askerler gelmeye başlayınca tepenin birinden diğerine sıçrayan adam, oğlana askerlerin geldiğini haber vermiş. Hepsi birlikte dağı itip askerleri dağın altında bırakmışlar.

Askerlerinin öldüğünü duyan kral, oğlan ve arkadaşlarını sarayına davet etmiş. Amacı onlara ikram ettiği yemeklerle onları zehirlemekmiş. Yeri dinleyen adam, kralın söylediklerini duymuş ve oğlana haber vermiş. Kral yemekleri oğlan ve arkadaşlarının önüne yemeleri için koydurunca, saz çalan adam eline sazı alıp

başlamış çalmaya. O çaldıkça yemeklerin zehri akmış. Akınca, ırmağın suyunu içen adam yemeklerin hepsini yutuvermiş bir çırpıda. Bunu gören kral, çaresiz pes etmiş ve yedi kalenin anahtarını oğlana vermiş. Oğlan, anahtarları alıp dönmüş padişahın sarayına ve anahtarları padişaha vermiş. Anahtarları alan padişah, kızını oğlana vermiş.

Oğlan ile kız, kırk gün kırk gece düğünle evlenip mutlu yaşamışlar. Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine...

Fatma Yanıkara

12. YILAN PADİŞAHI

Bir varmış bir yokmuş, zamanın birinde bir adam yaşarmış. Bu adam çok fakirmiş. Her gün zengin insanların bağlarını, bahçelerini beller, geçinip gidermiş.

Günlerden bir gün yine zengin birinin bağını bellemeye giderken yolda iki yılanla karşılaşmış. Bu yılanlardan biri büyük, diğeri küçükmüş. Büyük yılan, küçük yılanı yemeğe çalışıyormuş. Tam yutacakken, adam büyük yılanın sırtına küreğiyle bir vurmuş ve yılanı öldürmüş. Büyük yılan ölünce küçük yılan da kurtulup kaçmış. Adam yoluna devam etmiş, belleyeceği bağa varmış. Orada akşama kadar çalışmış, bağı belleyip bitirmiş.

Akşam olunca evine dönmüş. Çok yorulduğundan yatağına yatıp uyumuş. O uyuyadursun, bu sırada kapı çalmış. Kapıyı adamın karısı açmış. Bir de bakmış ki, kapıyı çalan iki askermiş. Bu askerler bir padişahın askerleriymiş. Kadın şaşırmış. Askerler, kadından kocasını çağırmasını istemişler. Kadın da kocasını uyandırıp askerlerin geldiğini söylemiş. Adam şaşkın şaşkın kapıya çıkıp askerlerin neden geldiğini sormuş. Askerler:

“Bizi padişah gönderdi, padişahımız seni istiyor, bizimle geleceksin!” demişler. Adam:

“Neden?” diye sorunca, askerler de:

“Sen bizim padişahımızın kızını ölmekten kurtardın, seni bu yüzden çağırıyor!” demişler. Adam çaresiz askerlerle düşmüş yola. Gide gide gitmişler. Varmışlar padişahın sarayına. Bu padişah bir yılan padişahıymış. Adamın kurtardığı yılan da bu padişahın kızıymış. Bu kız Adamı kapıda karşılamış ve ona:

“Babam sana dile benden ne dilerse diye soracak, sen de ondan ölmüş annemin babamda olan altınını iste!” demiş. Adam da kıza:

“Tamam!” deyip çıkmış yılan padişahının huzuruna. Padişah adama:

“Sen benim kızımın hayatını kurtarmışsın, şimdi dile benden ne dilerse!” demiş. Adam da padişahın kızının dediği gibi:

“Ölmüş hanımının sende kalan altını varmış, onu isterim!” deyince padişah da kabul edip adamın eline bir altın vermiş. Adam altının bir tane olduğunu görünce şaşırmış. Şaşırmış şaşırmasına ancak ses etmemiş. Padişahın verdiği altını alıp

düşmüş evinin yoluna. Gide gide gitmiş. Evine varınca bu altını evin bir köşesine koyup yatmış uykuya.

Sabah olunca adamın karısı erkenden kalkmış. Bir de bakmış ki, evin her tarafı altınla dolmuş. Kadın çok şaşırılmış, sonra heyecanla kocasını uykusundan kaldırıp altınları göstermiş. Adam bir bakmış ki, evin her yeri altınla dolmuş.

Adam ve karısı çok zengin olmuşlar. Sonsuza kadar mutlu yaşamışlar. Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine...

Ümmügülsüm İnal

13. KEÇİ KIZ

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde kalbur saman içinde bir karı koca varmış. Bunlar çok fakirlermiş. Geçimlerini dağlarda keçi güdüp çobanlık yaparak sağlarılarmış. Bu karı kocanın hiç çocukları olmazmış. Bir gün kadın, bir keçinin yeni doğmuş oğlağını sevmiş ve içinden:

“Allah’ım, benim de bir çocuğum olsun, varsın böyle bir oğlak olsun. Yeter ki çocuğum olsun!” diye dua etmiş. Allah, kadının duasını kabul etmiş ve bir gün kadın hamile kalmış. Karı koca buna pek sevinmişler.

Aradan dokuz ay on gün geçmiş, kadının keçiye benzeyen bir kızı dünyaya gelmiş. Adam çocuğun bir keçiye benzemesine çok şaşırılmış ve karısına neden böyle olduğunu sormuş. Kadıncağız, keçiden de olsa bir çocuk sahibi olmaları için Allah’a dua ettiğini ve duasının kabul olup oğlağa benzeyen bir kızlarının olduğunu söylemiş. Adam, önce bu duruma üzülmüş; ancak sonra alışmış ve keçiye benzeyen kızını pek sevmiş.

Gel zaman git zaman, kız büyümüş ve keçiye benzeyen genç bir kız olmuş. Bu keçi kız, anasının her işini yapar olmuş. Yine bir gün, boynuzuna kazanı asıp içine de tokucu koyup dere kenarına çamaşır yıkamaya gitmiş. Orada bir düzen tutup çamaşırların hepsini bir güzel yıkamış. Sonra keçi postunu çıkarıp kendi de dereye yıkanmaya girmiş. Aslında, bu kız keçi falan değilmiş; ancak herkes onun keçi olduğunu sanıyormuş. Postunu çıkardığı zaman dünya güzeli bir kızmış. Kız dereye yıkanırken, oradan geçmekte olan padişahın oğlu onu görmüş ve ona âşık olmuş. Kız hemen dereден çıkmış ve keçi postunu giyip oradan uzaklaşmış.

Padişahın oğlu saraya gidince, annesine dere kenarında bir kız gördüğünü ve bu kızla evlenmek istediğini söylemiş. Oğlanın annesi:

“O bir keçi kız, sense padişah oğlusun. O kız sana lâayık değil.” demiş. Oğlan, kıza olan aşkıdan hastalanıp yataklara düşmüş. Padişahın oğlunun hastalandığını duyan herkes, ona çorba pişirip saraya getirmişler. Keçi kız da anasına:

“Anne, biz de bir çorba pişirip götürelim saraya!” demiş. Kızın anası:

“Kızım, o bir padişah oğlu. Ne yapsın bizim çorbamızı!” demiş. Kız anasına yine ısrar edince, kadın bir güzel çorba pişirmiş. Keçi kız anasının pişirdiği bu çorbayı alıp düşmüş yola.

Az gitmiş uz gitmiş, sonunda varmış saraya. Saraydaki askerler, kızı keçi diye içeri almamışlar. Keçi kız içeri giremeyince başlamış keçi gibi melemeye. Bu sesleri duyan padişahın oğlu, annesine bu sesin nereden geldiğini sormuş. Oğlanın annesi; kapıya keçi kızın geldiğini, ona çorba getirdiğini ve askerlerin onu içeri almadıklarını söylemiş. Oğlan, annesine hemen kızı içeri almalarını söylemiş. Padişahın karısı ise keçi kızı istememiş. Oğlan annesine ısrar edince, kadın çaresiz keçi kızı içeri aldirtmiş. Keçi kız, anasının pişirdiği çorbayı padişahın oğluna ikram etmiş. Oğlan çorbayı afiyetle içmiş. İçince, hemen iyileşivermiş. İyileşir iyileşmez de kırk gün kırk gece düğün yapıp keçi kızla evlenmiş.

Akşam olunca kız, keçi postunu çıkarırmış ve dünya güzeli bir kız oluverirmiş. Sabah olunca da, kimse görmeden keçi postunu tekrar giyermiş. Oğlanın anası, keçi kızın gelini olmasını oğlunun hatırı için kabul ettiğinden onu hiç sevmezmiş. Ne zaman ekmek pişirirken gelini de yardım etmek istese, kayınvalidesi onun yardım etmesini istemez ve öfkesinden elindeki oklavayı gelinine vuruverirmiş. Sonra gelinine:

“Sen ne bilirsin ekmek pişirmeyi?” diye söylenirmiş.

Günler günleri kovalamış, bir gün padişahın oğlunu bir düğüne davet etmişler. Oğlan, karısına düğüne gideceklerini söylemiş. Kız, keçi postunu çıkarmış ve kayınvalidesinden habersiz kocası ile düğüne gitmiş. Aynı düğüne padişahın karısı da çağrıldığından, o da gitmiş. Kız düğün yerine varınca bir de bakmış ki, kayınvalidesi de oradaymış. Kız, hiç ses etmeden gidip onun yanına oturmuş. Oturunca kayınvalidesi:

“Kızım sen kimin gelinisin? Pek de güzelmışsin!” demiş. Kız:

“Oklava ile dövenin geliniyim!” demiş. Aradan biraz zaman geçmiş, kadın yine dayanamayıp kızı sevmiş ve yine ona:

“Kızım sen kimin gelinisin?” diye sormuş. Kız yine:

“Oklava ile dövenin geliniyim!” demiş. Sonra düğün bitmiş ve kız ile oğlan saraya geri dönmüşler. Kız gelir gelmez yine keçi postunu giymiş. Az sonra oğlanın anası da dönmüş saraya. Gelince oğluna:

“Oğlum, bu gün düğünde bir gelin gördüm, dünya güzeliydi. Ona kimin gelini olduğunu sorunca, oklava ile vuranın gelini olduğunu söyledi.” demiş. Oğlan, anasının dediklerine içinden gülmüş; ama ses çıkarmamış. Anası sonra devam edip:

“Sen ise gidip bir keçi kızla evlendin, ömrünü onunla geçiriyorsun!” demiş. Oğlan anasının söylediklerine en sonunda dayanamamış ve ona:

“Anne, senin düğünde gördüğün gelin, benim evlendiğim kızdır.” demiş. Kadın, oğlunun söylediklerine inanmamış ve oğluna:

“Hadi oradan, o gelin nasıl senin evlendiğin kız olacakmış. O dünya güzeli bir gelindi, senin evlendiğin kız ise bir keçi kızı!” demiş. Söylediklerine bir türlü anasına inandıramayan oğlan, anasının kolundan tuttuğu gibi onu doğruca kendi odasına götürmüş. Bu sırada kız, keçi postunu çıkarmış ve yatağına yenice yatıvermişmiş. Oğlan odaya annesi ile birlikte girince kadın, yatakta yatan kızı görmüş ve çok şaşırmış. Bu kız düğünde gördüğü kızmış. Oğlan, kızın çıkardığı keçi postunu annesine göstermiş ve ona her şeyi bir bir anlatmış.

Kadın, yaptıklarına çok pişman olmuş. Sonra gelinine sarılıp ondan yaptıkları için özür dilemiş. Gelini de ona sarılmış ve kayınvalidesini affetmiş. Sonsuza kadar birlikte mutlu yaşamışlar.

Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine...

Ümmügülsüm İnal

14. KAPLUMBAĞA KIZ

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde kalbur saman içinde bir adamın üç tane oğlu varmış. Bir padişahın da üç tane kızı varmış.

Gel zaman git zaman kızlar da oğlanlar da büyümüşler, evlenme çağına gelmişler. Bu üç oğlan, bu üç kıza âşık olmuş. Bir gün büyük oğlan, babasına:

“Baba ben padişahın kızına âşık oldum!” demiş. Babası:

“Tamam oğlum, gidip bu kıızı sana isteyelim!” demiş. Aradan zaman geçmiş, ortanca oğlan babasına:

“Baba ben Padişah’ın kızına âşık oldum!” demiş. Babası, ortanca oğluna da:

“Tamam oğlum, gidip istediğin kıızı sana isteyelim!” demiş. Yine zaman geçmiş, bu defa küçük oğlan babasına gelmiş ve ona:

“Baba padişahın bir kıızı daha var, ben de ona âşık oldum!” demiş. Baba, küçük oğluna da:

“Tamam oğlum, gidip o kıızı da sana isteyelim!” demiş.

Aradan zaman geçmiş, adam bir gün Padişah’ın huzuruna gitmiş ve ondan Allah’ın emriyle kızlarını kendi oğullarına istemiş. Padişah, adama:

“Hangi oğluna hangi kızımı istiyorsun?” diye sorunca adam önce şaşırmış, sonra hangi oğlunun hangi kıızı istediğini bilememiş. Padişah bakmış bu böyle olmayacak, adama:

“Oğullarının her biri birer top atsin, attıkları top hangi kızımın üstüne düşerse o oğlan o kızıyla evlensin!” demiş. Adam, durumu oğullarına anlatmış ve onlara padişahın söylediklerini kabul edip etmediklerini sormuş. Oğlanlar da kabul etmişler. Sonra padişahın huzuruna çıkmışlar.

Padişah, kızlarıyla birlikte onları bir açık araziye çıkarmış ve oğlanların ellerine de birer top vermiş. Sonra en büyük oğlandan başlayarak sırayla topları atmalarını istemiş. Büyük oğlan topu atmış, top padişahın büyük kızının üstüne düşmüş. Düşünce padişah, büyük oğlana:

“Büyük kızımı sana verdim!” demiş. Sonra ortanca oğlan topu atmış, top padişahın ortanca kızının üstüne düşmüş. Padişah ortanca kızını da ona vermiş. Geriye padişahın küçük kıızı kalmış, kalmış kalmasına ancak bu sırada küçük kız gözden kayboluvermiş. Onun yerine bir kaplumbağa ortaya çıkmış. Küçük oğlan da topu atınca top, küçük kız yerine kaplumbağanın üstüne düşmüş. Padişah bunu

saylamamış, küçük oğlan topu tekrar atmış. Top yine kaplumbağaya gelmiş. Topu tekrar tekrar atmış, top her defasında yine kaplumbağaya gelmiş. Böyle olunca küçük oğlan, çaresiz kaplumbağayı almış. Diğer oğlanlar padişahın kızlarıyla kırk gün kırk gece düğün yapıp evlenmişler. Küçük oğlan ise kendine düşen kaplumbağa ile birlikte yaşamaya başlamış.

Küçük oğlan avcıymış. Bir gün ava gitmiş ve bir kuş vurup getirmiş. Kuşu eve koymuş. Sonra da yorgunluktan uyuyakalmış. O uyurken, kaplumbağa silkelenmiş. Silkelenince kabuğu yarılmış ve kabuğun içinden dünya güzeli bir kız çıkmış. Bu kız, evi silip süpürmüş. Oğlanın eve getirdiği kuşu temizleyip ondan türlü yemekler pişirmiş. Sonra oğlan uyanmadan tekrar kabuğuna girmiş ve yine kaplumbağa oluvermiş. Oğlan uyanınca bir de bakmış ki; ev temizlenmiş, yemekler pişmiş. Oğlan önce şaşırılmış, sonra:

“Herhalde annem gelip yapmış!” diye düşünmüş. Pişen yemeklerle bir güzel karnını doyurmuş. Ertesi günü olunca küçük oğlan yine ava gitmiş. Bu sefer bir tavşan vurup getirmiş eve. Sonra yine yatmış. O uyurken, kaplumbağanın kabuğu yine yarılmış ve içinden dünya güzeli kız çıkmış. Bu kız yine evi silip süpürmüş, oğlanın getirdiği tavşanı temizleyip pişirmiş. Sonra oğlan uyanmadan tekrar kabuğuna girmiş. Oğlan uyanınca bakmış, yine ev temizlenmiş, yemekler pişmiş. Yine yemekleri yiyip karnını doyurmuş. Ertesi günü olunca yine ava gitmiş.

Bu böyle bir hafta kadar sürmüş. Sonra küçük oğlan, bu işleri annesinin yapmadığını anlamış ve o uyurken bunları kimin yaptığını öğrenmeye karar vermiş. Bu nedenle uyuyormuş gibi yatmış. Onun uyuduğunu sanan kız, yine kabuğundan çıkmış ve işleri yapmaya başlamış. Bunu gören oğlan, yattığı yerden kalkıp kızı yakalamış ve sonra kıza:

“İn misin cin misin?” diye sormuş. Kız da:

“Ne inim ne cinim, ben de senin gibi bir insanım!” demiş. Oğlan kıza âşık olmuş ve kızla evlenmeye karar vermiş. Bir daha kabuğuna geri dönmesin diye de kızın kabuğunu yakmış.

Kırk gün kırk gece düğün yapıp evlenmişler. Düğün bitince kızla oğlan uyumuş. Gece olunca kız uyanmış ve perilere büyük bir saray yapmaları için emretmiş. Periler sabaha kadar evin önüne büyük bir saray yapmışlar. Sabah olunca oğlan, sarayı görmüş ve kıza bunun nasıl olduğunu sorunca, kız olanları anlatmış.

Sonra kızla oğlan sarayda oturmaya başlamışlar. Çok zengin olmuşlar ve sonsuza kadar mutlu yaşamışlar.

Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine...

Fikriye Akça

15. AT ARABALI OĞLAN

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde kalbur saman içinde at arabalı bir oğlan varmış.

Bu oğlan bir gün atını çeşmeye su içirmeye götürmüş. Götürürken yolda üç tane menekşe bulmuş ve üçünü de koparıp almış. Çeşme başına gelince, menekşeleri çeşmenin dibine atıvermiş. Atınca, bir anda dünyalar güzeli bir kız çıkıvermiş karşısına. Görür görmez kıza âşık olmuş. Sonra kıza:

“Ben seni pek beğendim, benimle evlenir misin?” demiş. Kız kabul edince, oğlan:

“O vakit sen şu çeşme başındaki söğüt ağacına çık, beni bekle. Ben şu at arabamı bırakıp gelince seni evime götürüyüm!” demiş. Kız da:

“Tamam!” deyip söğüt ağacına çıkmış. Sonra oğlan at arabasını bırakmaya gitmiş. At arabalı oğlan gidince, dünyalar güzeli kızın yanına bir Arap kızı gelmiş. Arap kızı, dünyalar güzeli olan kızın başına bir toplu iğne batırıvermiş. Başına toplu iğne batan kız, bir anda kuş olup uçuvermiş.

Aradan biraz zaman geçince, at arabalı oğlan geri gelmiş. Gelince bir de ne görsün? Dünyalar güzeli kız, bir Arap kızı olmuş. Oğlan, kızın Arap kızı olduğunu sanmış. Arap kızına dönüp:

“Sana ne oldu?” diye sormuş. Arap kızı:

“Seni beklerken güneşten karardım!” demiş. Oğlan:

“Peki dudakların neden böyle?” diye sorunca, Arap kızı da:

“Ağaçtan aşağıya baka baka dudaklarım da sallanıp kaldı!” demiş. At arabalı oğlan:

“Yazım kaderim buymuş!” deyip çaresiz Arap kızını evine götürmüş. Arap kızı ile kırk gün kırk gece süren bir düğünle evlenmiş. Evlenince at arabalı oğlan ile Arap kızının bir evi olmuş. Bu evin yanında bir gül bahçesi varmış. Bu bahçeye dünyalar güzeli kız her gün gelip bir gül dalına konarmış. Sonra:

“At arabalı oğlan uyusun uyansın, Arap kızına sarılsın!” deyip uçup gidermiş. Bir gün Arap kızı, bu kuşun dünyalar güzeli kız olduğunu anlamış. Ondan kurtulmak için kocasına hasta numarası yapıp ona:

“Bana bahçedeki kuşu avlayıp getir. Eğer bu kuşun etini yersem, iyileşirim!” demiş. At arabalı oğlan karısına:

“Ben bu kuşu nasıl yakalarım? Kuş hemen uçup kaçar!” dediyse de karısını bir türlü ikna edememiş. Çaresiz kalmış ve kuşu yakalamaya karar vermiş. Kuşu nasıl yakalayacağını düşünürken, en sonunda bir yol bulmuş. Gül dalının üstüne yapışkan sürmüş. Yapışkanı fark edemeyen kuş, dala konunca yapışıp kalmış. Böylece oğlan, kuşu yakalamış. Yakalamış yakalamasına; ancak kuşu kesmeye gönlü bir türlü razı olmamış. Gidip karısına:

“Bu kuş çok güzel, ben bunu nasıl keserim?” demiş. Fakat karısı:

“Kesmezsen, ben ölürüm. Bu kuşu çabuk kes!” deyip kocasına rahat vermemiş. At arabalı oğlan çaresiz kalmış ve kuşu kesmeye karar vermiş. Kesmeden önce kuşun başını okşarken eline toplu iğne batmış. Oğlan iğneyi kuşun başından çıkarınca kuş, bir anda dünyalar güzeli kıza tekrar dönüşüvermiş. Dönüşünce oğlan çok şaşırılmış ve kıza:

“Neden bir kuş oldun?” diye sormuş. Kız da:

“Ben seni söğüt ağacının başında beklerken, yanıma Arap kızı geldi. Benim başıma bu toplu iğneyi batırdı. Batırınca ben de bir kuş olup uçtum!” demiş. Bunları duyan at arabalı oğlan, Arap kızına:

“Demek her şeyi sen yaptın. Kırk satır mı istersin yoksa kırk katır mı?” demiş. Arap kızı korkusundan “Kırk katır isterim!” deyince, oğlan Arap kızını katırların arkasına bağlayıp koyuvermiş. Böylece Arap kızı yaptıklarının cezasını bir bir ödemiş. Sonra at arabalı oğlan ile dünyalar güzeli kız, kırk gün kırk gece süren bir düğünle evlenmişler.

Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine...

Fatma Yalçın

16. PADİŞAHIN YÖRÜK KIZI

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde kalbur saman içinde bir padişah yaşarmış. Bu padişahın yaş aralıkları az olan dört tane kızı varmış. Karısı da beşinci çocuğuna hamileymiş. Bir gün padişah karısına:

“Kadın, bu çocuğu da kız doğurursan gerisine karışmam!” demiş.

Aradan dokuz ay on gün geçmiş, kadının sancısı tutmuş ve nur topu gibi bir kız çocuğu olmuş. Kadıncağız yine kız doğurdum diye korkusundan ağlamaya başlamış. Ağlayınca, ebe kadın:

“Hanımım siz ağlamayın, ben çaresini biliyorum!” demiş. Sonra bir bezi sarıp padişahın yanına gitmiş. Ona:

“Padişahım, bir oğlunuz oldu; ancak ölü doğdu!” deyip sarıp sarmaladığı bezi, çocuğun ölüsü diye vermiş. Padişah, ölü doğduğunu sandığı çocuğuna çok üzülmüş ve onun ölüsü sandığı bezi, kazdırdığı bir mezara gömmüş.

Padişah üzüledursun; ebe kadın doğan kız çocuğunu kimseler görmeden bir dağ başına bırakıp gelmiş. Bu dağ başında yörük çadırları varmış. Bu çadırlarda yörükler yaşarmış. Ebenin bırakıp gittiği çocuğu, çobanlık yapan yörüklerden birinin keçisi emzirmeye başlamış. Çocuk üç gün keçiyi emmiş. Keçinin emildiğini fark eden çoban, keçiyi takip etmeye başlamış. Keçinin bir çocuğu emzirdiğini görünce hemen çocuğu alıp çadıra getirmiş. Sonra olanları Yörük Beyi’ne anlatmış. Yörük Beyi, çocuğa sahip çıkıp ona kendi evladıymış gibi bakmış.

Aradan yıllar geçmiş, padişahın kızı büyüüp serpilmiş, evlenme çağına gelmiş. Yörük Beyi, padişahın kızını kendi oğluna almış. Padişahın kızı ile Yörük Beyi’nin oğlu kırk gün kırk gece süren bir düğünle evlenmişler. Evlendikten sonra padişahın kızının bir oğlu olmuş. Bu arada padişah, zaman zaman yörüklerin yanına gelip bir ihtiyaçlarının olup olmadığını sorarmış.

Bir gün yine yörüklerin yanına gelmiş. Yörük Beyi’ne bir ihtiyacının olup olmadığını sormuş. Onlar konuşurlarken, padişahın kızı çocuğunu beşiğine yatırıyormuş. Padişah; kızı görünce, kızın Yörük Beyi’ne benzemediğini ve bir yörük olmadığını fark etmiş. Sonra bunun nedenini merak etmiş. Bunu öğrenmek için kılıcını çocuğun beşiğine düşürüp orada bırakmış. Daha sonra sarayına geri dönmüş.

Ertesi günü olunca padişah askerlerini toplayıp Yörük Beyi’nin yanına gelmiş. Onu, kılıcını çalmakla suçlamış. Bu duruma şaşırان Yörük Beyi, padişaha

kılıçtan haberi olmadığını söylemiş. Öfkelenen padişah, askerlerine Yörük Beyi'nin çadırını arattırmış. Askerler ararlarken kılıcı çocuğun beşiğinde bulmuşlar. Yörük Beyi, kılıcın beşikte olduğunu bilmediğini söylese de padişah ikna olmamış. Sonra padişah, Yörük Beyi'ne:

“Sana bir soru soracağım. Eğer bana doğruyu söylersen canını bağışlayacağım. Yoksa boynunu vurdururum!” demiş. Yörük Beyi çaresiz kabul etmiş. Padişah:

“Bu beşikte yatan çocuğun anası, senin kızın olmasına rağmen sizlere benzemiyor. Bu kız senin kızın mı yoksa değil mi?” diye sormuş. Yörük Beyi de bu kızın kendi kızı olmadığını ve onu dağ başında bırakılmış olarak bulduklarını söylemiş. Padişah doğruları duyunca Yörük Beyi'ne:

“Ben şimdi saraya dönüyorum. Sonra tekrar gelip konuşacağız!” demiş ve saraya geri dönmüş. Doğruca karısının yanına gidip ona:

“Bizim ölen çocuğumuz kız mı yoksa erkek miydi? Eğer doğruyu söylemezsen boynunu vurdururum!” demiş. Karısı çaresiz padişaha:

“Padişahım, öldüğünü sandığın çocuğumuz kız doğmuştu. Senden korktuğum için sana yalan söyledim. Ebe kadınla birlikte çocuğun oğlan olduğunu ve ölü doğduğunu söyleyip sarıp sarmaladığımız bezi sana mezara gömdürdük. Doğan kızı da ebe kadın, bir dağ başına bırakıp geldi!” demiş. Padişah, huzuruna ebe kadını çağırıp olanların doğru olup olmadığını sormuş. Ebe kadın da doğru olduğunu söyleyince, padişah bezi gömdüğü mezarı kazdırmış. Mezardan bez parçası çıkınca, yörük çadırındaki kızın kendi kızı olduğunu anlamış. Hemen atını hazırlatıp Yörük Beyi'nin yanına gitmiş ve ona bu kızın kendi kızı olduğunu anlatmış.

Padişah, yıllar sonra kızını bulmuş. Sonra kızını ve ailesini saraya alıp götürmüş. Damadını tahtına geçirmiş. Yörük Beyi'nin oğlu, artık padişah olmuş. Hepsı birlikte sonsuza kadar mutlu yaşamışlar.

Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine...

Ümmügülsüm İnal

17. AĞLAYAN NAR İLE GÜLEN AYVA

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde kalbur saman içinde bir padişahın dokuz tane kızı varmış, hiç oğlu yokmuş. Bir gün padişah, karısıyla konuşurken karısının hamile olduğunu öğrenmiş. Sonra karısına:

“Hanım, ben öldükten sonra yerime geçip tahtıma oturacak bir oğlum yok. Eğer bu çocuk da kız olursa seni öldürtürüm.” demiş. Kadıncağız bu duruma çaresiz boyun eğmiş ve doğacak olan çocuğunun oğlan olması için Allah’a dua etmiş.

Aradan dokuz ay on gün geçmiş ve beklenen gün gelmiş. Kadın yine bir kız çocuğu dünyaya getirmiş. Kadıncağız can korkusundan, kocasına kız doğurduğunu söyleyemeyip oğlan doğurduğunu söyleyivermiş. Padişah buna çok sevinmiş. Ülkede bayram ilan etmiş. Sarayda sofralar kurulmuş, yenilmiş içilmiş.

Günler günleri kovalamış; kız, erkek kıyafetleri içerisinde büyümüş, okul çağına gelmiş. Bir gün padişah karısına:

“Hanım, artık oğlanın sünnet vakti geldi. Oğluma anlı şanlı bir sünnet düğünü yapacağım.” demiş. Bunu duyan kadın, çocuğun erkek olmadığını kocasının anlayacağından korkmuş; ancak yapabileceği bir şey yokmuş. Bunun için kocasının söylediklerini çaresiz kabul etmiş. Padişah gidince, kadın ağlamaya başlamış. Bu sırada kadının erkek kılığında dolaşan kızı gelmiş ve annesine neden ağladığını sormuş. Annesi kızına:

“Baban seni sünnet ettirmek istiyor. Kız olduğun anlaşılırsa, baban ikimizi de öldürtür.” demiş. Kız da:

“Ağlama anneciğim, ben bir çaresini bulacağım.” demiş. Sünnet günü gelip çatmış. Saray süslenmiş, eğlenceler başlamış, sofralar kurulmuş. Bu sırada oğlan kılığındaki kız, atla biraz dolaşmayı bahane edip babasından izin istemiş. Babası oğlan sandığı kızını kırmayıp ona izin vermiş. Kız ahıra gidip ağlamaya başlamış. O ağlayınca, ahırdaki at dile gelmiş ve kıza neden ağladığını sormuş. Kız buna çok şaşırılmış ve ata:

“Babamın, benim kız olduğumu anlamaması için buradan kaçmam gerekiyor; ancak her tarafta muhafızlar var. Bu yüzden nasıl kaçacağımı bilmiyorum.” demiş. At da kıza:

“Merak etme ben çok hızlı koşarım, seni buradan kurtarırım.” demiş. Kız ata binmiş ve birlikte oradan hızlıca kaçmışlar. Arkalarından da kimse yetişememiş. Az gitmişler uz gitmişler, bir günde altı aylık yol kat etmişler. At kıza:

“Ben buraya kadar seni getirdim. Artık seni kimse bulamaz. İstedğin yere gidebilirsin!” demiş. Kız bunu duyunca ağlamaya başlamış. At kıza neden ağladığını sorunca, kız:

“Beni bırakıp gidersen, tek başıma ben ne yaparım?” demiş. At da kıza:

“Yelemden iki tane kıl kopar. Başın sıkışınca bunları birbirine çalarsan, ben senin yanına gelirim.” demiş. Kız atın dediğini yapıp yelesinden iki tane kıl koparmış. Sonra at oradan uzaklaşmış.

Kız kendi başına kalınca, o da düşmüş yola. Az gitmiş uz gitmiş, az ilerde bir saray görmüş. Kız bu saraya yaklaşıncı, sarayın mutfağının kapısını açık bulup içeri girmiş. Mutfaktaki aşçılar, yamaklar bir köşeye çekilip ağlaşıyorlarmış. O kadar kendilerinden geçmişler ki, birinin geldiğini bile fark etmemişler. Kız onlara yaklaşıp neden ağladıklarını sormuş. Onlar da:

“Bugün dev gelecek ve padişahımızın ciğerini yiyecek. Bu yüzden matemdeyiz.” demişler. Sonra kız, sarayın içine girip odaları teker teker gezmeye başlamış. Odanın birinde kırmızı elbiseli, çok güzel bir kız varmış. Öteki odaya bakmış, siyah elbiseli, güzel bir kız varmış. Bir başka odada da yine siyah elbiseli, yalnız başına oturan bir kız daha varmış. Sonra sarayın salonuna gitmiş ve tahtta kendinden geçmiş olarak yatan padişahı görmüş. Padişahı bu halde gören kız, hemen atın kollarını birbirine çalmış. Çalınca, at gelmiş ve kıza:

“Bir arzun mu var?” diye sormuş. Kız, ata:

“Biraz sonra bir dev gelecek ve padişahın ciğerini yiyecek. Bana öyle bir kılıç bul ki, bir vuruşta dev ikiye bölsün.” demiş. At:

“Ben gidince gözünü yumup sağ elini aç. Kılıcı elinde bulacaksın. Yalnız kılıcı bir kere vuracaksın, sakın iki kere vurma. Eğer iki kere vurursan, dev iyileşip güçlenir.” demiş ve gitmiş. Kız gözünü yumup sağ elini açınca, bir kılıç eline geçmiş. Sonra sarayın salonunun bir köşesinde sessizce devin gelmesini beklemeye başlamış. Bir süre sonra büyük bir gürültü ve sarsma ile simsiyah bir dev salona girmiş. Girince kız, kılıcını kaldırıp devin beline indirmiş ve dev ikiye parçaya bölmüş. Dev, kıza:

“Yiğit isen bir daha vur.” demiş. Kız:

“Ben anamdan bir kere doğdum.” demiş ve bir daha vurmamış. Vurmayınca dev ölmüş. Kız, devin kulağını kesip koynuna saklamış. Sonra hiçbir şey olmamış gibi mutfağa geri dönmüş. Yatıp uyumuş.

Sabah olunca padişah kendine gelmiş. Padişah, devi salonun ortasında iki parça olarak görünce çok şaşırılmış. Ölmekten kurtulduğu için Allah’a şükretmiş. Sonra saray divanına çıkıp boy göstermiş. Saray halkı padişahın sağ olduğunu görünce, gözlerine inanamamışlar. Padişah onlara:

“Devi kim öldürdü?” diye sorunca, hepsi birden:

“Biz öldürdük.” demişler. Padişah da hepsine bahşişler vermiş. Öyle ki, kızıdan başka bahşiş almamış kimse kalmamış. Bunu gören aşçılar, kızın da bahşiş alması için kızı zorla padişahın huzuruna göndermişler. Erkek kılığındaki kız padişahın huzuruna çıkınca, padişah ona ne istediğini sormuş. Kız da ona:

“Devi ben öldürdüm.” demiş. Padişah gülmüş ve ona:

“Bu cılız halinle devi sen nasıl öldüreceksin?” demiş. Erkek kılığındaki kız:

“İnanmazsanız işte kulağı!” deyip koynundaki kulağı çıkarıp padişaha vermiş. Padişah, devin bir kulağının eksik olduğunu görünce devi onun öldürdüğüne inanmış ve ona:

“Dile benden ne dilerse!” demiş. Kız:

“Sağlığınıza dilerim!” demiş. Padişah üç defa sormuş, kız hep aynı cevabı vermiş. Padişah tekrar ısrar edince, padişahın erkek sandığı kız:

“Padişahım, sarayın odalarının birindeki kırmızı elbiseli kızınla evlenmek isterim!” demiş. Padişah, kırmızı elbiseli kızını çağırıp ona erkek sandığı kızla evlenmek isteyip istemediğini sormuş. Padişahın kızı, babasına yarın cevap vereceğini söylemiş.

Gece olunca, erkek kılığındaki kız usulca kalkıp kırmızı elbiseli kızın odasını anahtar deliğinden izlemeye başlamış. Kırmızı elbiseli padişahın kızı pencereyi açmış, odanın ortasına bir altın leğen içerisine su doldurmuş. Pencereden bir güvercin gelip leğenin içine girmiş ve yıkanmış. Yıkanınca, ayın on dördü gibi bir oğlan olmuş. Sonra padişahın kızı, oğlana:

“Babam beni evlendirmek istiyor.” demiş. Oğlan da kıza:

“Senle evlenebilmesi için ondan, Kaf dağındaki devin aynasını iste. Merak etme kimse o aynayı getiremez.” demiş ve kuş olup uçup gitmiş.

Sabah olunca padişahın kızı, erkek kılığındaki kıza şartını söylemiş. O da kızın şartını kabul etmiş. Sonra at kıllarını birbirine çalmış ve atı çağırmış. At gelince olanları ona anlatmış. At, erkek kılığında gezen kıızı sırtına alıp Kaf dağına götürmüş. Sonra kıza:

“Buradan dağın tepesine doğru yürü ve oradaki devlerin evine gizlice girip onların aynasını al. Eğer devlerin gözleri açıksa uyuyorlar, kapalıysa uyumuyorlar demektir. Sonra sessizce hemen geri dön ve üstüme bin. Eğer çabucak dönemezsen ve üstüme binemezsen devler uyanır. Sonra arkandan beddua ederler ki, onların bedduası hemen kabul olur.” demiş. Erkek kılığındaki kız, dağa tırmanıp devlerin evine girmiş. Bakmış ki, devlerin gözleri açık, uyuduklarını anlamış ve aynayı alıp evden çıkmış. Çıkarken, devler uyanmış ve arkasından kovalamaya başlamışlar. Kovalamışlar kovalamışlar; ancak yetişememişler. Yetişemeyince de arkasından:

“Erkek isen kız, kız isen erkek ol!” diye beddua etmişler. Kız ata binmeden bu bedduayı duyduğundan hemen oracıkta erkek oluvermiş. Sonra ata binip hızlıca saraya dönmüşler. Kız, erkeğe dönüştüğüne memnun olmuş ve:

“İstedğim buydu!” diye Allah’a şükretmiş. Oğlan, devlerin aynasını padişaha ve kıza getirip vermiş. Padişahın kızı çok şaşırmış ve yine düşünmek için oğlandan izin istemiş. Oğlan kabul etmiş. Gece olunca padişahın kızı yine odasına çekilmiş ve pencereyi açmış. Kuş pencereden girip odadaki altın leğende yıkanınca oğlana dönüşmüş. Bu oğlan, peri padişahının oğluymuş. Padişahın kızı olanları yine ona anlatmış. Peri padişahının oğlu da kıza:

“Bizim has bahçenin ortasında ağlayan nar ile gülen ayva vardır. Kim bu ağacın yanına gelir ve elini uzatırsa; nar ağlamaya, ayva da onun ağladığını duyunca gülmeye başlar. Bunların yanına kimse yaklaşamaz. Ben askerlerimize orada gece gündüz nöbet tutturuyorum. Onları almaya gelirse, askerler onu öldürürler. Senle evlenebilmesi için ondan, ağlayan nar ile gülen ayva fidanı iste.” deyip kuş olup uçup gitmiş. Devlerin bedduasıyla erkeğe dönüşen oğlan, yine kapının anahtar deliğinden olanları dinlemiş.

Sabah olunca padişahın kızı, oğlana şartını söylemiş. Oğlan da kabul etmiş ve hemen at kıllarını birbirine çalıp atı çağırmış. At yine hemen gelmiş. Oğlan olanları

ata anlatmış. At oğlanı hemen sırtına bindirip periler padişahının sarayına götürmüş. Götürünce, oğlana bir külah verip külahı giymesini istemiş. Sonra oğlana:

“Eğer bu külahı giyersen görünmez olursun ve kimse görmeden fidanları alırsın.” demiş. Oğlan atın verdiği külahı giymiş ve görünmez olmuş. Sonra ağlayan nar ile gülen ayvanın fidanlarını almış. Oğlan alırken; nar ağlamaya, ayva gülmeye başlamış. Bunu duyan askerler hemen harekete geçmişler; ancak kimseyi görememişler. Fidanları alan oğlan, hemen atının sırtına binmiş ve saraya dönmüş. Getirdiği fidanları padişah ve kızına sunmuş. Bunu gören padişahın kızı çok şaşırmış ve en sonunda oğlanla evlenmeyi kabul etmiş.

Oğlan, padişahın kızını kendi babasının sarayına alıp götürmüş. Saraya gelince babasının huzuruna çıkıp elini öpmüş. Sonra başından geçenleri babasına ve anasına bir bir anlatmış. Onlara getirdiği kızı gösterip onunla evleneceğini söylemiş. Onlar da buna çok sevinmişler. Sonra kırk gün kırk gece düğün yapıp evlenmişler.

Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine...

Huriye Atasayar

18. YILAN

Bir varmış bir yokmuş, bir zamanlar bir çoban varmış. Bu çoban dağda davar güderken iki yılan birbiriyle boğuşuyormuş. Çoban bir taş atmış yılanın birini öldürmüş. Diğer yılan çobanın boğazına sarılıp:

“Sen benim eşimi öldürdün, ben eşsiz kaldım. Şimdi sen benimle evleneceksin!” demiş. Çoban yılanı:

“Sen yilansın, ben seninle nasıl evlenirim?” dediyse de yılan:

“Olmaz, beni alacaksın!” diye directmiş. Çoban, çaresiz kabul etmiş. Yılan, çobana:

“Düş arkama!” demiş. Yılan önde çoban arkada gitmişler. Gide gide bir kuyuya varmışlar. Yılan, çobana:

“Sen burada bekle!” demiş. Çoban orada beklerken; yılan cinliymiş, kuyuya girip elbiselerini değiştirmiş. Allı pullu çok güzel bir kız olmuş. Kuyudan çıkmış. Oğlan, kızı görünce âşık olmuş ve onunla evlenmiş.

Onlar geçinirlerken çobanın her işi de yolunda gitmeye başlamış. Her işi kendi kendine oluverir olmuş. Çoban bu duruma şaşkınmış. Her şeyin nasıl olduğunu karısına sormuş. Karısı da cinli olduğunu söylemiş. Bu yüzden her şeyin el sürmeden olduğunu anlatmış. Kocasına da bunu hiç kimseye söylememesini, söylerse büyüünün bozulacağını tembihlemiş. Kocası:

“Tamam!” deyip arkadaşlarının yanına gitmiş. Ekinlerin herkesten önce biçildiğini gören köylüler, bu işe çok şaşırılmışlar. İşin aslını öğrenmek için bir gün çobanı sıkıştırmışlar. Çoban da dayanamayıp olanları anlatıvermiş. Çoban eve gelince bir de bakmış ki, evde pırpır uçan bir kuş var. Çoban ne olduğunu sorunca karısı, büyüünün bozulup kuş olduğunu söylemiş. Kuş:

“Ayağına bir demir çarık giy de beni ara!” deyip uçup gitmiş. Çoban üzülmüş, tasalanmış; ancak fayda etmemiş. Bu masal da burada bitmiş.

Ümmügülsüm İnal

19. KIRK ARAP

Bir varmış bir yokmuş, zamanın birinde bir padişahın üç kızı varmış. Padişah, kızlarını pek sever, üzerlerine titirmiş.

Padişah, bir gün vezirini de yanına alarak geziye çıkmış. Vezirle beraber az gitmişler uz gitmişler, dere tepe düz gitmişler. Yürümekten yorulmuşlar. Dinlenmek için yer ararken, bir kale görmüşler. Hemen kalenin açık buldukları kapısından içeri girmişler. Sonra başlamışlar kalenin içini gezmeye. Gezerken, kalenin içinde güzel bahçeler, süslenmiş odalar görmüşler. Etraflarına bakınmışlar; ancak kimseleri görememişler. Tam kalenin balkonundan geçerlerken, orada altın bir sandalye görmüşler. Sonra saraya dönmek için yola çıkmışlar. Yolda padişah, vezirine:

“Kızlarım gezmeyi çok severler. Onları teker teker birer gece kalmaları için bu kaleye gönderelim. Hem böylece bu kalenin kimin olduğunu anlarlar!” demiş. Vezir:

“Baş üstüne padişahım, saraya varır varmaz büyük kızınızdan başlayarak sırayla kaleye bırakırım!” demiş.

Akşama doğru padişah ile veziri saraya dönmüşler. Dönünce padişah, gördüklerini kızlarına anlatmış. Kızlarının hepsi de bu kaleyi merak etmişler ve babalarına bu kaleyi görmek istediklerini söylemişler.

Ertesi gün olunca padişah, büyük kızını veziri ile birlikte kaleye göndermiş. Kalenin içine girdikleri zaman vezir, büyük kıza kalenin her tarafını gezdirmiş. Sonra büyük kızı balkondaki altın sandalyeye oturtup ona:

“Kızım, sen bu sandalyede sabaha kadar oturup bekleyeceksin ve kalede kimlerin olduğunu öğreneceksin. Sabah gelip seni saraya götüreceğim. Kalede kimi gördüğünü babana anlatacaksın!” demiş. Vezir çıkıp gitmiş. Büyük kız beklemeye başlamış. Hem bekliyor hem de çok korkuyormuş. Tam bu sırada bir gürültü olmuş. Kaleye bir dev girmiş. Devın elinde kesilmiş bir kuzu varmış. Dev, kızın yanından geçip gitmiş. Büyük kız korkudan sandalyeye büzölüp kalmış, sabahı zor etmiş. Sabah olunca vezir gelmiş. Büyük kıza:

“Söyle bakalım ne gördün?” demiş. Büyük kız:

“Gördüklerimi söyleyemem. Korkudan ölecektim. Çabuk beni sarayımıza götür!” demiş. Vezir, kızı oradan çıkarıp saraya götürmüş.

Ertesi gün vezir, padişahın ortanca kızını alıp kaleye getirmiş. Ona da büyük kıza söylediklerini deyip gitmiş. Vezir gittikten sonra ortanca kız da balkondaki altın sandalyeye oturup beklemeye başlamış. Beklerken elinde kesilmiş bir kuzu ile dev gelmiş ve ortanca kızın yanından geçip gitmiş. Ortanca kız da korkudan sandalyede büzülüp kalmış ve sabahı zor etmiş. Sabahleyin vezir gelince, ortanca kıza da ne gördüğünü sormuş. Ortanca kız da ablası gibi vezire:

“Gördüklerimi söyleyemem. Çabuk beni sarayımıza götür!” demiş. Vezir, ortanca kıza da alıp doğru saraya götürmüştü. Bu kız da babasına bir şey anlatmayınca padişah, en küçük kızını vezirle beraber kaleye göndermiş. Vezir küçük kıza da diğer kızlara anlattıklarını söylemiş. Sonra küçük kıza balkondaki altın sandalyeye oturtuktan sonra saraya dönmüş.

Biraz sonra dev, elinde kesilmiş bir kuzu ile balkona girmiş. Fakat küçük kız ondan hiç korkmamış. Aksine devin nereye gittiğini takip etmiş. Dev, elindeki kesilmiş kuzu ile bir kapıdan içeri girmiş, kuzuyu orada bıraktıktan sonra çıkıp gitmiş. Dev gidince, küçük kız sandalyeden kalkıp devin çıktığı yere girmiş. Orası bir mutfakmış. Küçük kız hemen devin bırakıp gittiği kuzuyu almış, ondan yemekler yapmış. Sonra pişirdiği yemeklerden biraz yiyip karnını bir güzel doyurmuş. Sonra da bir kenara çekilip uyumuştur. Ertesi sabah vezir gelince, küçük kız ona:

“Çok şeyler gördüm; ama şimdi hiç birini söyleyemem. Babama iyi olduğumu söyle!” demiş. Küçük kız böyle söyleyince, vezir şaşırıp kalmış. Geri dönüp saraya gitmiş. Küçük kızın söylediklerini padişaha bir bir anlatmış. Padişah ve iki kıza, küçük kızın devden korkmadan orada kalmasına çok şaşırmışlar.

Onlar şaşıradursun, biz gelelim kaledeki deve: Meğer elinde kesilmiş bir kuzu olan ve herkesin dev zannettiği, dev kılığına girmiş bir padişahmış. O kaleye giren insanları deniyormuş. Küçük kızın pişirdiği yemekleri bu padişah bir güzel yemiştir. Sonra kendi kendine:

“Bu kız galiba hem cesur hem de sabırlı. Fakat daha onu denemem daha bitmedi!” demiş. Ertesi gün vezir gelince, küçük kız ondan bir çift takunya getirmesini istemiş. Vezir bir gün sonra, küçük kıza bir çift altın takunya getirmiş ve demiştir ki:

“Bu takunyayı büyük ablan gönderdi. Bunları yüz altına satın almış, parasını istiyor. Küçük kız takunyayı almış; ancak parasını nasıl vereceğini bilememiş. Vezir

gittikten sonra altın sandalyeye oturup düşünmeye başlamış. Bir çare bulamayınca başlamış ağlamaya. O ağlarken dev kılığındaki padişah gelip ona:

“Sabreden sonunda kazanır!” diyerek mutfağa girmiş ve elindeki kuzuyu oraya bırakıp gitmiş. O gidince küçük kız yine mutfağa girip yemekler yapmış. Karnını da doyurmuş. Sonra gidip yatmış. Sabah kalkınca takunyaların yanında bir torba bulmuş. Açıp bakmış ki, içinde tam yüz altın var. Hemen sevinerek almış ve biraz sonra gelen vezire vermiş. Küçük kız uzun zamandır saçlarını tarayamadığı için bu defa vezirden bir tarak istemiş. Vezir bir gün sonra kıza bir tarak getirmiş ve ona demiş ki:

“Bu tarağı küçük ablan gönderdi. Bunu iki yüz altına satın almış, parasını istiyor!” Vezir gidince küçük kız yine düşünmeye başlamış. Altın sandalyeye oturup başlamış saçlarını taramaya. Hem saçını tarıyor hem de ağlıyormuş. O ağlarken, dev kılığındaki padişah elinde kesilmiş bir kuzu ile gelmiş:

“Sabreden sonunda kazanır!” diyerek mutfağa girmiş. Kuzuyu bırakıp gitmiş. O gidince, küçük kız yine mutfağa girip yemekler yapmış. Karnını doyurup yatmış. Sabah olunca kız, saçlarını taramaya başlamış. Tarağı başında her gezdirişinde kucağına bir altın düşmeye başlamış. Taradıkça düşmüş. İki yüz altın olunca bir daha düşmemiş. Küçük kız bu altınları az sonra gelen vezire vermiş. Vezir bakmış ki kızın saraya döneceği yok, o zaman kıza:

“Üç gün sonra bütün saray halkı sana misafirliğe gelecek. Sakın babanı mahcup etme!” demiş ve saraya geri dönmüş. Bunu duyan küçük kız, telaşa kapılmış. O kadar insanı nasıl ağırlayacağını bilememiş. Yine başlamış kara kara düşünmeye. O düşünürken, dev kılığındaki padişah gelip aynı sözleri söyleyerek çıkıp gitmiş. Kız yine mutfağa girip işlerini görmüş. Tam yatacağı sırada yastığının üstünde bir kâğıt bulmuş. Bu kâğıtta,

“Ocağın yanındaki sopayı üç kere yere vur!” yazıyormuş. Hemen ocağın yanına giderek sopayı almış ve üç kere yere vurmuş. Vurmasıyla beraber karşısına üç tane Arap çıkmış. Hepsi birden kıza:

“Emret!” demişler. Küçük kız hemen onlara olanları anlatmış. Kırk Arap, kıza:

“Siz hiç merak etmeyin, biz her şeyi yaparız!” demişler ve gözden kaybolmuşlar. Sonra kız gidip yatmış. Kız uyuyunca kırk Arap, kalenin yanına

büyük bir köşk kurmuşlar. Köşkte herkes için ayrı yatak odaları hazırlamışlar. Birçok yemek yapmışlar.

Üç gün geçince küçük kızın babası ve saray halkı gelmiş. Hepsi hazırlanan bu köşke yerleşmiş. Küçük kızın böyle bir köşke sahip olduğunu ve emrinde birçok adam bulunduğunu görünce pek şaşırmışlar. Akşam olunca herkes yatmak için odasına çekildiği zaman, küçük kız da kaleye dönmüş. Merdivenlerden yukarı çıkarken ayağı bir şeye takılmış. Eğilip bakmış, bir demir halka. Halkayı tutunca merdivenin olduğu yerde kocaman bir kapı açılmış. Küçük kız bu kapıdan girince kendini ipekli halılarla döşeli bir odada bulmuş. Bu odada yakışıklı bir delikanlı görmüş. Kız çok şaşırmış. Kızın şaşırdığını gören oğlan:

“Korkma, yabancı yerde değil, kendi evindesin! Ben bu kalenin padişahıyım. Denediğim kızlar içinde en cesuru ve en sabırlısı sen çıktın. Ben de seni beğendim. Benimle evlenmeyi kabul edersen bu kalenin de sultanı olacaksın!” demiş. Küçük kız, oğlanla evlenmeyi kabul etmiş.

Kırk gün kırk gece süren bir düğünle evlenmişler. Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine...

Huriye Atasayar

20. ÇÖPÇATAN

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde kalbur saman içinde, develer tellal iken, pireler berber iken, ben babamın beşiğini tıngır mıngır salları iken bir padişahın oğlu varmış. Bu oğlan, atına binip gezmeyi pek severmiş.

Bir gün yine atına binip gezmeye gitmiş. Giderken yolda, çayır başında bir adama rastlamış. Rastladığı bu adam, çöpleri birbirine çatıp suya atarmış. Padişahın oğlu, bu adama:

“Amca, sen burada ne yapıyorsun?” diye sormuş. Adam:

“Oğlum, bana çöpçatan derler. Kimin kısmeti kiminle ise, onun ile çatıp çatıp suya atıyorum.” demiş. Oğlan bunu duyunca hemen adama:

“Beni çöpümü kiminle çattın?” diye sormuş. Adam:

“Şu dağın başında yaşayan bir Yörük var. Senin çöpünü onun henüz beşikte olan kızı ile çattım!” demiş. Oğlan telaşlanıp:

“Ben yetişkin bir oğlanım, o ise beşikte bir çocuk. Gel etme, bizi birbirimize çattığın çöpleri ayır amca!” demiş. Adam:

“Olmaz oğlum, çöpleri çattım bir kere, artık ayıramam!” demiş. Oğlan bakmış ki, adamın çöpleri ayıracağı yok, adama bu kızın yaşadığı çadırın yerini sormuş. Adam, oğlana Yörük’ün çadırını tarif etmiş:

“İşte şurada, tenceresi var topraktan, su bardağı var kabaktan. Bir de develeri var, başka da bir şeyleri yok çadırlarında!”

Oğlan, adamın yanından ayrılmış. Gide gide bir çadıra varmış. Çadırda yaşayan bir kadın, oğlanı buyur etmiş. Oğlan çok susamış ve kadından su istemiş. Kadın, suyu bir kabağa koyup da getirmiş. Bu arada ocakta topraktan bir tencerede yemek kaynıyormuş. Oğlan bunları görünce, geldiği çadırın aradığı çadır olduğunu anlamış. Oğlanı çadıra buyur eden kadın, Yörük’ün karısıymış. Yörük de deveyi gütmeye gitmiş. Beşikte de bir çocuk yatıyormuş. Kadın su doldurmaya gittiğinde oğlan, beşikte yatan çocuğun çöpçatan adamın ona çattığı kız olduğunu anlamış ve ondan kurtulmak için çocuğun boynuna bir bıçak çalivermiş. Oğlan beşikteki kızın öldüğünü sanmış ve oraya bir çuval altın bırakarak oradan uzaklaşmış.

Oysa kızın boynu tam kesilmediğinden ölmemiş. Suyu doldurup gelen kadıncağız, kızını al kanlar içinde görünce hemen kocasına haber vermiş. Olanları kocasına anlatmış. Yörük, hemen orada duran altınları alıp kızını şehre doktora

götürmüş. Doktor, kızı tedavi etmiş ve kız iyileşmiş. Yörük, oğlanın bıraktığı altınlarla konaklar yaptırmış ve zengin bir Yörük Beyi olmuş.

Günler günleri kovalamış, beşikte yatan kız büyümüş, serpilmiş, evlenme çağına gelmiş. Bu arada padişahın oğlu da henüz evlenmemiş. Bir gün padişahın karısı hamama gitmiş. O gün, Yörük Beyi'nin kızı da hamamdaymış. Padişahın karısı, bu kızı orada görmüş ve pek beğenmiş. Hemen gelip gördüğü kızı oğluna anlatmış. Oğlan; anasına:

“Gidip görelim, eğer beğenirsem isteyelim!” demiş. Oğlan, kızı görmüş beğenmiş. Sonra gidip kızı Yörük Beyi'nden istemişler. Yörük Beyi de kızını padişahın oğluna vermiş.

Oğlan ile kız, kırk gün kırk gece düğünle evlenmişler. Akşam olunca, gelinle damat baş başa kalmışlar. Damat, gelinin yüzünü açınca, kızın boynundaki bıçak izini görmüş ve kıza bu izin neden olduğunu sormuş. Kız başlamış anlatmaya:

“Ben beşikte bir çocukken, bize bir misafir gelmiş, anamdan su istemiş. Anam su getirmeye gittiğinde beni bıçakla boynumdan kesmiş. Benim öldüğümü sanıp kaçmış.” demiş. Bunları duyan oğlan, evlendiği kızın çöpçatan adamın kendine çattığı kız olduğunu ve kaderini değiştiremeyeceğini anlamış. Yaptıklarını kıza bir bir anlatmış. Sonra kızdan af dilemiş. Kız da oğlanı affetmiş.

Oğlan, yazılan kaderin değişmeyeceğini anlamış.

Emine Ağır

21. KİBİRLİ PADİŞAH

Bir varmış bir yokmuş, zamanın birinde bir ülkenin bir padişahı varmış. Bu padişahın bir de karısı ve ikiz erkek çocukları varmış. Bu padişah çok kibirliymiş. Kimseleri beğenmezmiş. Bir gün bir rüya görmüş. Rüyasında saraya bir büyücü gelmiş ve padişaha:

“Çok günah işlemişsin, kimseleri beğenmemişsin. Söyle bakalım, cezasını şimdi mi çekmek istersin yoksa öbür dünyada mı?” demiş. Padişah, düşünmüş taşınmış. Sonra büyücüye:

“Bu dünyada çekmek isterim!” deyip gördüğü rüyadan uyanmış. Uyanınca çok korkmuş ve gördüğü bu rüyayı hemen karısına anlatmış. Karısı da ona:

“Hayra yoralım hayır olsun inşallah!” demiş.

Aradan zaman geçmiş, bir gün padişahın sarayına bir ateş düşmüş ve o ateş büyüyüp koca bir yangına dönüşmüş. Saray alev alev yanmaya başlamış. Ülkenin bütün insanları birleşip yangını söndürmeye çalışmışlar; ancak hiç kimse yangını söndürememiş. Padişahın sarayı yanıp küle dönmüş. Padişahın rüyası çıkmış. Sarayı ile birlikte her şeyini kaybeden padişah, daha fazla orada yaşayamayacağını düşünüp karısı ve çocuklarıyla birlikte düşmüş yola. Az gitmiş uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş. Gide gide bir köye varmış. Köylülere:

“Burada iş bulabilir miyim?” diye sormuş. Köylüler de:

“Bizim sığırlarımız var, onları güdecek kimse yok. İstersen sığırlarımızı güdersin!” demişler. Padişah bu işi kabul etmiş. Karısı ve çocuklarıyla birlikte köydeki boş bir eve oturmuşlar. Sığır güderek geçimlerini sağlamaya başlamışlar. Bu köye, köyün yakınlarında göçebe yaşayan bir çoban gelir ve çamaşırlarını yıkatırmış. Bu çobanın çamaşırlarını padişahın karısı yıkamaya başlamış.

Bir gün padişah, yine sığırları gütmeye gitmiş. Çoban yine padişahın karısına çamaşırlarını yıkatmaya gelmiş. Giderken padişahın karısını da götürüp gitmiş. Padişah sığırları güttükten sonra eve gelmiş bir de bakmış ki; karısı gitmiş, çocukları da kendi başlarına kalmış. Padişah bakmış olacağı yok, yaşamaya başladığı bu köyü terk edip düşmüş yola.

Gide gide bir nehre varmış. Nehrin karşı tarafına geçmek için önce çocuğun birini sırtına almış ve onu karşıya geçirmiş. Sonra diğer çocuğunu da karşıya geçirmek için geriye dönerken, çocuğu kurt kapıp götürmüştü. Padişah, kurt kapan

oğlunu kurtarmaya çalışırken, öbür oğlu da suya düşmüş. Onu da sel alıp götürmüş. Böylece padişah iki oğlunu da kaybetmiş.

Padişah iki oğluna üzüledursun, bu sırada oralardan geçmekte olan bir avcı, çocuğu kurdun elinden yaralı olarak alıp kurtarmış. Sonra da çocuğun kimsesinin olmadığını sanıp onu evine götürmüş. Padişahın suya düşen oğlunu ise nehrin aşağı taraflarından geçmekte olan bir çiftçi alıp kurtarmış. O da çocuğun kimsesinin olmadığını sanarak, çocuğu evine götürmüş. Gelelim padişaha:

Çocuklarını kaybeden padişah, çok üzülmüş; ancak fayda etmemiş. Çocuklarını bir türlü bulamamış. Bakmış ki yapacak bir şey yok, sonra düşmüş yola. Az gitmiş uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş. Gide gide padişahlık yaptığı ülkeye varmış. Varınca bir de bakmış ki; eski padişahlık yaptığı ülkesinde, padişahlık seçimleri yapılmaya başlanmış. Sonra padişah da bu seçime katılmaya karar vermiş. Padişahı seçmek için bir güvercin salmışlar. Bu güvercin kimin başına konarsa, o padişah olacakmış. Güvercini salmışlar, güvercin gidip eski padişahın başına konmuş; ancak halk bunu kabul etmemiş. Bu yüzden güvercini yeniden salmışlar. Güvercin yine gidip eski padişahın başına konmuş. Halk yine kabul etmeyince, bu böyle birkaç kez daha tekrar etmiş. Güvercin her defasında padişahın başına konunca en sonunda halk, eski padişahın yeniden padişah olmasını kabul etmiş. Böylece eski padişah, yeniden başa geçmiş ve yeni yapılan sarayına oturmuş.

Günler günleri kovalamış, padişahın kaybolan oğulları büyümüş ve askerlik çağına gelmiş. Çocuklar gerçek babalarının kim olduğunu bilmeden saraya gelmişler ve padişahın askerleri olmuşlar. Bu sırada padişahın karısını kaçıran çoban da, padişahın ülkesine gelmiş ve göçebe olduğundan burada konaklamaya karar vermiş. Bunun için padişahın huzuruna çıkıp kaldığı çadırı beklemeleri için padişahın istemiş. Padişah, çobanı tanımamış ve ona iki asker vermiş. Bu askerler de padişahın tanıyamadığı çocuklarıymış. Bunlar her gün çobanın çadırını beklemeye başlamışlar.

Bu arada padişahın eski karısı, çobanla evlenmiş. Askerler çoban yokken, çobanın karısını bekliyorlarmış. Yine bir gün askerler beklerken, birbirlerine başlarından geçen olayları anlatmaya başlamışlar. Anlatırken, kardeş olduklarını anlamışlar. Çobanın karısı da onların anlattıklarını duymuş ve askerlerin, çocukları olduğunu anlamış. Kadın, askerleri:

“Evlatlarım!” diyerek çadırın içine almış. Tam onlara sarılırken, çoban gelmiş ve durumu yanlış anlayıp karısı ve askerlerle birlikte doğruca padişahın huzuruna çıkmış. Padişaha olanları anlatıp askerleri şikâyet etmeye başlamış. Padişah, çobanın karısını görünce, onu tanımış ve onun kendi karısı, askerlerin de kendi çocukları olduğunu anlamış. Bunun üzerine hemen çobanı saraydan kovup attırmış. Karısı ve çocuklarına sarılıp onlarla birlikte sonsuza kadar mutlu yaşamışlar.

Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine...

Süleyman Gök

22. PADİŞAHIN KIZI

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde kalbur saman içinde bir padişah varmış. Bu padişahın bir de kızı varmış. Padişah kızını pek severmiş.

Bir gün bu kız bir hastalığa yakalanmış. Vücudunun her yeri yara olmuş. Padişah, kızının iyileşmesi için her çareye başvurmuş; fakat bir sonuç alamamış. Sonuç alamayınca, kızının bu durumuna çok üzülmüş. Üzülmüş üzülmesine; ancak elinden bir çare gelmemiş. Çare bulamayınca da uşaklarına emredip kızını bir dağ başında bıraktırmış.

Kız, dağda tek başına kalmış. Geceyi hasta halde yalnız geçirmiş. Sabah olunca oradan geçmekte olan bir çoban, yerde yatan kızı görmüş. Çoban hemen kızın yanına gidip ona neden orada yattığını sormuş. Kız da ona başına gelenleri bir bir anlatmış. Anlatınca çoban, kıza acımış ve onu evine götürüp yatırmış. Sonra kız uyuyunca da koyunlarını gütmeye gitmiş. O gidince kız, çok susamış. Evde su bulamayınca, kuyudan su çekmek istemiş. Suyu çekeyim derken, ayağı takılıp kuyunun içine düşmüş.

Akşam olunca, çoban evine dönmüş. Evde kızı bulamayınca başlamış kızı aramaya. Ararken, kızın sesini duymuş. Sesin geldiği kuyu başına gidip kızı oradan kurtarmış. Kız kuyudan çıkınca bir de bakmış ki, vücudundaki yaralar iyileşmiş. Meğer kuyudaki su, şifalı bir suymuş. Bu su, kızın yaralarına merhem olmuş. Kızın yaraları iyileşince, çoban kıza âşık olmuş. Olmuş olmasına; ancak kız padişahın kızı olduğundan sarayına geri döner diye kıza âşık olduğunu söyleyememiş. Kıza:

“Yaraların iyileşti artık. Ben seni sarayına götüreyim!” demiş. Kız, çobana:

“Ben gitmek istemiyorum. Babam beni isteseydi, bir dağ başına bıraktırmazdı!” demiş. Bunun üzerine çoban, kıza âşık olduğunu ve kabul ederse onunla evlenmek istediğini söylemiş. Kız da kabul etmiş. Çoban pek sevinmiş ve çoban ile padişahın kızı evlenmişler. Çok mutlu olmuşlar.

Gel zaman git zaman, bunların üç tane çocuğu olmuş. Birinin adını “Neydim”, birinin adını “Ne oldum”, diğerinin adını da “Ne olacağım” koymuşlar.

Aradan zaman geçmiş, bir gün padişah ava çıkmış. Avlanırken susamış. Su ararken çobanın evini görmüş ve su içmek için oraya gitmiş. Gidince çoban, padişahı eve buyur etmiş. Padişah, çobandan su istemiş. Çobanın karısı padişaha su vermek için içeri girince, babasını tanımış. Ancak ses etmemiş. Fakat padişah, aradan çok

zaman geçtiğinden kızını tanıyamamış. Padişah, o gece çoban ile karısının misafiri olmuş. Bu sırada çoban ile karısının çocuklarının adları, padişahın dikkatini çekmiş.

Sabah olunca padişah, gitmek için çobandan müsaade istemiş. Tam giderken, çoban ile karısına:

“Bu çocuklara neden bu isimleri verdiniz?” diye sormuş. Çobanın karısı da ona:

“Ben bir padişah kızıydım. Sonra hastalandım. Babam hastalığıma bir çare bulamayınca, beni bir dağ başına bıraktırdı. Oradan bu çoban beni alıp evine getirdi. Bana bakıp beni iyileştirdi. İyileşince onunla evlendim. Bu yüzden de çocuklarıma bu isimleri verdim!” demiş. Bunları duyan padişah, çobanın karısının kendi kızı olduğunu anlamış ve hemen kızından af dileyip ona sarılmış.

Padişahın kızı, babasını affetmiş. Sonra hep birlikte padişahın sarayına gitmişler ve çobanlık yapmaktan kurtulup sarayda sonsuza kadar mutlu yaşamışlar.

Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine...

Ömer Candan

23. PADİŞAHIN KIZI İLE YÖRÜK

Bir varmış bir yokmuş, zamanın birinde bir padişah yaşarmış. Bu padişahın bir de karısı varmış. Bu kadıncağız çocuğunu doğururken ölmüş. Ölmüş ölmesine; ancak padişahın nur topu gibi bir kızı olmuş. Fakat padişah kızını, karısının ölümüne neden oldu diye istemezmiş.

Gel zaman git zaman, kız büyüyüp serpilmiş. Dünya güzeli bir kız olmuş. Ancak padişah, kızına sürekli eziyet edermiş. Kız, bir gün pazara gzmeye çıkmış. Gezerken bir Yörük’e rastlamış. Yörük, kızı pek beğenmiş. Kızın padişah kızı olduğunu bilmeden ona:

“Ben seni çok beğendim. Benimle evlenir misin?” diye sormuş. Kız, babasının eziyetinden kurtulmak için Yörük’ün evlenme teklifini kabul etmiş. Padişahın kızı ile Yörük evlenmişler. Yörük, kızı evine götürmüş. Yörük, çok fakir bir adammış. Evi de çadırdanmış. Ormandan kestiği odunları pazarda satarak geçimini sağlarmış. Padişahın kızı Yörük’ün çok fakir olduğunu görünce, geçinebilmek için kocasına yardım etmeye karar vermiş. Bunun için kocasına:

“Pazardan gelirken deri alıp getir!” demiş. Kocas da karısının sözünü tutmuş ve pazardan deri alıp getirmiş. Kız, kocasının getirdiği deriyi eğirip çorap örmüş. Sonra bu çorapları kocasına verip pazarda sattırmış. Çoraplar satılınca Yörük yine deri almış ve kız bu deriden yine çorap örmüş. Bu çorapları yine pazarda satmışlar. Bu şekilde geçimlerini sağlamışlar. Bu arada Yörük, yine ormandan odun kesip satıyormuş.

Bir gün Yörük, ormandan yine odun getirirken bir fırtına çıkmış. Yörük fırtınadan korunmak için bir inin içine saklanmış. Orada biraz fırtınanın geçmesini beklemiş; ancak fırtına dinmemiş. Dinmeyince, kestiği odunları inde bırakıp evine dönmüş. Eve gelince karısına odunları fırtına yüzünden getiremediğini anlatmış. Karısı da ona:

“Canın sağ olsun bey!” demiş. Ertesi gün fırtına dinince Yörük, bıraktığı odunları almak için ine tekrar gitmiş. Gitmiş gitmesine; ancak bir de ne görsün? Odunların olduğu yerde külçe külçe altınlar. Hemen altınları alıp evinin yolunu tutmuş. Eve gelince odunları karısına anlatmış. Karısı altınları görünce pek sevinmiş. Bundan sonra her gün ine gidip kestikleri odunları koymuşlar, ertesi günü olunca da çuval çuval altın külçeleri almışlar. Sonra zengin olup hanlar, konaklar yaptırmışlar.

Kız, kocasından babasının sarayı gibi bir saray yaptırmasını istemiş. Yörük, karısının isteğini yerine getirip padişahın sarayı gibi bir saray yaptırmış.

Aradan zaman geçmiş; bir gün Yörük ile karısı, padişahı saraylarına yemeğe davet etmişler. Padişah, Yörük'ün karısının kendi öz kızı olduğunu bilmiyormuş. Padişah gelince kızı, ona görünmemiş. Sonra Yörük ile padişah yiyip içmişler, hoş sohbet etmişler. Vakit ilerleyince padişah sarayına dönmek için müsaade istemiş. Tam gidecekken, yanlarına kızı çıkagelmiş. Padişah kızını görünce çok şaşırmış. Kız, padişaha:

“Vaktiyle beni istememiştin. Ben de bu fakir Yörük ile evlendim. Birlikte çalışıp zengin olduk!” demiş. Padişah, yaptıklarına pişman olup kızını bağrına basmış. Kız, babasını affetmiş ve hep birlikte mutlu yaşamışlar.

Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine...

Fatma Yalçın

24. HAMİRE ABLA

Evvel zaman içinde kalbur saman içinde bir öğretmenin bir öğrencisi varmış. Bunun adı Hamire imiş. Öğretmen her gün okula gelir, sürekli düşünüp dururmuş. Talebesi Hamire:

“Öğretmenim neden düşünüyorsun?” diye sormuş. Öğretmen de:

“Bir tasam var kızım, ondan düşünüyorum!” demiş. Hamire:

“Öğretmenim tasan ne?” deyince, öğretmen de kafeste bir kuş getirmiş:

“Tasam işte bu!” demiş. Hamire de:

“Tasayı bana sat!” deyince öğretmen kuşu Hamire’ye vermiş. O da almış kuşu götürmüş. Bir gün kuşu bahçede gezdirirken, kuş kafesten çıkıverip:

“Hamire abla Hamire abla gör tasa nasıl oluyormuş, bundan sonra ben sana ne tasalar göstereceğim!” deyip kızı da alıp bir dağın başına götürmüş, oraya bırakmış. Akşam olunca kız korkup bir ağaca çıkmış. Sabaha kadar orada beklemiş. Sabah olunca oraya bir Beyoğlu avlanmak için gelmiş. Ağaçta bir ses duyunca sormuş:

“İn misin, cin misin, insan mısın, nesin?” demiş. Kız da:

“İn de değilim, cin de değilim, ben de senin gibi bir insanım!” demiş. Beyoğlu da:

“İn o zaman aşağı da göreyim!” deyince kız da inip Beyoğlu’nun yanına gelmiş. Beyoğlu bir de bakmış ki, dünya güzeli bir kız görmüş. Beyoğlu, kızı alıp evine götürüp onunla evlenmiş. Sonra bir çocukları olmuş. Çocuk yaşına girdiğinde bir gece, kuş çocuğu almış:

“Hamire abla Hamire abla gör tasa nasıl oluyor, bundan sonra sana ne tasalar göstereceğim!” deyip Hamire’nin ağzına biraz al kan sürüp gitmiş. Hamire çok üzülmüş, ama kuşa engel olamamış. Sabah olunca bakmışlar ki, çocuk yok. Ev halkı üzülmüş. Üzölseler de tekrar çocuğunuz olur deyip bir şey söylememişler.

Aradan zaman geçmiş Beyoğlu ile Hamire’nin tekrar çocuğu olmuş. Bir gün kuş tekrar gelmiş. Yine çocuğu alıp:

“Hamire abla Hamire abla gör tasa nasıl oluyor, bundan sonra sana ne tasalar göstereceğim!” deyip ağzına al kan sürüp gitmiş. Sabah olunca ev halkı çocuğu göremeyince geline kızmışlar. Çocuğu gelin yedi diye gelini dövmüşler.

Aradan tekrar zaman geçmiş, Hamire’nin tekrar bir çocuğu daha olmuş. Gel zaman git zaman, kuş tekrar çocuğu alıp götürmüş. Sabah olunca ev halkı çocuğu yine göremeyince gelinin çocuklarını yediğini sanmışlar ve gelini kovmuşlar.

Gelin oradan ayrılıp bir kumaşçı dükkânına işe girmiş. Orada çalışmaya başlamış. Geceleri gidecek yeri olmadığından da dükkânda uyurmuş. Bir gece uyurken kuş yine gelmiş, kumaş toplarını yırtmış:

“Hamire abla Hamire abla gör tasa nasıl oluyor, bundan sonra sana ne tasalar göstereceğim!” deyip gitmiş. Sabah olunca dükkân sahibi gelmiş, bir de bakmış ki, dükkân harap olmuş. Hamire’ye kızıp onu işten kovmuş.

Kadın oradan da ayrılıp bir bakkalda çıraklık yapmaya başlamış. Bir gece yine dükkânda uyurken kuş yine gelmiş ve dükkânın her tarafını dağıtıp gitmiş. Sabah olup dükkân sahibi gelince Hamire’ye o da kızıp onu kovmuş. Hamire ağlayarak bir dağ başına gitmiş. Ağlarken kuş yine gelmiş ve:

“Hamire abla Hamire abla sana bu sefer de sefa sürdüreceğim!” demiş. Hamire’yi almış dağın tepesindeki bir eve götürmüş:

“Hamire Abla işte evin, işte çocukların ben de senin emrindeyim, sana bundan sonra sefa sürdüreceğim!” demiş.

Beyoğlu da Hamire gittiğinden beri üzüntü içerisindeymiş. Yiyip içmekten kesilmiş. Üzüntüden dağları dolaşmaya başlamış. Bir gün yine dolaşırken bir bakmış ki, karşıdaki dağda bir ev görmüş. Merak edip emrindekilere:

“Gidin bakın, o evde kim varmış?” demiş. Beyoğlu’nun hizmetçileri gidip bakmışlar; ancak evin kapısını bulamamışlar. Geriye dönmüşler. Beyoğlu bu defa kendi gitmiş eve. Kuş, Beyoğlu’nu görünce kapıyı açmış. Beyoğlu girmiş içeri. Kuş, Beyoğlu’na:

“İşte karın işte çocukların!” deyip uçup gitmiş. Beyoğlu çocuklarına ve karısına kavuşmuş. Mutlu yaşamışlar. Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine...

Huriye Atasayar

25. FATMACIK İLE YUSUFCUK

Evvel zaman içinde kalbur saman içinde bir karı koca ile Fatma ve Yusuf adında iki çocukları varmış. Bunlar çok fakirmiş. Adam ormandan odun kesip satarak geçinmeye çalışırlarmış.

Gel zaman git zaman bir gün çocukların anneleri ölmüş. Babaları da çocuklara bakacak kimse olmadığından yeniden evlenmiş. Fatma ile Yusuf'a üvey anne getirmiş. Getirmiş getirmesine, ancak evlendiği kadın kötü bir kadınmış. O ormana odun kesmeye gidince çocukları döver, onlara türlü eziyetler edermiş.

Aradan zaman geçmiş, kadın çocukları istememiş. Bu yüzden bir gün adama güzel bir yemek pişirmiş. Adam bu yemeği pek beğenmiş. Karısına bu yemeği nasıl yaptığını sorunca, kadın:

“Eğer çocuklarını ormana bırakıp gelersen fakirlikten kurtuluruz. Böylece sana her gün güzel yemekler pişiririm!” demiş. Adam önce kabul etmemiş. Fakat kadın diretince, onu ikna edemeyip çaresiz dediğini kabul etmiş ve çocuklarını ormana bırakıp gelmeye razı olmuş.

Ertesi gün olunca adam çocuklara, ormana odun kesmeye gideceğini söylemiş. Onlara:

“Siz de benimle gelin, ben odun keserken siz de elma toplarsınız!” demiş. Çocuklar da kabul etmişler. Adam gitmeden önce bir delik torbayla bir kabak almış yanına. Düşmüşler ormanın yoluna. Az gitmişler uz gitmişler, ormana varınca babaları çocukların ellerine altı delik torbayı vermiş:

“Siz bu torbaya elma toplayın, ben ilerde ağaç keseceğim, torba dolunca yanıma gelirsiniz, birlikte eve döneriz!” demiş. Çocuklar da kabul etmişler. Adam çocuklardan ayrılınca ağacın birine bir kabak asmış ve çocukları orada bırakıp evine dönmüş. Kabak rüzgârda sallanıp ses çıkardıkça çocuklar babalarının ağaç kestiğini sanmışlar ve başlamışlar elma toplamaya. Toplamışlar toplamaya; ancak torba bir türlü dolmamış.

Nihayet akşam olmuş. Çocuklar, babalarının odun kestiğini sandıkları yere gitmişler. Bir de bakmışlar ki, babaları yok. Bir kabak ağaca çarpıp “tak tak!” diye ses çıkarıyormuş. Meğer bu ses babalarından değil de ağaca asılı kabaktan geliyormuş. Çocuklar babalarını göremeyince başlamışlar:

“Tak tak eden kabacığım, bizi aldatan babacığım!” diye ağlamaya. Çaresiz orada kalakalmışlar. Yusuf küçük, Fatma büyükmüş. Etraflarına şöyle bir bakmışlar: Az ilerde bir yerde dumanı tüten bir ev görmüşler, bir yerden horoz ötme sesi işitmişler, bir yerden de eşek anırma sesi duymuşlar. Fatma:

“Ya horoz öten yere ya da eşek anıran yere gidelim!” demiş. Yusuf da:

“Olur!” demiş ve birlikte düşmüşler yola. Gide gide gitmişler, bir de bakmışlar ki, horoz sesi de eşek sesi de kendi hayvanlarının sesiymiş. Çaresiz dumanı tüten eve gitmişler. Bu ev bir dev karısının eviymiş. Kapıyı çalmışlar. Dev karısı açmış kapıyı ve:

“Gelin yavrularım, size sarı burma tatlısıyla kömbe pişirdim!” demiş. Çocuklar korkarak da olsa girmişler içeri. Dev karısının yemeleri için önlerine koyduğu sarı burma, meğer yılandanmış; kömbe dediği de kaplumbağadanmış. Dev karısı çocuklara:

“Siz bunları yerken ben küreğimle çapamı eğeletip geleyim!” demiş. Oysa çapa ile küreği yerine çocukları yemek için dişlerini eğeletmeye gidiyormuş. Çocuklar, dev karısının önlerine koyduklarını yiyormuş gibi yapıp yememişler. Dev karısı gitmeden önce çocukları çuvala koymuş ve onlara:

“Yavrularım ben gelene kadar bir yere gitmeyin diye sizi buraya koyuyorum!” deyip gitmiş. O gidince, dev karısının gelini gelmiş ve çocuklara:

“Dev karısı dişlerini eğeletmeye gitti, eğer kaçmazsanız sizi yiyecek!” demiş. Çocuklar, geline:

“Bizi salıver!” diye yalvarmışlar, gelin de dayanamayıp onları çuvaldan çıkarmış ve salıvermiş. Dev karısının bir sarı danası varmış. Gelin, çocukların yerine çuvalın içine dev karısının sarı danasını koymuş. Çocuklar başlamışlar kaçmaya. Onlar kaçarsun, sonra dev karısı gelmiş ve başlamış çuvalda asılı sarı danasını ısırmaya. O ısırıverdikçe dana bağırmış. Dev karısı da:

“Fatmacığım ile Yusufçuğum canınız tatlı mı?” dermiş. Sonra tekrar ısırp dana tekrar bağırdıkça:

“Fatmacığım ile Yusufçuğum canınız tatlı mı?” dermiş. Sonunda dananın sesi kesilmiş ve dana ölmüş. Dev karısı, çuvalı açmış da bir bakmış ki, çuvalın içindeki kendi danasıymış. Dev karısı çok kızmış ve:

“Bunu sen yapmışsındır!” diye gelininin bir bacağını yiyip onu sakat bırakmış. Sonra Fatma ile Yusuf’u bulmak için peşlerine düşmüş.

Az gitmiş uz gitmiş dere tepe düz gitmiş, biraz ilerde çocukları bulmuş. Çocuklarla arasında bir nehir varmış. Dev karısı, çocuklara:

“Fatmacığım ile Yusufçuğum bu nehre ne koydunuz da karşıya atladınız?” demiş. Çocuklar da:

“Sabun koyup da atladık!” demişler. Dev karısı da sabunu koymuş; ama sabun kayıvermiş. Dev karısını su almış götürmüş. Dev karısı, boğularak ölmüş. Çocuklar da ondan kurtulmuşlar. Daha sonra Gide gide evlerini bulmuşlar.

Bu arada Çocukların babaları da üvey annelerinden ayrılmış, çocuklarını ormanda bıraktığı için çok pişmanmış. Onları bulmak için çok aramış, ancak bulamamış. Çocuklar evlerine dönünce babaları çok mutlu olmuş. Birbirlerine sarılmışlar. Ömür boyu mutlu yaşamışlar.

Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine...

Huriye Atasayar

26. AK FATMA

Bir varmış bir yokmuş, zamanın birinde bir kadın yaşarmış. Bu kadının yedi tane oğlu varmış. Hiç kız çocuğu olmazmış. Oğulları her gün dağa odun kesmeye giderlermiş. Gel zaman git zaman kadının yine çocuğu olacak olmuş. Oğulları odun kesmeye gitmeden önce annelerine:

“Anne biz gelmeden önce kardeşimiz olur da kız olursa yüzüne al örtü, erkek olursa ak örtü ört. Biz gelince kardeşimizin oğlan mı yoksa kız mı olduğunu anlayalım!” demişler. Anneleri de:

“Olur!” demiş. Oğlanlar dağa odun kesmeye gidince kadının nur topu gibi bir kızı dünyaya gelmiş. Kadın da oğulları bilmesin diye yüzüne ak örtü örtmüştü. Oğlanlar eve gelip ak örtüyü görünce, yine oğlan kardeşimiz olmuş diye annelerine darılmışlar. Ertesi gün yine dağa odun kesmeye gitmişler. Gitmişler gitmesine; ancak bir daha geri dönmemişler.

Günler günleri kovalamış; kız büyüüp serpilmiş, güzel mi güzel bir genç kız olmuş. Adı da anası yüzüne ak örtü örttüğünden Ak Fatma olmuş. Ak Fatma bir gün bahçede çamaşır yıkarken, komşuları gelmiş. Komşusu, Ak Fatma’ya:

“Eğer sen iyi bir kızcağız olsaydın, yedi erkek kardeşinin yedisini de küstürüp dağda bıraktırmazdın!” deyip gitmiş. Ak Fatma ağlayarak annesinin yanına gelmiş ve annesine komşularının neden böyle söylediklerini sormuş. Annesi de Ak Fatma’ya olanları bir bir anlatmış. Ak Fatma ağabeylerinin hangi dağda olduğunu annesinden öğrenip onları bulmak için düşmüş yola.

Az gitmiş uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş. En sonunda varmış dağa. Bu dağın başında bir ev görmüş. Ak Fatma bu eve gidip kapıyı çalmış; fakat açan olmamış. Kapıyı açan olmayınca içeri girmiş. Bu evde bir masada yedi kaşık, yedi çatal, yedi tabak varmış. Ak Fatma bunları görünce bu evin ağabeylerinin evi olduğunu anlamış. Ağabeyleri gelmeden evi süpürüp temizlemiş, yemekleri pişirmiş. Kendi de bir dolaba saklanmış Ağabeyleri eve gelince bir bakmışlar ki, eve birisi gelmiş, evi temizlemiş, yemekler pişirmiş. Oğlanlar önce bu duruma şaşırılmışlar. Sonra da:

“Buraya bir hizmetçi gelmiş herhalde, kim bilir kim?” deyip yemeklerini yiyip erkenden yatmışlar. Ertesi gün olunca oğlanlar işe gitmiş. Ak Fatma onlar gidince yine evi temizlemiş, yemekler pişirmiş, onlar gelmeden de dolaba saklanmış.

Akşam olunca, Ak Fatma’nın ağabeyleri eve dönünce bakmışlar ki; yine evleri temizlenmiş, yemekleri pişmiş. O zaman evlerine kendileri yokken gelenin kim olduğunu merak etmişler. Olanları anlamak için ertesi günü oğlanlardan bir tanesi işe gitmeyip evde saklanmış. Diğer oğlanlar işe gidince Ak Fatma saklandığı dolaptan çıkmış. Ağabeyi, Ak Fatma’yı görünce saklandığı yerden çıkıp kızı kolundan tutmuş. Ak Fatma’ya kim olduğunu sorunca, Ak Fatma konuşmamış. Baktı ki kız konuşmuyor, akşam olup kardeşlerinin işten dönmesini beklemiş. Akşam olup diğer oğlanlar gelince, Ak Fatma’yı:

“Sen alacaksın, ben alacağım!” diye aralarında paylaşamamışlar. Ak Fatma bakmış ki olacağı yok, konuşmaya başlayıp olanları ağabeylerine bir bir anlatmış. Ağabeyleri, Ak Fatma’ya inanmışlar ve ona sahip çıkmışlar. Hep birlikte annelerinin yanına, evlerine geri dönmüşler. Mutlu yaşamışlar.

Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine...

Ümmügülsüm İnal

27. FATMACIK İLE SÜLEYMANCIK

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde kalbur saman içinde, anaları ölmüş ve üvey analarıyla birlikte yaşayan Fatma ile Süleyman adında iki kardeş varmış. Bunların babaları çiftçiymiş, her gün çalışmaya tarlaya gidermiş. Babaları tarlaya gidince, üvey anaları çocuklara çok kızarmış.

Bir gün üvey anaları bunlara yine çok kızmış. Kızınca, Fatmacık ile Süleymancık bu duruma daha fazla dayanamayıp evden kaçmışlar. Az gitmişler uz gitmişler, dere tepe düz gitmişler. Giderken yolda bir ihtiyar kadına rastlamışlar. İhtiyar kadın, onlara nereye gittiklerini sorunca onlar da başlarından geçenleri ihtiyar kadına anlatıvermişler. Anlatınca, ihtiyar kadın Fatmacık ile Süleymancığa bir ak makara ile bir kara makara vermiş. Sonra onlara:

“Üvey ananız peşinizden gelirse, önüne kara makarayı atınca dağ, ak makarayı atınca deniz olur. Böylece ondan kurtulursunuz!” demiş. Çocuklar, ihtiyar kadının verdiği ak makara ile kara makarayı alıp düşmüşler yola. Giderken arkalarına bir de dönüp bakmışlar ki, üvey anaları onlara yetişmiş geliyormuş. Üvey anaları tam yaklaştığı sırada kara makarayı onun önüne atmışlar, atınca kocaman bir dağ oluvermiş.

Fatmacık ile Süleymancık, kaçmaya devam etmişler. Onlar giderken, üvey anaları dağı aşıp onlara yine yetişmiş. Yetişince, çocuklar bu defa üvey analarının önüne ak makarayı atmışlar. Atınca, kocaman bir deniz oluvermiş. Üvey anaları bu denizi geçmek isterken, denizde boğulmuş. Fatmacık ile Süleymancık, üvey analarından kurtulunca tekrar düşmüşler yola.

Giderken yolda bir subaşı görmüşler. Süleymancık, ablasına:

“Abla ben çok susadım, şu sudan içeceğim!” demiş. Fatmacık:

“Olmaz, bu sudan içme. Bu suda inek izi var. İçersen inek olursun!” demiş. Süleymancık, ablasının sözünü dinlemiş ve bu sudan içmemiş. Tekrar düşmüşler yola. Giderken yolda bir subaşı daha görmüşler. Süleymancık çok susadığından ablasına yine:

“Abla ben çok susadım, bu sudan içeceğim!” demiş. Ablası:

“Bu sudan içme, bu suda da keçi izi var. İçersen keçi olursun!” demiş. Süleymancık çaresiz ablasının sözünü dinlemiş ve bu sudan da içmemiş; ama çok

susamış. Yine yola düşüp gitmeye başlamışlar. Gitmişler gitmişler yine bir subaşına varmışlar. Süleymancık, ablasına:

“Abla ben susuzluktan öldüm, daha fazla dayanamayacağım artık. Bu sudan içeceğim!” demiş. Ablası:

“Sakın bu sudan içme kardeşim, bu suda da geyik izi var. Eğer içersen geyik olursun!” demiş. Fakat Süleymancık bu defa ablasının sözünü dinlememiş ve daha fazla susuzluğa dayanamayıp bu sudan içivermiş. İçince hemen oracıkta kocaman boynuzlu bir geyik oluvermiş. Fatmacık kardeşinin geyik olmasına çok üzölmüş ve başlamış ağlamaya. Süleymancık, ablasının üzölmesine dayanamamış ve ona:

“Abla üzölme! Sen şu ağacın başına çık, ben seni korurum!” demiş. Fatmacık, çaresiz ağacın başına çıkıp beklemeye başlamış.

Bu sırada subaşına beyaz atlı, yakışıklı bir Beyoğlu gelmiş. Beyoğlu atına su içirmek için atı suya yanaştırdığında, ağaçtaki Fatmacığın güzelliğinin şavkından at huysuzlanmış ve sudan içmemiş. Beyoğlu öte bakmış beri bakmış, olmamış. At bir türlü sudan içmemiş. Beyoğlu şaşkın bir vaziyette şöyle başını kaldırıp ağaca bir bakmış ki, karşısında dünya güzeli bir kız görmüş. Görür görmez Fatmacığa âşık olmuş ve hemen ona evlenme teklifi etmiş. Fatmacık, Beyoğlu’nun evlenme teklifini kabul etmemiş. Beyoğlu ağaçtan Fatmacığı bir türlü indirememiş. İndiremeyince başlamış ağacı kesmeye. Kesmiş kesmiş; ancak ağaç bir türlü yıkılmamış. Akşam olmuş. Beyoğlu çaresiz ağacı öylece bırakıp evine gitmiş.

O evine gidince, Süleymancık hemen ortaya çıkıp ablasının çıktığı ağacı yalamaya başlamış. Yalaya yalaya ağaç sabaha kadar yine büyümüş. Sabah olunca Süleymancık yine saklanmış. Beyoğlu gelip bir de bakmış ki, kestiği ağaç yeniden bitmiş. Beyoğlu bu duruma pek şaşırılmış. Sonra ağacı yine kesmeye başlamış. Keserken yine akşam olmuş; ancak ağaç yine yıkılmamış. Beyoğlu yine evine gitmiş.

O gidince Süleymancık yine ortaya çıkıp ağacı yine yalamış. Yaladıkça ağaç yine büyümüş. Bu sırada Fatmacık çok susamış ve su içmek için ağaçtan inmiş. Tam su içerken, sudaki kocaman bir balık Fatmacığı yutuvermiş. Süleymancık, ablasını balık yutunca başlamış ağlamaya.

Sabah olunca Beyoğlu yine gelmiş. Subasında geyik postundaki Süleymancığı ağlarken bulmuş. Beyoğlu ona neden ağladığını sorunca, Süleymancık olanları Beyoğlu’na anlatmış. Beyoğlu, Fatmacığı yutan balığı bulmuş ve hemen

karnını yarıp Fatmacığı oradan çıkarmış. Fatmacık kardeşinin de kendileriyle birlikte yaşaması şartıyla Beyoğlu ile evlenmeyi kabul etmiş.

Kırk gün kırk gece düğün yapıp evlenmişler. Üçü birlikte sonsuza kadar mutlu yaşamışlar.

Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine...

Şerife Uçar

28. KARAOĞLAN İLE DEV

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde kalbur saman içinde bir Karaoğlan varmış. Karaoğlan'ın bir de anası varmış. Bu Karaoğlan biraz safça ve beceriksizceymiş.

Günlerden bir gün, Karaoğlan pazara gidecek olmuş. Anasına da:

“Ana, ben pazarda biraz para kazanıp geleyim!” demiş. Anası, oğlunun beceriksiz olduğunu bildiğinden gitmesini istememiş. Fakat Karaoğlan anasını dinlemeyip düşmüş yola.

Az gitmiş uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş. Bir köye varmış. Bu köyde bir dev yaşıyormuş. Karaoğlan para kazanacak ya, bu devin yanına gidip ondan iş istemiş. Dev, aslında kötü biriymiş. Kırk tane kızı varmış. Her gün sabah olunca dişlerini keskinleştirip bu kızlarını sırayla yermiş. Devin kızlarından başka koyunları ve bir de kıratı varmış. Dev, Karaoğlan'ı yemek istediğinden ona iş vermeyi kabul etmiş. Karaoğlan, başlamış devin yanında çalışmaya. Çalışmış çalışmış ve sabırla parasını alacağı günü beklemiş. Dev ise Karaoğlan'ı ürkütmeden yemenin planını yapıyormuş.

Yine bir gün dev, tam kızlarından birini yemek üzereyken Karaoğlan onu görmüş. Görünce hemen kızı, devden kurtarmış. Sonra devin kızlarıyla beraber koyunlarını ve atını da alarak devden kaçmış.

Gide gide köyüne varmış. Karaoğlan gider de dev durur mu? O da Karaoğlan'ın peşinden gitmiş. Karaoğlan'ı yiyeceğim derken bütün köylüyü yemiş. Sonra Karaoğlan'ı yediğini sanarak, bir ağacın altına dinlenmeye oturmuş. Otururken bir de bakmış ki, Karaoğlan ağacın tepesinde kocaman bir değirmen taşıyla oturuyor. Önce şaşırmış, sonra öfkeyle Karaoğlan'a:

“Sen benim kızlarımı, kıratımı ve koyunlarımı çaldın. Şimdi ben de seni yiyeceğim!” demiş. Karaoğlan uyanıklık edip deve:

“Sen ağaca çıkamayacak kadar ihtiyarlamışsın. Sen ağzını aç da, ben senin ağzının içine atlayayım!” demiş. Akılsız dev, ağzını açıp beklemeye başlamış. Dev ağzını açınca, Karaoğlan hemen elindeki değirmen taşını devin ağzına atmış. Değirmen taşı devin ağzına düşünce, dev oracıkta ölmüş. Devin bütün malı mülkü de Karaoğlan'a kalmış.

Zengin olan Karaoğlan, doğruca anasının yanına varmış ve olanları bir bir anasına anlatmış. Oğlunun zengin olmasına şaşıran anası, pek çok sevinmiş. Karaoğlan ile anası sonsuza kadar mutlu yaşamışlar.

Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine...

Mustafa Kasalak

29. SABIR TAŞI SABIR BIÇAĞI

Bir varmış bir yokmuş, zamanın birinde okula giden bir kız varmış. Bu kız her sabah okula giderken, yolda kayabaşına bir kuş gelirmiş ve kıza:

“Kızcağız!” dermiş. Kız da ona:

“Ne dedin kuşcağız!” dermiş. Sonra da bu kuş, kıza:

“Kırk gün kırk gece meyit taşı bekleyeceksin!” deyip uçup gidermiş. Bir gün böyle, iki gün böyle derken, kız bir gün olanları anne ve babasına anlatmış. Onlar da ne olduğunu anlamak için kızla birlikte düşmüşler yola.

Az gitmişler, uz gitmişler Gide gide bir dağın başına varmışlar. Orada bir ev görmüşler. Evin yanına gitmişler. Gitmişler gitmesine, ancak evin kapısını bulamamışlar. Aramışlar taramışlar en sonunda evin bir tane kapısını bulmuşlar. Kızın annesi kapıyı açmak için uğraşmış kapıyı açamamış. Babası açmak için uğraşmış, kapı yine açılmamış. Bu defa da kız kapıyı açmak için uğraşınca, kapı açılmış. Kızı içeri katıvermiş. İçeri girer girmez de kapı tekrar kapanmış. Kız içeride, annesi ve babası dışarıda kalmış. Kız başlamış ağlamaya. Ağlayınca annesi de dayanamamış, o da dışarıda ağlamış. Bakmışlar ki olacağı yok, annesi kızına:

“Evin içini bir dolaş bakalım ne var?” demiş. Kız evi dolaşmış dolaşmış; fakat bir şey bulamamış. Sadece içeride bir kabristan görmüş. Annesi ile babası, kızı çaresiz orada bırakıp evlerine dönmüşler. Kız, gördüğü kabristanın başında hiç uyumadan beklemiş. Tam otuz dokuz gün uyumadan beklemiş. Kırkıncı gün olmuş. Oradan bir kervan geçiyormuş. Bu kervanda bir Arap Halayık varmış. Kız, evden Arap Halayık’a çarşaf sarkıtıp onu yukarı çıkarmış. Ona:

“Başım çok kaşınıyor bir kaşıyiver!” demiş ve başını kaşıtmak için Arap Halayık’ın dizine yatmış. Yatınca uyuyup kalmış. Arap Halayık otururken, kabristan açılmış, oradan dünya güzeli bir oğlan çıkmış. Oğlan:

“Amma çok uyumuşum burada!” demiş. Sonra Arap Halayık’ı görünce ona:

“Kırk gün benim başımı sen mi bekledin?” diye sormuş. Arap Halayık da:

“Ben bekledim!” demiş. Oğlan; uyuyan kızı gösterip:

“Bu kim?” diye sorunca Arap Halayık da, kızı oradan geçen kervancılardan aldığını söylemiş. Oğlan:

“Madem benim başımı kırk gün sen bekledin, benimle evlenecek olan da sensin!” deyip Arap Halayık ile evlenmiş.

Aradan zaman geçmiş, bir gün kız uyanmış. Bir de bakmış ki, Arap Halayık ile oğlan evlenmiş. Kız, çaresiz bu durumu kabullenip onların hizmetçisi olmuş. Arap Halayık ne derse yapar olmuş. O buyurur, kız işlermiş. Oğlan bu duruma şaşkınmış. Kız dünya gzeliymiş; ama Arap Halayık'ın hizmetçisi olmuş. Gel zaman git zaman, kız artık bu duruma sabredemez olmuş. Bir gün oğlana:

“Sen bana pazardan sabır taşı, sabır bıçağı alıver!” demiş. Oğlan:

“Tamam!” deyip kızın dediklerini alıp getirmiş pazardan. Kız her gün:

“Sabır taşım, sabır bıağım!” deyip onları elinde oynarmış. Oğlan bakmış ki, kız her gün aynı şeyi yapıyor, bir gün kıza neden böyle yaptığını sormuş. Kız da olanları oğlana bir bir anlatmış. Oğlan da Arap Halayık'ı evden kovup kız ile evlenmiş. şimdi de geçinip duruyorlarmış...

Huriye Atasayar

30. ALTIN KOZALAKLI GÜMÜŞ SELVİ

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde kalbur saman içinde hiç çocuğu olmayan bir kadın varmış. Bu kadıncağız, çocuğu olmamasına çok üzülmüş. Bir gün kendini avutmak için, bir tahta parçası üzerine kaş göz yapmış, bunu bezlere sarmış ve salıncağa koyarak sallaya başlamış. Artık her gün salıncağın başında oturup oradan hiç ayrılmaz olmuş. Kocası akşam eve gelince, karısını hiçbir iş yapmamış olarak salıncağın başında buluyormuş. Adam, karısına:

“Hiç tahta parçasından çocuk olur mu?” dediyse de söz dinletememiş. Karısının bu durumuna daha fazla dayanamayan adam, bir gece karısından habersiz bu tahta bebeği pencereden aşağı atmış. Atınca, tahta bebeğin düştüğü yerde o anda bir selvi ağacı meydana gelivermiş. Bu selvi ağacının kendisi gümüşten, kozalakları da altındanmış.

Gel zaman git zaman, yıllar sonra bir gün padişahın oğlu askerleriyle oradan geçerken bu selvi ağacının dibinde incili çadırını kurmuş. Şehzade her gece yatağının başucunda altın şamdan, ayakucunda gümüş şamdan yaktırır, bir masa üzerine de bir tabak içinde tatlı koydururmuş.

Şehzade; bu selvi ağacının dibinde çadırını kurdurduğu günden beri, her sabah kalkınca altın şamdanı ayakucuna, gümüş şamdanı da başucuna getirilmiş, tatlı tabağını da boş bulurmuş. Bu duruma kızan şehzade, her seferinde kapısındaki askeri dikkat etmiyor diye değiştirmiş. Hâlbuki askerlerin hiçbir şeyden haberi olmadığı gibi, incili çadırdaki şehzadenin eşyalarını yerli yerine koyarlarmış. Şehzade, bu işlerin kimin yaptığını anlamayınca geceleyin uyumayıp sabaha kadar beklemeye karar vermiş. Beklerken, gece yarısı incili çadırın tepesi yavaşça açılmış. Oradan içeriye dünya güzeli bir kız girmiş. Kız, önce şamdanların yerini değiştirmiş, sonra tabaktaki tatlıyı yemiş. Tam gideceği sırada, şehzade hemen kalkıp kolundan yakalamış. Birdenbire korkan kız, şehzadenin güler yüzü karşısında sakinleşip gitmemiş. Şehzade, bu kızın güzelliğine hayran olmuş. Ona:

“Güzel kız, ne olur her gece yine gel; ama çabuk gitme ne olur!” demiş. Kız:

“Gelirim şehzadem; ancak gün doğmadan gitmeme lâzım. Yoksa selvi annem beni evlâlıktan atar!” demiş. Şehzade razı olmuş. Böylece kız, her gece çadıra gelip sabaha karşı gitmeye başlamış.

Bir gün padişah, oğluna bir haberci göndererek üç güne kadar dönmesini istemiş. Şehzade, bu habere pek üzölmüş. Üzölmüş üzölmesine; ancak babasının isteğini yerine getirmeye mecbur kalmış. Son gece kıza, babasından gelen haberi söylemiş. Kız bu habere çok üzölmüş. Üzölünce, şehzade dayanamayıp kıza beraber gitmek için ısrar etmiş. Etmiş etmesine; ama kız razı olmamış, selvi annesinden ayrılamayacağını söylemiş. O gece geç vakte kadar oturup konuşmuşlar. Sonra uykuları gelince yatıp uyumuşlar.

Şehzade, sabah erken kalkıp askerleriyle birlikte yola çıkmış. Kız, hala uyuyormuş. Biraz sonra güneş doğmuş, kız uyanmış. Uyanınca bir de görsün? Gün doğmuş. Güzel kız, incili çadırdan çıkıp etrafına bakınmış, kimseleri görememiş. Başlamış ağlamaya... Ağlaya ağlaya selvi annesine gitmiş. Ona:

“Canım selvi anneciğim, bir kusur ettim. Beni affet, içeriye al!” demiş. Selvi anne kızı kabul etmemiş, kovmuş. Güzel kız gözlerinden süzülen yaşları silerek oradan uzaklaşmış.

Az gitmiş uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş. Yolda bir çobana rastlamış. Ona yalvarıp onun elbisesini istemiş. Çobanın elbisesini alıp giymiş. Yine yürümeye başlamış. Giderken, şehzadenin memleketine varmış. O sırada sarayın penceresinde oturan şehzade, oradan geçen çoban kılığına girmiş kızı görmüş ve ona seslenmiş:

“Böyle nereden geliyorsun?” diye. Çoban kılığındaki kız, şehzadeyi tanımış; ancak kendini saklamış. Ona:

“Altın Kozalaklı Gümüş Selviden!” diye cevap vermiş. Bu cevap karşısında hem şaşırın hem de sevinen şehzade, hemen çobanın yanına gidip ellerine sarılmış:

“Söyle bana orada ne gördün?” Çoban kılığındaki kız:

“İncili çadır kurulu gördüm, keten gömlek dürölü gördüm, yâr yârinden ayrılmış, ah edip ağlar gördüm!” demiş. Bu sözlerden orada neler olduğunu anlayan şehzade, çok üzölmüş. Çoban kılığındaki kıza, ölünceye kadar yanında kalmasını söylemiş. Kızın maksadı da bu olduğundan sarayda kalmayı kabul etmiş. Şehzade, çoban kılığındaki kızı yanından hiç ayırmaz, ona sürekli geldiğı yerde daha başka neler gördüğünü sorarmış.

Aradan zaman geçmiş, bir gün padişah, oğlunu evlendirecek olmuş. Selvi annenin kızına âşık olan şehzade, bu duruma çok üzölmüş. Düğün günü gelmiş çatmış. Şehzade, babasının kendisine eş olarak seçtiğı kızla evlenmiş. Düğün bitince

herkes odasına çekilmiş. Çoban kılığındaki kız, buna dayanamayıp başlamış odasında ağlamaya. Sonra çoban elbisesini çıkarıp saçlarını çözmüş. Bu sırada şehzade, çoban kılığındaki kızı merak edip onun yanına gelmiş. Odaya girince bir de ne görsün? İçeride çoban yerine selvi annenin kızını görmüş. Şehzade, sevincinden hemen kıza sarılmış. Çobanın, sevdiği kız olduğunu anlamış. Hemen gidip evlendiği kızı evine göndermiş. Sonra yeniden bir düğün yapıp sevdiği kız ile evlenmiş.

Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine...

Huriye Atasayar

31. BILLUR KÖŞK

Bir varmış bir yokmuş, zamanın birinde bir ülkenin çok zengin bir padişahı varmış. Bu padişah, çok adaletli bir padişahmış. Tüm halkı, barış ve mutluluk içinde yaşarmış. Ancak bu padişahın büyük bir derdi varmış; hiç çocuğu olmuyormuş. Bu yüzden hep mutsuzmuş ve hiç yüzü gülmüyormuş.

Bir gün padişahın karısı bir çocuk doğurmuş. Bu çocuk, çok güzel bir kız çocuğuymuş. Padişah buna pek sevinmiş. Gel zaman git zaman, kız büyüyüp serpilmiş. Dünya güzeli bir genç kız olmuş. Padişah, başka çocuğu olmadığından kızının bir dediğini iki etmez, her istediğini yaparmış.

Kız, bir gün babasından bir dilekte bulunmaya karar vermiş. Bu dileği denizin üstüne kurulmuş güzel bir köşkmüş. Babasına:

“Babacığım, bana şu deniz üzerinde billur bir köşk yaptırmanı diliyorum. Öyle güzel olsun ki, dünyada eşi benzeri bulunmasın!” demiş. Padişah, biricik kızının dileğini hemen kabul etmiş ve mimar başına köşkü yapması için emretmiş. Bir sene içinde köşk tamamlanmış. Billur köşk öyle güzel olmuş ki, görenler bakmaya doyamamış. Padişahın kızı çok mutlu olmuş ve yanına birkaç cariye alıp köşke yerleşmiş.

Billur köşkün şöhreti, tüm komşu ülkelere de yayılmış. Öyle ki, bir başka ülkenin hükümdarının oğlu, bu köşkün namını duymuş ve bir gemi hazırlatıp billur köşkü görmek için yola koyulmuş. Az gitmiş uz gitmiş ve billur köşke varmış. Köşkü görünce hayretler içinde kalmış. Akşam olunca, gemiyi köşkün yanına demirletmiş ve şehzade güverteye çıkmış. Bu sırada, hava almak için köşkün balkonuna çıkan padişahın güzeller güzeli kızı ile göz göze gelmişler. Görür görmez birbirlerine âşık olmuşlar. Şehzade, çok şımartılmış bir padişah oğluymuş. Hemen billur köşke gidip padişahın kızıyla görüşmüş. Ona:

“Ey billur köşkün güzel kızı, ben sana âşık oldum! Gel seni memleketime götüreyim. Orada seninle evlenip birlikte yaşayalım!” demiş. Bu sözler karşısında şaşırان kız, çok utanmış. Utancından, bir şey söylemeden şehzadenin yanından ayrılmış. Şehzade, kızın kaçtığını görünce reddedildiğini düşünüp demir almış ve memleketine geri dönmüş.

Padişahın kızı, şehzadenin gittiğini görünce çok üzölmüş ve bu davranışına çok iççerlemiş. İççerlemiş iççerlemesine; ancak şehzadeye olan aşkından, babasına bir

gemi yaptırtmasını isteyip bu gemiyle şehzadenin memleketine gitmiş. Şehzadenin sarayını, emrindeki adamlarına buldurtmuş. Bu sarayın yanından bir konak kiralatıp bu konağa yerleşmiş. Sonra konağın penceresinin önüne oturup beklemeye başlamış. Amacı, şehzadeyi kendine âşık etmekmiş.

O bekleyedursun, bu sırada şehzade, sarayın yanındaki konağa yeni birilerinin taşındığını duyup pencereden konağa şöyle bir bakmış. Bakınca ne görsün? Dünya güzeli bir kız görmüş. Tabi bu arada şehzade, aradan zaman geçtiğinden padişahın kızını unutmuş. Pencerede gördüğü bu kızın kim olduğunu merak etmiş. Padişahın kızı, şehzadeyi görünce hemen içeri girmiş, bir daha da şehzadeye gözükmemiş. Şehzade, konakta gördüğü bu güzel kıza âşık olmuş. Günlerce konağı gözlemiş; ancak kızı bir daha görememiş. Aşkından yanıp tutuşmuş. Gidip anasına olanları anlatmış. Anasından, konağa gidip bu kızın kim olduğunu öğrenmesini istemiş. Oğlunun üzülmüne dayanamayan hanım sultan, konağa gitmiş. Gidince, padişahın kızı onu karşılamış. Hanım sultan, padişahın kızını çok beğenmiş. Kendi kendine:

“Bu kız, dünya güzeli bir kızmış. Acaba huyu suyu nasıldır, kimin nesidir!” deyip kızı sınamak için ona bir inci kolye vermiş. Kızın çok sevineceğini sanmış. İnci kolyeyi alan padişahın kızı, kadına teşekkür edip kolyeyi kafesteki papağanın önüne koymuş. Bu duruma şaşırان hanım sultan pek öfkelenmiş; ancak oğlunun hatırı için ses etmemiş. Sonra kıza kim olduğunu sormuş. Kız, bu soruya cevap vermemiş. Cevap gelmeyince hanım sultan, kıza oğlunun kendisini çok beğendiğini ve yüzünü görmek istediğini söylemiş. O vakit, padişahın kızı, hanım sultana:

“Eğer oğlunuz beni görmek isterse, billur köşke gelip görsün yüzümü!” deyip kadını göndermiş. Gönderdikten sonra da, gemisine binip billur köşküne geri dönmüş. Hanım sultan, saraya dönünce oğluna olanları anlatmış. Anlatınca şehzade, padişahın kızını hatırlamış ve yaptığı hatayı anlamış. Hemen gemisini hazırlatıp billur köşke gitmiş. Köşke girip kızı bulmuş ve ondan yaptıkları için af dilemiş. Padişahın kızı, şehzadeyi affetmiş. Şehzade ile padişahın kızı, kırk gün kırk gece süren bir düğünle evlenmişler.

Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine...

Ümmügülsüm İnal

32. KÜÇÜK OĞLAN İLE DEVLER

Evvel zaman içinde kalbur saman içinde, develer tellâl, sinekler berber iken, ben babamın beşiğini tıngır mıngır salları iken bir adamın üç oğlu varmış. Bu adam bir gün hastalanıp ölmüş.

Aradan zaman geçmiş, bir gün eve yiyecek getirmek için üç oğlan ava çıkmış. Akşama kadar ormanda dolaştıkları halde, bir türlü av bulamamışlar. Hava kararınca, ormanın bir kenarına çekilip uzanmışlar. İki büyük kardeş, hemen uyumuş. En küçükleri ise uyuyamamış. Oturup karanlıkta etrafına bakınmaya başlamış. Bu sırada gözüne bir ışık gözükmüş. Belki yiyecek bir şey bulurum diye ışığın geldiği yöne doğru yürümeye başlamış.

Işığın geldiği yere varınca bir de ne görsün? Büyük bir ocağın üzerinde kocaman bir kazan kaynıyor. Taşları üst üste koyup çıkmış, kazanın içine bakmış. Kazanın içinde insan eti varmış. Küçük oğlan çok korkmuş. Hemen üst üste koyduğu taşlardan inmeye başlamış. İnerken, sağdan soldan kırk tane dev çıkıvermiş ortaya. Küçük oğlan, korkudan az daha dilini yutacaktı. Kaçamayacağını anlayınca, durmuş. Devler, dişlerini göstere göstere oğlanın yanına gelmişler. Ona:

“İnsanoğlu, burada ne arıyorsun?” diye sormuşlar. Küçük oğlan:

“Hiç, ne arayacağım, gezmeye gelmiştim!” demiş. Devlerin başı:

“Burası gezme yeri değil, kazanda pişme yeridir. Şimdi seni de kazana atacağız. Eğer bu kazana girmekten kurtulmak istiyorsan, kazanı içindeki insanlarla beraber yere indirip tekrar ocağa koyman lâzım!” demiş. Küçük oğlan, kırk tane devin kaldırdığı bu kazanı nasıl kaldıracağını düşünmeye başlamış. O böyle düşünürken, devlerin başı ona:

“Şimdi bizim uyku zamanımız geldi. Hepimiz şurada yatıp uyuyacağız. Biz uyuduktan sonra sen hiç gürültü etmeden kazanı yere indir, sonra tekrar ocağa koyarsın!” demiş. Sonra devlerin hepsi bir kenara yatıp horuldamaya başlamışlar. Gök gürültüsüne benzeyen horultu sesleri, yeri zangır zangır sallıyormuş. Onlar horladıkça yer sallanmış, yer sallandıkça da kazan ocakta yerini değiştirmiş.

Ertesi sabah uyanan devler, küçük oğlanı hemen yakalamışlar. Ona:

“Kazanı yere indirip tekrar koydun mu?” diye sormuşlar. Oğlan:

“Evet, koydum. İnanmazsanız bakın. Kazanı yerine koyarken dikkat etmemişim, kazanın yeri değişmiş!” demiş. Devler, şaşırıp hemen kazanın başına

üşüşmüşler. Kazanın ayaklarının biraz yer değiştirdiğini görünce, bunu oğlanın yaptığını sanıp ona dokunmamışlar. Bu defa küçük oğlana başka bir şart koşmuşlar. Ona bir köşk göstererek:

“Biz yıllardır burada yaşıyoruz; ancak şu köşkün kapısını bir türlü bulamadık. Eğer bulursan sana bir şey yapmayız. Bulamazsan seni bir lokmada yutuveririz!” demişler. Küçük oğlan, çaresiz köşkün yanına gidip etrafında dolaşmaya başlamış; ancak kapısını bir türlü bulamamış. Sonra devlere demiş ki:

“Bana bir torba büyük çivi ile bir çekiç getirin!” Devin biri hemen koşup çivilerle çekiç bulup gelmiş. Küçük oğlan, çivileri köşkün duvarına çakarak merdiven yapmış ve bu merdivenden evin çatısına çıkmış. Köşkün bacasından içeriye girmiş. Başlamış odaları dolaşmaya. Büyük odaların birinde beş yatak görmüş. Bu yatakların birinde ihtiyar bir adam, diğerinde ihtiyar bir kadın, ötekilerde de üç kız yatıyormuş. Hepsinin, biri başuçlarında diğeri ayakuçlarında olmak üzere ikişer mum yanıyormuş. Yatakların yanındaki tepsilerde de birer tabak yemek varmış. Küçük oğlan, beğendiği yemekleri yemiş, her yatağın başucundaki mumu da söndürmüştü. Adamın yatağının yanındaki duvarda asılı duran kılıcı almış. Gürültü etmeden odadan çıkmış. Geldiği gibi bacadan çıkarak devlerin yanına dönmüş.

Onlara köşkün kapısını bulduğunu, arkasından gelmelerini söylemiş. Devler, koca merdivenlerini getirip köşke dayamışlar. Küçük oğlan bacadan içeri girerek aşağıda kılıç elinde beklemeye başlamış. Yukarıdaki devlere birer birer inmeleri için seslenmiş. Köşkün bacası çok büyük olmasına rağmen devler zor sığıyorlarmış. Onun için bacadan baş aşağı inmeye başlamışlar. Küçük oğlan, bacadan inen her devin başını kılıçla bir vuruşta koparıyormuş. Bu şekilde kırk devin başını koparmış. Sonra oradan çıkıp kardeşlerinin yanına dönmüş. Bakmış, kardeşleri hâlâ uyuyorlarmış. O da yatıp uykuya dalmış.

Biz gelelim köşke: Sabah olunca köşkün içindekiler uyanmışlar. Adam bakmış ki, her tarafta bir değişiklik var. Mumlar sönmüş, yemeklerin en güzelleri yenmiş. Bir de bacanın altında cansız yatan kırk devi görünce, iyice şaşırılmış. Devleri kimin öldürdüğünü düşünmeye başlamış. Köşkün her tarafını aramış, kimseyi bulamamış. O zaman kendi kendine:

“Köşkümün yanına bir hamam yaptırayım. Geleni geçeni parasız yıkatayım. Fakat yıkananlar para yerine başlarından geçenleri anlatsınlar. Belki bu işleri yapanı

bulurum!” demiş. Adam, ertesi günü birçok usta getirtip hamamı yaptırmaya başlamış. Bir hafta içinde güzel bir hamam yaptırmış. Duyan gelmeye başlamış. Her gelen parasız yıkanıyor, başından geçenleri hamam sahibine anlatıyormuş. Uzun zamandır ormanda avlanıp geceleri ormanda yatan üç kardeş de bir hamam yapıldığını duymuş. Onlar da hemen gidip hamamda güzelce yıkanmışlar. Çıkmadan önce hamam sahibine başlarından geçenleri anlatmaya başlamışlar. İlk önce büyük oğlan, sonra ortanca oğlan hikâyesini anlatmış. Sıra küçük oğlana gelmiş. O da devleri nasıl kandırıp öldürdüğünü bir bir anlatmış. Aradığını bulan hamam sahibi:

“İşte, ben de seni arıyordum. Sen ne cesur bir adammışsın be oğlum! Doğrusu kırk devin kafasını nasıl kestiğine bir türlü aklım ermedi. Sen bizi onlardan kurtardın. Onun için sana kızımın birini veriyorum. Diğer kızlarımı da kardeşlerine vereceğim!” demiş.

Üç oğlan, kırk gün kırk gece süren bir düğün yapıp adamın kızlarıyla evlenmişler. Sonsuza kadar mutlu yaşamışlar. Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine...

Huriye Atasayar

33. KARA KOYUN

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde kalbur saman içinde, develer tellal iken pireler berber iken, ben babamın beşiğini tıngır mıngır salları iken zengin bir ağanın bir çobanı varmış. Bu çoban her gün ağanın koyunlarını güder, geçimini bununla sağlarmış.

Bu ağanın bir de dünya güzeli bir kızı varmış. Çoban bu kıza âşık olmuş. Çoban kıza âşık olur da, kız ona karşı boş olur mu? Kız da çobana âşık olmuş. Ancak ne çare? Kız ağa kızı, oğlan ise fakir bir çobanmış. Bu yüzden kıza ağadan istemeye çekinirmiş.

Gel zaman git zaman bir gün çoban tüm cesaretini toplamış ve ağadan kızını istemiş. Ağa önce bu duruma çok kızmış; ancak sonra çobana:

“Sana kızımı bir şartla veririm” demiş. Çoban, ağaya şartını sormuş. Ağa:

“Üç bin koyuna üç gün boyunca su içirmeden tuz yedireceğim. Eğer bu koyunları kavalınla dereden hiç su içirmeden geçirirsen, sana kızımı vereceğim!” demiş. Çoban düşünmüş taşınmış, ağanın şartını çaresiz kabul etmiş.

Ağa, üç gün boyunca hiç su vermeden koyunlara tuz yedirmiş. Sonra koyunları dereye salmış. Bu sırada çoban, kavalını alıp çalmaya başlamış. Çoban kavalı çaldıkça, koyunlar dereden ağızlarına su değdirmeden birer birer geçmeye başlamışlar. Sırayla bütün koyunlar dereden ağızlarına su değdirmeden geçmiş; ancak bir tek kara koyun, tam derenin ortasına gelince ağzını suya değdirip su içmeden karşıya geçmiş. Bunu gören ağa şaşırarak, neden kara koyunun ağzını suya değdirip çektiğini sormuş. Çoban, biraz mahcup bir ifadeyle:

“Ağam, kızınla bir defasında buluştuğumuzda kızını öpmüştüm. Bunu da sadece kara koyun görmüştü. Bu yüzden kara koyun, ağzını suya değdirip de geçti!” demiş. Bunu duyan ağa, çobana:

“Tamam, sınavı geçtin ve kızımı hak ettin. Kızımı sana verdim gitti!” demiş ve kızını çobana vermiş. Ağa, düğün dernek kurdurmuş. Çoban ile ağanın kızı kırk gün kırk gece düğün yapıp evlenmişler. Çok mutlu yaşamışlar.

Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine...

Mehmet Eroğlu

34. SİHİRLİ YÜZÜK

Bir varmış bir yokmuş, zamanın birinde bir kadının bir oğlu varmış. Bu oğlan, yüzüğünü uykuda kimin parmağına takarsa onun düşüncelerini öğrenebilirmiş.

Oğlan evlenme yaşına gelince, anasına evlenmek istediğini söylemiş. Kadın, oğlunun evlenmek istediğini öğrenince başlamış ona kız aramaya. Ararken, padişahın arabacı başının kızı olduğunu öğrenmiş. Bu arabacı başının kızının saçları sırmadan, dişleri de incidenmiş. Kadın, saraya gidip arabacı başından kızını istemiş. Arabacı başı:

“Kızım dilerse, evlendireyim!” diye cevap vermiş. Arabacı başı, kızının gönlünü razı ettikten sonra, bir gün kendi aralarında nişan yapmışlar. İki nişanlı odada yalnız kaldıkları bir sırada, oğlan parmağındaki yüzüğünü çıkararak:

“Sevgili nişanlım, bu yüzüğü sana hediye etmek isterim. Bana babamdan kalmıştır!” deyip kızın orta parmağına takmış. Takar takmaz, kız orada uyuyakalmış. Uyuyunca oğlan, kulağını kızın kalbine koyup dinlemeye başlamış. Kızın kalbi diyormuş ki:

“Ben hastalıklı bir kızım. Bu delikanlı, sırma saçlarıma, inci dişlerime aldanarak benimle evlenmek istedi. Benim gibi hasta bir kızla evlenirse, ona yazık olacak!” Oğlan, kızın hasta olduğunu öğrenince üzülmüş; fakat doğruyu söylediğinden onu takdir etmiş. Yüzüğü kızın parmağından çıkararak kızı uyandırmış. Kıza:

“Sevgili nişanlım, birisi bana senin hasta olduğunu söylemişti. Doğru mu?” diye sormuş. Kız:

“Evet, doğru. Ben de bunu sana söylemediğim için üzülüyordum!” demiş. Oğlan:

“O halde ikimizin de sağlığı için evlenmemeliyiz. Doğruyu söylediğin için sana teşekkür ederim!” demiş. Sırma saçlı, inci dişli kız, oğlandan ayrılarak evine dönmüş. Babası ile görüşükten sonra nişan yüzüğünü oğlana göndermişler.

Oğlanın annesi, bu defa oğluna başka bir kız aramaya başlamış. Ararken, padişahın kuşçubaşısının kızı olduğunu öğrenmiş. Bu kuşçubaşının kızının güldükçe yanaklarında güller açar, ağladıkça gözlerinden inciler dökülürmüş. Kadın, saraya gidip kuşçubaşının kızını istemiş. Kuşçubaşı, kızını oğlana vermiş. Kızla oğlan nişanlandıktan sonra yalnız kalmışlar. Oğlan, kıza:

“Babamdan kalan bu yüzüğü sana hediye etmek isterim!” deyip kızın parmağına yüzüğü takmış. Takar takmaz kız uyuyuvermiş. Uyuyunca oğlan, kulağını kızın kalbine koyup dinlemeye başlamış. Kızın kalbi diyormuş ki:

“Ben dünyaya gelince anam ölmüş. Bana kimse süt vermemiş. Babam çaresiz kalınca, bana eşek sütü içirmiş. Bu yüzden sağlığım çok iyidir; ancak bende eşek inadı vardır. Çok inatçı biriyimdir!” Oğlan bu sözleri duyunca, kızı istememiş. Yüzüğü, kızın parmağından çıkarmış. Çıkarınca kız uyanmış. Oğlan, kıza:

“Arkadaşlarından senin inatçı biri olduğunu öğrendim. Doğru mu?” diye sormuş. Kız:

“Doğru söylemişler. Ben de sana söylemeye çekinmiştim!” demiş. Oğlan, çaresiz olarak bu kız ile de evlenememiş. Bir gün annesine:

“Anne, iyi bir kız aramakla bulamayacağız. En iyisi bugün buradan hangi kız geçerse, onunla evleneyim!” demiş. Kız aramaktan yorulan kadın, oğlanın bu düşüncesini kabul etmiş. Pencerede beklemeye başlamışlar. Beklerken, bir de bakmışlar ki, kapının önünden bir kız geçiyor. Sırtındaki odunları taşımaktan yorulan kız, dinlenmek için bir kenara oturmuş. Kadın hemen kızın yanına gitmiş ve ona:

“Kızım, gel de bizim evde dinlen. Çok yorulmuşsa benziyorsun!” demiş. Güzel yüzlü, fakir kız, sevinerek içeriye girmiş. İçerde biraz dinlendikten sonra kadın, kıza:

“Seni oğluma almak istiyorum. Beni evine götür de seni annenden isteyeyim!” demiş. Bu sözler kızı utandırmış. Kadınla beraber çıkarak kızın evine gitmişler. Kızın annesi, kızının evlenip de odun taşımaktan kurtulacağını öğrenince çok sevinmiş. Kızını, oğlana vermiş.

Çok geçmeden, oğlan ile kız, kırk gün kırk gece süren bir düğünle evlenmişler. Evlendikleri gece kız uyuyunca, oğlan yüzüğü kızın parmağına takıp kalbini dinlemiş. Kızın kalbi:

“Ben, fakir bir kadının kızı olduğum halde yiğit bir delikanlıyla evlendim!” diyormuş. Bu sözler, oğlanın pek hoşuna gitmiş. O günden sonra, bu aile mutlu yaşamaya başlamış.

Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine...

Melahat Yıldırım

35. KELOĞLAN'IN SİHİRBAZLIĞI

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde kalbur saman içinde develer tellal iken pireler berber iken ben babamın beşiğini tıngır mıngır salları iken bir Keloğlan varmış. Bu Keloğlan'ın bir de anası varmış. Keloğlan çok tembelmiş. Her gün bir ağacın altına oturur, akşama kadar gelen geçeni izlermiş. Keloğlan'ın anası bu duruma pek üzülürmüş ve oğluna:

“Kel oğlum keleş oğlum, ne olacak senin bu halin? Sen çalışmazsan ne yer ne içeriz? Evlenme çağın da geldi, kim evlenir seninle?” dermiş. Keloğlan da anasına padişahın kızıyla evleneceğini söylemiş. Sonra da anasının:

“Aman anam canım anam, padişahın kızını bana isteyiver!” diye başının etini yermiş. Keloğlan yine bir gün anasına:

“Aman anam canım anam ne olursun gidip bana padişahın kızını isteyiver!” demiş. Anası, oğluna:

“Sen şaşırdın mı a oğul, Padişah bu dediğini duysa boynunu vurdurur!” demiş. Keloğlan da:

“Padişah iyi kalpli biriymiş, aman anam canım anam sen bilirsin” demiş. Anası:

“A benim keleş oğlum bizim gibi beş parası olmayan insanlara hiç padişah kız verir mi?” demiş. Keloğlan, anasına yine ısrar edince, anası oğluna kıyamamış ve en güzel elbisesini giyip düşmüş yola.

Gide gide padişahın sarayına varmış. Kadıncağz korka korka da olsa oğlunun dediğini yapıp Allah'ın emriyle padişahın kızını istemiş. Padişah gerçekten iyi kalpliymiş. Kadının söylediklerine önce gülmüş, sonra ona:

“Sen git, oğlun gelip derdini kendi söylesin, korkma oğluna bir şey yapmam!” demiş. Kadın rahatlamış ve hemen eve gidip olanları oğluna anlatmış. Keloğlan, anasının anlattıklarını duyunca çok mutlu olmuş ve çok geçmeden padişahın huzuruna çıkmış. Padişahın kızını istemiş. İsteyince padişah, Keloğlan'ın anasını başından savma niyetiyle:

“Oğlun gelsin!” diye söylediğinden Keloğlan'a:

“Madem kızımı istiyorsun, senden bazı isteklerim olacak. Bunları yerine getirirsen, sana kızımı veririm!” demiş. Sonra Keloğlan'dan ülkedeki bütün güzel sesli kuşları bulup kendi bahçesine getirmesini istemiş. Keloğlan, padişahın bu

isteğini duyunca umutsuzluğa düşmüş. Sonra çaresiz padişahın bu isteğini kabul edip düşüne taşına düşmüş yola.

Az gitmiş uz gitmiş, giderken yolda karşısına ihtiyar bir adam çıkmış. Bu adam, Keloğlan’a neden düşünceli olduğunu sormuş. Keloğlan da olanları ona anlatmış. İhtiyar adam, Keloğlan’a:

“Madem padişahın kızını çok istiyorsun o vakit ben sana yardım edeceğim!” demiş. Bunu duyan Keloğlan çok sevinmiş. Sonra ihtiyar adama bu kuşları nasıl bulacağını sormuş. İhtiyar adam:

“Az ilerdeki ormanın sonunda büyük bir selvi ağacı var. Ormandaki bütün güzel sesli kuşlar, her akşam bu ağaca gelip dunerler. Sen kuşlar gelmeden oraya gidip saklanacaksın. Kuşların hepsi selvi ağacının başına gelip ötmeye başlayınca, bağırarak:

‘saçma, kaçma, uçma!’ diyeceksin. Bu sihirli kelimeleri duyan kuşlar, oldukları yerde kıpırdamadan kalacaklar. Sen de böylece kuşları tutup saraya götüreceksin!” demiş. Keloğlan ihtiyar adama teşekkür edip oradan ayrılmış. Sonra ormana gidip oradaki ihtiyar adamın söylediği selvi ağacını bulmuş. Ağacın altına saklanıp başlamış beklemeye. Akşam olunca kuşların hepsi ağacın tepesinde toplanıp başlamışlar ötmeye. Keloğlan, kuşlar ötmeye başlayınca bağırarak:

“Saçma, kaçma, uçma!” demiş. Kuşların hepsi kıpırdamadan oldukları yerde kıpırdamadan kalmışlar. Keloğlan, büyük bir kafese kuşların hepsini koyup doğruca tutmuş sarayın yolunu. Saraya varınca, kafesin kapağını açıp kuşlara:

“saçın, kaçın, uçun!” demiş. Kuşlar uykudan uyanmış gibi sarayın bahçesindeki ağaçların dallarına konup ötmeye başlamışlar. Kuş seslerini duyan padişah, sarayın bahçesine çıkıp kuşları görmüş. Keloğlan, karşısında padişahı görünce:

“Padişahım, isteğinizi yerine getirdim. Şimdi sizden kızınızı istiyorum!” demiş. Kızını Keloğlan’a vermek istemeyen padişah, hemen bir oyun düşünmüş ve ona:

“Sen bu kadar çok kuşu sihir yapıp getirdiğine göre bu kel başına da sihir yapıp saç çıkarabilirsin. Saçların çıkınca sana kızımı vereceğim!” demiş. Padişahın bu sözleri karşısında Keloğlan, çok üzülmüş; ancak çaresiz kabul edip huzurundan

ayrılmış. Keloğlan kendi kendine tasalana dursun, bu sırada padişah da kızını vezirin oğluyla evlendirmek istiyormuş. Bunun için padişah, düğün hazırlıklarını başlatmış.

Gel zaman git zaman, düğün günü gelip çatmış. Bunu duyan Keloğlan, gizlice saraya gelip saklanmış. Sonra davetliler ile gelin salona gelince, Keloğlan kuşlara söylediği:

“saçma, kaçma, uçma” sihirli kelimelerini söyleyivermiş. Söyleyince salonda olan herkes olduğu yerde donup kalmış. Keloğlan da alıp başını gitmiş oradan. Bu duruma üzülen padişah, büyüünün bozulması için ülkedeki bütün sihirbazları toplamış. Fakat hiçbiri bu büyüü bozamamış. Hepsî padişaha:

“Padişahım, siz sözünüzde durmadığınız için bu büyü bozulmuyor. Eğer siz sözünüzde durup kızınızı Keloğlan’a verseydiniz bunların hiçbiri başınıza gelmezdi. Tek çaresi, kızınızı Keloğlan ile evlendirmektir!” demişler. Çaresiz kalan padişah, Keloğlan’ı bulmaları için adamlarını salmış. Padişahın adamları, Keloğlan’ın evine gidip Keloğlan’ı saraya getirmişler. Keloğlan’ı karşısında gören padişah, çok sevinmiş ve ona:

“Keloğlan ben ettim sen etme. Kızımı kurtarırsan söz, kızım senin olsun!” demiş. Padişahın sözünü alan Keloğlan:

“saçın, kaçın, uçun” sihirli kelimelerini söyleyip kızı ve davetlileri dondukları yerden kurtarmış. Kızının kurtulmasına sevinen padişah, sözünde durmuş ve kızını Keloğlan’a vermiş. Kırk gün kırk gece süren bir düğünle Keloğlan ve padişahın kızı evlenmiş.

Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine...

Huriye Atasayar

36. ADAMIN ÜÇ KIZI

Bir varmış bir yokmuş, bir adamın üç tane kızı varmış. Bu adam kızlarını pek severmiş. Bir gün adamı askere çağırmışlar. Adamcağız bu duruma çok üzölmüş. Üzgün üzgün evine gelmiş. Gelince, babasını üzgün gören evin büyük kızı, babasına:

“Babacığım neden üzgünsün?” diye sormuş. Adam:

“Kızım beni askere çağırıyorlar, ondan üzgünüm!” demiş. Büyük kız:

“Aman baba, buna mı üzölüyorsun? Ben de beni istemeye geleceklerini zannedip ondan üzöldüğünü sandım!” deyip babasının yanından ayrılmış.

Aradan biraz zaman geçmiş, sonra evin ortanca kızı babasının yanına gelip:

“Babacığım neden üzgünsün?” diye sormuş. Babası:

“Kızım beni askere çağırıyorlar, ondan üzgünüm!” demiş. Ortanca kız da babasına:

“Aman baba, buna mı üzölüyorsun? Ben de beni istemeye geleceklerini zannedip ondan üzöldüğünü sandım!” deyip o da babasının yanından ayrılmış. Adam, kızlarının söylediklerine kızmış; ancak ses etmemiş. Aradan biraz daha geçince, bu defa da evin küçük kızı gelmiş ve babasına:

“Babacığım neden üzgünsün?” diye sormuş. Adam, büyük kızı ile ortanca kızının söylediklerine kızdığından küçük kızına:

“Kızım, siz benimle eğleniyor musunuz?” deyip kızmış. Küçük kız, babasının kızmasına aldırmış etmeyip babasına:

“Babacığım, hele sen bir anlat!” demiş. Kızının ısrarlarına dayanamayan adam:

“A kızım, beni askere çağırıyorlar. Üzüntüm bundandır!” demiş. Küçük kız:

“Aman baba üzöldüğün şeye bak. Ben senin yerine askere giderim. Sen yeter ki bana bir at al!” demiş. Adam, kızının bu söylediklerine çok sevinip ona:

“Hay çok yaşa kızım sen! Beni büyük bir dertten kurtardın.” demiş. Sonra pazara gidip bir at alıp gelmiş. Küçük kız, askerde kimse onun kız olduğunu anlamasın diye erkek kılığına girmiş. Sonra babasının aldığı ata binip çıkmış yola.

Az gitmiş uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş. Varmış asker ocağına. Erkek kılığına girince, kimse onun kız olduğunu anlamamış. Ancak aradan biraz zaman geçince, asker arkadaşları onun kız olduğunu anlamışlar. Bunu ortaya çıkarmak için

de her türlü oyunu düşünmüşler. Bunun için önce kızı, incir bahçesine götürüp ne kadar incir yiyebileceğine bakmışlar. Herkes çokça incir yerken, kız bir tane incir yiyebilmiş. Fakat kızın yediği incir sayısından, kız olduğunu ortaya çıkaramamışlar. Sonra arkadaşları, kızı gül bahçesine götürmüşler. Herkes çokça gül toplarken, kız yine bir tane gül toplamış. Kız olduğunu ortaya çıkarmak için arkadaşları ona:

“Neden daha çok gül toplamıyorsun?” diye sormuşlar. Kız da onlara:

“Arif isen bir gül yeter kokmaya, sıgır isen gir bahçeye yıkmaya!” demiş. Buradan da kız olduğunu ortaya çıkaramayınca, kızı bu defa da inci bahçesine götürmüşler. Arkadaşları, buradan topladıkları incileri evlenecek oldukları kıza vereceklermiş. Yine herkes çokça inci toplarken, kız bir tane almış. Kızın asker arkadaşları, buradan da onun kız olduğunu ortaya çıkaramayacaklarını anlamışlar ve onunla uğraşmaktan vazgeçmişler.

Gel zaman git zaman, terhis günü gelip çatmış. Herkes terhis olup evinin yolunu tutmuş. Küçük kız da terhis olup evine dönmüş. Dönünce adam, kızının sağ salim dönmesine çok sevinmiş. Bu arada adam, küçük kızı fedakârlık edip de kendisinin yerine askerlik yaptığından ona:

“Kiminle istersen, seni onunla evlendireceğim!” diye söz vermiş. Aradan zaman geçmiş; bir gün küçük kızın asker arkadaşlarından biri, kızın köyünde gül satmaya gelmiş. Kızın evinin önünde başlamış bağırmaya:

“Gülüverene gül vereceğim!” diye. Kızın ablaları, gül satıcısının sesini duyunca hemen almak için inmişler aşağıya. Ablaları çok somurtkan olduklarından, gül satan oğlana gülmemişler. Onlar gülmeyince, oğlan da onlara gül vermemiş. Bu sırada küçük kız da pencereden gülüvermiş. Oğlan kızın güldüğünü görünce hemen ona:

“Aşağıya gelersen sana gül veririm!” demiş. Kız aşağıya inmiş ve gülü alırken yine gülüvermiş. Gülünce oğlan, küçük kızın dişinin arasında kalan incir çekirdeğini görmüş. Görünce de, kızın asker arkadaşı olduğunu anlamış. Oğlan, kıza âşık olmuş. Küçük kız da zaten askerdeyken, oğlana âşık olmuşmuş. Hemen Allah’ın emri ile oğlan, küçük kızı babasından istemiş. Babası da kızına söz verdiği için küçük kızı oğlana vermiş.

Oğlan ile kız kırk gün kırk gece süren bir düğünle evlenmişler. Evlenince de oğlan, askerdeyken inci bahçesinden topladığı incileri kıza vermiş. Oğlan ile kız, sonsuza kadar mutlu yaşamışlar.

Ali  zt rk

37. ERERE

Evvel zaman içinde bir ailenin bir kızı varmış. Bu kızın adı Erere imiş. Bu kız doğduğu bir günden beri sürekli ağlarmış. On beş yaşına gelmiş, on beş sene hiç susmadan ağlamış. Bir gün bu ailenin bir komşusu demiş ki:

“Bu kızın ağlamaması için evin damına kızla beraber kırk tuluk et ile kırk tuluk su koyun, o zaman ağlaması kesilir!” demiş. Kızın ailesi, çaresiz evin damına kızla beraber kırk tuluk et ile kırk tuluk su koymuş. Sonra da başlamışlar beklemeye.

Akşam olunca bir kuş, gelmiş evin damındaki eti yemiş, suyu içmiş, Erere’yi de alıp bir asker çadırına götürüp gitmiş. Bu askerler, bir padişahın askerleriymiş. Padişahın oğlu da, bu askerlerin komutanıymış. Erere, çadırdaki padişah oğlunun şerbetini içmiş. Yanan lambasını söndürmüştü. Yatan oğlanın yüzünü açmış, kim diye bakmış. Sonra da kuşla beraber evine geri dönmüş. Oğlan sabah kalkınca bir bakmış ki, yüzü açılmış, şerbeti içilmiş, lambası sönmüş. Öfkeyle askerlere:

“Bunu kim yaptı?” diye sormuş. Askerler de haberlerinin olmadığını söylemişler.

Ertesi gün olmuş, kuş Erere’yi yine çadıra getirmiş, Erere yine şerbeti içmiş, yanan lambayı söndürmüştü, oğlanın yüzünü açmış. Bu defa oğlan, uyumamış ve Erere’yi görmüş. Görmüş görmesine, fakat uyuyormuş gibi yapmış. Kuş, Erere’yi tekrar evine geri götürmüştü.

Üçüncü gün olmuş, kuş kızı yine çadıra getirmiş. Erere yine şerbeti içmiş, lambayı söndürmüştü, oğlanın yüzünü tam açarken, oğlan bu defa Erere’yi yakalamış, kolundan çekip yatağa yatırmış. Erere, on beş sene hiç uyumadan ağladığından yatınca uyuyuvermiş. Oğlan, uyandırmak için uğraşmış, ancak bir türlü uyandıramamış. Ertesi gün olmuş, Erere yine uyanmamış. Bu sırada padişah, oğluna askerlerle beraber:

“Çabuk saraya dön!” diye haber salmış. Oğlan, Erere’yi uyandıramayınca ona bir mektup yazıp yastığının altına bırakmış. Mektupta:

“Uyanınca beni arayıp bul!” demiş ve içine de bir yüzük bırakıp gitmiş.

Erere az yatmış, uz yatmış, sonra uyanmış. Bir bakmış ki, kimse kalmamış. Sonra yastığının altındaki mektubu bulmuş ve okumuş. Mektubun içinde çıkan yüzüğü de parmağına takmış. Orada bulduğu bir asker elbisesini giymiş. Bir de

çobanın birinden bir koyun karnı almış. Onu da kafasına giymiş. Erere artık bir keloğlan olmuş. Sonra oradan ayrılmış, düşmüş yola.

Az gitmiş uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş, bir köye varmış. Oradaki köylülere: “Köyünüzün bir padişahı var mı?” diye sormuş. Köylüler de:

“Var!” demişler. Erere köylülerden padişahın sarayının yerini öğrenmiş ve varmış saraya. Varmış varmasına, ancak padişah mutsuzmuş. Bunun nedeni de deli olan kızymış. Bu kız deli olduğundan her gün birer kız yermiş. Köylü de ona her gün yemesi için bir kız verirmiş. Köylü artık bu durumdan bıkmış usanmış. Padişah da bu duruma çok üzülürmüş. Keloğlan kılığına giren Erere, işin aslını öğrenmek için düşmüş yola. Gide gide gitmiş. Bir bakmış ki, adamın biri kazan da bir şeyler kaynatıyor. Sormuş:

“Ne kaynatıyorsun?” diye. Adam da, Erere’ye:

“Ben padişahın kızını istedim; ama padişah bana kızını vermedi. Ben de padişahın kızının aklını kaynatıyorum, o yüzden padişahın kızı delirdi!” demiş. Keloğlan kılığındaki Erere, adama:

“Sen biraz dinlen, biraz da ben kaynatayım!” demiş. Adam:

“Tamam!” deyip yatmış. Uyuyunca Erere, kaynayan kazanı adamın üzerine devirmiş. Adamı öldürmüş. Ölünce, padişahın kızının aklı yerine gelmiş. Padişah çok sevinmiş ve keloğlan kılığındaki Erere’ye:

“Dile benden ne dilersen!” demiş. Erere de bir şey istememiş ve tekrar düşmüş yola.

Giderken, köyün birinde yaşayan bir koca karının yanına varmış. Bu köye yaralı bir asker gelmiş. Her gün köyden birisi bu askere çorba pişirip ona veriyormuş. Erere de, yaşlı kadına:

“Nine biz de bir çorba pişirip askere verelim!” demiş. Yaşlı kadın da çorbayı pişirip Erere’ye vermiş. Erere yaralı askerin, kendine mektup bırakan padişah oğlu olduğunu anlamış ve tanınmamak için yüzünü karaya boyamış. Parmağındaki yüzüğü de çorbaya atıp oğlanın yanına varmış. Oğlan, çorbayı içmek için kaşığı çorbaya daldırınca yüzük çıkmış. Yüzüğü görünce Erere’ye:

“Kaşın Erere, gözün Erere, yürüyüşün Erere, yüzün neden kara!” demiş. Erere de:

“Vallah bilmez ben Arap!” demiş. Sonra da evine gitmiş. Erere eve giderken, oğlan onu gizlice takip etmiş ve onunla eve gelmiş. Erere yüzünü yıkayınca onu tanımiş. Evlenip mutlu olmuşlar.

Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine...

Huriye Atasayar

38. KADERSİZ DİLBER

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde kalbur saman içinde bir memlekette çok fakir bir karı koca varmış. Bunlar o kadar fakirlermiş ki, başlarını sokacak bir evleri bile yokmuş. Adam, geçimlerini çobanlık yaparak sağlarmış. Bu çobanın karısının hiç çocuğu olmazmış. Çoban ile karısı bu duruma pek üzülmüşlermiş.

Gel zaman git zaman bir gün çobanın karısı hamile kalmış. Karı koca bu duruma pek sevinmişler. Dokuz ay on gün sonra doğum zamanı gelmiş. Gelmiş gelmesine; ancak evleri olmadığından, kadıncağız çocuğunu nerede doğuracağını bilememiş. En sonunda, çaresiz bir hamama gitmiş ve orada çocuğunu doğurmuş. Kadının nur topu gibi bir kız çocuğu olmuş. Tam bu sırada, hamamın duvarı yarılmış ve içeriye üç tane derviş girmiş. Bu dervişlerden birisi kadına:

“Bu kızın adı, Muradına ermeyen Dilber olsun. Başına su dökülünce altınlar saçılsın.” demiş. İkinci derviş:

“Güllükçe yüzünde güller açılsın, ağladıkça gözünden inciler dökülsün.” demiş. Üçüncü derviş de:

“Yürüdüğü yerde çimenler bitsin.” deyip bir bileklik vermiş ve kadına:

“Bu bilekliği çocuğun koluna bağlayın, bunu çıkarmadıkça çocuk ölmesin.” demiş. Sonra dervişlerin üçü de gözden kaybolmuşlar. Gerçekten, çocuğu yıkarken başına su döktükçe altınlar dökülmüş. Ağlayınca gözlerinden inciler saçılmış. Bu sırada bu hamamda doğum yapan başka bir kadın daha varmış. Bu kadın aç gözlü bir kadınmış ve bu çocuğu görüp yakınlaşmak istemiş. Çocuğu, kendi çocuğuyla birlikte emzirmiş. Böylece o da bu çocuğa sütanne olmuş. Çobanın karısı, biriken altın ve incilerden bu kadına da biraz vermiş ve hamamdan çocuğuyla birlikte ayrılmış.

Sonra çoban ile karısı, çocuklarının sayesinde çok zengin olmuşlar. Çok büyük bir konak yaptırmışlar. Kızlarını bolluk içinde nazlı bir şekilde büyötmüşler.

Kız on beş yaşına gelmiş, güzel mi güzel bir genç kız olmuş. O kadar güzelmış ki, bakan gözleri kamaştırırmış. Kızın güzelliği ve ağladıkça inciler, yıkandıkça altınlar saçtığı, yürüdükçe yerde çimenler bittiği dillere destan olup her yere yayılmış. Padişahın oğlu, bir gün bu kızı görmüş ve ona âşık olmuş. Oğlan bu durumu annesine anlatmış ve ona, bu kız ile evlenmek istediğini söylemiş. Bu kızın methini duyan padişahın karısı Hanım Sultan, oğlunu kırmayıp kızı ailesinden

istemeye gitmiş. Kızın anası ile babası, padişahın karısını hemen buyur etmişler ve birlikte hoş sohbete dalmışlar. Bu sırada kız gelip Hanım Sultan'ın elini öpmüş. Hanım Sultan, kızın söylenildiği gibi olduğunu sınamak istemiş. Bu maksatla, kıza:

“Kızı, bir su getir de içeyim!” demiş. Kız suyu alıp getirirken gerçekten bastığı yerlerde çimen bittiğini görmüş ve şaşırıp kalmış. Suyu kızın elinden alırken, usulca kızın kolunu çimdiklemiş. Kız ağlayacak gibi olup gözünden inciler dökülmeye başlamış. Bardaktaki kalan suyu, kızın başına dökmüş ve dökünce altınlar saçıldığını görmüş. Sonra gülünecek bir şey söylemiş. Kız sabredemeyip gülmüş ve yanaklarında güller açılmış. Sultan, hayretler içinde kalmış ve söylenilenlerin doğru olduğunu anlamış. Sonra hemen Allah'ın emriyle kızı ailesinden istemiş. Kızın ailesi, bu teklifi kabul edip kızlarını padişahın oğluna vermişler. Sonra Hanım Sultan onlara:

“Ben şimdi gidip düğün hazırlıklarına başlayayım, siz de arkamdan gelirsiniz. Sonra sarayda düğünü yaparız.” demiş ve oradan ayrılmış.

Saraya varınca olanları kocasına ve oğluna anlatmış. Padişahın oğlu, dört gözle kızın gelmesini ve onunla evlenmeyi beklemiş. Bu sırada kızın annesi kızına güzel elbiseler diktirmiş, bohçalar hazırlatmış. Kızını en güzel şekilde hazırlamış. Hep birlikte saraya gitmek için tam yola koyulacakken, kadıncağız düşüp ayağını kırmış. Bakmış ki bu şekilde gidemeyecek, kızını sütannesiyile birlikte göndermeye karar vermiş. Kadın hemen kızın sütannesine olanları anlatmış ve ondan, kızı saraya götürmesini istemiş. Kızın sütanesi, kendi kızıyla birlikte kızı saraya götürmeyi kabul etmiş. Böylece sütanesi kendi kızı ve emanet edilen kız ile birlikte düşmüş yola.

Giderken kız acıkmış ve sütannesinden biraz ekmek istemiş. Sütanne kıza ekmek yerine susaması için tuzlu pastırma vermiş. Kız yedikten bir müddet sonra susamış ve sütannesinden su istemiş. Sütanne kıza:

“Suyumuz çok azdır, biraz sabret.” demiş. Aradan biraz zaman geçmiş, kız çok susadığından yine su istemiş. Sütanesi ona:

“Bir gözünü çıkarıp verirsen sana su veririm, yoksa vermem!” demiş. Kız, bir süre daha geçtikten sonra susuzluğa dayanamayıp ağlayarak bir gözünü çıkarıp vermiş. Biraz su içmiş. Bir müddet sonra yine susamış ve yine su istemiş. İsteyince, sütanesi bu defa öbür gözünü de istemiş. Kızcağız susuzluktan çaresiz kalınca öbür

gözünü de çıkarıp vermiş. Verince biraz daha su içmiş; ancak iki gözü de kör olmuş. Sütanne, kızın elbisesini çıkarıp kendi kızına giydirmiş ve onu bir dağ başında bırakıp kendi kızıyla birlikte yoluna devam etmiş.

Gide gide saraya varmışlar. Varınca onları karşılayan padişahın karısı şaşkınmış; çünkü karşısında gördüğü kız, daha önceki kıza benzemiyormuş. Sonra içinden:

“Sanki gördüğüm kız, bu kız değildi ya da ben unutkan oldum.” diye geçirmiş. Daha sonra birlikte oturup sohbet etmişler. Sütanne padişahın karısına, gelinin annesinin tam gelecekken düşüp ayağını kırdığını, o yüzden kendisinin gelemediğini anlatmış. Akşam olunca, nikâh kıyılıp düğün yapılmış. Düğün bitince gelinle damat baş başa kalmışlar. Damat gelinin yüzünü açınca şaşırıp kalmış. Bu kız, onun daha önce gördüğü kıza hiç benzemiyormuş. Şehzade kıza:

“Biraz gülsene!” demiş. Kız gülmüş; ancak yanaklarında gül falan açılmamış. Şehzade:

“Senin için, güldükçe yüzünde güller açar diyorlardı; ama sen gülünce gül falan açmadı.” demiş. Kız hemen şehzadeye:

“O, senede bir kere açar!” demiş. Şehzadenin bu durum içine sinmemiş; fakat sesini çıkarmamış. Sabah olunca Hanım Sultan, kızı hamama götürmüş. Kızı yıkarken başından su dökmüş. Su dökülünce altın saçılmamış. Hanım Sultan şaşırılmış; ama bir şey söyleyememiş. Yine saraya dönmüşler. Şehzade ve Hanım Sultan huzursuz olmuşlar; ancak birbirlerini mahcup etmemek için seslerini çıkarmamışlar.

Biz gelelim, dağda tek başına bıraktıkları kıza... İki gözü kör olan kız, dağ başında çok ağlayıp sızlamış. Önünde bir adam boyu inci birikmiş. Oradan geçmekte olan bir avcı, kızı görmüş ve ona neden ağladığını sormuş. Kız ona olanları anlatmış. Avcı, kıza acımış ve biriken incileri bir çuvala doldurup kızı kendi evine götürmüş. Hanımına olanları anlatmış. Avcı ile karısı, kızı kendi kızlarıymış gibi sevip onunla ilgilenmişler.

Gel zaman git zaman bir gün kız gülmüş. Gülünce o vakit yanağında güller açmış. Kız, avcıya:

“Bu gülleri kesip bir sepete koy. Sonra sarayın önüne gidip:

‘Vakitsiz gül satarım!’ diye bağır. Seni çağırıp kaç paraya verirsin derlerse:

‘Parayla değil, bir göze veririm!’ de.” demiş. Sabah olunca avcı, gülleri bir sepete koyup sarayın önüne gitmiş. Sonra:

“Vakitsiz gül satarım!” diye bağırmaya başlamış. Şehzadeye gelin olan kız bunu duyup annesine:

“Anne sokakta vakitsiz gül satıyorlar. Alalım da şehzadeye gösterip işte bugün yanağımda gül açtı diyelim!” demiş. Sonra annesiyle birlikte kapıya koşup gül satan avcıyı çağırmışlar. Avcı hemen kapıya gelmiş. Kız, avcıya:

“Gülü kaç paraya satıyorsun?” diye sormuş. Avcı: “Parayla değil, bir göze veriyorum!” deyince, kız annesine:

“Şu kızın sandıktaki gözlerini çıkarıp verelim de bu gülleri alalım!” demiş. Sonra sandıktaki iki gözü çıkarıp avcıya vermişler ve gülleri almışlar. Avcı hemen evine gidip iki gözü kıza vermiş. Verince kız gözlerini yerine koyup Allah’a tekrar görebilmek için dua etmiş. Kızın duası kabul olmuş ve tekrar görmeye başlamış. Kız çok sevinmiş. Avcının evinde güldükçe güller dökerek, ağladıkça altınlar saçarak yaşarken, zengin olmuşlar. Konaklar yaptırmışlar.

Bir gün kız, avcıya:

“Beni bulduğun dağ başına bir türbe yaptırmanı istiyorum. Bu türbe tamamen şimşirek taşından olsun. İçinde bir altın sanduka, kapıları da gümüşten olsun. Günde bir defa kapıları kendi kendine açılıp kapanırken:

‘Muradına ermeyen dilber!’ diye ses versin.” demiş. Avcı hemen türbeyi yaptırmaya başlamış.

Gelelim saraydaki kıza... Kız gülü aldığı gibi şehzadeye koşmuş. Ona:

“Şehzadem, biraz önce güldüm. Meğer vakti gelmiş, hemen yanağımda bu güller açtı!” demiş ve gülleri vermiş. Şehzade gülü alıp koklamış. Koklayınca, adı Muradına ermeyen dilber olan kız hamile kalmış. Sonra şehzadenin gayri ihtiyari ağzından:

“Gülün geldi, kendin de gelirsin inşallah!” sözleri dökülüvermiş. Kız şehzadenin ağzından bu sözleri duyunca, güllerin kızın yanağında açan güller olduğunu anlamış ve durumu hemen koşup annesine anlatmış. Annesi, kızına:

“Kızın kolundaki bilekliği çıkarıp öldürmemiz lazım.” demiş. Annesi hemen bir cadı karısı bulmuş. Onu tembih edip kızı bulmaya göndermiş. Cadı karısı gezip

soruşturarak avcının konağını bulmuş ve içeri girmenin yolunu aramış. Sonra evin kapısını çalmış. Kapiya çıkan avcının karısına:

“Kızcağızım, çok susadım, çok da yoruldum. Evinizde biraz dinlenmeme izin verir misiniz?” demiş. Kadın kabul etmiş ve içeri almış. Akşam vakti olunca cadı karısı gidecek yerinin olmadığını söylemiş ve orada kalmak istemiş. Ev sahibi hemen kabul edip cadı karısını yatıya misafir etmiş. Gece yarısı olup herkes yatınca, cadı karısı gizlice evin odalarını dolaşmış. Kızın yattığı odaya gelip usulca kolundaki bilekliği çıkarıp koynuna saklamış. Sonra oradan uzaklaşmış. Sabah olunca, ev sahibi misafiri uyandırmaya gittiğinde bir de bakmış ki, misafir gitmiş. Ev sahibi şaşkınmış. Cadı karısı ise doğru saraya gitmiş. Kızın sütannesini bulup bilekliği ona teslim etmiş. Sütanne ve kızı bunu görünce çok sevinmişler.

Diğer tarafta kız, bilekliği çıktığından bayılıp kalmış, sabah uyanamamış. Kız uyanmayınca, avcının karısı merak edip kızı uyandırmaya gitmiş. Uğraşmış; ancak kız bir türlü uyanmamış. Kızın nefes almadığını öğrenince hemen koşup kocasına haber vermiş. Avcı gelip bakmış ki, kızcağız ölmüş. Avcı ile karısı bu duruma pek üzülmüşler. Üzüntüden ertesi günü sabaha kadar ağlamışlar. Sabah olunca avcı, daha önce yaptırdığı gümüş kapılı türbeye kızı götürüp defnetmiş.

Bu arada; gülü kokladıktan sonra şehzade, aşkından sarayda duramamış ve kendini dağlara atmış. Dağ başında bir kayanın başında oturup derin düşüncelere dalmış. Bu sırada uzaktan uzağa bir ses duyar gibi olmuş. Hemen sesin geldiği yere doğru yürümüş:

“Muradına ermeyen dilber!” diye bir türbeden ses çıkıyormuş. Türbeye yaklaşıp türbenin içine girmiş. İçerde bir altın sanduka görmüş ve bu sandukanın kapağını açmış. Açınca bir de ne görsün? Dünya güzeli bir kız. Bu kız, şehzadenin daha önce gördüğü kızmış. Kızın yanında da nur topu gibi bir çocuk varmış ve kızı emiyormuş. Şehzade hayretler içinde kalmış ve çocuğu hemen oradan alıp saraya götürmüştü.

Sarayda karısına çocuğu ağlatmamalarını tembih etmiş. Şehzade bir süre çocukla ilgilendikten sonra çıkıp işine gitmiş. Çocuk odanın içinde dolaşırken çekmeceyi açıp annesinin bilekliğini bulup almış. Alınca, bu sırada içeri giren sütanne, hemen çocuğun elindeki bilekliği kapmak istemiş. Çocuk ağlamaya başlayınca, şehzade hemen içeri girmiş ve bileklik çocuğun elinde kalmış. Fakat

çocuğu yine de susturamamışlar, çocuk sürekli ağlıyormuş. Şehzade çocuğu susturamayınca, çocuğu aldığı türbeye geri götürmüş ve kızın cesedinin yanına bırakmış. Çocuk annesini emmeye başlamış. Bu sırada çocuğun elindeki bileklik, kıza temas etmiş ve kız yavaş yavaş gözlerini açmış. Şehzade bunu görünce çok şaşırmış ve kıza:

“Sen kimsin? Ölü müsün, diri misin?” demiş. Kız bilekliği koluna takmış. Takınca hemen kendine gelmiş ve başından geçenleri şehzadeye anlatmış. Şehzade, kıza:

“Peki, her şeyi anladım da bu çocuk nasıl oldu?” diye sormuş. Kız da:

“Şehzadem, sen benim yanağımdan çıkan gülleri o kadar derin ve içten kokladın ki, ben o vakit hamile kaldım. Bilekliğimi çaldıkları zaman hamileydim. Çocuk, ben sandukanın içindeyken doğmuş.” demiş. Bunu duyan şehzade hemen kıza sarılmış. Sonra birlikte kalkıp doğruca saraya gitmişler. Şehzade kızın sütannesini ve kızını hemen saraydan kovmuş. Sonra kızın annesini saraya getirtmişler. Kırk gün kırk gece düğün yapıp evlenmişler.

Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine...

Huriye Atasayar

39. FATMA İLE FATMACIK

Evvel zaman içinde kalbur saman içinde develer tellal iken sinekler berber iken, ben babamın beşiğini tıngır mıngır sallar iken bir mutlu çift varmış. Bu çiftin Fatma adında bir de kızları dünyaya gelmiş.

Gel zaman git zaman bir gün Fatma'nın annesi ölmüş. Babası çaresiz kalmış ve evlenmeye karar vermiş. O kiminle evleneceğini düşünürken; Fatma'nın teyzesi, Fatma'nın babasıyla evlenmek istemekteymiş. Bu teyzenin Fatmacık adında bir de kızı varmış. Teyzesi bir gün Fatma'ya:

“Babanla evlenirsek annenin yokluğunu anlamazsın, öz annen olurum!” demiş. Fatma da kabul edip babasını ikna etmiş. Böylece babasıyla teyzesi evlenmiş. Evlenmiş evlenmesine ama hiç de işler öyle olmamış:

“Öz annen olurum!” diyen teyzesi üvey anne olmuş. Kendi kızı Fatmacık'ı Fatma'dan üstün tutmaya başlamış.

Gel zaman git zaman, Fatma büyüyüp serpilmiş, güzel mi güzel bir kız olmuş. Teyzesi bütün işleri Fatma'ya yaptırmış. Her gün eline bir parça ekmek verip dağa koyun gütmeye gönderir; evi temizletir, çeşmeden su doldurturmuş. Kızı Fatmacık ile beraber ona eziyet edermiş. Yine bir gün Fatma çeşmeye su doldurmaya giderken yolda bir güle rastlamış. Gül, Fatma'ya:

“Bana bir testi su döküver, sıcaktan pek yandım kavruldum kızım!” demiş. Fatma da güle bir testi su döküvermiş. Gül, Fatma'ya:

“İnşallah benim gibi güzel bir gül olup açıldıkça açılırsın!” demiş. Fatma da gül gibi açılmış, daha da güzel bir kız olup yoluna devam etmiş. Biraz gittikten sonra yolda bir selvi ağacına kavuşmuş. Selvi:

“Fatma bana bir testi su döküver, pek yandım kavruldum kızım!” demiş. Fatma ona da bir testi su döküvermiş. Selvi:

“İnşallah benim gibi boyun uzun olur!” demiş. Fatma selvi boylu uzun mu uzun bir kız olup yoluna devam etmiş. Giderken, yolda susama kavuşmuş. Susam da:

“Fatma bir testi su döküver pek yandım kavruldum kızım!” demiş. Fatma ona da bir testi su vermiş. O da susam tanesi gibi olmasını dilemiş ve eline bir avuç susam vermiş:

“İlerde dev karısı ile karşılaşırsan sana bitlerini ayıklattırır. Ayıkladığın bitleri yemeni söyler. Bu susamları yiyip, bitleri yemiş gibi yaparsın!” demiş. Fatma:

“Tamam!” deyip yoluna devam etmiş. Biraz gittikten sonra yolda dev karısına kavuşmuş. Dev karısı:

“Fatma şu kafamdaki bitleri ayıklayıp da yiyiver kızım!” demiş. Fatma da:

“Tamam!” deyip bitlerini ayıklamış. Bit yerine de susamları yemeye başlamış. Dev karısı, çıtır çıtır seslerini duydukça:

“Oh kızım, dinlendim gittim!” demiş. Fatma’ya da bir çift altın nalın hediye etmiş. Fatma, yoluna devam etmiş. Çeşmeden suyunu doldurup evine dönmüş. Fatma’yı gören teyzesi ile kızı Fatmacık çok şaşırmışlar. Karşılarında dünya güzeli olmuş bir kız görmüşler. Hemen Fatmacık, Fatma’ya nasıl güzelleştiğini sormuş. Fatma da olanları anlatmış. Fatmacık dayanamamış:

“Ben de güzel olurum!” diye çıkmış yola. Az gitmiş uz gitmiş, giderken güle kavuşmuş. Gül:

“Fatmacık, bana bir testi su döküver kızım!” demiş. Fatmacık da:

“Ben güzel olmaya gidiyorum, sana su falan dökemem!” demiş. Gül:

“İnşallah benim dikenlerim gibi çirkin olursun!” deyince, Fatmacık çirkin mi çirkin bir kız olmuş.

Yoluna devam etmiş. Giderken yolda selviye kavuşmuş. Selvi:

“Bir testi su döküver kızım!” demiş. Ona da:

“Dökemem, ben güzel olmaya gidiyorum!” demiş. Selvi de:

“İnşallah benim gibi dallı budaklı olursun!” deyince iyice çirkin mi çirkin bir kız olmuş. Yoluna tekrar devam etmiş. Giderken yolda dev karısına kavuşmuş. Dev karısı:

“Bitlerimi ayıklayıver kızım!” demiş. Fatmacık da:

“Ayıklayamam, ben güzel olmaya gidiyorum” deyince, dev karısı:

“İnşallah benim gibi çirkin biri olursun!” demiş. Fatmacık iyice çirkin bir kız oluvermiş.

Az gitmiş uz gitmiş, en sonunda eve varmış. Annesi bir bakmış ki, Fatmacık çok çirkin bir kız olmuş. Üvey anne buna dayanamayıp iyice öfkelenmiş. Fatma’ya daha da kötü davranmış. Daha çok iş yaptırmış.

Gel zaman git zaman bir gün Fatma altın nalınlarını giyip yine çeşme başına su doldurmaya gitmiş. Güzelliğinden yüzünün şavkı suya yansımış. O sırada orada olan bir Beyoğlu’nun atı, gözüne gelen ışıkla huysuzlaşmış. Fatma da korkudan altın

nalının birini suya düşürüp kaçmış. Beyoğlu, Fatma'ya vurulmuş. Sudaki altın nalını alıp gitmiş sarayına. Köye haber göndermiş:

“Nalının sahibi kimse onunla evleneceğim!” demiş. Herkes nalını denemiş; ama nalın kimseye olmamış. Fatma giyince ayağına olmuş. Beyoğlu kırk gün kırk gece düğün yapıp Fatma ile evlenmiş. Tam Fatma'nın gideceği gün, teyzesi Fatma yerine kızı Fatmacık'ı göndermiş. Beyoğlu gelinin yüzünü bir açmış ki, karşısında çirkin mi çirkin bir kız görmüş. Hemen Fatmacık'ı geri göndermiş. Fatma'yı geri getirtmiş. Bir ömür mutlu yaşamışlar.

Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine...

Ümmügülsüm İnal

40. YEŞİL KUŞ

Evvel zaman içinde kalbur saman içinde bir padişahın güzel bir kızı varmış. Padişah, bu kızını pek severmiş.

Günlerden bir gün, zengin bir adamın oğlu padişahın kızını istemiş. Padişah, oğlan zengin olunca kızının rahat edeceği düşüncesiyle kızını bu oğlana vermeyi kabul etmiş. Kırk gün kırk gece düğün yapılmış, padişahın kızı ile zengin adamın oğlu evlenmişler.

Evlendikleri gece, oğlan kızın kendisini sevip sevmediğini anlamak için bir altın tabağın içine ak üzüm, bir gümüş tabağın içine de kara üzüm koymuş ve kıza:

“Söyle bakalım, bu üzümlerden hangisi tabağına uyuyor?” diye sormuş. Beklemediği bir soruyla karşılaşan kız, tabaklara şöyle bir baktıktan sonra:

“Gümüş tabak içindeki kara üzüm daha güzel görünüyor!” demiş. Oğlan, bu cevaba çok kızmış ve kıza:

“Demek sen beni değil, kapımdaki Arap uşağı sevdin!” demiş. Kız, kocasının söyledikleri karşısında çok şaşırılmış. Oğlan, eline bir sopa almış ve kıza kırk sopa vurmuş. Bir gün böyle, iki gün böyle... Kırk gündür kız, kocasından her gün kırk sopa yemiştir.

Bu sırada o civarda fakir bir koca karının bir oğlu varmış. Bu oğlan bir gün kazandığı para ile bir top kumaş almış ve anasına:

“Ana, bu kumaştan bana gömlekler dik. Ancak bu gömlekleri hiç tasası olmayan birine kestir ki, ben de hiç tasa çekmeden giyebileyim!” demiş. Anası kabul etmiş etmesine; ancak tasasız kim var diye kara kara düşünmeye başlamış. Sonra birden aklına padişahın yeni evlenen kızı aklına gelmiş. Kendi kendine:

“Hem padişah kızı hem de zengin bir adamla evlendi. Ondan tasasız kim olabilir ki?” diye düşünmüş. Koca karı, hemen hazırlanmış. Koltuğuna da bir top kumaşı alıp çıkmış yola. Gide gide padişahın kızının yanına varmış. Kızcağız, kocasından yediği dayaklar yüzünden zorlukla oturabiliyormuş. Fakat gelen misafire belli etmemeye çalışarak:

“Buyurun teyzeciğim, bir dileğiniz mi var?” diye sormuş. Koca karı:

“Ah evladım, benim oğlum bir top kumaş almış. Bu kumaştan gömlek dikmemi istiyor. Fakat gömleği tasasız birine kestir de tasasız giyeyim diyor.

Düşündüm taşındım senden başka tasasız kimseyi bulamadım. Şu kumaştan oğluma birkaç gömlek kesiver!” demiş. Kız:

“Teyzeciğim, dünyada tasasız insan yoktur ki! Ben sana tasamı anlatsam inanmazsın. Onun için bu gece misafirim ol, seni odadaki dolapta saklayayım. Benim nasıl tasam olduğunu o zaman anlarsın!” demiş. Koca karı, padişahın kızının misafiri olmaya karar vermiş. Kızın kocası gelmeden dolaba saklanmış.

Akşam olunca, kızın kocası gelmiş. Gelince kıza:

“Demek sen beni sevmedin de kapımdaki Arap uşağı sevdin!” demiş ve başlamış kızı dövmeye. Kırk sopa vurduktan sonra gitmiş. Zavallı kızın bağırmasına dayanamayan koca karı, dolaptan çıkıp kızın yaralarını sarmış.

Sabah olunca da erkenden kumaşı kestirmeden evine varmış. Olanları bir bir oğluna anlatmış. Oğlan, kızın tasasına pek üzülmüş. Anasına:

“Ana, sen şimdi padişahın kızının yanına git, ona söyleyeceklerimi ilet. Kocası bu akşam onu yine dövmeye gelince ona:

‘Ne seni seviyorum ne de Arap’ı, ben yeşil kuşların dedesini seviyorum!’ desin. Adam, yeşil kuşların dedesini aramaya gidince, kız da ondan kurtulacak!” demiş. Koca karı, hemen padişahın kızının yanına gidip oğlunun dediklerini kıza anlatmış. Sonra da evine dönmüş.

Akşam olunca, kızın kocası yine gelmiş. Tam karısına vuracakken, kız:

“Ne seni seviyorum ne de Arap’ı, ben yeşil kuşların dedesini seviyorum!” demiş. Kız, böyle söyleyince adam çok şaşırılmış. Sonra kızıp yeşil kuşların dedesini bulmak için çıkmış yola.

Az gitmiş uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş. Altı ay bir güz gitmiş, bir çayıra varmış. Orada kocaman bir konak görmüş. Bu konağa girmiş. Konakta dolaşırken, bir kapı bulmuş. Bu kapıyı açınca kendini bir bahçede bulmuş. Bu bahçede ağaçlar, çiçekler, çalılar varmış. Her ağacın dalında, her çiçeğin üstünde, her çalının dibinde birçok yeşil kuş varmış. Odanın sonunda da beyaz sakallı bir ihtiyar oturuyor, bu yeşil kuşlara bir şeyler öğretiyormuş. Kızın kocası, bu gördüğü ihtiyara başından geçenleri bir bir anlatmış. Yeşil kuşların dedesi, oğlana:

“Oğlum, sen haksızsın. Karının hiç kabahati yok. Sen karına fikrini sormuşsun, o da söylemiş. Bunda kızacak bir şey yok ki!” demiş. Oğlan:

“Peki, sen bu kuşları neden burada topladın?” diye sormuş. Yeşil kuşların dedesi:

“Oğlum, bu kuşların her biri haksızlığa uğramış tasalı insanlardır. Nerede tasalı insan varsa, yeşil bir kuş haline sokarak buraya getirir, tasalarını gidermeye çalışırım!” demiş. Sonra oğlana bir çiçek vermiş. Çiçeği karısının başına takmasını, takınca tasalarından kurtulacağını söylemiş. Oğlan, yaptıklarından pişman olmuş. Çiçeği alıp karısının yanına dönmüş. Sonra karısına başına takması için çiçeği vermiş. Kız, çiçeği başına takmış. Takınca birden yeşil bir kuş olup pencereden uçup gitmiş. Oğlan karısına yaptığı haksızlığı anlamış anlamasına; ancak iş işten geçmiş. Bir daha da haksızlık yapmamaya karar vermiş.

Huriye Atasayar

41. AKIL SATIN ALAN ADAM

Bir varmış bir yokmuş; evvel zaman içinde kalbur saman içinde fakir bir adam varmış. Bu adamın sevdiği bir de kız varmış.

Bir gün adam ile bu kız evlenmişler. Evlenmişler evlenmesine; ancak yoksulluk yüzünden adamcağız gurbete gitmek zorunda kalmış. Gurbette iş bulup çalışmaya başlamış. Bir zaman çalışıp para kazanmaya başlamış. Bir gün çalışırken bir ses duymuş. Bu ses dışarıda:

“Akıl satıyorum!” diye bağırان adamın birinden geliyormuş. Adam merak edip akıl satan adamın yanına gitmiş ve bir akıl satın almak istemiş. Bir günde kazandığı parayı verip bir akıl satın almış. Adamın aldığı akıl:

“Dizinden yüksek suya girmel!” imiş. Ertesi günü adam yine çalışırken akıl satan adamın sesini yine duymuş. Adam yine bir günlük kazandığı parayı verip bir akıl daha satın almış. Bu ikinci akıl:

“Üstüne vazife olmayan işlere karışma!” imiş. Ertesi günü adam yine aynı sesi duymuş ve yine gidip üçüncü bir akıl satın almış. Bu üçüncü akıl da:

“Bir olayın nedenini iyice öğrenmeden bir iş yapmaya kalkışma!” imiş.

Gel zaman git zaman, adam yeterince para kazandıktan sonra memleketine dönmeye karar vermiş. Bunun için düşmüş evinin yoluna. Az gitmiş uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş. Giderken, önüne bir dere çıkmış. Bu dereden su akıyormuş. Adam tam bu sudan geçecekken, satın aldığı birinci akıl aklına gelmiş. Hemen gidip ayağını suyun içine sokmuş. Bir bakmış; suyun boyu dizinden yüksekmiş. Sonra bir kenara oturup suyun yüksekliğinin azalmasını beklemiş. Su azalınca dereden yürüyüp geçmiş ve yoluna devam etmiş.

Biraz gittikten sonra hava kararmaya başlamış. Giderken, bir ormana varmış. Adam, ormanın az ilerisinde bir ev görmüş. Kurda kuşa yem olmamak için gidip bu evin kapısını çalmış. Evin sahibi, adamı buyur etmiş ve tanrı misafiri diye ona yemek ikram etmiş. Birlikte yiyip içmişler. Sonra evin sahibi, artan yemekleri yemesi için önce evin köpeğine vermiş. Köpek doyduktan sonra da kalan yemeği, dolapta kapalı duran bir kadının önüne koymuş. Kadın artan yemeği yiyince de ev sahibi kadını tekrar dolaba kapatmış. Adam, ev sahibine neden böyle yaptığını tam soracakken, satın aldığı ikinci akıl aklına gelmiş ve sormaktan vazgeçmiş.

Sabah olunca adam, gitmek için ev sahibinden izin istemiş. Tam gidecekken, ev sahibi:

“Akşamki olayın nedenini neden sormadın?” diye sormuş. Adam da:

“Ben üstüme vazife olmayan işlere karışmam!” demiş. Bunun üzerine ev sahibi başlamış işin aslını anlatmaya:

“Bir gün akşam vakti hanım, babamlara gidelim diye tutturdu. Ben de:

‘Akşam akşam gidilmez, önümüze eşkıyalar çıkar, bizi zorla alıkoyarlar!’ dedim. Dedim demesine; ancak hanıma laf anlatamadım. Gitmek için birlikte çıktık yola. Giderken önümüze eşkıyalar çıkıp yolumuzu kestiler. Bana:

Ya malın ya karın ya da canın!’ dediler. Hanım da: ‘Para ile canımız dursun, beni alın!’ dedi can korkusundan. Eşkıyalar da hanımı aldılar. Ertesi günü hocaya gidip olanları anlattım. Hoca da:

‘Karını sokağa atarsan, kötü yola düşer. Sen en iyisi onu köpeğin artığı ile besle!’ dedi. Ben de öyle yaptım. Sen akşam bana bunun nedenini iyi ki sormadın. Şu karşıda gördüğün mezarlık, bana bunu soranlarla dolu. Sen de sorsaydın, seni de öldürürdüm!” demiş. Sonra da soru sormadın diye adama altınlar, gümüşler vermiş. Bunları alan adam, yoluna devam etmiş.

Gide gide evine varmış. Varınca bir de bakmış ki, evinde genç, yakışıklı bir adam saçını tarıyor. Adam, böyle genç bir delikanlının evinde karısının yanında olmasına çok kızmış ve hemen silahına davranmış. Tam vuracakken, satın aldığı üçüncü akıl aklına gelmiş. Sonra kendi kendine:

“Önce işin aslını öğreneyim de olmazsa ondan sonra vururum!” demiş. Daha sonra neler olup bittiğini hanımına sormuş. Hanımı da başlamış olanları anlatmaya:

“Bey, sen giderken ben hamileydim; ancak hamile olduğumu sen gittikten sonra öğrendim. Sen olmayınca da çocuğumuzu kendi başıma doğurdum. Sen gelene kadar o büyüdü, bu yaşa geldi. Bu gördüğün delikanlı, senin oğlundur!” demiş. İşin aslını öğrenen adam, pek sevinmiş. Kendi kendine:

“İyi ki işin aslını öğrenmişim!” demiş. Sonra hem karısına hem de oğluna sarılıp hasret gidermiş. Ormandaki evin sahibinin verdiği altın ve gümüşlerle zengin olmuşlar. Hep birlikte sonsuza kadar mutlu yaşamışlar.

Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine...

Huriye Atasayar

42. ÜÇ KARDEŞ

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde kalbur saman içinde develer tellal iken pireler berber iken, ben babamın beşiğini tıngır mıngır sallar iken, bir evde üç erkek çocuğuna sahip olan mutlu bir çift yaşamış.

Bir gün bu üç çocuğun anne ve babası ölmüş. Onlar ölünce en büyük kardeşe ahırdaki öküz, ortancaya evdeki kedi, en küçük kardeşe de evin kapısı miras kalmış. Payını alan yola düşmüş. Büyük oğlan az gitmiş uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş. Giderken yolda bir taş kertenkelesine rastlamış. Kertenkeleye demiş ki:

“Ey Taşbaşıoğlu, benim bir öküzüm var, sen bunu alır mısın?” Kertenkele sıcaktan bunaldığı için kafasını emme basma tulumba gibi sallamış. Büyük oğlan da kertenkelenin:

“Alırım” dediğini sanıp ona:

“Öküzü kesip versem sen de bana parasını verir misin?” demiş. Kertenkele yeniden başını sallayınca, büyük oğlan ona inanıp öküzü kesmiş. Sonra oğlan, kertenkeleye:

“Yarın gelsem öküzün parasını verir misin?” demiş. Kertenkele yeniden başını sallayınca, kestiği öküzü oraya bırakıp gitmiş.

Ertesi gün olunca Oğlan kertenkeleye karşılaştığı yere tekrar gitmiş; ancak kertenkeleyi görememiş. Sağa bakmış sola bakmış, bir türlü bulamamış. Kertenkelenin yerinde bir torba görmüş. Gidip torbayı açmış, açınca bir de bakmış ki, torbanın içi altınla doluymuş. Büyük oğlan, bu bir torba altını kertenkelenin bıraktığını sanıp almış ve böylece çok zengin olmuş.

Ortanca oğlan, kendine miras kalan kedisini de alıp düşmüş yola. Gide gide gitmiş, bir köye varmış. Bu köyde birinin düğünü varmış. Köylüler toplanmış, düğün yemeği yiyorlarmış. Ortanca oğlan da onların yanına gitmiş. Köylüler, ortanca oğlanı görünce, onu da yemeğe buyur etmişler. Ortanca oğlan, sofraya oturup bir güzel karnını doyurmuş. Sonra köylüler, ortanca oğlanın kedisini görünce, o güne kadar hiç kedi görmediklerinden ortanca oğlana:

“Bu hayvan ne yer, ne içer?” diye sormuşlar. Ortanca oğlan, onlara:

“Bekleyin, birazdan göreceksiniz” demiş. Bu sırada fareler yemek tabaklarının içine sıçramaya başlamış. Kedi de hemen fareleri yakalayıp yemiş. Bunu gören köylüler, farelerden kurtulma düşüncesiyle ortanca oğlana:

“Bu hayvanı bize satar mısın?” diye sormuşlar. Ortanca oğlan:

“Satarım; ancak karşılığında bir torba altın isterim” demiş. Köylüler kabul edince bir torba altın karşılığında kediyi köylülere vermiş. Böylece ortanca oğlan da çok zengin olmuş.

Gelelim küçük oğlana: Küçük oğlana da miras düşen kapıyı alıp düşmüş yola. O da gide gide gitmiş, varmış bir çeşme başına. Kapıyı, çeşme başındaki kavak ağaçlarının yanına dayamış. Kendi de yorulduğundan kavak ağaçlarının altına yatıp uyumuş.

Bu sırada oradan geçen eşkıyalar çaldıkları torbalar dolusu altınları kapının önüne boşaltmışlar. Fakat küçük oğlanı görmemişler. Eşkıyalar tam altınları sayarken, küçük oğlan eşkıyaların sesleriyle uyanmış ve onlara kızıp kavak ağacına dayadığı kapıyı sallamaya başlamış. Sallarken sallarken kapıyı yere düşürmüş. Kapı yere düşünce, eşkıyalar gökyüzünün koptuğunu sanarak korkmuşlar ve çaldıkları çuvallar dolusu altınları bırakıp kaçmışlar. Bıraktıkları altınlar da küçük oğlana kalmış. Küçük oğlan da çok zengin olmuş.

Böylece, anne ve babalarından kalan miras sayesinde zengin olan üç kardeşin üçü de mutlu yaşamışlar. Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine...

Hasan Başer

43. AKILLI OĞLAN İLE DELİ OĞLAN

Evvel zaman içinde kalbur saman içinde Akıllı oğlan ile Deli oğlan adında iki kardeş yaşarmış. Bunların anneleri ile babaları ölmüş. Bu iki kardeş de ana ve babalarından kalan mirası paylaşmışlar. Akıllı oğlana ahırdaki koca öküz düşerken, Deli oğlana da koyun düşmüş. Akıllı oğlan, geçimini sağlamak için her gün pazara çıkıp:

“Karnımı doyurana kadar helvaya bir koyun!” diye bağırmış. Yiyip içtikten sonra da karnım doymadı deyip koyunu vermezmiş. Her gün böyle yaparak yaşar gidermiş. Deli oğlan ise koca öküzle bir iş yapamaz, karnını doyuramazmış. Bir gün kardeşine:

“Ben koca öküzle bir iş yapamıyorum, şu koyununu ver de bir de ben çıkayım pazara!” demiş. Akıllı oğlan da:

“Tamam; ancak bir şartla: Eğer koyunumu verirsem, öküzünü alırım!” demiş. Deli oğlan kabul edip çıkmış pazara:

“Karnımı doyurana kadar helvaya bir koyun” diye bağırmaya başlamış. Derken adamın biri çıkmış. Deli oğlana:

“Gel ben senin karnını doyurayım!” demiş. Deli oğlan da kabul etmiş ve birlikte adamın evine gitmişler. Adam, Deli oğlana karnını doyurması için yemek getirmiş. Deli oğlan başlamış yemeğe. Yemiş yemiş; karnını iyice doyurmuş, ancak karnı doymasına rağmen tabaklardaki yemekler bitmemiş. Deli oğlan, daha fazla yiyememiş. Bunu gören adam:

“Karnın doydu, ver koyunu!” demiş. Deli oğlan da çaresiz vermiş koyunu. Eli boş dönmüş eve. Akıllı oğlan:

“Koyun nerde?” diye sormuş abisine. Deli oğlan da olanları anlatmış, karnı doyduğu için koyunu verdiğini söylemiş. Bunun üzerine Akıllı oğlan, almış öküzü abisinden. Ertesi gün çıkmış pazara:

“Karnımı doyurana kadar helvaya bir öküz!” diye bağırmaya başlamış. Ancak hiç öküze bakan olmamış. Buna kızan Akıllı oğlan almış öküzü dağa götürmüş, orada öküzü kesmiş. Etini de kimse almayınca öfkeyle etleri tek tek dağdaki çalılara atmaya başlamış:

“Al sana et!” demiş bir parça çalıya atmış, “Al sana et!” demiş bir parça ağaca atmış. O sıra da çalıların arasından çıkan bir kertenkele varmış. Kertenkele de

attığı etlerden bir parça alıp çalıların arasına kaçmış. Akıllı oğlan, kertenkeleye kızıp onu çıkarmak için uğraşmış; ancak bir türlü çıkaramamış. Öfkeyle:

“Anamla babamdan kalan çapayla küreği getireyim de sana sorayım!” demiş. Gitmiş, çapayla küreği getirip gelmiş. Abisini de getirmiş. Başlamışlar çalılığı kazmaya. Uğraşırken orada kırk küp altın bulmuşlar. Küpleri çıkarmışlar. Bu altınlarla çok zengin olmuşlar. Yiyip içip keyiflerine bakmışlar.

Huriye Atasayar

44. HAK KOYMAZ İLE HAK VERMEZ

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde kalbur saman içinde iki arkadaş varmış. Bunlar birbirleriyle çok samimilermiş, yedikleri içtikleri ayrı gitmezmiş. Bunlardan birinin adı Hak Koymaz, diğerinin adı da Hak Vermez imiş.

Bir gün Hak Vermez'in paraya ihtiyacı olmuş ve Hak Koymaz'dan beş kuruş para ödünç almış. Günler günleri, aylar ayları kovalamış; ancak Hak Vermez, Hak Koymaz'ın parasını vermemiş. Bir gün pazarda karşılaşmışlar ve Hak Koymaz:

“Arkadaş, kaç zaman geçti paramı vermedin. Ver benim beş kuruşumu!” demiş. Hak Vermez, duymazlıktan gelip ayrılmış oradan.

Aradan yine zaman geçmiş, Hak Koymaz yine Hak Vermez ile karşılaşmış ve yine parasını istemiş. Hak Vermez yine duymazlıktan gelivermiş. Bir böyle, iki böyle, üç böyle... Hak Koymaz bakmış ki baş edemeyecek sonunda yatağını alıp sermiş Hak Vermez'in evinin önüne. Hak Vermez, evine her geliş gidişinde Hak Koymaz parasını isteyecekmiş. Hak Vermez evine her geliş gidişinde Hak Koymaz önünü kesip:

“Ver benim beş kuruşumu!” dermiş. Hak Vermez de hiç sesini çıkarmadan evine gelip gidermiş. Sonunda Hak Vermez de Hak Koymaz'ın para istemesinden bıkip usanmış ve:

“Öleyim de şunun beş kuruşundan kurtulayım artık!” demiş.

Gel zaman git zaman bir gün Hak Vermez ölmüş numarası yapmış. Herkes onun öldüğünü sanmış. Ölünce tabi, evine gelen giden olmaz olmuş. Hak Vermez'i göremeyen Hak Koymaz, merak edip soruşturmaya başlamış ve Hak Vermez'in öldüğünü komşularından öğrenmiş. Öğrenmiş öğrenmesine ancak öldüğüne inanmamış. Hak Koymaz, Hak Vermez'in komşularına:

“Rahmetliyle bizim hukukumuz çoktur. Bu yüzden onu ben kendi elimle yıkayayım!” demiş. Hak Vermez'in cenazesini yıkamak için kazanlar vurulmuş, sular doldurulmuş, sal ile tabut getirilmiş. Hak Vermez'i yıkamak için salın üstüne yatırmışlar. Hak Koymaz, öfkeyle kazandan kaynamış suyu alıp Hak Vermez'in başından aşağı dökünce Hak Vermez yattığı yerden kalkıp otururmuş. Oturunca, Hak Koymaz:

“Ver benim beş kuruşumu!” dermiş. Sonra Hak Vermez yine geri yatarmış. Hak Koymaz suyu yine dökünce Hak Vermez yine kalkar, Hak Koymaz parasını

isteyince yine geri yatarmış. Böyle böyle derken, Hak Koymaz, Hak Vermez'i yıkamış.

Bu köyün âdetine göre, ölen kişi belki tekrar dirilir diye bir gece mezarlıktaki camide bekletilmiş. Hak Vermez'i de o gece mezarlıktaki camide beklemeye bırakmışlar. O beklerken Hak Koymaz, Hak Vermez'in öldüğüne inanmadığından camiye gelmiş ve sessizce caminin penceresinden Hak Vermez'i gözetlemeye başlamış. Bu sırada yeni soygun yapmış kırk tane eşkıya, çaldıkları paraları nerede paylaşalım diye düşünürlerken, mezarlıktaki camide paylaşmaya karar vermişler. Tam paraları paylaşırlarken Hak Vermez yattığı yerden doğrulup:

“Gelin artık!” demiş. Hak Koymaz da caminin penceresinden:

“Hepimiz mi gelelim!” deyince, eşkıyalar:

“Eyvah mezarlıktaki ölüler ayaklandı!” deyip korkarak oradan kaçmışlar. Onlar kaçınca paraların hepsi Hak Vermez ile Hak Koymaz'a kalmış. Paraları aralarında paylaşmışlar. Hak Vermez, Hak Koymaz'a:

“Sana borcum kalmadı artık!” demiş. Birbirlerine sarılıp helalleşmişler. Zengin olup mutlu yaşamışlar.

Emine Ağır

45. KÖSE OĞLAN

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde kalbur saman içinde köse bir adamın bir oğlu varmış. Bir gün bu köse ölmüş, oğlu kalmış. Bu oğlan da tıpkı babası gibi bir köseymiş. Köse adam, ölmeden önce oğluna:

“Oğlum eğer ben ölürsem, sakın köse olan birisiyle konuşma. Bu benim sana vasiyetimdir!” demiş ve ölmüş. Günlerden gün, yıllardan yıl geçmiş. Bir gün kösenin oğlu köyün birine değirmene un öğüttürmeye gitmiş. Varmış, bir de bakmış ki, değirmenci bir köseymiş. Köse oğlan, hemen o değirmeni bırakıp başka bir değirmene gitmek için çıkmış yola. Bunu gören değirmenci köse, oğlana:

“Oğlum nereye gidiyorsun?” diye sormuş. Köse oğlan da başka bir değirmene gittiğini söylemiş. Bunu duyan değirmenci köse, ondan önce onun gideceği diğer değirmene gitmiş. Gidince, o değirmenin sahibine biraz para verip onu göndermiş. Köse oğlan bu değirmene varınca, aynı köse adamı yine görmüş. Görünce, çuvalını sırtına alıp başka değirmene gitmek için düşmüş yola.

O gidedursun, köse olan değirmenci oradan da ayrılıp köse oğlanın gideceği değirmene ondan önce varmış. O değirmenin sahibine de yine biraz para verip göndermiş. Köse oğlan, değirmene varınca yine aynı köse değirmenciye görmüş. Bakmış ki olacağı yok, değirmenciye:

“Amca, buradaki değirmencilerin hepsi mi kösedir?” diye sormuş. Değirmenci de:

“Hepsi kösedir.” demiş. Bunu duyan köse oğlan:

“Peki o zaman!” deyip sırtındaki çuvalı boşaltmış değirmene. Değirmenci ile köse oğlan, başlamışlar buğdayları öğütmeye. Öğütmüşler öğütmüşler, sonunda buğdayları un yapmışlar. Sonra ikisi de çok acıkmışlar ve öğüttükleri undan kömbe yapmak istemişler. Unu dökmüşler, suyu dökmüşler. Suyu fazla olmuş unu dökmüşler, unu fazla olmuş suyu dökmüşler. Derken, bir denk unu hamur yapıp kömbeleri yapmışlar. Yapmışlar yapmasına ancak, iş yemeğe gelince kömbeleri paylaşamamışlar. İş böyle olunca, değirmenci köse, oğlana:

“Herkes bir masal anlatsın, kimin masalı üstün gelirse, kömbeleri o yesin!” demiş. Köse oğlan:

“Tamam köse amca, buyur başla anlatmaya!” demiş. Değirmenci köse başlamış masalını anlatmaya:

“Bir zamanlar bizim kırk dönüm tarlamız vardı. Bu tarlaya karpuz diktim. Bu karpuz büyüdü büyüdü, bir dağ oldu. Ne yerinden kalkıyor ne de yuvarlanıyor. Karpuzu nacakla parçalayıp da satayım bari dedim. Aldım nacağı elime, çıktım karpuzun üstüne. Nacağı kaldırıp karpuzla bir vurdum, nacak elimden çıkıp karpuzun içine gitti. Şöyle karpuzun yarık yerinden bir baktım ki, ne göreyim? Elinde yularla bir adam, karpuzun içinde gezinip duruyor. Adama seslendim:

‘Dayı, ben buraya bir nacak düşürdüm, nacağımı gördün mü?’ Adam da:

‘Ben burada devemi kaybettim, onu arıyorum. Kocaman deveyi bulamamışken senin nacağını nereden göreyim!’ dedi. Benim anlatacağım masal da burada bitti.” deyip bitirmiş masalını. Bu sefer de köse oğlan başlamış masalını anlatmaya:

“Bizim bir kovan arımız vardı. Bu kovanın içinde total bir arı vardı. Ben bunları her gün sayıp onlara yem veriyordum. Yine bir gün sayarken bir baktım ki, total arı yok. Başladım arıyı aramaya. Ararken, ovada bizim öküzün yan başında çift sürerken buldum. Horozumu eğerleyip bindim üstüne, gidip total arıyı öküzün boyunduruğundan söküp aldım. Baktım ki, arının boynunu boyunduruk sürtmüş. İyileşmesi için yarasına ceviz ekdim. Ben yarası iyileşsin derken, bir de ne göreyim: arının boynuna dikiğim ceviz büyüüp yeşermiş. Koca bir ceviz ağacı olmuş. Bu ceviz ağacını gelen geçen taşlarken, cevizin başı bir tarla olmuş. Bu tarlayı ekeyim dedim. Bunun için öküzleri torbaya kattım, sabanımı belime soktum, boyunduruğu elime aldım, çıktım tarla olan ceviz ağacının başına. Tarlayı öküzlerle sürdüm, ekdim. Sonra da cevizin başından inip geldim.

Gel zaman git zaman ekinler olgunlaştı. Orağımı alıp çıktım cevizin başına. Ben ekinleri biçerken, ekine bir domuz dadandı. Domuzu kovalamak için orağı domuza attım. Atınca, orak domuzun bacağına saplandı. Domuz, can havliyle döne döne ekini orakla biçti. Bu buğdaylar da o tarlanın buğdaylarıydı. Masal burada bitti. Kömbeler de bana düştü!” demiş. Bunu dinleyen değirmenci köse, kömbelerin köse oğlanın olduğunu anlamış. Köse oğlan, kömbelerini sarıp düşmüş evinin yoluna.

Hatice Yıldız

46. YALAN

Bir varmış bir yokmuş, bir zamanlar bir adam varmış. Bu adam, çiftçilik yaparmış. Hasat zamanı ekinleri biçer, sonra değirmende öğüttürüp un yaptırırmış.

Yine bir gün bir çuval buğdayı alıp değirmene öğüttürmeye gitmiş. Buğdayı değirmenciye öğüttürüp un yaptırırmış. Sonra da değirmenciye:

“Şu unun bir kısmından kömbe pişir de yiyelim!” demiş. Değirmenci:

“Tamam!” deyip adamın ununun hepsinden kömbe yapmış. Aradan zaman geçmiş, adam değirmene ununu ve pişirttiği kömbesini almaya gitmiş; ancak değirmenci:

“Un bitti, kömbe oldu!” demiş. Adam ununun hepsinin kömbe olmasına kızmış kızmasına; ancak ses çıkarmayıp değirmenciye:

“O zaman kömbemi ver!” demiş. Bu defa değirmenci:

“Kömbeyi ben pişirdim, kömbe benim!” deyince, adam öfkeyle:

“Buğday da benim un da benim, kömbe nerden senin oluyor?” deyip başlamış değirmenciye kızmaya. O kızar da değirmenci durur mu? Değirmenci de:

“Kömbe benim!” diye adama kızmış. Derken adam ile değirmenci kavgaya etmeye başlamışlar. Sonra bakmışlar ki olacağı yok, ikisi birlikte doğruca kadiya gitmişler. Olanları bir bir kadiya anlatmışlar. Kadı, değirmenci ile adamı dinlemiş dinlemiş. Sonra onlara:

“Hanginiz güzel bir yalan söylerse, kömbe onundur!” demiş. Değirmenci önce düşünmüş, sonra kadiya:

“Değirmenimin önünde bir kavak ağacı yetişti. Meyvesi nehrin bir ucundan diğer ucuna uzandı, ağaç köprü oldu, üstünden de bütün herkes geldi geçti. Sonra bu kavak ağacını kereste yaptırmak istedik, bunun için üç tane oduncu getirttik. Oduncular başladılar ağacı kesmeye. Keserken oduncunun birinin baltası kavak ağacının içine gitti. Oduncu da baltasının arkasından gitti. Oduncu baltasını ararken, ağacın içinde bir adamla karşılaştı. Adam oduncuya:

“Burada ne arıyorsun?” diye sorunca oduncu da:

“Bu ağacı kesip kereste yapacaktık, keserken baltam ağacın içine gitti. Onu arıyorum!” dedi. O adam da oduncuya:

“Ben bu kavak ağacının içinde kocaman devemi kaybettim, kırk gündür arıyorum; fakat bulamadım. Sen bir baltayı nasıl bulacaksın!” diye söyledi!” demiş. Sonra da değirmenci:

“Kadı Efendi benim yalanım bu kadar!” demiş. Daha sonra değirmenciye buğdaylarını un yaptıran adam başlamış yalan söylemeye ve demiş ki kadıya:

“Benim bir kör babam vardı. Onun bir sürü arısı vardı. Babam her gün arılarını evin damına çıkarıp bacalarının kaç tane olduğunu sayardı. Babam bir gün yine evin damına çıkıp arılarını sayarken, arıların iki çiftini çifte koşmuşlar, arılar üç günlük bir yolda çift sürüyorlarmış. Kör babam bunu görüp bana:

“Oğlum bana horozumuzun eğerini takıver, ben horoza binerek gidip arılarımı kurtarayım!” dedi ve hemen gidip arıları kurtarıp geldi. Horozun üzerindeki eğer, horozun sırtında yara açmış. Babam:

“Oğlum horozumuzun sırtı yara olmuş, yaranın iyileşmesi için bir ceviz getir de yaraya ek!” dedi. Ben de ceviz getirip horozun yarasına ekdim. Horozumuzun yarasında büyük bir ceviz ağacı yetişti. Biz bu ceviz ağacını, cevizinden herkes yesin diye vakıf yaptık. Herkes bu ağaçtan ceviz düşürüp yemek için ağaca taş atarken, biriken bu taşlardan kırk dönüm tarla oldu. Biz bu tarlaya ekin ektilik. Sonra ekinler büyüdü buğday oldu. Ben ekinleri orakla biçmek için tarlaya gittim. Ekinleri biçerken tarlada bir tavşan buldum. Tavşanı yakalamak isterken, orağımı tavşanın bacağına geçirdim. Tavşan bir sıçradı ve kaçtı. Tavşan kaçtı, orak biçti, kırk dönüm arazi biçilip bitti. O yıl kıtlık yılı olduğundan herkes gelip buğdaylarımızı yağmaladı. Bu buğdaylardan bir kesecik de ben almıştım. Ona da değirmenci sahip çıktı. Benim unumu elimden aldı.” demiş. Sonra kadıya dönüp:

“Şimdi sana soruyorum, buna ne dersin Kadı Efendi?” demiş. Bunun üzerine kadı, değirmenciye dönmüş ve ona:

“Kömbe, un sahibinindir!” demiş. Bunu duyan adam sevinerek, kömbesini alıp evine gitmiş. Kadıdan dersini alan değirmenci de kömbeyi alamadan değirmenine geri dönmüş. Masal da burada bitmiş.

Huriye Atasayar

47. ALTMİŞ AKILLI YETMİŞ FİKİRLİ

Evvel zaman içinde kalbur saman içinde, develer tellâl iken pireler berber iken, ben babamın beşiğini tıngır mıngır salları iken bir kadıncağızın dünyalar güzeli bir kızı varmış. Bu kız büyüdüğü halde, karşısına bir kısmet çıkıp evlenmemiş. Kadıncağız, kızının evlenmemesine pek üzülmüyormuş.

Günlerden bir gün kadın pencerenin önünde otururken, iyi giyimli genç bir adamın yoldan geçtiğini görmüş. Adam tam evin önünden geçerken, kadın uyanıklık edip yüksek sesle kızına seslenmiş:

“Altmış akıllı, yetmiş fikirli, ipek saçlı, dünyalar güzeli kızım! Bana bir su getiriver de içeyim!” demiş. Yoldan geçen genç adam, kadının sözlerini duymuş ve bu kadar methedilen kızı merak edip evin kapısını çalmış. Kadın, adamın geldiğini gördüğünden hemen kızını da yanına alıp kapıyı açmış. Açınca, genç adam kızı görmüş ve görür görmez kıza âşık olmuş. Kadın, adama:

“Buyur oğlum ne istemiştin?” diye sormuş. Adam:

“Teyzeciğim, buradan geçerken senin, kızını methettiğini duydum. Eğer verirsen, Allah’ın emriyle altmış akıllı, yetmiş fikirli kızınla evlenmek istiyorum!” demiş. Kadın bakmış ki genç adam, üstü başı düzgün, yakışıklı biri... Kendi kendine:

“Kızımı bu genç adamdan iyisine verecek değilim ya!” diye düşünmüş ve adama:

“Hay hay oğlum, kızımı sana veririm!” demiş. Bu cevaba sevinen genç adam:

“Teşekkür ederim teyzeciğim. Yalnız, benim hiç kimsem yok. O yüzden ben gidip yüzüklerimizi alıp geleyim de hemen düğünümüzü yapalım. Sonra da kızını alıp evime gideyim!” demiş. Kadın:

“Olur evlâdım. Biz sen gelene kadar hazırlık yapalım!” demiş. Genç adam, yüzükleri almaya gittikten sonra ana kız kolları sıvayarak evi bir güzel temizleyip düzene koymuşlar. Akşama doğru genç adam, yüzüklerle birlikte gelmiş. Gelince, komşulara haber vermişler. Düğün, dernek kurup kız ile oğlan evlenmişler.

Ertesi sabah genç adam, eşini de yanına alıp düşmüş evinin yoluna. Az gitmişler uz gitmişler, dere tepe düz gitmişler. Giderken, bir konağa varmışlar. Genç adam, kıza:

“İşte evimiz burası!” demiş. Sonra içeriye girmişler. Kız; bir de bakmış ki, kırk odalı bir konak... Genç adam, bir sürü anahtar çıkarıp kıza vermiş ve ona:

“Bu anahtarlar, konağın kırk bir tane odasının anahtarıdır. Ben şimdi iş için uzak bir memlekete gideceğim. Bu anahtarlarla kırk odanın kapısını açabilirsin. Ama sakın kırk birinci odayı açma. Ben kırk gün sonra dönerim!” deyip gitmiş.

Kız, koca konakta yapayalnız kalmış. Fakat hiç korkmamış. Hemen bütün odaları anahtarlarla açıp temizlemeye başlamış. Temizlerken, odaların birinde bir sürü bal mumu bulmuş. Bu bal mumlarını eritip bir kadın heykeli yapmış. Evde bulduğu elbiseleri bu heykele giydirmiş. Adını da: “Mumdan Hala” koymuş. Bu Mumdan Hala’yı alıp bir odaya oturtmuş. Sonra Mumdan Hala ile her gün konuşmaya başlamış, ona bütün gün neler yaptığını anlatmış. Böylece hiç canı sıkılmamış.

Gel zaman git zaman, kırkinci gün olmuş. Kızın kocası gelmiş. Adam, konağa girince çok şaşırılmış. Konağın her tarafı tertemiz olmuş, yemekler yapılmış... Genç adam, karısına:

“Bu işlerin hepsini sen mi yaptın?” diye sormuş. Karısı da:

“Ben yaptım!” demiş. Genç adam:

“Ben şimdiye kadar birçok kadınla evlendim. Ancak hiçbiri bu konakta oturamadı, korkup kaçtı. Sen burada yalnız başına korkmadın mı?” demiş. Karısı:

“Neden korkayım ki, ben burada yalnız değilim. Odada Mumdan Hala’m var!” demiş. Adam, Mumdan Hala’nın kim olduğunu anlayamamış. Karısı, adama odadaki mumdan yaptığı heykeli göstermiş ve kocası yokken neler yaptığını anlatmış. Genç adam, gülerek karısına:

“Sen gerçekten altmış akıllı, yetmiş fikirli bir kızmışsın. Hem cesur hem de sabırlıymışsın. Seninle iyi ki evlenmişim!” demiş. Sonra genç adam ve karısı, sonsuza kadar mutlu yaşamışlar.

Gökten üç elma düşmüş. Birisi benim, ikisi de sizin...

Ümmügülsüm İnal

48. PADİŞAH İLE KARISI

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde kalbur saman içinde ben babamın beşiğini tıngır mıngır salları iken zamanın birinde bir padişah ile karısı varmış. Karı koca çok mutlu yaşamış.

Günlerden bir gün padişah, karısı ile beraber sarayın penceresinin önüne oturup dışarıyı seyrederken dışarıda sırtında odun yüklü bir adam görmüşler. Bu adamcağız ormandan odun kesip getiren bir oduncuymuş. Adamcağız sırtındaki odunları güçlükle taşıırken bacağına da bir yılan dolanmış, gidiyormuş. Fakat adamcağız yılanın farkında değilmış. Bunu gören padişah, karısına:

“Bak şu adamcağıza, ekmeğini nasıl zorlukla kazanmaya çalışıyor.” demiş. Padişahın karısı da:

“Bu adamcağızın bu halde olmasının nedeni karısıdır. Eğer karısı akıllı biri olsaydı bu adam bu halde olmaz, zengin biri olurdu. Yuvayı dışı kuş yapar, eğer ben akıllı olmasaydım sen padişah olamazdın!” demiş. Padişah, karısının bu sözlerine çok kızmış. Kızmış kızmasına ancak karısı inatla söylediklerinin arkasındaymış. Bunun üzerine padişah, karısına:

“Madem böyle düşünüyorsun, gör bakalım öyle bir hayatta adamın fakirliğinin nedeni karısı mıymış değil miymiş?” deyip yoldan geçen oduncu adamı çağırılmış. Sonra ona karısını gösterip:

“Bu benim karım, ama bundan sonra ben onu istemiyorum. Onu al götür, o artık senin karın olsun!” demiş. Adamcağız padişahın heybetinden korkmuş ve çaresiz padişahın karısını da alıp düşmüş yola. Bu arada padişahın karısı söylediklerine pişman olmuş; ancak ne fayda.

Oduncu ile padişahın karısı az gitmişler uz gitmişler, dere tepe düz gitmişler. Gide gide oduncunun evine varmışlar. Oduncunun evi ev değil yıkık, eski bir kulübeymiş. Bu kulübenin içinde ısındıkları bir ocak varmış. Oduncunun hasta karısı bu ocağın başında hiçbir iş yapmadan akşama kadar yatarmış. Oduncu akşama kadar ormandan odun kesip getirir onu satar, sattığı odunların parasıyla da eve biraz yiyecek getirirmiş. Sonra da bu getirdiklerini karısıyla beraber yiyip yaşayıp giderlermiş.

Padişahın karısı oduncunun evine bakmış, evde hiç yiyecek yokmuş. Oduncunun karısı da ocağın başında bir yün derinin üstünde hasta yatıyormuş.

Bakmış olacağı yok, oduncunun karısının üstünde yattığı yün deriyi almış ve onu eğirip büküp ondan bir çift çorap örmüş. Sonra ördüğü bu çorabı satması için oduncuya vermiş. Ona:

“Bu çorabı götürüp pazarda sat, sonra bunun parasıyla yün alıp getir!” demiş.

Oduncu:

“Tamam!” deyip çorabı pazara götürüp satmış ve onun parasıyla da yün alıp padişahın karısına getirmiş. Kadın bu yünle bu defa iki çift çorap örmüş ve bunları yine oduncuya verip pazarda sattırmış. Yine bunların parasıyla yün getirtmiş. Sonra üç çift, sonra beş çift derken bir sürü çorap örüp pazarda sattırmış. Çorapların parasıyla bu defa oduncuya bir eşek aldirmiş ve ona ormandan kestiği odunları eşekle getirmesini söylemiş. Oduncu artık ormandan kestiği odunları pazara eşekle getirip satmaya başlamış. Kadın yine çorap örüp satarken oduncuya bir eşek daha aldirmiş. Oduncu bu defa odunları iki eşekle getirip satar olmuş.

Derken bir gün oduncunun hasta karısı ölmüş ve oduncu ile padişahın karısı evlenmişler. Artık karı koca olmuşlar. Kadın, oduncuya:

“Benden habersiz sakın hiçbir iş yapma!” diye tembihlemiş. Oduncu da:

“Olur!” demiş. Geçinip duruyorlarmış.

Günlerden bir gün oduncu yine ormana odun kesmek için iki eşiğiyle düşmüş yola. Giderken yolda iki adamla karşılaşmış. Bu adamlar ormanda kırk küp altın bulmuşlar ve bu kırk küp altını evlerine götürmek için yolda karşılaştıkları oduncudan yardım istemişler. Ona:

“Altınlarımızı eşeklerinle evimize kadar taşıy mısın?” diye sormuşlar. Oduncu da karısından habersiz iş yapmayacağına karısına söz verdiğiinden onlara:

“Hanıma bir sorayım, o olur derse gelip taşıyım” demiş. Onlar da kabul etmişler. Oduncu evine gelip olanları karısına anlatmış. Karısı, oduncuya:

“Onlara, eğer kırk küp altına üç ortak olursak taşıyım diye söyle!” demiş. Oduncu tekrar ormana adamların yanına gidip onlara:

“Eğer kırk küp altını üç ortak olarak paylaşırsak altınları evinize taşıyım!” demiş. Onlar da düşünmüşler taşınmışlar, çaresiz oduncunun dediğini kabul etmişler. İki adam altınları paylaşmaya başladıklarında o altın senin bu altın benim diye kavga etmeye başlamışlar. Kavga ederken en sonunda birbirlerini öldürmüşler. Onlar

ölünce kırk küp altın oduncuya kalmış. Oduncu korkup ne yapacağını şaşırılmış ve doğru karısının yanına gidip ona olanları anlatmış. Karısı da:

“Hemen gidip altınları eşeklere yükleyip getirelim!” demiş. Birlikte gidip kırk küp altını eşeklerle getirip gelmişler. Oduncu ile karısı çok zengin olmuşlar. Bu altınlarla Padişah’ın sarayının karşısına daha büyük ve daha güzel bir saray yaptırmışlar. Bu sarayın önüne de büyük bir gül bahçesi yaptırmışlar. Oduncu ile karısı saraylarında yaşamaya başlamışlar.

Gel zaman git zaman bir gün oduncu sarayın önündeki gül bahçesinde dolaşırken ayağına gülün zehirli bir dikenini batmış ve zehirlenip ölmüş. Bunu duyan padişah, komşusu olan eski karısına ziyarete gelmiş; ancak oduncunun karısının kendi karısı olduğunu bilmiyormuş. Kadın, padişahı buyur etmiş; fakat padişah karısını tanıyamamış. Kadın durumu belli etmemiş ve başlamışlar sohbet etmeye. Konuşurlarken kadın dayanamayıp padişaha demiş ki:

“Ben senin sarayından kovup yolda geçen bir oduncuya verdiğin karınım. Ben sana yuvayı dişi kuş yapar demiştim. Bak, o oduncu benim sayemde zengin oldu. Şimdi söyle bakalım ben haklı mıymışım?” demiş. Padişah çok şaşırılmış ve yaptıklarına pişman olup eski karısından özür dilemiş. Kadın, padişahı affetmiş. Sonra birlikte yeniden evlenip sonsuza kadar mutlu yaşamışlar.

Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine...

Ümmügülsüm İnal

49. SON KAPI

Evvel zaman içinde kalbur saman içinde, develer tellal iken pireler berber iken ben babamın beşiğini tıngır mıngır salları iken büyük ama fakir bir ülke varmış. Bu ülkenin bir de kralı varmış. Bu kral, denizlerde seyahat edip başka ülkelere gitmeyi çok severmiş.

Bir gün ülkeye bir kâşif gelmiş. Bu kâşif kralın huzuruna çıkmış ve ona:

“Yüce kralım Büyük Okyanus’ta bir ada var. Bu adada hazineler var.” demiş. Kral bu sözleri duyunca:

“Bu hazine, krallığım için iyi olabilir!” diye düşünmüş ve gitmek için hemen hazırlıklara başlamış. Gemileri hazırlatıp kâşifle birlikte çıkmışlar yola.

Az gitmişler uz gitmişler, en sonunda hazine bulunan adaya varmışlar. Hiç vakit kaybetmeden arama çalışmalarına başlamışlar. Bir süre sonra büyük bir vadiye ulaşmışlar. Vadinin ortasında üç tarafı taşlarla çevrili bir kapı bulmuşlar. Kâşif, kapının demirden olan kolunu iki defa sağa çevirmiş, kapı açılmamış. Sonra iki defa da sola çevirmiş, kapı birden açılıvermiş. Açılınca karşısına ikinci bir kapı çıkmış. Bu kapı gümüştenmiş ve kapının üstünde bir kartal resmi varmış. Kartalın ateşten parlayan gözlerine iki defa dokununca, bu kapı da açılıvermiş. Bu defa karşısına üçüncü bir kapı çıkmış. Bu kapı altındanmış ve üzerinde de altından yapılmış bir inek heykeli varmış. Kâşif bu kapıyı görünce telaşlanmış ve:

“Bu kapı, planda yoktu. Bunu nasıl açacağımı bilmiyorum.” demiş. Bu sırada yanlarındaki bir denizci:

“Ben küçükken evimizdeki ineği sağlamak istemiştım; fakat inek benden korkup kaçtığından onu sağamamıştım.” diye bir anısını anlatırken, kâşifin aklına bir fikir gelmiş. Hemen ineğin memelerini kuvvetlice çekmiş, çekince üçüncü kapı da açılıvermiş. Hep birlikte kapıdan içeri girmişler. Girince herkesi bir merak sarmış. Karşılarında altından yapılmış bir kuş, kuşun etrafında büyüklü küçüklü sandıklar, taşlar ve insan heykelleri görmüşler. Kral, insan heykellerinin gerçek birer insan olabileceğini söylemiş. Kâşif de:

“Tahminiz doğru efendim. Söylenilenlere göre, bu insanlar zamanında çok iyi icatlarda bulunmuşlar. Altından bir kuş yaptırmışlar. Sonra bu kuşun üzerine binip günlerce gezmişler. Gittikleri ülkelerdeki değerli buldukları bütün eşyaları toplayıp kendi ülkelerine getirmişler. Diğer ülkelerdeki insanlar açlıktan ölmeye

başlamış. Bu insanların arasındaki sevgi bitince, yerini kıskançlık ve zengin olma hırsı almış. Daha çok zengin olmak istiyorlarmış. Şu karşıda görünen dağ, eskiden bir altın madeniymiş. Herkes, derinliklerdeki altına ulaşabilmek için maden ocakları kurmuşlar. Altından olan bu dağ, aslında eskiden sönmüş bir yanardağmış. Günler sonra, altın arama bahanesiyle her yeri delik deşik olan yanardağ, büyük bir gürültüyle tekrar patlamış. Her yeri lavlar sarmış. İnsanlar, sandıklarına koydukları altınları almaya çalışırken, lavların arasında kalıp orada taştan heykellere dönüşmüşler.” demiş. Sonra kâşif anlatmaya devam etmiş:

“Burada pitonlar yaşıyor. Bu pitonlar, bu krallığı koruyorlar ve insanların buradan sadece bir sandık altınla ayrılmasına izin veriyorlar.” demiş. Kral bu sözleri duyunca, askerlerine:

“Herkes bir sandık altın alsın, başka hiçbir şeye dokunmasın!” demiş. Askerler birer sandık altın almışlar. Hep beraber tam kapıdan çıkacakken, beklenmedik bir şey olmuş ve pitonlar aşağıya doğru inmeye başlamışlar. Kral çok telaşlanmış ve askerlerine:

“Kim fazla bir şey aldıysa geri bıraksın, yoksa burada hepimiz öleceğiz!” demiş. Askerlerden bir tanesi:

“Parmağıma olup olmayacağını anlamak için bir yüzük takmıştım.” demiş ve aldığı yüzüğü hemen geri bırakmış. Bırakınca, pitonlar tekrar yerlerine dönmüşler. Bunu gören kral:

“Keşke herkes bu yılanlar kadar işine sadık olsa!” diye düşünmüş. Sonra hep birlikte gemilerine binip saraya geri dönmüşler. Kral, getirdiği altınlarla daha da zengin olmuş. Kral ve ülkesindeki insanlar, sonsuza kadar daha mutluluk ve refah içinde yaşamışlar.

Deniz Cengiz

50. ETME BULMA DÜNYASI

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde kalbur saman içinde bir kız varmış. Bu kızın anası ile babası ölmüş. Kıza, anası ile babasından miras olarak bir ev ile bir ayna kalmış. Kız, bu aynaya bakıp bakıp konuşur olmuş.

Bir gün komşularından biri kızın evine gelmiş. Kızın aynaya bakarak konuştuğunu görünce çok şaşırmış. Sonra kıza neden ayna ile konuştuğunu sormuş. Kız da uyanıklık edip aynaya konuşma öğrettiğini söyleyivermiş. Komşu kadın buna inanmış. Kıza:

“Madem aynaya konuşma öğretiyorsun, benim tavuğuma da konuşmayı öğretir misin?” diye sormuş. Elinde hiç parası kalmayan kız, fırsat bu fırsattır diyerek kadına:

“Öğretirim; ancak bana bir çuval yemiş getirirsen!” demiş. Komşu kadın, kıza yemişi ne yapacağını sorunca; kız da:

“Konuşması için tavuğuna yedireceğim!” demiş. Komşu kadın sevine sevine evine gitmiş. Hemen bir çuval yemiş ile tavuğunu alıp kızın evine geri gelmiş. Kız, kadına:

“Merak etme tavuğun konuşacak, bir ay sonra onu gel al!” demiş. Kadın, kıza inanıp evine dönmüş. O gidince, kız hemen tavuğu kesip bir güzel pişirip yemiş. Daha sonra da komşusunun getirdiği bir çuval yemişi yemeğe başlamış. Otuz günde bir çuval yemişi yemiş. Otuz birinci gün olunca, komşu kadın sabah erkenden kızın evine gelmiş. Gelince kız, başlamış ağlamaya. Kadın ne olduğunu sorduysa da kız cevap vermeden sürekli ağlıyormuş. Sonra biraz sakinleşince kadına:

“Ben ağlamayayım da kimler ağlasın. Tavuğuna konuşmayı öğretmiştim, bülbül gibi konuşuyordu. Birlikte konuşurken, birden ortadan çatlayıp ölüverdi!” demiş. Komşu kadın, kıza:

“Sen böyle ağlayınca ben de kötü bir şey oldu sandım. Alt tarafı bir tavuk değil mi? Sen canını sıkma!” deyip evine dönmüş. O gidince, kız aynaya bakıp bir kahkaha atıvermiş. Sonra kendine yeni bir kazanç sağlamak için sokağa çıkmış.

Yolda giderken, padişahın karısının öldüğünü duymuş. Hemen saraya gidip ağlamaya başlamış. Herkes duysun diye bağırarak:

“Ah kardeşim benim, ben sensiz ne yaparım! Vaktiyle, kardeşim olduğunu herkesten sakladılar. Şimdi kara toprağa düştün. Başıma bu da mı gelecekti?” demiş.

Bunu duyan padişahın adamları, hemen gidip padişaha haber vermişler. Padişah, ağlayan bu kızın karısının kardeşi olduğuna inanmış ve hemen adamlarına emir verip ona özel bir oda hazırlatmış. Ona, bundan sonra burada yaşayabileceğini söylemiş. Kız padişahın emriyle hemen odasına gidip yerleşmiş. Gece olup herkes yatınca kız, yatağındaki çarşafa sarılıp sessizce padişahın odasına gelmiş. Ona:

“Ben senin ölen karınım. Benim yerime kardeşimle evleneceksin. Eğer evlenmezsen yine gelip seni öldürürüm!” demiş. Bunu duyan padişah, gerçekten karısının geldiğini sanıp çok korkmuş. Kız daha sonra hemen odasına geri dönmüş. Bir gün böyle, iki gün böyle... Padişahın korkusu giderek artmış. O korkuyla karısının kardeşi sandığı kızın yanına gitmiş ve onunla evlenmek istediğini söylemiş. Kız, önce evlenmek istemediğini söylemiş; ancak padişah yalvarınca kabul etmiş. Güzel bir düğün yapıp evlenmişler. Kız artık her istediğine sahipmiş.

Gel zaman git zaman bir gün kız, sabah erkenden uyanmış ve padişahın uyuduğunu zannederek aynanın karşısına geçip konuşmaya başlamış:

“Neydin ne oldun? Karının kardeşiyim diye padişahı kandırıp saraya girdin, yerleştin. Üç gece padişahın odasına gelip onu korkuttun ve istediğini elde edip onunla evlendin. Şimdi sarayın sultanısın!” Bu sözleri duyan padişah, hemen yatağından fırlayıp kızın üzerine yürümüş. Kızın kolundan tuttuğu gibi kızı cellâtların önüne atmış. Onlara:

“Vurun bunun başını!” deyip gitmiş. Kız, kafasının kesileceğini anlayınca cellâtlara yalvarmış. Cellâtlar, kıza acımışlar ve kafasını kesmekten vazgeçip kızı saçlarından kırk katırın kuyruğuna bağlayarak dağa sürmüşler. Kız, dağlarda sürüne sürüne ölmüş. Yaptığı kötülüklerin cezasını çekmiş.

Ümmügülsüm İnal

SONUÇ

Masallar toplumların unutulmaya yüz tutmuş kültürlerini günümüze taşıma ve kendi dönemlerinin sosyal ve kültürel yapıları hakkında önemli ipuçları verme noktasında önemli rol oynamaktadırlar. Ancak masallarımız gün geçtikçe yok olmakta ve teknoloji ile birlikte sözlü anlatım geleneği kaybolmaktadır.

Biz de bu kaybolan değerlerimizi tespit ederek, ilmi metotlarla değerlendirip günümüz kültür hayatına kazandırmak amacıyla Bucak masallarını çalışma konumuz olarak seçtik. Bu bağlamda 50 masalı derleyip incelemiş bulunmaktayız.

Birinci bölümde masaların tip yapısı incelenmiştir. Bu bölümde masalların tip tasnifi yapılarak Türk ve Dünya masalları arasındaki yeri araştırılmıştır. Önce Türk masalı kataloğu olan Eberhard-Boratav kataloğu ile mukayeseleri yapılarak tip numaraları verilmiştir. Ardından Dünya masalları kataloğu olan AArne-Thompson Kataloğundaki tip numaraları da eklenmiştir.

Eberhard-Boratav kataloğunda 15 Bucak masalının tip numarası bulunmamaktadır. Ancak tip numarası olmayan 15 masal için yeni bulunan tipler demek mümkün değildir. Eberhard-Boratav kataloğunda 378 tip sayısı bulunmaktadır. Ancak 1963'ten bu yana yapılan çalışmalarda bu katalogda mevcut olmayan tipler tespit edilmiştir. Bu nedenle, yeni bir katalogun hazırlanması ihtiyacı ortaya çıkmaktadır.

Tezin ikinci bölümünde, masalların ortak unsurları Kahramanlar, Mekân, Eşya ve Formel Unsurlar başlıkları altında incelenmiştir. Bucak masallarındaki ortak unsurların, Türk masallarında kullanılan ortak unsurlar olduğu görülmüştür. Masallarda görülen kahramanlar, gerçek dünyada da görülebilen tiplerdir. Kullanılan eşyalar ve bahsedilen mekânlar, yöre halkının yaşayışıyla yakından ilgisi vardır. Yaşayıştaki çeşitlilik, kullanılan eşya çeşidine de yansımıştır.

Yine bu bölümde, kalıplaşmış ifadeler olan formeller de tespit edilmeye çalışılmıştır. İnceleme yaptığımız 50 masalın hepsinde başlangıç ve bitiş formeli vardır.

Üçüncü bölümde ise derlenen 50 masal günümüz imlasına uygun olarak düzgün cümlelerle yazılmaya çalışılmıştır.

Çalışmamızın konusu olan masallara ulaşabilmek için sahaya çıkıp geçmişte kalmış ve unutulmaya yüz tutmuş bu masalları gelecek nesillerin istifadesine sunma noktasında katkı sağlayabildiğimiz için oldukça mutluyuz. Çalışmamızın gelecekte yapılacak başka çalışmalara ışık tutması en büyük arzumuzdur.

BİBLİYOGRAFYA

AARNE, Anti, **Verzeichnis der Marchen Typen mit Hilfe Von Fachgenossen**, Ausgearbeitet, Helsinki 1910.

AKÇA, Süleyman, **Burdur ve Bucak Yöresi Halk Edebiyatı Mahsulleri**, Isparta 2004 (Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Bitirme Ödevi)

AKİDİL, İnci, “Alman Türk Masallarında Formel Modeller”, **Hacettepe Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi**, 2(1) Mart 1970.

AKKOYUNLU, Ziyat Abdülmecit, **Binbir Gece Masallarının Türk Masallarına Tesiri**, Ankara 1982.

ALANGU, Tahir, **Masal Araştırması Sahasına Toplu Bir Bakış ve Türk Masallarının İç Yapısı ile Kahramanları Üzerine Bir Deneme**, İ.Ü. Türkiyat Enstitüsü Lisans Tezi, İstanbul 1942-1943

....., **Billur Köşk Masalları**, İstanbul 1961, 1990.

....., **Keloğlan Masalları**, İstanbul 1967, 1990

....., **Türk Folkloru El Kitabı**, İstanbul 1988.

ALPTEKİN, Ali Berat, **Taşeli Masalları**, Akçağ Yayınları, Ankara 2002.

....., “Türk Masallarında Yeni Tespit Edilen Tipler”, **Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi** 33, Aralık 1984, 170-188.

....., “Günümüzde Bir Masal Araştırmacısı: Saim Sakaoğlu”, **Masal Araştırmaları/Folktale Studies I**, Hazırlayan: Nuri Tuncer, İstanbul 1988, 189-194.

....., **Hayvan Masalları**, Ankara 1991.

ARIKAN, Zeki, **15-16. Yüzyılda Hamit Sancağı**, E.Ü. Edebiyat Fak. Yayınları No: 52, İzmir 1988.

....., **Asar Kalesi**, Ün Dergisi III/29, Ağustos 1986, 405-410.

ASLAN, Mehmet Ali, **Kuzey Anadolu Türk ve Kuzey Doğu Britanya Hak Edebiyatında Masallar**, Ankara 1998.

BAHTAVER, H., **Türk Masalları**, İstanbul 1930.

BARAZ, Turhan-Semra, Tetik-Nazmiye Özsan, **Türk Folklor Araştırmaları Dergisi/Konu-Yazar Kaynakçası**, Eskişehir 1986.

BORATAV, Pertev Naili, “Dil ve Tarih ve Coğrafya Fakültesinde Halk Edebiyatı ve Folklor Arşivi”, **Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi**, 1(1) 1947, 99-111.

....., **Zaman Zaman İçinde**, İstanbul 1958.

....., **Le “Tekerleme”**, Paris 1963.

....., **100 Soruda Türk Halk Edebiyatı**, İstanbul 1969.

....., **Az Gittik Uz Gittik**, Ankara 1969.

CAFEROĞLU, Ahmet, **Anadolu Diakktolojisi Üzerine Malzeme I**, İstanbul 1942.

ÇETİN, Gülen, **Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesinde Yapılan Folklorla İlgili Lisans Tezleri Bibliyografyası (1940-1980)**, Ankara 1980.

ÇİNE, Hamit, **Burdur’dan Damlalar (Folklorik Halk Bilimi)**, Burdur 2003.

DEMİRBAŞ, Seher, **Sütçüler Masalları Üzerine Bir İnceleme**, Isparta 2006.

DİLÇİN, Dehri Ali, **Çankırı Masalları**, Çankırı 1933.

EBERHARD Wolfram and Pertev Naili Boratav, **Typen Turkischer Volksmarchen** Wiesbaden 1953.

ELÇİN, Şükrü, **Halk Edebiyatına Giriş**, Ankara 1981,1986.

ERAVCI, Halil, **Burdur İli Altınyayla (Dirmil) İlçesi Halk Edebiyatı Mahsulleri**, Isparta 2005 (Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Bitirme Ödevi)

ERDEM, Kerim Aydın, **Keloğlan İle Anası**, Ankara 1977.

EŞMELİLER, Sabiha, **Burdur Halk Edebiyatı Mahsulleri**, Isparta 2008 (Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Bitirme Ödevi)

GÖDE, Halil Altay, **Yalvaç Masalları**, Isparta 2010.

GÜNAY, Umay, **Elazığ Masalları**, Erzurum 1975.

GÜNEY, Eflatun Cem, **En Güzel Türk Masalları**, İstanbul 1948.

....., **Bir Varmış Bir Yokmuş**, İstanbul 1956.

....., **Evvel Zaman İçinde**, İstanbul 1957.

....., **Gökten Üç Elma Düştü**, İstanbul 1960,1967.

....., **Masallar**, Ankara 1990.

KAYGISIZ, Tevfik, **Burdur (Yeşilova) Folkloru**, Isparta 2008 (Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Bitirme Ödevi)

KIRÇIK, Şengül Kazan, **Burdur İlinde Oynanan Halk Oyunları ve Yöresel Halk Oyunları Kıyafetleri**, Dumlupınar Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya 2001.

KIRIKÇI, Recep, **Binbir Gündüz Masalları**, İstanbul 2004.

KÖSE, Fuat Naci, **Burdur ve yöresi halk bilimi ürünlerinde eski Türk inançlarının izleri**, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Afyon 2001.

ÖZÇELİK, Mehmet, **Afyonkarahisar Masalları/Araştırma-İnceleme-Metin**, Isparta 2004.

ÖZÇELİK, Mehmet, “Afyonkarahisar Masallarının Formel Yapısı”, **3. Milletlerarası Türk Halk Edebiyatı ve Folklor Kongresi Bildirileri (9-11 Ekim 1995- Konya)**, Ankara 1996, s. 35-57

ÖZÇELİK, Hüseyin, **Dünden Bugüne Bucak (Oğuzhan)**, SDÜ Yüksek Lisans Tezi, Isparta 1999.

PETSCH, Robert, **Halk Masallarında Formel Bitişler**, Berlin 1910.

SAKAOĞLU, Saim, **Gümüşhane ve Bayburt Masalları**, Ankara 2002.

....., “Formel Kavramı ve Türk Masallarında Benzer Durumlarda Kullanılan Formeller”, **I. Uluslar arası Türk Folklor Semineri Bildirileri**, Ankara 1974, 148-154.

-, **Türk Çocuklarına Masallar**, Ankara 1977.
-, **Anadolu Türk Efsanelerinde Taş kesilme Motifi ve Bu Efsanelerin Tip Kataloğu**, Ankara 1980.
-, **Masal Araştırmaları**, Ankara 1999.
-, **Sahada Derleme Metotları**, Erzurum 1988.
-, **Folklor Bibliyografyaları Bibliyografyası Üzerine Bir Deneme**, Konya 1991.
- SAMİ, Şemseddin, **Kamus-ı Türki**, İstanbul 1989.
- SEYİDOĞLU, Bilge, **Erzurum Halk Masalları Üzerine Araştırmalar**, Ankara 1975.
- ŞİMŞEK, Esmâ, **Yukarı Çukurova Masallarında Motif ve Tip Araştırması**, Elazığ 1990.
- TEZEL, Naki, **Keloğlan Masalları**, İstanbul 1936.
- THOMPSON, Stith, **The Folktale**, USA 1946.
-, **The Types of The Folktale**, Helsinki 1964.
-, **Funk and Wagnalds Standard Dictionary of Folklore, Mithology and Legend**, Newyork 1972.
- Tarihi İpek Yolu Üzerinde Bir Kent: Bucak**, Bucak Belediyesi Yayını, Bucak 2009 .
- Oğuzhandan Doğan Şehir Bucak**, Kremna Yayınları, Bucak 2000

KAYNAK ŞAHIS BİLGİLERİ

Aşağıda kaynak şahıslarla ilgili bilgiler **Adı Soyadı, Doğum Yeri ve Tarihi, Eğitimi, İşi ve Anlattığı Masal Numaraları**, başlıklarını cevaplayacak şekilde soyadlarına göre alfabetik olarak verilmiştir.

AĞIR, Emine, Uğurlu Köyü Bucak-Burdur, 69 Yaşında İlkokul mezunu, Ev Hanımı, 20,44.

AKÇA, Fikriye, Bucak-Burdur, 59 Yaşında, Ortaokul mezunu, Ev Hanımı, 14.

ATASAYAR, Huriye, Bucak-Burdur, 83 Yaşında, İlkokul mezunu, Ev Hanımı, 3,4,8,10,17,19,24,45,29,30,32,35,37,38,40,41,43,46.

BAŞER, Hasan, Bucak-Burdur, 61 Yaşında, İlkokul mezunu, Çiftçi, 42.

CANDAN, Ömer, Bucak-Burdur, 61 Yaşında, İlkokul mezunu, Emekli, 22.

CENGİZ, Deniz, Bucak-Burdur, 60 Yaşında, İlkokul mezunu, Emekli, 49.

EROĞLU, Mehmet, Bucak-Burdur, 58 Yaşında, Ortaokul mezunu, Esnaf, 33.

GÖK, Süleyman, Bucak-Burdur, 63 Yaşında, İlkokul mezunu, Emekli, 21.

İNAL, Ümmügülsüm, Bucak-Burdur, 72 Yaşında, İlkokul mezunu, Ev Hanımı, 1,5,6,7,9,12,13,16,18,26,31,39,47,48,50.

KASALAK, Mustafa, Bucak-Burdur, 55 Yaşında, Lise mezunu, Esnaf, 28.

ÖZTÜRK, Ali, Buak-Burdur, 64 Yaşında, İlkokul mezunu, Emekli, 36.

UÇAR, Şerife, Uğurlu Köyü Bucak-Burdur, 73 Yaşında, İlkokul mezunu, Ev Hanımı, 27.

YALÇIN, Fatma, Bucak-Burdur, 66 Yaşında, İlkokul mezunu, Ev Hanımı, 2,15,23.

YANIKARA, Fatma, Uğurlu Köyü Bucak-Burdur, 67 Yaşında, İlkokul mezunu, Ev Hanımı, 11.

YILDIRIM, Melahat, Bucak-Burdur, 67 Yaşında, İlkokul mezunu, Ev Hanımı, 34.

YILDIZ, Hatice, Kızılkaya Köyü Bucak-Burdur, 64 Yaşında, İlkokul mezunu, Ev Hanımı, 45.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler:

Adı ve Soyadı : Esra DALĞAR
Doğum Yeri : Bucak
Doğum Yılı : 1982
Medeni Hali : Evli

Eğitim Durumu:

Lise : 1996-1999
Üniversite : 2001-2005
Yüksek Lisans : 2005-2010

Yabancı Dili ve Düzeyi :

İngilizce-Orta

İş Deneyimi :

2007- Sınıf Öğretmeni